LUIS DE LA HIGUERA

AUTOPSIA SATANEI

CÂND ȘTIINȚA ÎNFRUNTĂ RELIGIA

LUIS DE LA HIGUERA

AUTOPSIA SATANEI

L'autopsie de Satan © Timée Éditions, 2006 Toate drepturile rezervate

Traducere din limba franceză VASILE SAVIN

© RAO International Publishing Company, 2007 pentru versiunea în limba română ianuarie 2012

ISBN 978-606-609-I10-7

Vittoriei Gutierrez Motrel, bunica mea.

Adeseori o minciună nu-i decât un adevăr care se înşală asupra datei.

Etienne Rey

Fără minciună, adevărul ar pieri de disperare şi plictiseală.

Anatole France

PARTEA ÎNTÂI

EXHUMATIO

1

Vatican, 1655

Soarele, în apus, îşi revărsa prin vitraliile Capelei Sixtine, razele de un roşu sângeriu, amestecând în purpura celor şaptezeci şi doi de cardinali adunați în conclav o avalanşă de reflexe incandescente. Iar în această feerie de carmin, argint aurit şi grena, în această mare de roşu violaceu şi stacojiu, Sfântul Colegiu se pregătea să treacă la cel de-al patrulea şi ultim scrutin din zi. Sosise momentul alegerii celui care va avea greaua sarcină de a fi atât moştenitorul lui Hristos, episcopul Romei, urmaşul lui Petru, stăpânul pământean al creştinătății şi tutorele ei spiritual: papa.

— Vă propun să trecem la vot, anunță cu glas solemn cardinalul decan Severino Massimo care prezida adunarea.

Cei şaptezeci şi unu de cardinali aprobară în linişte. Ziua fusese lungă, dezbaterile dificile, şi fiecare aştepta cu nerăbdare rezultatul.

— Eu... hmmm... eu cer suspendarea şedinței.

Şaptezeci şi una de perechi de ochi uluiți se întoarseră spre cardinalul Umberto Donatelli, țintuindu-l de parcă ar fi proferat o blasfemie nemaiauzită.

— Eminența Voastră, sunteți serios? îl chemă la ordin cardinalul decan. Tocmai urmează votul!

Drept, în mijlocul adunării, Donatelli schiță un zâmbet stânjenit. Cuprins de o nervozitate neobişnuită, îşi clătină capul mare plin de coşuri şi insistă:

Da, da, înțeleg... Dar tocmai de aceea solicit o pauză. Eu... eu nu sunt sigur că merit încrederea dumneavoastră şi...

Ezită o clipă, ferindu-se să-şi aplece privirea spre toate aceste chipuri tulburate care se uitau la el. Ochii i se îndreptară spre fresca monumentală a Judecății de apoi care orna zidul din fundul capelei. În fața lui, condamnații se zvârcoleau de durere, încercând zadarnic să scape de caznele

care îi aşteptau în infern. Simți cum îl străbate un frison când adăugă cu un glas obosit:

— Am nevoie să mă confesez.

O larmă de nedescris se produse în capelă. Între proteste şi invective, fiecare se întreba ce stratagemă inventase acum Donatelli pentru a întârzia scrutinul. Partizanii lui Fabio Chigi, principalul său rival, îl bănuiau că voia până în ultima clipă să găsească un şiretlic prin care să mai câştige câteva voturi.

Cardinalul decan bătu cu palma în masă, cerând liniște. Fără îndoială, acest Donatelli era prea imprevizibil ca să fie un papă acceptabil.

— Faptul că simțiți nevoia unui duhovnic este un lucru absolut stimabil, Eminență, însă vă rog să înțelegeți că va trebui să aşteptați terminarea scrutinului. Prin urmare, v-aş fi recunoscător dacă luați loc!

În fața tuturor acestor priviri îndreptate spre el, Donatelli simți că hotărârea lui slăbeşte. Încuviințând moale din cap, în final se supuse, dar ideea că putea fi ales îl umplea dintr-odată de un profund sentiment de nelinişte.

O jumătate de oră mai târziu, cardinalul decan mai număra încă o dată buletinele. Clătină din cap. Nu, nu era nicio greşeală; Sfântul Colegiu urma să voteze din nou.

— Era al patrulea şi ultimul scrutin din zi, anunță el adunarea. Teamă mi-e că va trebui să amânăm alegerea până mâine-dimineață.

Donatelli îşi reținu un oftat de uşurare.

Ceilalți suspinaseră resemnați. Stăteau închişi din zori în Capela Sixtină, iar ideea de a amâna votarea pentru a doua zi nu-i încânta deloc.

Cardinalul decan ceru să se perforeze buletinele în locul unde se afla cuvântul „eligo”, legându-le apoi cu un fir de mătase, şi le încredință cardinalului camerleng pentru a fi arse cu paie jilave.

Trecuseră şaptesprezece zile de la decesul lui Giambattista Pamphili – mai cunoscut sub numele de Inocențiu al X-lea –, iar alegerea succesorului său se anunța dificilă. Cele patru votări cotidiene autorizate de procedură avuseseră loc, dar rămânea în continuare departajarea a doi candidați: Umberto Donatelli

şi Fabio Chigi. Niciunul nu putuse strânge până atunci cele două treimi din voturi plus unul necesare pentru a fi ales, iar fumul negru care urma să se ridice în scurt timp pe cerul azuriu al Vaticanului va fi semnul că scaunul suveranului pontif continua să rămână vacant.

Odată cu venirea nopții şi cardinalii dormind, Umberto Donatelli, izolat într-un colț al Capelei Sixtine pentru masă, savură o clipă de solitudine înainte de a începe să măsoare sala maiestuoasă, cuprinsă de întuneric. Acolo unde cardinalii îşi petrecuseră ziua şoptind la nesfârşit, legând şi dezlegând alianțe, negociindu-şi votul până în ultima clipă, sunetul paşilor săi de-abia tulbura acum liniştea. Ajuns în fața frescei, se aşează pe un scaun şi ridică ochii.

Undeva în adâncul sufletului, simțea nevoia să se roage. Dar, de câteva luni, nu se mai putea ruga. Ceea ce avea pe conştiință era atât de tulbure încât nu se simțea în stare să-şi expună sufletul în fața Creatorului. Contrar celor ce afirmase, chiar şi o spovedanie i se părea mai presus de puterile sale. Nu era sigur că Domnul, în pofida nemărginitei sale bunătăți, l-ar putea înțelege. Nu, ceea ce-i trebuia era un confident.

— Umberto...

Donatelli tresări. Camerlingul Silvio Rampallo, cu fața ciupită de vărsat şi capul pleşuv, se afla în spatele său. După ce lăsă din mână sfeşnicul pe care îl adusese, se aşeză alături de prietenul său, punându-i o mână pe umăr.

— Trebuie să-ți mărturisesc că te pricepi la efecte!

Însă Donatelli nu schiță nici măcar un zâmbet. Cu silueta sa impozantă bine aşezată în jilț, stătea prosternat, într-o atitudine pe care nu o avea de obicei. Silvio se uită la el cu simpatie. Pântecos, Donatelli avea în general mare grijă de felul în care stătea, convins că demnitatea era atât o chestiune de postură, cât şi de comportament. Dar, văzându-l atât de abătut, cu ochii ațintiți mereu la frescă de parcă ar putea afla răspuns la întrebările care îl frământau în figurile pictate cu un secol mai devreme de Michelangelo, Silvio Rampallo ghici că grija pentru felul în care stătea aproape că nu-l preocupa deloc.

Urmări privirea prietenului său şi ochii îi dădură peste figura maiestuoasă a lui Hristos aureolat de lumină, a cărui siluetă părea să se clatine în lumina tremurată a lumânărilor.

— Michelangelo avea mult talent, murmură el, dar nu am înțeles niciodată de ce l-a reprezentat pe Fiul lui Dumnezeu ca un efeb imberb şi musculos.

Tonul pe care îl folosise se voia uşor, iar Donatelli păru să aprecieze o clipă acest efort. Ridică o sprânceană.

— Tu cel puțin te poți socoti fericit că Pius al IV-lea i-a cerut lui Daniele da Volterra să-l acopere cu acest ridicol voal pudic, i-o întoarse el. Altfel, Iisus ne-ar fi arătat acum formele sale!

Însă urma de zâmbet care îi limpezi chipul la acest gând se şterse de-ndată, iar cardinalul Rampallo se resemnă să aştepte ca prietenul să facă următorul pas. În spatele lor, în obscuritate, un cardinal sforăia. Trecu ceva timp până când Donatelli vorbi din nou.

— Silvio, prietene, murmură el atunci cu glas nesigur, ce crezi despre Satana?

Camerlingul stătu câteva clipe fără să zică nimic.

— Diavolul, Lucifer, Prințul întunericului... insistă Donatelli.

Silvio Rampallo aruncă o privire în jur ca să se asigure că ceilalți nu-l puteau auzi şi-şi trecu o mână peste capul pleşuv, căutând zadarnic un răspuns care să nu arate că este un imbecil. Însă Donatelli nu părea să aştepte vreun răspuns. Continuă:

— Mie, povestea aceasta cu îngerul decăzut mi s-a părut întotdeauna o invenție stânjenitoare. *Vechiul Testament* abia face referință la Satan. În „Zaharia" şi „Cartea lui Iov", e doar un cuvânt comun: Satana face asta, Satana face ailaltă... E greu să fii mai vag. El este nume propriu desemnându-l concret pe adversarul lui Dumnezeu abia în „Cronici". Asta arată importanța ce i se acorda! în fond, eu cred că era mai degrabă vorba de a-l descărca în mod discret pe Iahve de responsabilitatea Răului.

Se întrerupse câteva clipe şi schiță un zâmbet nedefinit. Presupunând că îi era adresat lui, Silvio se hotărî să i-l întoarcă. Departe de el gândul să înțeleagă ce anume era

glumă în aceste vorbe. Ca s-o spunem pe aia dreaptă, se simțea mai degrabă stânjenit.

— Umberto, nu cred că e momentul să...

— Păi, evident, chestiunea aceasta pune probleme, continuă Donatelli ca şi cum nu ar fi auzit obiecția prietenului său. Problema este că, la origine, toate creaturile au fost concepute ca fiind bune. În această privință conciliul de la Latran a fost cât se poate de clar. Atunci cum se explică faptul că o creatură a Domnului – fiindcă Satana este şi ea una dintre ele – a ales brusc să se revolte şi să comită Răul? Tu înțelegi? Pentru noi, muritorii, e altfel; Satana există deja ca să ne ispitească. Noi avem o scuză. Dar pe el cine l-a incitat să facă Rău? Ce l-a împins la asta? Însuşi Sfântul Toma s-a pierdut în explicații legate de acest subiect. Fiindcă nu putem admite că, deasupra lui, există o putere a Răului care să-l fi influențat. Cum altfel dacă nu prin concilierea cu unicitatea lui Dumnezeu? Ar fi curată erezie, clar. O divinitate amabilă şi o alta rea. De neconceput! Creştinismul este monoteist, ce naiba!

Donatelli se opri din nou. În ciuda străduinției de a păstra un ton calm şi ponderat, în glasul său era un tremur neobişnuit. De parcă o ezitare ori o îndoială pătrunsese brusc în vorbele îndelung meditate, de parcă repeta un discurs pregătit cu grijă, însă cuvintele căpătau pentru el o nouă semnificație pe măsură ce-i ieşeau din gură. Silvio Rampallo înțelese că această conversație trebuia să aibă multă importanță pentru prietenul său. Când se aplecă spre a auzi mai bine ce avea de spus, Donatelli deja începuse:

— Înseamnă că Satana a decis în mod *liber* să facă Rău. O alegere deliberată având drept urmare faptul că se vede imediat izgonit. Să admitem. Dar asta tot nu ne spune de ce a făcut-o. Păcatul trufiei? Dorința de a fi egalul lui Dumnezeu? Mare taină. Niciun teolog nu a putut da o explicație convingătoare. Altfel, dacă Satana se afla de la sine la originea Răului, aceasta ar însemna să-i acordăm o putere enormă. Or, nu poate fi prea puternic decât dacă, şi aici, ar rivaliza cu Creatorul. Revenim la problema anterioară. Adversar, de acord; rival, e prea mult. Aşadar: să veghem să nu-i

supraestimăm puterea, dar totuşi să-i şi lăsăm ceva. Un echilibru delicat...

Silvio ezită să intervină. Oare unde voia să ajungă prietenul său? Se hotărî să-l lase să continue.

— Şi toate astea pentru a-ți spune că nu putem face altceva decât să presupunem nu numai că Dumnezeu l-a creat pe Satana şi îl tolerează, ci că îl şi foloseşte spre a ne pune la încercare. Numai că în acest caz, scuză-mă, găsesc că Dumnezeu ar avea în el ceva meschin şi calculat, lucru care nu-i stă bine personajului... Pe scurt, acest Satan pune mai multe probleme decât rezolvă, iar toate astea nu m-au prea convins. Şi, Silvio, ca să-ți spun pe de-a-ntregul, dacă existența lui transcendentală mi se pare greu de explicat, personal nu am crezut în existența sa concretă. Sincer să fiu, a mi-l imagina în carne şi oase...

Donatelli oftă, închizând pentru o clipă ochii. Razele lunii care pătrundeau în capelă îi proiectau umbra pe frescă, desenându-i silueta masivă în mijlocul damnaților. Undeva, în întuneric, se auzi cum pocneşte tâmplăria. Donatelli continuă să privească într-o parte în momentul în care adăugă:

— Până în ziua când l-am întâlnit.

Silvio înălță capul. Nu era sigur că înțelesese bine; mai degrabă spera să nu fi auzit bine. Au existat oameni care fuseseră condamnați la arderea pe rug pentru lucruri mult mai mărunte decât acesta. Privi silueta bondoacă a vechiului său prieten a cărui față roşie şi spână, lucind de sudoare, îl făcea de obicei să se gândească la o roşie bine coaptă şi cărnoasă. Ascunsă sub pliurile duble ale pleoapelor, privirea acestuia, atât de adesea directă şi pătrunzătoare, i se păru dintr-odată pierdută undeva în spațiu. Niciodată nu-l văzuse într-o asemenea stare.

— Cum asta, l-ai întâlnit?

— L-am văzut pe Satana. În fața mea. Stând ridicat pe labele sale enorme. Silueta lui monstruoasă îşi arunca spre mine privirea goală şi hidoasă. O întâlnire pe care, crede-mă, nu o voi uita nicicând.

De data aceasta, Silvio Rampallo nu-şi putu reține zâmbetul. Îl cunoştea pe Donatelli, iată, de şaizeci de ani. De pe vremea

copilăriei petrecute împreună în câmpia toscană, îi urmărise ascensiunea în sânul Bisericii. Îi împărtăşise îndoielile când acesta intrase în ordin, îi aplaudase diversele numiri, îi criticase manevrele nedemne, îl însoțise în rătăcirile sale, cunoscându-l de prea mult timp ca să ştie că nu spunea asemenea lucruri cu uşurătate. Dar era totuşi ceva greu de înghițit.

Îşi împreună mâinile pe burtă, clătinând din cap cu un aer de îndoială.

— Umberto, îmi spui numai prostii!

Donatelli scoase un oftat adânc şi întoarse în fine ochii spre interlocutor.

— Măcar, Silvio, măcar... Dar cel mai derutant lucru din toate astea este că am fost profund uşurat să mă aflu față în față cu el. Căci, dacă acea creatură pe care am avut-o dinaintea mea nu ar fi fost Satana, poți să mă crezi că ar fi fost ceva cu mult mai înspăimântător...

Silvio înțelese, în sfârşit, că Donatelli se referea la ancheta pe care o făcuse cu câteva luni mai înainte în sudul Franței. Cum, la întoarcere, prietenul său nu scosese o vorbă în această privință, practic, nu avea habar de toată povestea.

— Nu prea pricep...

— Pentru că nu cunoşti întreaga poveste. Chiar şi eu, deşi s-au scurs atâtea luni de când am făcut ancheta, tot nu reuşesc să-i înțeleg întreaga semnificație. Şi totuşi crede-mă, am avut toate elementele. I-am întrebat pe toți martorii, am consemnat faptele, am memorat şi cel mai mic detaliu, am notat şi cea mai neînsemnată conversație. Şi totuşi trama pe care toate astea par a o desena mă aruncă în cea mai adâncă tulburare. Ca să încep cu începutul, ar trebui mai întâi să amintesc de itinerarul lui Zénon de Mongaillac.

Se ridică, pornind să străbată sala în lung şi-n lat, fiind limpede că era dispus să înceapă o lungă istorisire, însă camerlingul era epuizat; nu se simțea în stare să o asculte.

— Umberto, suntem în conclav, zise el cu glas sfârşit. Ziua de mâine riscă să fie una obositoare. N-am putea să mai aşteptăm câteva zile?

— Tocmai că nu, Silvio. Aşa ceva nu mai suferă amânare.

— Dar... Dacă povestea asta te-a tulburat atât de adânc de ce nu mi-ai vorbit mai din timp? De ce a trebuit să aştepți până acum? Cum vrei să-ți ascult povestea când...

— Trebuie să mă asculți!

Surprins de tonul autoritar al prietenului său, Silvio îl privi o clipă.

— Ascultă povestea asta, Silvio, insistă Donatelli, te rog! Camerlingul făcu o figură resemnată şi se afundă în jilț. În timp ce Donatelli începea să povestească, în Roma, departe, răsunau clopotele. Silvio Rampallo avu un zâmbet trist. Ştia că, de-acum, Umberto avea slabe şanse să-i succeadă suveranului pontif...

2

Paris, câteva luni mai înainte...

Zénon de Mongaillac se gândise mereu că viața este un joc unde nu rişti nimic participând şi se vedea sfârşindu-şi-o într-un ținut al liniştii şi cetii, desăvârşindu-şi erudiția între două duşti zdravene de rachiu de ienupăr.

— Să-i mulțumim Cerului că ne-a dat una dintre acele nopți fără lună şi numai bune pentru activități clandestine! şopti el către tânărul de lângă el.

Cu capul între nişte umeri firavi, adolescentul clănțănea din dinți şi nu părea dispus să împărtăşească entuziasmul maestrului său. Atenția îi era fixată pe versantul apusean al ridicăturii unde micul cimitir, ca o crustă de la o rană obrintită, forma o sinistră pată întunecată.

— Am o presimțire rea, reuşi el să articuleze cu un glas tremurător.

Zénon îşi stăpâni un zâmbet. Aşa cum stătea ghemuit, învățăcelul său părea un căluț-de-mare. Îi aranjă mantia.

— Mi se pare că ți-e cam frig.

Într-adevăr, nu era cald, dar cel puțin ploaia încetase. Norii grei care se rostogoliseră încet pe deasupra văii în cursul nopții se risipiseră, împinşi de un vânticel răcoros ce bătea dinspre soare-apune, iar acum un miros de iarbă udă se ridica de la pământ. Odată cu sfârşitul rafalei de ploaie, zgomotele nopții se făcură din nou auzite în întuneric. În depărtare, doi câini se

luptau pentru ceva, cineva trântea o uşă, iar firma unei bodegi de vară scârțâia în vânt.

— Frica este o boală a sufletului, Nicolas, adăugă învățatul. Iar afecțiunile sufletului întunecă mintea. Priveşte în jur; vezi ceva care să te sperie?

Nicolas îşi îndreptă puțin umerii. De-a lungul incintei abației ce domina colina, colibe murdare se cățărau pe coastă, înghesuite unele în altele, dând strania impresie că evită să alunece în mocirla de jos. Era un labirint de cocioabe dărăpănate, din care răsăreau turle de mori, adăpostind ceea ce oraşul refuza să primească; zdrențăroşi şi păduchioşi de toate soiurile. Un loc puțin frecventabil după apusul soarelui. Pe Nicolas îl trecu un fior.

— Nu ne e teamă pentru că e înfricoşător, maestre, ci este înfricoşător pentru că ne e teamă.

Zénon ridică din sprânceană. Fără îndoială că băiatul acesta nu-i nici pe departe prost.

Dezgroparea unui cadavru, trebuie să admitem, nu era activitatea favorită a nimănui. Cum nu era nici aşteptarea nopții pentru a putea pătrunde într-un cimitir. Şi, absolut logic, ca şi Nicolas, Zénon cu siguranță ar fi preferat şi el să se afle în pat, la căldură. Totuşi, chiar dacă îi plăcea să creadă că nu degeaba era doctor în anatomie şi botanică la Colegiul Regal de medicină din Paris, şi că, de fapt, sarcinile cele mai ingrate puteau fi foarte bine încredințate unui subaltern, în noaptea aceea, ascuns în spatele unei mici cabane, însoțit de elevul său preferat, cu o lopată pe umeri, pândea momentul prielnic cu intenția fermă să nu lase nimănui grija de a face acest lucru în locul său.

Zénon îşi aprinse pipa. În realitate, această deshumare clandestină îl amuza la culme. Dacă o curtase în zadar luni în şir pe delicioasa Amandine Perthuys – odihnească-i-se în pace sufletul fără învelişul carnal –, venise ceasul să adune roadele eforturilor sale. În sfârşit, Amandine urma să-i dezvăluie farmecele. Că o făcea la modul postum şi prin intermediul unei autopsii, asta nu schimba mare lucru în ochii săi.

Tutunul pocni în pipă şi lucirea lui roşatică dezvălui pentru o clipă chipul învățatului, subliniindu-i delicatețea trăsăturilor.

Cu ochii săi limpezi şi părul şaten, lung şi buclat, pe care colegii cu perucile lor i-l invidiau, Zénon de Mongaillac părea mai tânăr decât era, fapt care îi deruta mereu pe noii săi elevi. Era totuşi un om care ajunsese la acea vârstă considerată ca fiind a maturității, un fel curtenitor de a spune că nu mai era chiar tânăr, dar fără a-l considera bătrân. Patruzeci de ani; o vârstă pe care anticii o numeau odinioară *acmé,* adevărata naştere a unui bărbat.

Pentru a compensa apariția ridurilor şi intrarea în declin a puterii de seducție, Zénon lăsase să-i crească o fină şi elegantă mustață. De altfel, nu ducea lipsă de eleganță. Era foarte atent cum se îmbracă, fără a neglija vreodată detaliile, ştiind să armonizeze cu gust nuanța vestei cu cea a pantalonului scurt legat sub genunchi. Mersul său, cu paşi mari, zvelt avea o anumită prestanță, deşi s-ar fi putut vedea în el şi o fărâmă de afectare. Dar, indiferent de ce ar fi putut spune detractorii săi, avea, în aparență, totul dintr-un gentilom.

Un gentilom, fără îndoială, dar un gentilom obosit de aşteptare. Cerul începea să se limpezească spre răsărit, iar Zénon hotărî că era vremea să acționeze. Zâmbi liniştitor spre Nicolás, ieşi din ascunzătoare şi aruncă o privire împrejur pentru a se asigura că niciun martor nedorit nu era prin preajmă.

— Să mergem, zise el.

Alți patru indivizi, cu silueta întunecată drapată în mantii, se iviră imediat de undeva, pornind de-a lungul zidului incintei cimitirului trăgând un căruț. Nicolas şi Zénon porniră în urma lor, iar straniul cortegiu se îndreptă spre intrare.

— Să nu cumva să facem vreun zgomot, le şopti Zénon elevilor săi când ajunseră la destinație. Charles şi Antoine, stați aici cu căruțul. Nicolas şi ceilalți, urmați-mă!

În timp ce primii doi păzeau intrarea, Zénon şi cei trei acoliți, toți cu hârlețe şi lopeți, escaladară vechiul portal din lemn şi dispărură în întuneric.

— Tare-s mulțumit că n-a trebuit să intru, murmură Charles când ceilalți nu-l mai puteau auzi. N-aş mai fi putut dormi luni întregi!

— Închide gura şi cască ochii! mârâi Antoine, tot atât de temător ca şi tovarăşul său. N-ai auzit ce a spus maestrul? Progresul ştiinţei ne cere câteva sacrificii, iar părerea mea este că sacrificarea unei nopţi de somn nu-i o plată prea scumpă.

— Din moment ce asta-i tot ce sacrificăm...

Şi se postară în spatele căruţului, trăgând cu urechea la cel mai mic zgomot, zgribuliţi sub roua dimineţii. La picioare li se întindea capitala adormită pe care primele semne ale zorilor o învăluiau deja în roz.

Chiar în clipa în care Zénon de Mongaillac pătrundea în micul cimitir parizian, undeva foarte departe, părintele Amedée, preot în Lansec, sprijinea scara de zidul bisericii sale.

— Doamne, ai grijă de slujitorul tău în periculoasa misiune pe cale s-o înfăptuiască, se rugă el împreunându-şi mâinile.

Dar Dumnezeu trebuie să fi fost ocupat cu altceva, fiindcă prima treaptă pe care puse piciorul Amedée se rupse, făcându-l să cadă. Nasul preotului se strivi de scară, începând imediat să sângereze ca o fântână.

— Afurisită scară de dulgher hughenot! înjură el.

Îşi puse o bucăţică de cârpă în nară şi, după ce făcu o mulţime de cruci, porni cu mai multă grijă să se urce pe restul scării.

Rotofei, părintele Amedée nu avea nimic dintr-un adet. Avea fizicul unui bărbat de şaizeci de ani, deşi nu atinsese cincizeci, aşa că escaladarea îi luă ceva timp.

Ajuns în vârf, se opri o clipă ca să-şi reaşeze dopul de cârpă care nu voia să stea în nas şi privi în jos. Doamne sfinte, cât de sus ajunsese! Şi când te gândeşti că mai trebuia să se caţere şi pe acoperiş! Oftă. Pentru un om la vârsta lui, această periculoasă urcare era o nebunie.

O nebunie, dar necesară. Fiindcă, dacă Amedée se urcase atât de sus, nu era deloc în ideea de a se apropia de Creatorul său, ci pur şi simplu ca să verifice starea acoperişului bisericii. De la un timp, căderile de ţiglă deveniseră la fel de numeroase ca şi predicile, ameninţând să-i betegească şi să-i sperie mult mai concret pe credincioşi decât pedepsele promise întru ispăşirea păcatelor.

Amedée încercase să aducă la cunoştinţa episcopiei starea dezastruoasă a clădirii, dar i se răspunsese că vremurile sunt grele şi, în această epocă de luptă împotriva duşmanilor reformaţi, banii Bisericii erau folosiţi în scopuri mai urgente. Amedée înţelesese perfect că era invitat în mod politicos să se descurce singur. Cu sufletul încrezător în înţelepciunea superiorilor săi, se resemnase aşadar să le accepte refuzul. Dar îl durea să vadă cum bisericuţa lui cade în ruină şi, dacă nu putea conta pe ajutorul episcopiei, îşi zise că nimeni nu-i interzicea să pună el singur mâna la treabă. De aceea se pregătea acum să inspecteze lucrurile la faţa locului pentru a-l putea pune cât de cât în temă pe Berenchon, zidarul recunoscut din Lansec.

De acolo, de sus, Amedée avea o privelişte extraordinară spre Cevennes unde soarele în răsărit alunga şi ultimele valuri de ceaţă matinală. Până la orizont, colinele înţesate de garigă se întindeau sub palida lumină a dimineţii, succedându-se într-o unduire neregulată, punctată de stâncile ce răsăreau din ea. Când vremea era senină, se puteau chiar distinge contururile imprecise ale fortificaţiilor de la Montpellier – pe care lui Amedée îi plăcea să-l numească Sodoma din Languedoc – întins departe în câmpie.

Împrejurul satului, pământul, mai neprimitor decât în vale, nu le oferea locuitorilor decât puţine posibilităţi de a cultiva ceva: în afară de câţiva măslini şi ceva viţă-de-vie pierdută printre stânci, nimic nu părea a vrea să facă vreun efort ca să crească. Pentru asta ar fi trebuit ca dealurile să fie stropite de vreun fir de apă. Dar nicăieri nu se vedea vreo albie, în afară de o urmă de pârâu care stătea secat zece luni pe an, curgând cam la o leghe depărtare, la o cotitură a dealului.

Satul însuşi era format dintr-o mână de case joase făcute din piatra locului aşezată fără măiestrie deosebită una peste alta. Chiar şi bisericuţa lui era dintre cele mai sobre şi, de nu ar fi fost pe jumătate ruinată cum era cazul acum, abia dacă ar fi interesat pe vreun călător, presupunând că vreunul dintre ei şi-ar fi dat osteneala să se plimbe prin zonă şi ar fi manifestat o cât de măruntă curiozitate.

Puțin mai departe, două dintre cele o sută de suflete cât număra satul mergeau grăbite pe un drumeag pietros care se pierdea printre coline. Chiar la distanță, părintele Amedée le recunoscu imediat. Gilbert avea un mers legănat pe care îl recunoşteai dintr-o mie, iar Octave nu putea fi confundat cu nimeni.

În cimitir, cele patru umbre se fofilară printre morminte. Zénon îi îndruma pe cei trei elevi ai săi cât putea mai bine. Greu de orientat; în întuneric, mormintele păreau toate la fel. Un croncănit îndepărtat însoțea zgomotul paşilor ca un cânt funebru compus anume pentru această ocazie, de un demiurg care nu mai găsea altceva ca să glumească. Zénon surâse. Nu se speria chiar atât de uşor. Ceea ce nu-l împiedică să nu tresară când în spatele lui se auzi un sunet metalic: Nicolas se împiedicase de o stelă, scăpând cazmaua care se izbi de o cruce.

— Aveți grijă pe unde călcați, ce naiba!

— Ar trebui să le poți vedea, bombăni Nicolas ridicându-se.

Reluară drumul în tăcere, rugându-se ca zgomotul făcut de cazma să nu fie vreun semn anume sau să fi întrerupt somnul morților. La o cotitură, Zénon recunoscu mormântul pe care îl căuta. În aşteptarea unei stele ce urma să se pună, locul era marcat de o simplă cruce din lemn. Dar, ajutat de lumina palidă ce se ivea încet-încet pe cer, Zénon putu distinge textul proaspăt scris:

Amandine Perthuys, născută Rameges 1637-l654.

— Aici e. La treabă!

După ce îşi scuipară în palme, cei trei elevi înhățară lopețile şi hârlețele şi începură să sape solul încă afânat din care se răspândi de-ndată un miros de pământ umed şi gras. Zénon ridică privirea spre cer. Soarele urma să răsară în curând. Trebuiau să se grăbească.

Progresul cunoaşterii cere sacrificii, le spusese el elevilor. Frumos eufemism. Fiindcă a te afla în plină ilegalitate într-un cimitir pentru a fura un cadavru nu era tocmai ideea pe care şi-o făceau ei despre practica filosofiilor naturii. Şi totuşi aşa fusese întotdeauna. Zénon însuşi nu scăpase de această sordidă necesitate. Şi se revăzu cu ani în urmă la Montpellier, în

compania maestrului Athanase Lavorel, săpând pământul aşa cum făceau acum studenții săi.

Athanase Lavorel fusese un dascăl exigent. Fără disecție, îi plăcea să le repete odinioară studenților săi, anatomia rămâne o ştiință abstractă. Zénon schiță un surâs. De atunci, se scurseseră vreo douăzeci de ani şi nimic, se pare, nu se schimbase. Nimic, în afară de faptul, deloc neglijabil, că nu mai era el cel care săpa. Şi, trăgând zgomotos din pipa-i lungă şi fină, cu numele său gravat pe ea – o lucrătură de bijutier –, îşi contempla cu afecțiune studenții care, poate într-o zi, vor deveni la rândul lor doctori eminenți şi vor pune şi ei la săpat o mână de adolescenți.

Până atunci, lopețile şi cazmalele lucrau de zor şi, după un sfert de ceas, sicriul domnişoarei Amandine Perthuys, născută Rameges, fu la vedere.

Pe când se pregăteau să-l deschidă, un zgomot ciudat se făcu dintr-odată auzit dinspre arbuştii aflați la câțiva paşi mai încolo. Zénon le făcu semn elevilor să stea nemişcați şi întinse urechea cercetând întunericul. Gândindu-se la incidentul cu hârletul, Nicolas începu imediat să tremure. Dar se făcu din nou linişte, şi toți preferară să creadă că fusese doar o pală de vânt. În timp ce unul dintre elevi scotea capacul sicriului, Zénon se aplecă deasupra gropii. În aceeaşi clipă, prima rază de soare țâşni la orizont, dezvelind de mantia întunericului palidul profund al tinerei femei. Iar chipul ei zâmbitor, răsărind din neant ca apariția evanescentă a unui suflet rătăcit, firav şi translucid, îi făcu pe toți să încremenească.

Chiar lui Zénon însuşi, deşi nu prea înclinat spre emoție, i se tăie respirația. Era magnifică. Şi, cu toate că nimeni nu l-ar fi făcut să mărturisească, ideea de a smulge cadavrul tinerei din îmbrățişarea pământului îl tulbură brusc într-un mod neprevăzut. Era, în această faptă, ceva ce ținea de sacrilegiu.

Odată scoasă din mormânt, defuncta fu aşezată pe iarba umedă. Mai rămânea să fie transportată la căruț.

— Trebuie ținută de picioare şi de umeri, îi sfătui Zénon arătându-le cum să o facă.

În timp ce doi dintre studenți se pregăteau să încerce manevra, un țipăt sinistru se ridică din întunecime şi o umbră

uriaşă se abătu peste ei din vârful unui copac. Toți se aruncară la pământ ca un singur om.

Când Zénon întoarse capul, zări o bufniță uriaşă cu aripile desfăcute ca ale unui înger, trecând pe deasupra lor în căutarea altui loc. Cu toții răsuflară uşurați.

— Toată lumea e bine? întrebă Zénon. Nicolas?

Însă Nicolas, convins că singurul mod de a scăpa de o vedenie era acela de a se feri să o privească, închisese ochii şi se azvârli în groapă. În fundul găurii, acoperit de țărână din cap până în picioare, acesta nu mai mişca.

— Mi-e teamă că am avut un mic accident...

Zénon se aplecă deasupra mormântului şi observă imediat o mică baltă între picioarele adolescentului.

— O reacție naturală, făcu el ca să minimalizeze incidentul. Ca şi cum o împrejurare înspăimântătoare poate da, uneori, naştere fricii. La treabă!

În timp ce Nicolas încerca să-şi revină din emoții, doi dintre băieți o apucară pe doamna Perthuys de picioare şi de subsuori, ridicând-o. Dar trupul se împotrivi la ideea că este scos la aer fără consimțământul său prealabil şi refuză să se lase dus ca un obiect rigid: se îndoi.

„Am să ajung să cred că am un talent aparte de a mă afla în genul acesta de situații”, gândi Zénon. Cineva avea să fie nevoit să ducă acest cadavru pe umăr, dar nimeni încă nu se oferea voluntar.

— Ei, hai să ne grăbim! făcu Zénon, iritat de atâtea scrupule. N-o să vă muşte.

Încurcat parcă de ordinul imperativ al lui Zénon, unul dintre studenți se oferi şi, cu ajutorul la fel de obligat dat de un altul, ridică pe umeri trupul înfăşurat într-o pânză. Învățatul chiar încercă o comparație îndrăzneață cu un proaspăt căsătorit ducându-şi soția în camera nupțială, dar nimeni nu râse.

— La drum! ordonă el aruncând o privire circulară pentru a verifica dacă toată lumea era gata de plecare.

Dar nici urmă de Nicolas.

— Nicolas?

— Aici, se auzi un glas din fundul gropii.

Zénon se aplecă deasupra zărindu-l pe tânăr cum se uita la pereții verticali ai mormântului.

— Dar ce faci? Trebuie să plecăm cât mai iute de aici!

— Vin, vin, făcu elevul fără a ridica ochii din pământ. E curios... chiar foarte curios...

— Singurul lucru curios de aici este comportarea ta, îl mustră fără răutate Zénon întinzându-i mâna ca să-l ajute.

Un stol de porumbei se ridică din stânga lor. Nu mai era nicio clipă de pierdut. Soarele începea să apară în zare, dincolo de acoperişurile Parisului. Adunară lopeţile şi cazmalele şi, la fel cum venise, micuța coloană, ca un şirag de fantome, se întoarse la poarta de la intrare strecurându-se furişat printre morminte.

Pe un vânt răcoros, cu miresme de lavandă şi rozmarin, ce bătea potolit, aplecând uşor iarba şi rarii arbuşti risipiți ici şi colo, Gilbert mergea cu pas mărunt pe drumul pietros.

Fără a avea un trup cu adevărat necioplit, se putea totuşi spune despre el că natura nu-i fusese deloc favorabilă. Sub o tufa de păr zburlit care îi dădea uneori aerul unei clăi de fân, Gilbert avea un nas ce părea mai degrabă puternic şi o gură unde ai fi putut număra cam şapte dinți şi jumătate, dacă riscai să arunci o privire, lucru de care se ferea oricine, dată fiind răsuflarea deloc plăcută ce ieşea din ea.

Simplu țăran, Gilbert trăia cum putea mai bine crescând şase oi şi două capre ale căror produse le dădea în schimbul altora strict necesare subzistenței. Toată viața lui trăise aşa (acum atinsese respectabila vârstă de douăzeci şi şapte de ani) şi fără îndoială că nu şi-ar fi putut imagina un alt fel de existență. Se mulțumea, aşadar, cu ceea ce primea zilnic de la Dumnezeu, rugând în fiecare seară Cerul ca ziua următoare să nu fie mai grea decât cea din ajun.

Ca în fiecare dimineață, plecase să arunce un ochi la cele şase oi ale sale, să verifice că nu venise niciun hoț peste noapte să-i fure vreuna, aşa cum se întâmpla din când în când. Şi, ca în fiecare dimineață, era însoțit de un băiețandru, pe numele său Octave. Acesta era un copil cam sărac cu duhul care, aparent, nu găsise nimic altceva mai bun de făcut decât să-şi petreacă zilele uitându-se la Gilbert cum îşi păzeşte animalele.

În acest sens, băiatul era de o răbdare nemaipomenită. Putea sta ore în şir fără să deschidă gura, aşezat pe jos, privind cum oile pasc iarba rară ce se străduia să răsară printre stânci.

— O să fie vreme frumoasă azi, constată țăranul aruncându-i copilului un zâmbet plin de afecțiune.

— Cu atât mai bine.

— Poate chiar prea cald.

— Cu atât mai rău.

Gilbert preferă să se oprească aici. Înțelese că nu era în toane bune. Octave era un taciturn. Şi cum nici el nu dormise tocmai bine, ziua se anunța lungă şi grea.

Un coşmar ciudat îl ținuse treaz o bună parte din noapte şi nu reuşea să alunge din minte viziunile infernale care îl hărțuiseră. Viziuni în care Agnès, o tânără de care era îndrăgostit, îl urmărise până în vârful unui munte înainte de a se preschimba dintr-odată într-o creatură drăcească sau ceva care semăna îngrozitor cu aşa ceva – deşi chestiunea era greu de judecat – şi care îl supusese, desigur fără voia lui, la nişte mângâieri pe care îi plăcea totuşi să le rememoreze în detaliu. Gilbert încă mai era marcat. Şi uşor epuizat. Fără îndoială că ar trebui să-i spună ceva din toate astea părintelui Amedée când se va întoarce în sat. Poveştile cu diavoli şi diavolițe nu erau genul de lucruri cărora să nu le prea dai atenție, aşa că era mai bine să discuți la timp cu cineva mai ştiutor în materie decât să rişti să pună mâna pe tine Cel Rău.

Ajuns la locul unde animalele lui îşi căutau de obicei hrana, Gilbert avu imediat certitudinea că ceva nu-i în regulă. O linişte parcă prea mare, un miros neobişnuit, un freamăt ciudat în aer, o senzație ce nu se putea defini îi spuneau că ceva anormal venise să tulbure tihna colinei sale. Nu-i trebuia mai mult ca să înțeleagă că tot ce i se întâmplase în timpul nopții era ceea ce părintele Amedée ar fi numit un semn sau o premoniție, în orice caz un mesaj care spunea că trebuie să fie atent. Se întoarse aşadar spre Octave punându-şi un deget pe buze ca pentru a-i zice să nu facă zgomot. Precauția era inutilă, într-atât de tăcut era Octave de la natură, însă gestul avea în el ceva afectuos şi protector care convenea atitudinii părinteşti cu care Gilbert se mândrea față de băiețandru.

Țăranul avu confirmarea temerilor sale constatând că micuța lui turmă se îndepărtase de locul de păscut obişnuit şi rătăcea printre stânci, undeva mai departe. În plus, deşi prea puțin dotat pentru artele matematice, Gilbert îşi dădu repede seama că, în loc de şase oi, în dimineața aceea mai erau doar cinci. Prima sa reacție a fost de furie. Ar fi vrut să-i vadă pe toți hoții atârnând de un copac după ce li s-ar fi tăiat membrele. Şi se putu delecta câteva momente cu această viziune, imaginându-se făcând treaba în locul călăului. În realitate, totul se petrecu în câteva secunde, atât cât i-a trebuit să-şi zărească oaia care îi lipsea zăcând pe iarbă un pic mai încolo. Îi făcu semn lui Octave să stea în spatele lui apropiindu-se de animal. De bună seamă că era bolnavă. Se opri brusc, constatând că nu era aşa.

— A crăpat, zise, simplu, Octave, aplecat peste umărul lui.

În fața lor zăcea un corp plin de sânge. Nu era prima dată când Gilbert vedea o oaie moartă şi totuşi un sentiment de repulsie i se puse în gât. Devorată pe jumătate, oaia era doar o grămadă informă de carne amestecată cu lână. Capul animalului era despărțit de trupul unde se zărea o sfâșietură largă prin care se vedeau intestinele. O parte dintre ele se revărsau din burtă. De la mirosul grețos emanat îi veni să vomite. Alături de el, Octave privea hoitul cu ochii cât cepele.

Cel care făcuse aşa ceva nu era un hoț.

La intrarea în cimitir, Zénon se uită la elevii săi care o ascundeau pe Amandine Perthuys într-o ladă mare pe care o puseră imediat în căruț. Din ea se ridica un damf uşor şi persistent.

De aceea, ca să transporte cadavrul fără a se face remarcați, elevii acoperiră lada cu o grămadă de flori culese de pe coasta dealului. După ce mirosi atent căruțul, Zénon consideră că dispozitivul era eficace şi dădu ordin să se pornească la drum. Căruțul, tras de doi studenți zdraveni, se zdruncină şi porni pe drumul capitalei.

Aflat în urma şirului, Zénon se gândea din nou la tulburarea pe care o simțise în momentul exhumării tinerei. Dacă în materie teologică îi plăcea să se considere, public şi într-un mod prudent, drept un sceptic, era pentru a evita termenul de

deist. Altfel spus, Zénon era un libertin discret, dar convins. Admitea aşadar că poate exista o formă de divinitate, dar după părerea lui aceasta era legată mai mult de Natură decât de Dumnezeul din Scripturi. Or, în lumea fără autoritate divină în care trăia el nu putea spune în ce sens această exhumare punea vreo problemă. Nici măcar nu putea să pretindă că acest fapt încălca legile Naturii. Niciuna dintre aceste legi nu-l obliga pe un mort să se odihnească în pământ. Atunci, care putea fi raţiunea tulburării sale?

Nu avu posibilitatea să afle un răspuns, căci, cu puţin timp înainte de a sosi la postul de pază de la poarta Saint-Denis, Nicolas, care profitase de drum ca să se curețe puţin, se apropie de învăţătorul său.

— Iată o situaţie neplăcută de care m-aş fi lipsit tare mult!

— Pune-o în seama progresului ştiinţei, Nicolas.

Zénon îl luă de după umeri. În timp ce faţă de ceilalţi studenţi simţea, cel mult, indiferenţă, pentru Nicolas Stenon simţea o reală afecţiune. Ca şi el, acesta era un dezrădăcinat; tânărul se numea în realitate Niels Stensen şi era danez. Însă curiozitatea lui era la fel de neostoită ca şi a sa. Mereu elabora noi teorii, făcea speculaţii cu privire la aproape orice, împărtăşindu-i aproape zilnic rezultatul reflecţiilor sale, deşi trebuie spus că nu era întotdeauna posibil să fie apărate. Important era că lui Zénon îi plăceau tare mult duelurile verbale cu tânărul şi nu se îndoia că într-o zi va ajunge un savant reputat.

— Dar, spune-mi... Ce naiba căutai adineauri în groapă?

— Nimic deosebit...

— Ei, hai. Ştiu foarte bine când ceva îţi stârneşte curiozitatea.

Nicolas ridică din umeri.

— Straturile de pământ, spuse el într-un final.

— Ce-i cu ele? Ce anume au?

— Nimic. Mă intrigă.

Zénon se opri din mers ca să se uite la elevul său. Nu era prima dată când acesta îşi punea întrebări în privinţa unor lucruri cărora majoritatea muritorilor nu le acorda nicio

atenție. Dar de data aceasta, nici chiar el, Zénon, nu vedea cum de ar stârni interesul.

— Leonardo da Vinci a încercat să elaboreze o teorie în privința lor, continuă Nicolas. Ideea lui era că pământul este format din depuneri de materii diverse, dispuse în ceea ce el numea straturi. Acestea ar fi, ele însele, produsul componentelor minerale depuse pe sol de vânturi sau de vreun fenomen natural de-a lungul secolelor, încât cele mai superficiale pot fi considerate ca fiind cele mai recente, iar cele din profunzime fiind cele mai vechi. Însă un lucru nu înțeleg eu.

— Te-ascult.

— Se zice că Pământul există doar de câteva mii de ani, da?

— O, vârsta Pământului, Nicolas, încă rămâne de stabilit.

— Dar nu a stabilit acel arhiepiscop irlandez, James Ussher, după o studiere minuțioasă a Scripturilor, ca dată de început a lumii 26 octombrie 4004 înaintea naşterii Domnului Nostru Iisus Hristos?

— Ora nouă dimineața, se consideră obligat să precizeze Zénon cu o urmă de ironie care nu-i scăpă elevului său.

— Atunci, cum de s-a putut aduna atâta materie pe pământ într-un timp atât de scurt?

— Ei bine... hm... aşa după cum a spus şi Leonardo, o va fi adus vântul şi... apoi descompunerea materiilor vegetale...

— De o asemenea grosime? În câteva mii de ani?

— Păi, aşa a creat Dumnezeu lumea.

Nicolas îşi privi maestrul cu un aer complice. Ştia clar că acesta nu credea o iotă din cele pe care tocmai le spusese. Dar subiectul era delicat, iar tânărul preferă să se oprească.

— Natura încărcăturii noastre nu riscă să ne pună ceva probleme când va trebui să trecem de postul de pază? zise el ca să schimbe tema.

— Fii liniştit în această privință, Nicolas, îi răspunse Zénon zâmbind. Am făcut-o deja de zeci de ori. Crede-mă că la ora aceasta supravegherea intrărilor este cum nu se poate mai slabă.

Remarca nu ținea însă seamă de simțul datoriei lui Sigismond Pinsec care, în ciuda somnului ce începea să-i

adoarmă atenția, era hotărât să-şi îndeplinească misiunea cu zel. În ajun, Roberta, soția sa, adusese la lumina zilei pe cel de-al şaselea vlăstar, cu numele de Ludovic, în onoarea noului rege despre care se spunea că tocmai urma să fie încoronat, iar superiorul său îl lăsase să înțeleagă că nu era imposibil să-i treacă prin gând să-l gratifice cu o mică promovare pentru a sărbători ocazia. Fără a înțelege dacă se referea la naşterea fiului său sau la cele ce se petreceau în regat, Sigismond reținuse informația şi îşi sporise vigilența, aşa, ca să se arate a fi la înălțimea celor aşteptate de la un viitor gradat. Drept pentru care întâmpină sosirea căruțului cu un „Ce-aveți acolo?" hotărât, agitându-şi halebarda.

Zénon schimbă cu Nicolas o privire la fel de surprinsă pe cât de neliniştită. Era pentru prima dată când vedea la postul acela un asemenea zel în aplicarea procedurilor.

— Mmmm... Livrăm nişte flori, improviză el.

— Aveți autorizație?

— Mi s-au dat asigurări că nu este nevoie.

— Proaste asigurări.

Zénon schiță un zâmbet prietenos, dar primi în schimb o încruntare. Nicolas ridică ochii spre cer: treaba luase o turnură proastă. Sigismond se apropie de căruț şi aruncă o privire la mormanul de flori.

— Aşa le transportați? O să se veştejească florile voastre.

— Acestea, nu. Sunt un soi aparte.

Oricum nu sunt prea frumoase.

Şi se aplecă să le inspecteze mai îndeaproape. Retraşi, studenții asudau, privind neputincioşi pe scrupulosul om, pe care aparentul calm al distribuitorului de flori nu-l convinsese, cum începe să caute prin grămada de flori cu vârful halebardei. Iar când acesta dădu peste ladă, fiecare îți ținu răsuflarea. Sigismond se aplecă vrând să pipăie obiectul cu mâinile sale.

— Dar florile astea put! sări el începând să scormonească.

— Un miros de mort, preciză Zénon. Frumoasa doamnă nu are ce face.

Sigismond înlemni.

— Frumoasa doamnă, adăugă învățatul. Aşa numesc italienii planta aceasta: *bella donna.* E vorba de beladonă, o otravă mortală.

— Fir-ar...

Sigismond făcu un salt înapoi scuturându-şi brațele ca să scape de florile agățate de mâneci.

— Evident, totul depinde la ce şi cum le foloseşti. Eu sunt medic şi botanist la Colegiul Regal de medicină.

— *Frumoasa doamnă,* mârâi Sigismond. Foarte ciudat. O clipă, am crezut că...

— Sunt de acord că gluma nu a fost de bun-gust.

Sigismond se îndepărtă, în fine, de flori spre a se întoarce către savant.

— Este o plantă din familia *solanacee,* continuă Zénon care începea realmente să se distreze. Pentru a fi mai exact, acestea sunt nişte *amandinus perthuysium.* Conțin o substanță otrăvitoare care, folosită în doză foarte mică, poate totuşi constitui un remediu.

— Un remediu la ce?

— Aveți copii?

— Cel de-al şaselea tocmai a venit pe lume ieri.

— Felicitări! Sănătos?

— Cel mare tuşeşte urât. Mă rog Cerului să nu se agraveze.

— Mă îndoiesc că Cerul are vreo legătură cu asta. În schimb, aceste plante îi pot salva viața dacă nenorocul ar avea nefericitul gând să-i infecteze umorile... Dar, vă rog, serviți-vă. Puneți trei frunze la fiert cu un pic de miere şi dați-i copilului să bea de două ori pe zi.

Sigismond îşi miji ochii mici şi neîncrezători. Nu era atât de idiot încât să nu-şi dea seama că aşa ceva semăna a corupție. O situație care nu-i plăcea, chiar deloc. Aruncă o privire în jur ca să verifice dacă nu era vreun superior prin preajmă.

— Haideți, insistă Zénon. Gândiți-vă la copil.

Straja se scărpină în cap, punând în balanță binele şi răul. Începând să se întrebe dacă într-adevăr îşi dorea avansarea, îşi dădu timp de gândire prefăcându-se că îşi verifică halebarda dacă este bine ascuțită şi zise:

— Doar pentru că micuțul e bolnav...

Şi, în timp ce acesta se îndrepta spre spatele căruțului cu un pas ezitant, Nicolas se aplecă la urechea maestrului:

— Sunteți sigur că e o idee bună să-l lăsați să se joace de-a ucenicul vrăjitor cu beladona?

— Asta? răspunse Zénon zâmbind. Unde ai studiat botanica? Sunt păpădii. Băutura nu le va face niciun rău copiilor.

— Dar nici vreun bine.

Străjerul se întorcea la ei ținând atent o mână de frunze.

— Dacă totuşi răul persistă, chemați un medic, crezu de cuviință să precizeze Nicolas.

Zénon îi aruncă o privire reproşându-i blând. Genul acesta de sentimentalism inutil ar fi putut strica totul. Dar cum străjerul nu părea totuşi să-şi dea seama că fusese păcălit, savantul se mulțumi să-l întrebe:

— Putem pleca?

Sigismond dădu din mâna în care ținea păpădiile.

— Hai, dați-i drumul, că doar n-o să ne pierdem aici toată dimineața.

Gilbert îl lăsase pe Octave să păzească oaia sfâşiată şi se repezi gesticulând spre prezbiteriu unde la ora aceea părintele Amedée se pregătea pentru slujba de dimineață. După ce coborî colina la fel de repede pe cât o urcase în coşmar şi traversase satul cu viteza unui măgar apucat de streche, ajunse să bată la uşa ferecată ca un apucat.

— Părinte Amedée! Părinte Amedée! strigă el încercând să-şi tragă sufletul.

— Aici sunt, răspunse un glas provenind, se pare, din cer.

Gilbert făcu un pas îndărăt şi descoperi chipul placid al lui Amedée aplecat peste streaşină.

— A, dumneavoastră erați! strigă el, ceva mai liniştit.

— Ce este?

— S-a-ntâmplat o nenorocire. Trebuie să veniți, repede!

3

Amedée nu era obişnuit să fie deranjat la o oră atât de matinală şi mormăi o sudalmă. Însă în fața tonului hotărât al țăranului se potoli şi coborî călcând cu grijă. Cum coborârea luă tot atât timp cât şi urcarea, Gilbert încercă să-l grăbească

„repede, repede, repede!”, ceea ce nu făcu decât să-l irite pe slujitorul Domnului.

— Ei, poftim! O fi Sanctitatea Sa în vizită pe-aici de mă deranjezi cu atâta grabă? bodogăni el punând piciorul pe pământ.

Gilbert privi fix bucata de cârpă murdară de sânge care ieşea din nasul preotului. Întrucât nu reuşi să-şi imagine ce funcție avea aceasta, se decise într-un final să uite acest detaliu ciudat şi zise:

— Mi-a pierit o oaie!

— Ei, nu zău. Iată cu adevărat o veste îngrozitoare, făcu ironic Amedée scărpinându-şi cele câteva fire de păr ce-i mai rămăseseră.

Toată lumea era de acord că părintele Amedée era unul dintre acei oameni care iau întotdeauna partea bună a vieții. Motiv pentru care enoriaşii îl respectau mai mult cu afecțiune decât cu teamă. Năvălirea lui Gilbert în dimineața sa liniştită era, fără îndoială, neplăcută, dar cu un pic de efort nu-i era imposibil să considere că asta i-ar putea înveseli ziua, aşa că îl privi pe vizitator cu un zâmbet larg menit să îndepărteze duhurile rele. Însă nefericitul avea cu adevărat un aer necăjit, iar Amedée se gândi că atitudinea sa putea avea o urmă de cinism deloc în acord cu preceptele carității creştine pe care se străduia zilnic să le-o inculce enoriaşilor săi. Se strădui să-şi ia o expresie abătută, adecvată situației şi îşi puse mâna sa lungă pe umărul țăranului.

— Veşnicia ne priveşte pe fiecare dintre noi cu bunăvoință, se auzi el spunând cu glas mieros. Trebuie să ştim să îndurăm fatalitatea cu resemnare. Dumnezeu, în mărinimia lui...

— A fost mâncat!

— Domnul? sări jignit Amedée făcând ochii mari.

— Oaia. Mâncată! A mai rămas doar o grămadă năclăită!

Preotul se uită uimit la interlocutorul său. Supărarea omului era cât se poate de clar mai puțin importantă decât stupoarea sau oroarea pe care o putea citi acum pe chipul său. Uitând de inspectarea acoperişului, îşi aruncă o mantie pe umeri şi îl urmă până la coline.

Când Zénon de Mongaillac, închis în subsolul universității, începu autopsierea. Cadavrului, soarele era deja sus pe cer.

De dimensiuni modeste, încăperea îi lăsa pe cei din interior într-o penumbră destul de conformă ritualului ce urma să se desfăşoare. Numai masa pentru disecții era luminată de câteva lumânări pâlpâind care aruncau asupra cadavrului întins o lumină tremurată dându-i un soi de viață ce ar fi speriat pe oricine care ar fi intrat acolo pentru prima oară, aşa după cum era cazul câtorva elevi. Lângă masă se afla o alta mai mică servind pentru ustensilele necesare disecției. Se aflau pe ea, frumos ordonate, scalpele şi cuțite de forme şi mărimi diferite, foarfeci, un ferăstrău, o secure şi cele necesare pentru ascuțirea unora şi altora, plus un ciocan şi un set de pense şi de ace folosite în menținerea depărtată a cărnii pentru a avea acces la ceea ce se găsea dedesubt. La piciorul mesei se găsea un vas mare menit să primească organele ce urmau a fi scoase din cadavru. Sub masă, legat la o simplă gaură făcută în podea chiar sub picioarele celui care conducea autopsia, se afla un dispozitiv servind la evacuarea sângelui şi a altor lichide vâscoase care erau oricând gata să-i stropească pe spectatori.

Faptul că era cadavrul unei persoane pe care o cunoştea nu-l deranja deloc pe Zénon. De l-ai fi întrebat cum de putea comite un asemenea act, cu siguranță că ar fi răspuns că la cei patruzeci de ani ai săi era unul dintre cei mai străluciți doctori în anatomie din generația sa şi înțelegea să nu se lase distras de la misiune de acest gen de considerații. Ar mai fi adăugat că găsirea unor cadavre umane nu era lucru uşor şi că majoritatea corpurilor disponibile provenea de la condamnații la moarte, iar aceştia rareori erau femei. De aceea trupul feminin încă mai păstra multe taine, iar când astfel de ocazii se iveau, trebuia profitat.

Adevărul însă este că Zénon de Mongaillac nu prea era preocupat de moralitate. Din punctul său de vedere, viciul era un concept inept.

Totuşi, dacă era în mod hotărât libertin şi amoral, nu era şi idiot şi, ca un cititor atent al lui Machiavelli, el estima că disimularea în materie de motivații şi obiective era o precauție înțeleaptă. Ca atare, trecea drept un om auster, sobru şi serios,

de o moralitate ireproşabilă, pe deplin dedicat progresului ştiinței. Nu ar fi ezitat să spună că îşi sacrificase viața pe altarul ştiinței în general şi al anatomiei în particular. Chestiunea aceasta ne putea face să zâmbim, dar, aparent, îi inducea în eroare pe toți cei care nu-l cunoşteau îndeaproape. Dusese viciul până acolo încât lăsa să se înțeleagă că odinioară renunțase să fie monah. Doar un vag exces în obiceiurile vestimentare putea da sentimentul că ar ascunde vreo viciere a sufletului. Şi încă aceasta se putea pune pe seama unei dorințe de notorietate – păcat scuzabil –, dorință întru mult satisfăcută dat fiind că reputația sa depăşise frontierele de la publicarea primei sale lucrări despre anatomia ficatului.

Oricum, pasiunea sa pentru medicină şi anatomie prevala cu mult în fața scrupulelor şi considerațiilor sentimentale. Atunci când era vorba de a face să progreseze ştiința, un trup era un trup, fie el cel al soției unuia dintre prietenii săi.

Ținând seamă de faptul că nu ştiau nimic despre viața defunctei, elevii săi împărtăşeau acest punct de vedere. Şi cum nici nu erau orbi, nimeni nu rămase insensibil la farmecele evidente, deşi superflue ale tinerei femei. Blondă şi zveltă, frumusețea lui Amandine Perthuys sugera o puritate şi o inocență despre care Zénon ştia că sunt autentice. Deşi fusese soția unui prieten, încercase să o seducă, însă manevrele sale se dovediseră infructuoase, izbindu-se de fidelitatea şi încăpățânarea ei. Prin urmare, Zénon ştia la ce să se aştepte în privința moralității doamnei şi anticipa această autopsie cu voluptate, considerând studiul său anatomic drept o justă recompensă a eforturilor depuse.

Se asigură că toată lumea era atentă şi se aplecă asupra trupului a cărui piele, în lumina roşiatică a lumânărilor, prezenta o paloare ireală, aproape transparentă. Mai că se puteau vedea organele fără a fi nevoie de disecție.

— Neştiind cauzele decesului unui pacient, primul lucru ce trebuie făcut înainte de a trece la disecție, explică Zénon privind în jur, este să verificăm că trupul respectiv nu prezintă urme de leziuni externe. Acestea ar putea fi semnul unor leziuni interne susceptibile, dacă nu vor fi fost reperate în

prealabil, să ne inducă în eroare în momentul examinării organelor.

Mâinile pricepute ale savantului începură să palpeze carnea, verificând starea articulațiilor încă suple, pipăind abdomenul în căutarea vreunei anomalii şi întorcând cadavrul pentru a examina în acelaşi mod partea posterioară. Cum, aparent, totul era în regulă, era posibil, în absența unui traumatism grav, să se elimine rănirea sau accidentarea din evantaiul cauzelor potențiale de deces.

Zénon se ridică. Un balet de capete afirmative îi spunea că starea defunctei era corectă şi că era neapărat timpul să se treacă la lucruri serioase. Ca fidel urmaş al preceptelor lui Vesalius, începu aşadar prin trasarea formei scheletului direct pe pielea cadavrului. În felul acesta se putea anticipa ce anume urma să se descopere dedesubt şi să se pună în evidență structura corpului, element esențial în înțelegerea funcționării acestuia. Odată terminată trasarea, Nicolas se grăbi să-i dea cuțitul.

Zénon îşi suflecă mânecile. Îi trecu fugitiv prin gând imaginea lui Amandine brodând lângă foc, dar o alungă din minte printr-o clătinare a capului. Lama cuțitului reflectă scurt lumina lumânărilor, atinse uşor puful de pe pântecele doamnei Perthuys şi inciză pielea abdomenului cu un fâsâit umed.

Când mirosul cadavrului atinse nările părintelui Amedée, acestuia i se făcu greață, dar se aplecă totuşi curajos asupra grămezii de carne. Rănile erau atât de adânci, plăgile atât de brutal deschise, că numai colții ascuțiți ai unui animal mare le-ar fi putut cauza. De altfel, se putea constata că lipsea o parte din corp, devorată pe loc sau luată. Nu era ceva frumos de văzut, şi-i făcu semn lui Octave să stea deoparte.

— Nu-i câine care să fi făcut aşa ceva, zise Gilbert care se întreba dacă era momentul să facă aluzie la coşmarul pe care-l avusese.

— Teamă mi-e c-a fost un lup.

— Prea mic.

— Un urs nu poate fi, că pe la noi nu sunt.

— Sfântă Marta apără-ne! mormăi Gilbert făcându-şi repede cruce.

— Ei, hai, nu-ți pierde mințile. Nu-l speria degeaba pe Octave. Probabil e vreo sălbăticiune rătăcită venită din munți ca să se hrănească.

— Să se hrănească din animalele mele, precizează țăranul. De parc-aş avea prea multe.

— Socoteşte-te norocos că nu ți-a rupt mai multe.

Şi Amedée ridică ochii spre colinele dimprejur de unde sufla un vânt parfumat de cimbru, înainte de a adăuga:

— Totuşi, ar trebui făcut ceva.

Privind încă o dată restul de carne, părintele Amedée înțelese că animalul care făcuse asta nu era un lup normal.

Pielea elastică a pântecelui lui Amandine Perthuys se deschise ca o floare, lăsând să se vadă ceea ce mulți elevi novici ar fi numit... carne. Cum examinarea muşchilor abdominali făcuse obiectul unei disecții anterioare şi foarte hotărât să studieze mai îndeaproape organele de reproducere ale acestui specimen, Zénon de Mongaillac nu mai zăbovi şi o nouă apăsare de scalpel făcu să apară o adunătură vâscoasă: viscerele.

De data aceasta, doi sau trei elevi văzură cum culoarea pielii lor rivaliza în paloare cu cea a cadavrului şi erau gata să leşine. Pe chipul celorlalți apărură grimase de dezgust şi un murmur străbătu grupul.

— Țineți-vă firea, vă rog, le ceru Zénon cu nasul în intestine. Dacă nu aveți tăria să suportați vederea unui trup, atunci apucați-vă de botanică!

Liniştea reveni, iar cei mai curajoşi se aplecară ca să vadă mai bine manevra care consta în menținerea cărnii depărtate cu ajutorul cleştilor.

— Dumneata care nu prea pari interesat, îi zise Zénon unuia dintre studenții care încerca să se țină deoparte, arată-mi, te rog, unde este ficatul.

Elevul întrebat făcu un pas şi se prăbuşi. De a doua zi, va merge să se înscrie la mineralogie. Zénon le ceru insistent celorlalți să fie lăsat acolo unde căzuse şi să nu-i mai dea atenție. Se şterse pe mâini cu şorțul, ridicându-se pentru ca elevii să poată examina mai bine măruntaiele.

— În lucrarea sa *De humani corporis fabrica,* marele Vesalius demonstra în secolul trecut că Galenus, descriind un ficat omenesc format din mai mulți lobi, în realitate se mulțumise cu observații făcute pe ficat de maimuțe sau de câini, chiar oi.

Câțiva elevi îndrăzniră să însoțească vorbele maestrului cu un râs uşor ce însemna că ei înşişi nu ar fi comis niciodată o asemenea eroare grosolană.

— În fapt, continuă Zénon arătând cu scalpelul organul incriminat, constatăm că ficatul omenesc este o singură masă. Ceea ce înseamnă că trebuie să ne ferim să transpunem observațiile făcute la o specie asupra alteia. Şi, de asemenea, de ce este recomandabilă compararea speciilor între ele.

Făcu o pauză pentru a-şi observa elevii. Simțea o plăcere deosebită să le transmită cunoştințele sale. Un sentiment care ținea atât de vanitate, cât şi de altruism. Un amestec curios.

— Iar acum, continuă el cu nerăbdare, să trecem la organele de reproducere.

— Dar nu putem presupune că Galenus a văzut într-adevăr un ficat omenesc format din mai mulți lobi? îndrăzni Nicolas ca pentru a-l apăra pe Galenus care, fără intervenția lui, ar fi fost supus unor glume proaste nedrepte.

Zénon îi adresă un zâmbet cam forțat.

— Nu este exclus, dragul meu Nicolas. Dar în cazul acesta ar fi fost o gravă eroare să emiți o regulă generală bazându-te pe un singur caz. Observațiile trebuie repetate mereu pentru a fi cât se poate de siguri că nu e vorba de o excepție.

Un nou balet de capete ce însemna că asistența era de acord cu cele spuse de maestru, că Nicolas primise un bobârnac zdravăn şi că acest Galenus nu îşi făcuse treaba cum se cuvine.

— Ştiința este o căutare perpetuă a adevărului, adăugă Zénon cu o urmă de emfază. Ea înaintează pe ruinele trecutului. Acolo unde nu era decât obscuritate, este de datoria noastră să aducem lumina. Iar această misiune, spre a fi sacră, nu trebuie să dea înapoi în fața nici unui obstacol. Dacă pentru a avansa trebuie să facem tabula rasa trecutul, atunci să nu ne tremure mâna în momentul în care ştergem dintr-o trăsătură definitivă erorile predecesorilor noştri. Astfel, Vesalius nu a

ezitat să arunce în uitare acea parte din Galenus care timp de cincisprezece secole se erijase în dogmă. Acesta este sensul istoriei... Azi, noi rectificăm greşelile de ieri spre marea glorie a cunoştinţelor omeneşti.

„Amin", gândiră câţiva studenţi. Dacă acest Zénon de Mongaillac nu ar fi avut reputaţia pe care o avea, ar fi trecut la altă disciplină.

— Iar mâine?

Zénon se întoarse spre Nicolas. E clar, băiatul acesta era isteţ. Isteţ, dar agasant.

— Nimeni nu ştie ce va fi mâine, se mulţumi să i-o întoarcă, ştiind că este un mod stângaci de a evita întrebarea. Să trecem aşadar...

Exact în acel moment, uşa sălii se deschise şi un individ mărunţel, gârbovit de ani, îşi făcu apariţia. Era Legendre, asistentul lui Zénon. Obişnuit să vadă lucruri şi mai urâte decât această prăpădită de disecţie, nici nu dădu atenţie cadavrului doamnei Perthuys şi cercului de tineri învăţăcei aplecaţi deasupra lui ca şi cum era cel mai frumos lucru pe care îl văzuseră vreodată. Trecu peste elevul leşinat şi se apropie grăbit de savant.

—Jandarmii... apucă el să spună agitându-şi capul de jos în sus pe măsură ce îşi trăgea sufletul.

Zénon se uită la el fără să înţeleagă.

— Pipa dumneavoastră! Spun că au găsit-o într-un mormânt. Vin să vă aresteze pentru violare de morminte.

Zénon se scotoci maşinal în buzunar ca să constate că într-adevăr îşi pierduse preţioasa-i pipă. În pofida nerăbdării pe care o încerca în a observa îndeaproape anatomia secretă a lui Amandine Perthuys, trebuia să abandoneze disecţia. Cum toate privirile erau aţintite asupra lui, se străduí să zâmbească.

— În ciuda simpatiei pe care o încerc faţă de reprezentanţii ordinii, trebuie să vă rog să mă scuzaţi.

Le făcu o reverenţă teatrală înainte de a-l urma pe asistent care îl conducea deja spre un culoar subteran.

Odată ajuns afară, Zénon îi încredinţă lui Legendre grija de a termina disecţia, ştiind totuşi că acesta se va achita de sarcină cu un entuziasm egal cu capacităţile sale pedagogice, altfel

spus, nul. Probabil că studenții nu vor trage niciun folos, doar dacă nu vor profita ca să studieze mai îndeaproape anatomia generală a doamnei Amandine Perthuys.

— Ce veți face? întrebă bătrânul.

Zénon ridică ochii spre zidurile universității. Petrecuse cincisprezece ani în ea. Era fieful său. Dar a rămâne la Paris însemna să-şi sfârşească zilele la Bastilia, între patru pereți umezi şi întunecați ca un mormânt.

— Fug. Ce altă soluție am?

Îşi ridică gulerul de la mantie ca să-şi ascundă fața, îl salută pe asistent cu un ultim zâmbet forțat şi, având grijă se meargă prin spatele caselor, se îndepărtă cu pas grăbit. O diligență pleca spre Montpellier înainte de prânz; dacă vremea era bună, putea spera să ajungă acolo până la sfârşitul săptămânii viitoare.

***

...pe de sat, aveai toate motivele să te gândeşti, şi pe bună dreptate de altfel, că ar putea să se dea şi la oameni. Iar Amedée ştia că atunci teama ar fi cu mult mai devastatoare decât lupul.

— Dumnezeu ne va veni în ajutor, fiți încredințați, le promise el adresându-le cel mai încrezător zâmbet. Iar acum, întoarceți-vă la casele voastre. Ne vom organiza şi vom scăpa de această jivină până la sfârşitul săptămânii.

Treptat, protestele încetară, iar măruntul grup se risipi în linişte, fiecare mergând să-şi vadă de treburile sale. Amedée aşteptă ca şi ultimul dintre ei să dispară înainte de a se îndrepta spre biserică. Pentru moment, cel mai bun lucru pe care îl avea de făcut era să meargă să se roage. Amedée spera, aşa cum le spusese enoriaşilor, ca Dumnezeu să-l ajute în încercarea de față. Nu era deloc expert în materie de teologie, dar nu i se părea că exagerează dacă cerea din când în când câte o mână de ajutor de la Cel Atotputernic.

Uşa bisericii se deschise scârțâind, iar părintele Amedée se îndreptă spre altar. Imediat sufletul îi fu cuprins de un sentiment de tristețe. Biserica aceasta era atât casa lui, cât şi cea a Domnului şi refuza să se resemneze văzând-o cum cade

în ruină. Totuşi, îi era suficient să-şi înalțe privirea spre bolți pentru a constata cu mâhnire că o altă iarnă ca precedenta va fi fatală pentru acoperiş şi, ca atare, pentru întreaga construcție. Amedée închise ochii şi îl imploră pe Dumnezeu din tot sufletul să-l ajute. Îndepărtarea fiarei care amenință tihna satului şi salvarea bisericii forma un singur tot în mintea sa. Trebuia găsită o soluție care să poată rezolva ambele probleme deodată.

— Doamne, scapă-ne de Răul care năpăstuieşte parohia noastră, murmură el, îngenunchind în fața altarului, şi apără-ne de fiara care dă târcoale prin împrejurimi...

Cufundat în rugăciune, nu o văzu pe bătrână intrând în biserică. Îmbrăcată în nişte haine ponosite şi murdare, cu mâinile ca nişte cârlige şi strâmbe, ca o scoarță de copac centenar, agățându-se de ce puteau ca să nu cadă, era cel puțin o arătare sinistră. Se apropie de el târşâindu-şi picioarele şi-i întinse o monedă. Amedée tresări şi se uită la ea.

— Când eram mică, mi-aduc aminte că o sălbăticiune se tot învârtea pe aici... Şi noi, la început, ne-am gândit că era un lup. Dar ne-am schimbat părerea. Douăzeci de oi a mâncat, în câteva săptămâni. Tremuram toți ca frunza. Ne-am închis cu toți în sat rugându-ne la sfânta Marta să se ducă pe pustii. Nimeni n-a putut-o vedea. Dar era mare. Mult mai mare decât un lup... Apoi, într-o zi, a plecat. Aşa cum venise. Pe neaşteptate...

Amedée o privea cu un soi de uimire bleagă.

— Luați asta, părinte, insistă ea arătându-i banul. E tot ce am. Pentru sfânta Marta. Ca să ne apere aşa cum ne-a apărat întotdeauna. Dacă este după cum mi-a spus Gilbert, ştiu că vom avea nevoie de ea.

Atunci, privirea părintelui Amedée se îndreptă spre micuța statuie a sfintei Marta care trona într-un colț al bisericii. O vagă idee îi trecu prin minte, dar nu avu timp să o prindă pe toată. Niciunul nu văzu piatra desprinzându-se din boltă. Izbitura de craniul preotului fu brutală. O lumină orbitoare îi luă cunoştința, apoi se prăvăli în întuneric.

Când Amedée deschise ochii, se făcuse deja noapte. Era întins pe pat, în prezbiteriu. Întunericul pătrunsese în cameră

şi abia era îndepărtat de pâlpâirea slabă a unei lumânări. Forma familiară a crucii aşezate deasupra sa îl linişti. Alături stătea Aldegonde, bătrâna care îl abordase în biserică. Cu cei optzeci de ani ai ei, era cea mai vârstnică din Lansec.

— Ce faci aici? întrebă Amedée recăpătându-şi conştiinţa.

— V-aţi prăbuşit ameţit la marginea altarului. Gilbert e ăla care v-a cărat aici. Aţi fi preferat să vă las acolo?

— Ameţit?

Amedée îşi duse mâna la cap, căci îl durea şi constată că îi răsărise un ditamai cucuiul.

— A căzut o piatră din acoperiş, preciză Aldegonde. Biserica se face bucăţi. Nu m-ar mira s-o văd prăbuşindu-se într-o dimineaţă, în plină slujbă.

Spusese asta ca şi cum ideea nu-i displăcea. Amedée cunoştea aplecarea lui Aldegonde spre blasfemie şi mai ştia şi că umbla zvonul cum că era vrăjitoare. Se uită la ea cu o privire severă şi dădu să se ridice. Dacă piatra era un semn de la Dumnezeu, ar fi putut să se exprime într-un mod mai delicat, se gândi el. Apoi: oare ce voia să fie acest semn?

— Aţi face mai bine să radeţi totul şi să construiţi una nouă, sugeră bătrâna. În plus, asta ar da de lucru la toată lumea. S-ar mai schimba şi puturoşii ăştia!

Amedée avea sentimentul că un clopot mare îi suna în cap. Avea gura năclăită şi îi cam venea să vomite. Încercă să se ridice în picioare, dar nu reuşi şi se aşeză din nou în pat. O măsură atunci pe bătrână din cap până în picioare şi iar îl apucă greaţa, fără să ştie dacă îi venea de la lovitura primită sau de la urâţenia lui Aldegonde.

Oricât ar fi negat, Amedée nu o prea agrea. Mai tot timpul ţâfnoasă, mereu critica pe fiecare pentru felul cum se purta, complicând astfel eforturile împăciuitoare ale omului Bisericii. Fără îndoială că Aldegonde era o fire arţăgoasă. Chiar dacă această trăsătură de caracter i se putea atribui vieţii sale oarecum năpăstuite. Fizicul ei dizgraţios nu-i permisese să-şi găsească un soţ iubitor, pe care fără îndoială că l-ar fi meritat, şi îşi petrecuse viaţa invidiind fericirea celorlalţi, încercând prin orice mijloc să le-o strice.

Amedée se concentră. Ceva din spusele lui Aldegonde îi rămăsese în minte şi încerca să-şi amintească despre ce era vorba.

— Lupul ăsta nu-i un animal ca toate ălelalte, continuă ea. E Răul întruchipat, o creatură trimisă de Satana pentru a îndeplini o misiune sinistră, o bestie mârşavă pe care Demonul o sloboade asupra noastră ca să răspândească moartea şi jalea. Când dă târcoale unui sat, atunci puteți fi sigur că este în căutare de ceva. O victimă, pentru a potoli foamea Stăpânului ei... Ultima oară, am avut noroc, dar nu trebuie să-l ispitim pe Cel Rău de două ori.

Preotul obosise să tot audă asemenea prostii. Nu se gândea decât la un sigur lucru: să fie singur pentru a reflecta.

— Parcă o aud pe Agnès, zise el când aceasta sfârşi ce avea de spus. Aceeaşi ridicolă aplecare către supranatural.

— Ca preot, nu puteți spune asta, îl judecă bătrâna. Măcar Agnès nu-i chiar aşa de bănuitoare ca dumneavoastră!

— Credința mea nu-i chiar atât de fantezistă, îi replică preotul, sever. Şi dacă nu ai avea atâta influență asupra ei...

— Ar avea mintea la fel de îngustă!

— Nu-ți permit să...

— Doi copii care se dondănesc!

Amedée şi Aldegonde se întoarseră în acelaşi timp spre uşa scundă de unde o fată, cu o bucată de cârpă udă în mână, se uita la ei cu o severitate prefăcută. Cu părul său bălai şi ochii de un albastru-deschis contrasta puternic cu urâțenia lui Aldegonde.

— Agnès, ai picat la țanc, zise preotul brusc înveselit.

— Din întâmplare, preciză ea, lăsând să se înțeleagă că nu era aşa. Poftim, puneți-vă asta pe cap. Un unguent care vă va alina durerea...

Amedée apucă bucata de cârpă, o puse pe frunte şi oftă mulțumit.

— Micuța mea Agnès, eşti binecuvântată de Dumnezeu!

— Dacă ar fi trebuit să aştept ca Dumnezeu să mă învețe cum să folosesc ierburile de leac, atunci craniul dumneavoastră s-ar fi descurcat fără mine!

Amedée îi aruncă o privire în care reproşul încă nu apărea în spatele afecțiunii. Fiindcă o ştia din ziua în care s-a născut, lui i se părea normal să o iubească pe Agnès aşa cum îți iubeşti propria fiică. În decursul anilor, o văzuse transformându-se într-o femeie de o frumusețe stranie şi sălbatică pe care caracterul ei insolent o făcea cu greu să fie apreciată. Locuitorii din Lansec o îndepărtaseră de mult din grup – de nu cumva se detaşase ea însăşi –, dar Amedée ținea în continuare la ea.

— Nu te îngrijora pentru el, are capul la fel de tare ca o piatră de moară, zise Aldegonde. De-ar fi fost şi biserica la fel de zdravănă...

Amedée se uită la ea. Femeia aceasta nu era numai urâtă şi răutăcioasă, dar mai avea şi darul...

Brusc, îşi dădu seama. Iar această bătrână îi apăru mai strălucitoare ca însăşi Fecioara Maria. Sări în picioare şi, spre marea ei stupefacție, o sărută pe frunte.

Cele două femei se uitară una la alta surprinse.

„Lovitura trebuie să fi fost mai tare decât am crezut eu", se gândi bătrâna grăbindu-se să-i aşeze cârpa din nou pe frunte.

— Ai găsit soluția! Eşti extraordinară!

Aldegonde îl privi neîncrezătoare. Era prima dată când i se spunea aşa ceva.

Încă de a doua zi, părintele Amedée îşi adună enoriaşii pe maidanul bisericii. Îşi roti privirea pe deasupra asistenței spre a verifica dacă într-adevăr toată lumea era prezentă la apel şi îşi drese glasul. Zvonul despre prezența unui lup prin împrejurimi se răspândise imediat în tot satul şi fiecare îşi dădea cu părerea, neliniştit, cu ochii țintă la preot. Cu siguranță că era vorba de un animal, fără îndoială, însă Aldegonde deja lansase un zvon privind biserica pe care sătenii trebuiau să o repare sau ceva asemănător, chestiune care, fără a fi lipsită de interes, nu li se părea de o importanță capitală ținând cont de evenimentele recente, şi stârnea o oarecare perplexitate.

— Faceți puțină linişte, vă rog!

Mulțimea se potoli un pic şi Amedée se putu adresa oamenilor fără a fi nevoit să urle aşa cum o făcuse până atunci.

Glasul nu ajungea la fel de departe ca în biserică, dar trebuia să se descurce. Se urcă pe un zid nu prea înalt şi le zâmbi plin de siguranță enoriaşilor.

— Dacă v-am adunat pe toți azi aici, este ca să discutăm o problemă importantă. Ştiți, bunăoară, că una dintre oile lui Gilbert a fost găsită sfârtecată ieri-dimineață pe colina cu smochin. Totul ne face să credem că este vorba de un lup. După mine, nu este cazul să ne facem griji dar...

— Un lup cam vânjos, nu? îl întrerupse un glas.

— Gilbert zice că ar fi cam de cinci-şase picioare înălțime! reluă altul.

— Nu-i o sălbăticiune ca toate celelalte!

Glasurile se ridicară tot mai tare. Amedée dădu din mâini îndemnându-i la calm şi mai încercă o dată, dar într-un mod mai puțin convingător să afişeze acelaşi zâmbet senin.

— Aşa după cum am spus şi ieri: să nu ne pierdem mințile. Animalul pare într-adevăr mare, dar este posibil ca acum să se fi întors pe dealuri. Să ținem minte, şi v-o cer cu toată tăria, că nu-i nimic altceva decât un lup... Dar, în orice eventualitate şi pentru a evita orice alt accident, i-am cerut lui Jacques fierarul să ne facă vreo câteva capcane pe care le vom aşeza în jurul satului.

Amedée simțea în ei acea frică perfidă care paralizează şi macină conştiințele pentru ca să apară drojdia. Ştia că tot ceea ce era în ei mai josnic va ieşi la suprafață de-ndată ce greutățile îi vor atinge personal, ridicându-i pe unii împotriva altora, transformându-l în mod ineluctabil pe un frate în duşman. Trebuia neapărat stăvilit un astfel de lucru până nu era prea târziu.

— Mă cunoaşteți, de-acum, de mulți ani. Fiecare dintre voi ştie că nu sunt omul care să vă mintă. Satul se confruntă azi cu o situație grea, iar noi trebuie să strângem rândurile. Ceea ce am să vă propun nu este o soluție miraculoasă, ci doar o cale. O cale însă care ne poate scoate la lumină...

Liniştea se lăsase din nou peste enoriaşi. Până atunci, ei erau convinşi că fuseseră chemați ca să asculte obişnuitele vorbării ale preotului, predici şi muştruluieli mai mult sau mai puțin

plictisitoare. Dar se părea că avea ceva de sugerat. O propunere concretă pentru a lupta împotriva fiarei.

— Ideea pe care vreau să v-o propun este calea speranței, continuă părintele Amedée. Un drum de trasat, o cale pe care să o construim cu propriile noastre mâini şi care ne va duce spre lumină. O vom face cu sudoarea frunții, toți împreună, pentru ca speranța ce se află undeva la capătul acestui drum să ne ajute să combatem forțele Răului ce se ivesc azi împrejurul nostru.

— Şi unde vom face drumul ăsta? Ca să mergem încotro? se auzi un glas din mulțime.

— Probabil că important e numai drumul însuşi pe care îl parcurgem împreună trasându-l. Esențial este ca să rămânem uniți. Vom face acest drum chiar aici, în sat, sau, mai exact, pe terenul ce se află lângă casa lui Clemence, chiar la ieşirea din sat pe drumul spre Montpellier.

— Dar e cam mic! N-o să facem un drum, ci o gaură!

Se auziră râsete. Era timpul ca Amedée să-şi limpezească parabola şi să le explice ce anume îi venise în minte. Aşteptă până ce mulțimea se linişti şi se aplecă puțin spre auditoriul său, ca pentru a le face o mărturisire.

— Ceea ce vreau eu exact să vă propun este să construim o nouă biserică. Ştiți ca şi mine că biserica aflată în mijlocul satului se ruinează. În curând, va fi prea periculos să mai intrăm în ea. Şi, decât să o reparăm, vă propun să construim una nouă întru slava sfintei Marta, protectoarea noastră...

Fără a mai aştepta reacția enoriaşilor, se îndreptă şi continuă pe un ton mai liric:

— Această nouă biserică va fi mai mare şi mai frumoasă. Cu pietrele pe care le vom recupera de la prima, vom ridica ziduri ce vor înfrunta furtunile. Şi vom tăia şi altele pentru ca să i se vadă clopotnița de la douăzeci de leghe depărtare! În curând, satele din jur ne vor privi cu invidie şi îşi vor zice: dar de unde vine această formidabilă voință a locuitorilor din Lansec care le permite să ridice fără vreun ajutor o asemenea biserică?!

Amedée tăcu. Ştia că un asemenea proiect ambițios îi înspăimânta pe mulți. Nici el nu era foarte sigur că le propune ceva ce poate fi îndeplinit. În fond, fără ajutorul episcopiei,

oricui i s-ar fi părut oarecum absurd să te lansezi într-o asemenea aventură. După un moment care păru cât o eternitate, primele semne de aprobare începură totuşi să se arate printre enoriaşi.

Ştiu că învinsese.

4

La intrarea în Lansec, pe terenul desemnat de Amedée, începuseră de-ndată săpăturile la fundaţia viitoarei biserici. Preotul considerase că e mai bine să se grăbească; un alt sătean pierduse două dintre animalele sale. Lupul – în lipsa unei alte ipoteze mai convingătoare, lumea sfârşise prin a presupune că era aşa – nu se întorsese pe dealuri şi totul lăsa impresia că nu avea această intenţie. Că, pe deasupra, animalul era deosebit de mare nu era nicio îndoială. Şi o teamă pe cât de parşivă pe atât de iraţională îşi făcuse loc şi căpătase proporţii în toate minţile, ca o buruiană.

Printre altele, cum primele capcane pe care preotul le instalase în jurul satului nu reuşiseră să-l captureze, unii îi atribuiau deja origini demonice. Amedée ştia cât de absurdă era această convingere, însă pentru moment nu era în stare să o scoată din minţile superstiţioase ale enoriaşilor săi. Mai era convins şi că Răul ajunsese să pună stăpânire pe Lansec.

Amedée alesese respectivul amplasament din diverse motive, printre care, deloc neglijabil, faptul că din înaltul viitoarei clopotniţe va avea o vedere asupra văii şi oraşului învecinat pe care îl putea zări, când vremea era senină. Terenul, puţin accidentat, mai oferea şi avantajul că nu aparţinea nimănui, fapt ce convenea de minune planului său, întrucât preotul nu avea mijloacele de a investi nici măcar un sfânt în operaţiune, contând pe devotamentul enoriaşilor pentru a o duce la bun sfârşit.

Aşadar, sub îndrumarea lui Berenchon, câţiva săteni săpaseră de bunăvoie o groapă de mari dimensiuni. Puţin mai într-o parte, pe o masă făcută din trei scânduri aşezate pe un butoi, Amedée stătea aplecat asupra planurilor edificiului şi, însoţit de Gilbert care se hotărâse să participe la lucrare cu un

entuziasm care îi uimise pe mulți, asculta detaliile prezentate de zidar.

Dacă locuitorii din Lansec se alăturaseră ideii preotului, nu măsuraseră amploarea muncii pe care aceasta o presupunea. Construirea unei biserici era altceva decât ridicarea unui adăpost pentru oi. Îşi dădură seama imediat ce Amedée îi împărtăşi lui Berenchon ambițiile sale arhitecturale. Într-adevăr, preotul făcuse câteva nopți albe pentru a pune pe hârtie viziunea sa care, pretindea el, i se arătase în vis de către Dumnezeu. Zidarul, obişnuit mai mult să lipească la loc pietrele care se desprindeau din zidurile caselor decât să elaboreze planurile unei catedrale, se cam zăpăcise în fața sugestiilor faraonice ale lui Amedée.

Ca atare, trebui să mărturisească faptul că proiectul i se părea peste umilele sale puteri şi că, dacă putea să-şi dea o părere, trebuia să se orienteze spre ceva de mai mici dimensiuni, fără să fie ceva ridicol sau să o ofenseze pe sfânta Marta. Amedée se resemnă în final să-şi reducă ambițiile la un proiect mai realist. S-a optat pentru o arhitectură mai sobră, de inspirație romană, la care, în urma insistențelor preotului, vor fi adăugate câteva ornamente în stil gotic.

— Nu-i prea mare, remarcă Gilbert care descoperea noile planuri întrucâtva decepționat.

— Modestă şi umilă, prietene, răspunse Amedée agasat. După puterea noastră. Important este să ocupăm spirite ca al tău cu săvârşirea unei lucrări care să ne asigure tuturor protecția Domnului.

Gilbert îi aruncă o privire iritată. Nu-i plăcea că preotul i se adresa în felul acesta. Înălță capul şi se îndepărtă, orgolios, spre fundații unde măcar avea sentimentul că este cât de cât folositor.

Cât despre Berenchon, acesta înțelesese perfect intențiile lui Amedée. Cât priveşte faptul că oamenii erau preocupați de lucratul împreună la un proiect era ceva ce nu i se părea rău deloc. Se îndoia însă în privința eficacității manevrei pe termen lung. Să munceşti benevol, chiar pentru o cauză bună, ajunge să fie obositor de îndată ce munca devine tot mai grea. Şi, odată cu căldurile verii care urmau să se facă simțite în

curând, ziditul pietrelor unele peste altele nu are să fie o plăcere.

— O, nu sunt chiar atât de prost încât să nu ştiu cât de sărmană este această construcție, se apără Amedée citind gândurile zidarului. Cel puțin, va avea meritul să ne redea un pic de curaj... Toată această străduință trebuie să o luăm ca pe o penitență.

— Mă tem să nu dureze decât un timp, făcu Berenchon ştergându-se la ceafă.

— Sunt sigur că Dumnezeu ne va veni în ajutor. Trebuie doar să-l lăsăm să aleagă momentul...

Numai că Dumnezeu avea alte treburi. Începând cu supravegherea atentă a lui Zénon de Mongaillac.

Sosind la Montpellier pe şoseaua dinspre Names, intrarea în acest târg mare fortificat, zgomotos şi plin de praf se făcea prin poarta Pile Saint-Gilles. Imediat ce treceai de ziduri, păşeai pe strada Montpellier care, flancată de dughene vechi, îi oferea călătorului o primă imagine despre produsele din Sud. Culorile, zgomotele şi chiar mirosurile erau mai puternice aici decât la Paris.

Zénon aşteptă ca diligența să se oprească de tot ca să arunce o privire serioasă în exterior. Nu mai revenise în oraşul natal de douăzeci de ani şi aştepta clipa aceasta cu un amestec de nerăbdare şi strângere de inimă. Amintirile legate de el erau plăcute. Avusese o tinerețe fericită. Şi totuşi un sentiment nedefinit de culpabilitate se ivea în adâncul sufletului ca o emanare grețoasă. Ca şi cum ar fi trădat ceva sau pe cineva, ştergând totul din memorie. Nu ar fi putut spune dacă îşi trădase mama părăsind-o atât de tânăr sau pe Athanase Lavorel, ilustrul său maestru, mergând să-şi continue studiile în altă parte, şi nu la Montpellier, ori dacă nu cumva îşi trădase pur şi simplu ambițiile tinereții fiind satisfăcut de notorietatea recent dobândită, însă acest sentiment se afla la originea veşnicei sale reticențe de a se întoarce. A fost aşadar nevoie de această fugă pentru ca în fine, depăşindu-şi îndoielile şi incertitudinile, să se resemneze să înfrunte oraşul în care îşi petrecuse tinerețea.

Primul lucru pe care îi căzu privirea lui Zénon când coborî din diligență fu standul unui soi de spițer ambulant. Un catâr obosit stătea lângă o rulotă vopsită în mii de culori care cu timpul îşi pierduseră strălucirea. Pe sub pânza ridicată se puteau zări nenumărate fiole, carafe, flacoane şi alte sticle cu ceea ce, după cât putuse judeca Zénon, constituia obiectul comerțului practicat de omulețul cu un trup amuzant, nu mai înalt decât un copil de doisprezece ani în pofida unui chip de adult, care stătea în picioare pe estradă.

Mai mult intrigat, Zénon îşi aprinse noua pipă cumpărată în timpul călătoriei şi se apropie să-l asculte pe curiosul palavragiu. Cunoştea genul acesta de personaj pe care îl întâlnise adesea în drumurile sale. Şi, deşi îi considera drept nişte şarlatani, totuşi încerca un fel de simpatie față de ei. Acesta se împopoțonase cu o tunică de un alb îndoielnic şi care trebuie să fi avut de câteva ori vârsta catârului, ceea ce însemna ceva, părând să compenseze talia micuță printr-o continuă agitație. Acum, gesticulând şi făcând tot felul de mutre, îi invita pe rarii spectatori prezenți să cumpere ciudatele băuturi pe care le prezenta.

— Apropiați-vă, apropiați-vă, gentilomi şi gentile domnişoare! Suferiți de apoplexie, de paralizie ori de guturai? Vă apasă ceva? Sunteți melancolici? Am venit să vă scap de toate aceste rele! Da, voi cei care aveți ficatul şi creierul calde de la natură, voi cei a căror minte este extrem de rafinată, iar sângele aprins, v-aduc vindecarea! Grație leacurilor distilate, poțiunilor, elixirelor şi altor decocturi pe care le aveți în fața dumneavoastră vă veți regăsi sănătatea în mai puțin timp decât mi-ar trebui mie să vă explic cum să le folosiți! Despre compoziția lor vă voi spune doar că ingredientul principal nu-i nimic altceva decât tutunul. Virtuțile acestei plante extraordinare, ştie toată lumea, sunt acelea că este vomitiv, purgativ, bun la răni şi cefalic! El drenează creierul de o limfa care în cantitate prea mare sau de proastă calitate incomodează această parte. Folosirea, prin fumat sau mestecat, e numai bună la durerea de dinți, la migrenă, zvâcnete în cap, la gută, reumatisme şi altele cauzate de o depunere de umori vâscoase. Frunzele se folosesc în mai multe compoziții

galenice; aplicate pe ulcerații sau răni, le curăță şi le întăresc destul de repede; le puteți fărâmița şi face infuzii cu vin ori le puteți fierbe în ulei de măsline şi sunt gata să tămăduiască, fiind curățitoare şi absorbante. Uneori, decoctul este folosit chiar în spălăturile pentru apoplexie, letargie şi când este vorba să dăm afară excrementele tari şi grosiere. Cât priveşte siropul de tutun, acesta se foloseşte când năduşeşti sau ai o tuse de care nu mai scapi. Tot din el se mai extrage o esență, un ulei şi o sare. Esența este un puternic vomitiv. Aplicată pe trup pentru pecingine, râie şi alte boli de piele, ea le tratează atunci când ne frecăm părțile respective. Uleiul său, care miroase urât, amestecat cu câteva fărâme de untură se foloseşte tot pentru aşa ceva. Cât priveşte sarea obținută, fiind alcalină, pusă în lichioruri este un sudorific convenabil şi-i bun pentru urinare. Tutunul are toate virtuțile: în fața lui nu rezistă nicio boală, aşa că nu mai staţi la îndoială! Costul acestor substanțe este pentru toate buzunarele, iar, cum bine ştiți, sănătatea nu are preț...

„Fără discuție; omul îşi cunoaşte meseria", se gândi Zénon amuzat de prestația şarlatanului. Şi nu a fost deloc surprins văzându-i pe unii spectatori scoțând câteva monede din pungă. Atâta vreme cât virtuțile gândirii riguroase nu vor cuprinde mintea tuturor, încă mai erau posibile astfel de lucruri. Însă Zénon era convins că timpul când lumea va avea încredere în adevărații medici şi va înceta în fine să creadă asemenea bazaconii va veni mai devreme sau mai târziu. Domnia adevărului îşi va întinde atunci aripile sale binefăcătoare peste toate regatele pământului, aducându-le tuturor fericirea. Până atunci, tot mai mulți spectatori stăteau acum la coadă ca să pună mâna pe remediul miraculos, supravegheați îndeaproape de doi jandarmi.

Când Zénon îi zări, îşi întoarse privirea, băgă maşinal capul între umeri, îşi adună cele câteva bagaje şi se îndepărtă cât se poate de discret.

Străbătu străzile gândindu-se la toate amintirile pe care i le trezeau. Piața aceasta îi amintea de jocurile din copilărie, străduța aceea îngustă, de o ceartă cu un băiat care voia să-i fure pachetul cu mâncare. Apoi, când crescuse, îi plăcuse să

vină să se plimbe cu câte un prieten sau doi după cursuri. Puține erau tavernele pe care nu le vizitase cândva. Cea care se afla la colțul piațetei trezi în el amintirea unor chefuri plăcute făcute cu prietenii. „Un loc bun ca să stau câteva zile”, îşi zise împingând uşa veche, care se deschise cu un scârțâit familiar.

În fundul gropii, înarmat cu o lopată, Gilbert îi ajuta pe ceilalți să sape fundația viitoarei biserici. Nu numai că se simțea un pic supărat că Amedée îl luase drept un copil, dar nu fusese convins de argumentația preotului. Crezuse că a înțeles că această nouă biserică urma să fie închinată sfintei Marta (în care el vedea mai ales o protectoare eficace împotriva atacurilor lupului) şi nu vedea cum sfânta patroană va fi mulțumită de micuța capelă ridicolă. Printre altele, se socotea deja suficient de ocupat cu animalele sale ca să mai aibă şi o altă treabă în plus. Pe scurt, să sapi pentru a te asigura de protecția sfintei Marta, de acord, dar aşa, să sapi numai de dragul de a săpa, nu era prea sigur că înțelege rostul. Ca atare, acum săpa cu mai puțină tragere de inimă, simțind cum oboseala îl copleşeşte.

Se ajunsese, în fine, la un strat mai tare. Încă nu tare cu adevărat, dar suficient de solid, în ciuda pământului moale, ca să suporte greutatea viitoarei biserici. Lopata se afunda mai greu şi fiecare spera că Berenchon se va mulțumi fără a mai fi nevoie să sape mai mult.

— Ia te uită, am găsit ceva! strigă deodată lucrătorul de lângă Gilbert privind țintă spre vârful hârletului.

Gilbert aruncă un ochi în direcția respectivă. Cel puțin era un pretext bun ca să mai stea o clipă.

— Ai dat de o comoară? întrebă țăranul.

— Ştiu eu... E chestie ciudată...

Gilbert se apropie de tovarăşul său şi se aplecă. Un obiect ciudat se vedea apărând din pământul reavăn. Un obiect ciudat a cărui paloare contrasta cu pământul negru.

Soarele ajunsese de-acum în amiază, iar căldura îi împinsese pe Amedée şi Berenchon să se adăpostească sub platan. De acolo puteau să studieze planurile şi să supravegheze înaintarea lucrărilor.

— Nu vă osteniți prea tare? se auzi o voce sarcastică.

Amedée tresări, apoi ridică ochii zărind-o pe Aldegonde.

— Ai venit să inspectezi cum merge fundația? spuse el pe acelaşi ton.

— Ăsteia-i ziceți voi fundație? Pe vremuri, i s-ar fi spus o gaură. Dar pe atunci lumea nu era aşa de leneşă.

Amedée preferă să nu insiste.

— Atunci, ce naiba vrei?

— Tocmai voiam să vă spun că sunteți gata să faceți o mare greşeală.

— Cu noua biserică?

— Exact.

— Ia explică-ne cum vine asta, zise Amedée, mai mult amuzat decât interesat.

Aldegonde se uită la el. Că nu o luase în serios, nu o mira. Nimeni nu mai dădea vreo atenție celor spuse de ea. Nimeni nu mai avea timp să asculte vorbele unei bătrâne. Iar acest preot, în pofida aerelor sale binevoitoare, era la fel ca şi ceilalți.

— Locul ăsta nu-i bun.

— Ei, na! Şi de ce?

— E blestemat.

Amedée se uită la Berenchon. Iată ceva de care nu ținuseră seama.

— Blestemat? făcu preotul.

— Dacă nu era nimic construit deasupra, e fiindcă există un motiv temeinic.

— A, şi care-i acela? insistă Amedée.

— V-am spus: terenul este blestemat.

Cei doi bărbați zâmbiră. Degeaba căutai să obții mai multe precizări din partea acestei bătrâne singuratice. Şi cu elemente atât de netăgăduit, mai era cazul să se continue lucrările?

— Ascultă, Aldegonde, începu Amedée politicos. Avem cel mai mare respect pentru tine, dar...

— Dar nu sunteți în stare să înțelegeți asemenea lucruri! îl întrerupse dintr-odată bătrâna furioasă. Nu puteți vedea dincolo de semne. În pofida aerelor pe care vi le dați, a anteriului şi a predicilor, sunteți mai încăpățânat ca un catâr! N-ați vrut niciodată să înțelegeți decât ceea ce era dat spre a fi

văzut! Dar băgați de seamă, adăugă ea ridicând un deget amenințător, se întâmplă ca natura să se ridice împotriva oamenilor. Gaura aceasta este o agresiune. Sunteți pe cale să siluiți Pământul. Şi nu m-aş mira să văd cum biserica voastră se prăvale chiar înainte de a fi gata!

După care, se îndepărtă bombănind, ca o bătrână vrăjitoare neînțeleasă care se întoarce la cazanele ei.

Amedée rămase o clipă mut. Ştia că lui Aldegonde îi plăcuse întotdeauna să o facă pe oracolul şi să găsească taină acolo unde nu era niciun motiv să cauți. El studiase îndeaproape terenul, însoțit de Berenchon, şi se convinsese că era ideal, însă vorbele bătrânei fuseseră spuse cu atâta convingere încât îl tulburaseră. Nu îndrăznea să lase să i se vadă neliniştea de către zidar, dar voia să fie sigur că edificiul va fi tot atât de solid pe cât îl visa.

— Ia mai spuneți-mi de această fundație, zise după ce se mai adună un pic. Mi se pare adâncă.

— Fiți liniştit, părinte Amedée. Natura solului ne obligă să o facem aşa. E prea moale. La suprafață, nu-i decât un strat gros de pământ afânat şi nisip. O biserică este un edificiu destul de greu. E nevoie ca fundația sa să stea pe o bază solidă. Dacă nu vrem să se dărâme la cea mai mică mişcare a pământului, e nevoie să săpăm adânc, asta-i tot.

— Atunci e ca şi în credință, glumi Amedée. Cu cât rădăcinile sale sunt mai adânci, cu atât este mai de nezdruncinat.

— Părinte Amedée! Părinte Amedée!

— E limpede că nu poți avea o clipă de linişte, îşi zise în barbă preotul zărindu-l pe Gilbert venind spre ei gesticulând.

Țăranul se scuză cu un gest din cap că trebuie să-i întrerupă în felul acesta şi, tulburat, arătă spre şantier.

— S-a... s-a găsit ceva la fundație.

— Să nu-mi spui că am dat de-o stâncă, făcu Amedée, îngrijorat de ideea că lucrările, abia începute, pot deja întârzia.

— S-ar zice mai degrabă că e un fel de os...

— A! Păi atunci, scoate-l!

— Dar... nu-i... E foarte mare.

Preotul ridică din sprâncene.

— Fii mai exact, dragul meu.

— Enorm.

Intrigat, Amedée schimbă o privire cu Berenchon şi se hotărî să părăsească masa ca să-l însoţească pe ţăran până la fundaţii. Ştia că Gilbert avea o înclinaţie de a dramatiza cel mai mic incident şi, în afara episodului cu oaia, alarmele date de acesta fuseseră întotdeauna la fel de nefondate pe cât de neadevărate. Dacă şi de data asta îl mai deranja pentru vreun fleac, o să vadă el!

Ajuns în apropiere de fundaţii, Amedée se aplecă deasupra gropii în fundul căreia un alt muncitor îi arăta amplasamentul unde se zărea ceva la nivelul solului. De la depărtare, era greu de spus ce putea fi. Amedée coborî cu greu în groapă pentru a examina mai îndeaproape lucrul acela.

Pe jumătate acoperit de pământ, se vedea ceea ce, efectiv, putea trece drept un os. Dar putea fi şi o piatră mai mare. Pentru a se asigura, Amedée băgă mâna în solul moale, apucă obiectul şi trase. Prins în pământ ca într-o gingie, obiectul nu se mişcă deloc. Gilbert îi întinse o cazma. Câteva săpături făcute cu pricepere slăbiră rezistenţa rocii. Nesigur în privinţa naturii exacte a obiectului acoperit de pământ pe care îl ţinea acum în mâini, preotul îl şterse cât putu de bine frecându-l de o margine a dulamei.

Semăna, fără nicio îndoială, cu o enormă vertebră.

— Doamne atotputernic...

Chiar fără a fi un specialist în anatomie, Amedée îşi dădu seama imediat că acea vertebră era mai mare decât a unui bou. Mult mai mare. Cam de trei sau patru ori mai mare şi mai grea. Râcâi solul cu sandala. Alte oseminte de aceleaşi dimensiuni se vedeau în fundul gropii.

— N-am mai văzut aşa ceva niciodată...

— Ştiţi ce e? interveni Gilbert.

— Habar n-am...

În timp ce Amedée studia succint osul descoperit ce i se sfărâma între degete, sătenii adunaţi în jurul lor schimbau priviri îngrijorate. Lui Amedée îi veniră în minte cuvintele bătrânei Aldegonde.

— Nu vă atingeţi de nimic! le porunci el, revenindu-şi din contemplaţie.

Ieşi din groapă ducând vertebra cu el şi se întoarse spre Gilbert.

— Ia osul acesta şi mergi de caută pe cineva la Montpellier care să ne poată spune ce este. Încearcă la Colegiul Regal. Savanții aceştia trebuie să fie de vreun folos la ceva...

Flatat că i se încredințează o sarcină atât de importantă, Gilbert se îndepărtă ducând vertebra cu el. În plus, mersul până la Montpellier nu-i displăcea: singura dată când fusese, oraşul i se păruse destul de plăcut. Dacă ar pleca imediat, poate că ar ajunge înainte să-l prindă vipia după-amiezii. Împrumută aşadar catârul lui Berenchon şi hai-hai, hai-hai, porni spre vale.

În timp ce se îndepărta într-un norişor de praf roşcat, preotul, aruncând un ochi în fundul gropii, observă o tibie enormă apărând din mocirlă...

5

Stând în picioare pe estrada unui mic amfiteatru de la Colegiul Regal din Montpellier, Athanase Lavorel, eminent doctor în anatomie, îşi privea auditoriul. În fața lui, o mână de medici, spițeri, chirurgi-bărbieri şi diverşi studenți urmăreau cu atenție finalul expunerii sale.

La şaizeci de ani bătuți pe muchie, Athanase Lavorel era decanul Facultății de Medicină. La fel ca şi reputația, carura sa de luptător care îmbătrânea şi barba albă deasă ce, asociată cu calvița sa, îi dădeau înfățişarea unui înțelept din Antichitate impuneau respectul. El ştia foarte bine să se folosească de acest efect şi nu pierdea nicio ocazie să profite de ascendentul pe care acestea i-l confereau. De altfel, întotdeauna îi plăcuse puterea pentru avantajele pe care i le asigura celui care o deținea. De aceea, adunase în decursul lungii sale cariere mai multe titluri şi recompense decât merita. Nu mai este nevoie să spunem că influența sa trecea dincolo de Facultatea din Montpellier. Era prezent la majoritatea dezbaterilor „şi punctul său de vedere era întotdeauna ascultat cu religiozitate de confrați.

Astăzi, expunerea avea ca obiect un dinte. Un dinte enorm pe care îl arăta pentru ultima oară cu mândrie auditoriului.

— Plinius cel Bătrân pretindea că aceste *glossopetrae* erau nişte limbi pietrificate căzute din cer în cursul unei eclipse de lună. Cum s-ar zice: nu trebuie să ne încredem totdeauna în antici! De atunci, unele minți le atribuie virtuți uimitoare. Absorbite sub formă de pudră, ar fi eficace împotriva muşcăturilor de şarpe, vărsături, febre maligne şi farmece... şi mai ştiu eu ce altceva. Alții însă preferă să le poarte ca amulete.

În rândurile asistenței se auziră chicote. După atâția ani de învățământ, Athanase Lavorel nu pierduse nimic din spiritul său combativ. Arta sa oratorică era bine rodată şi mânuia ironia cu acelaşi succes.

— Sunt savanți în zilele noastre care cred că este vorba despre dinți de rechin! Dar simplul fapt că acesta a fost găsit la cincizeci de leghe de mare demonstrează cât este de absurdă şi această afirmație... Doar dacă nu ne imaginăm nişte rechini zbenguindu-se voioşi prin garigă!

Iarăşi râsete. „Un public sedus este deja un public pe jumătate convins", se gândi savantul cu satisfacție. Nimic nu te face să laşi garda jos cu un pic de umor.

— Orice cunoştință care nu se bazează pe observație şi bun-simț este o cunoştință oarbă, continuă el, fiindcă într-adevăr este un dinte. Un canin, pentru a fi mai precis. Observați-i cu atenție forma ascuțită. La ce poate servi dacă nu la sfârtecarea țesuturilor musculare? Molarii, mai plați, au ca funcție mestecarea alimentelor, asemeni unei pietre de moară... Or, în această regiune nu există niciun carnivor de talie suficient de mare încât să i-l putem atribui...

Făcu o pauză ca să pregătească suspansul. Nu era prima dată când ținea un curs despre *glossopetrae,* iar discursul său se şlefuise. Lăsă auditoriului timp să se întrebe asupra naturii dintelui şi ridică în fine capul ca să-i privească pe ascultători. Acceptarea afirmației care urma depindea în mare parte de autoritatea şi siguranța cu care o va enunța.

— Este cât se poate de limpede, acest dinte aparținea unui om. Iar acest om, domnilor, acest om era un uriaş...

Aşa cum prevăzuse, printre cei prezenți se auziră murmure.

Printr-o micuță uşă laterală, Gilbert pătrunse în amfiteatru. Nu fusese chiar aşa de simplu să găsească persoana căutată. Cu greu găsise şi Colegiul Regal, iar cât priveşte persoana susceptibilă să-i spună ce era osul său... Explicațiile pe care a trebuit să le dea primului om pe care îl întâlnise pe culoare fuseseră cel puțin confuze. Iar individul nu îşi ascunsese amuzamentul, lucru care îl iritase mult pe țăran. Însă Gilbert reuşise în sfârşit să obțină informația pe care o căuta şi acum ştia că persoana cea mai în măsură să examineze vertebra era un doctor pe numele său Athanase Lavorel care, i se spusese, trebuia să se afle acum în sala aceea.

Dar cât priveşte identificarea lui printre toți oamenii aceştia, asta era cu totul altceva. Pătrunzând în amfiteatru, Gilbert fu mai întâi surprins şi deconcertat de decorul straniu. Băncile aşezate pe estrade de înălțime crescândă formau un fel de potcoavă. Sala nu era plină, dar peste tot indivizi îmbrăcați curios ascultau cu atenție vorbele unui moşulică ciudat stând dinaintea lor ca să fie văzut.

Gilbert îşi îndreptă atenția asupra lui. Omul era îmbrăcat mai degrabă bizar şi spunea lucruri nu mai puțin ciudate. Țăranul se gândi la predicile lui Amedée. Probabil că şi aici era tot un soi de predică. Însă religia acestor oameni nu părea chiar ortodoxă. Ca să fim pe deplin oneşti, el nu înțelegea mare lucru din spusele acestuia. Cum lumea nu îi acorda nicio atenție şi fiindcă nu găsea un loc unde să se poată aşeza fără să atragă privirile adunării, rămase acolo, într-un colț, lângă uşă, aşteptând sfârşitul expunerii. Se grăbea să-şi termine misiunea.

Chiar în acel moment, un tânăr mai glumeț din primul rând interveni.

— Dar... Doctore... Dată fiind mărimea dintelui, ar trebui să mănânce cantități enorme de carne!

— Deducție foarte isteață, dragul meu Bruno, îi răspunse cel care tocmai fusese numit doctor... Însă nu te opri, dacă tot ai pornit pe o asemenea cale bună. Tocmai, ținând cont de dimensiunile caninului, cât crezi că era individul de mare?

Numitul Bruno îşi exprimă printr-o grimasă dificultatea de a răspunde.

— Ei, hai, hai... Să judecăm puțin. Gât măsoară caninii tăi?

Bruno îşi măsură dintele cu distanța dintre degetul mare şi arătător.

— Cam o jumătate de deget.[1]

— Iar rădăcina măsoară cam tot atât, nu?

— Fără îndoială.

— Deci, per total, cam un deget. Iar tu ce înălțime ai?

— Cinci picioare[2] şi patru degete, răspunse Bruno mândru.

— Bun... Pe cale de consecință, uriaşul nostru al cărui dinte măsoară patru degete, adică de patru ori lungimea din al tău, ar trebui să măsoare...

— Peste douăzeci de picioare!

— Exact.

Publicul se manifestă din nou zgomotos.

— Dar... e uriaş! interveni un ascultător.

— Pe vremuri, existau oameni mult mai mari decât cei de azi...

Athanase se ridică pentru a arăta un colț agățat pe perete.

— Iar acesta este un pitic în comparație cu *Hehetus Gigas,* spre exemplu... Treizeci şi cinci de picioare!

Privirea lui Athanase se pierdu câteva clipe în reverie. Spectatorii, impresionați, schimbau între ei comentarii aprinse.

— Iată că a trecut mai bine de o jumătate de secol de când doctorul Habicot, ale cărui învățăminte mă felicit să le urmez, îşi publica opera sa majoră, *Ce ne spun oasele unui uriaş,* şi punea principiile gigantologiei, ştiința uriaşilor. Această ştiință este astăzi recunoscută de savanții cei mai reputați. O, desigur, există întotdeauna eternii sceptici, adversarii de rea-credință, precum Riolan, autorul unui tratat meschin asupra pretinsei *Gigantomahii!*

---

[1] 1 deget = aprox. 2 cm (n.trad.)

[2] 1 picior = aprox. 30 cm (n.trad.)

Făcu o pauză, schițând o mutră ce ilustra ce anume îi inspira acea ridicolă şi patetică tentativă de denigrare.

— Însă dovezi din ce în ce mai numeroase îmi confirmă zilnic vorbele. Asupra acestui punct, înşişi anticii sunt categorici. Pliniu evocă descoperirea în Creta a scheletului uriaşului Orion, înalt de şaizeci de picioare. Herodot citează cazul lui Oreste (douăsprezece picioare) şi altele... Chiar sfântul Augustin a descoperit un dinte de o sută de ori mai mare decât cel al unui om normal. Evident că a conchis că acesta trebuia să aparțină unuia dintre uriaşii pomeniți în Biblie. Nu mă îndoiesc însă că, în curând, chiar şi minţile cele mai strâmte vor admite că avem dreptate...

Satisfăcut de demonstrație, contemplă efectul pe care îl avusese asupra auditoriului. Ca întotdeauna, toată lumea era de partea sa.

— Atât pentru astăzi, conchise el adunându-şi însemnările. Săptămâna viitoare, ne vom îndrepta şi mai mult atenția asupra acestei delicate chestiuni a ciclopilor şi a altor uriaşi. Vă mulțumesc pentru atenție.

Ascultătorii îl aplaudară şi se ridicară ca să-l felicite. Apoi, unul după altul, părăsiră amfiteatrul, începând deja dezbaterea. În curând, mai rămăsese doar Bruno să-l aştepte, cu un surâs ce-i ilumina fața tâmpă. Gilbert profită pentru a-şi face simțită prezența şi i se adresă.

— Scuzați-mă, îl... îl caut pe Athanase Lavorel. Mi s-a spus că l-aş putea găsi aici...

Încă sub efectul năucitor al perorației maestrului său, Bruno îi arătă, dând din cap, că era vorba, aşa cum bănuise şi țăranul, de bătrânelul ocupat să-şi strângă lucrurile. Gilbert înaintă deci spre Athanase în clipa în care acesta, cu un rictus ce trăda o durere la şold, cobora de pe estradă.

— Doctorul Lavorel? zise Gilbert frământându-şi traista.

Athanase îl privi pe interlocutor cu un aer surprins. Nu era obişnuit să aibă țărani printre auditori. Însă lucrul îi producea o oarecare satisfacție. Nu declarase Francis Bacon că ştiința trebuie să fie un bun al tuturor şi nu al unui cerc restrâns de privilegiați aşa cum fusese timp de atâtea secole? Dacă era un lucru pe care Athanase îl aproba la marile spirite ale vremii

era tocmai ideea de împărtăşire şi transmitere a ştiinței, cât şi cumularea acesteia din generație în generație („ştiința este o lucrare colectivă şi progresivă", afirmase filosoful englez) şi nu punerea în discuție a celor câştigate din înțelegerea în domeniul teologic. Logica lui Aristotel pe care se bazau toate argumentările scolasticii i se părea, de altfel, departe de a fi depăşită după cum pretinseseră unii. Iar raționamentele epocii, deşi ajungeau cel mai adesea la nişte concluzii cel puțin ciudate, aveau după părerea sa o rigoare pe care, dacă ar urma-o, mulți savanți ar avea de câştigat.

— Dacă vrei să asişti la cursurile mele, vorbeşte cu asistentul meu.

— Nu, eu... nu pentru cursurile dumneavoastră, începu Gilbert uşor intimidat. Eu... Am fost trimis să vă cer ajutorul... Mi s-a spus că ştiți multe despre oase.

— Sunt doctor de anatomie şi decan al acestei universități, dacă asta vrei să spui, replică învățatul cu autoritate, iritat că omul nu se exprima cu mai mult respect.

— Păi, iată cum stă treaba. Tocmai săpam fundația pentru o nouă biserică, acolo, pe dealuri, şi... am găsit nişte oase.

— Bunul meu prieten, oase se găsesc în fiecare zi. Şi cam peste tot, mi-aş permite eu să adaug. Ce doreşti de la mine?

Gilbert lăsă ochii în jos. Atitudinea condescendentă a lui Athanase îl contraria. Misiunea începea să nu-i mai placă.

Chiar era gata să renunțe. Amedée n-avea decât să găsească în altă parte explicația pe care o dorea. La urma urmei, după cum îşi putuse da seama, oraşul acesta nu ducea lipsă de oameni învățați. Făcu un pas înspre uşă, dar bătrânul îl opri cu un gest şi schimbă tonul.

— Schelet de om sau de animal?

— Păi, tocmai asta-i. Nu ştim... Dar mi s-a spus că poate dumneavoastră ați putea...

— Cum e scheletul acesta?

— Mare.

Athanase ridică o sprânceană şi dădu mai multă atenție celor spuse de interlocutor. În fond, povestea aceasta putea să se dovedească interesantă. Îi aruncă o privire lui Bruno care se apropia acum ca să asculte vorbele țăranului.

— Cât de mare?

Gilbert îşi desfăcu traista şi scoase vertebra pe care i-o întinse lui Athanase. Acesta o înhăță de-ndată, o studie şi se întoarse spre Bruno.

Fața bătrânului savant se lumină de o lucire exaltată.

Seara tocmai se lăsa când, înconjurat de întregul sat, Athanase Lavorel studie în fine osemintele care fuseseră scoase cu atâta lipsă de pricepere din fundație. Pe jumătate încă îngropate, se zăreau câteva vertebre şi ceea ce părea a fi un picior.

De când cu descoperirea scheletului, zvonurile cele mai fără noimă proliferaseră în Lansec. Dacă majoritatea nu vedea în asta nimic altceva decât o grămadă de oase fără importanță, mulți erau cei care, ca Gilbert, făcuseră apropierea cu recenta apariție a acelui lup enorm şi sugerau că aceste resturi puteau foarte bine să fie cele ale unui congener. De aceea, ținând cont de dimensiunea oaselor, respectiva idee le cam dădea fiori celor care deja erau neliniştiți, iar lui Amedée îi veni tare greu să-i facă să-şi păstreze calmul susținând că o explicație mai rezonabilă va fi dată neîndoielnic de îndată ce un savant va fi examinat obiectul.

Imediat ce fusese prevenit de Gilbert, savantul în chestiune se grăbise spre Lansec însoțit de credinciosul său asistent. Fără îndoială că ar fi fost mai înțelept să amâne pe a doua zi după cum sugera Bruno, însă Athanase nu avusese răbdare până atunci. Poate că povestea aceasta era evenimentul pe care îl aşteptase toată viața. Probabil că era pe punctul să facă descoperirea care ar fi încoronarea carierei.

Amedée şi Bruno, aplecați peste umărul său, îl observau cu atenție pe eminentul savant examinând oasele încă îngropate pe jumătate. Acesta alesese unul mai vizibil, curățând suprafața aparentă, îl peria cu grijă, îl atingea uşor, îl mângâia de parcă ar fi fost vorba despre o iubită, înainte de a se repezi la altul, în mod clar tot mai agitat pe măsură ce descoperea câte ceva. Lucru care îl îngrijora pe părintele Amedée.

— Mi s-a părut că e cu mult mai bine să alertez pe cineva mai competent decât mine în materie de oseminte, se explica

preotul care încerca prin toate mijloacele să obțină puțină atenție din partea savantului.

— Da, da... Bine ați făcut, şi mulțumesc Cerului că le-ați lăsat la locul lor fără a încerca să le dezgropați, răspunse celălalt, atent la cele ce vedea. Acest gen de fosilă, deşi pietrificată, este foarte fragilă. Femur... tibie... Dumnezeule mare!

În sfârşit, se întoarse ca să arunce o scurtă privire jubilatoare lui Bruno. Acesta crezu chiar că a zărit în ochii lui, scânteierea unei lacrimi. Nu-şi văzuse niciodată maestrul într-o asemenea stare.

— Atunci, aveți vreo idee despre ce este vorba? insistă Amedée.

Învățatul se redresă curățând cu un gest brusc resturile de pământ şi noroi care îi murdăreau hainele. Trebuia să fie la înălțimea evenimentului.

— O idee? zise Athanase încercând să-şi păstreze calmul. Am mai mult: o certitudine!

Cercul sătenilor care se aflau în apropiere se strânse şi mai mult în jurul lor. Venirea acestui savant îi intrigase pe mulți. Nimeni nu ar fi putut să spună cu precizie ce funcție anume avea. Dar atenția pe care i-o dădea părintele Amedée dovedea că e o persoană importantă.

— Iată, părinte, cel mai frumos şi mai mare specimen de schelet de uriaş descoperit vreodată în regiune!

Amedée îşi privi interlocutorul holbându-se. Deşi avea față de savanți o neîncredere absolută, judeca după alura lui că acesta ştia despre ce vorbeşte. Însă afirmația pe care tocmai o auzise i se părea cel puțin surprinzătoare.

— Un uriaş? repetă el.

Sătenii, şi mai nesiguri acum, se apropiară pentru a urmări explicațiile savantului căutând în atitudinea lui Amedée negarea sau confirmarea cuvintelor acestuia.

— Perfect! Un *Homo Gigas!* Iar gamba pe care o vedeți este practic intactă!

— Dar... dumneavoastră... Vreau să spun... Sunteți sigur? bâlbâi Amedée.

— Ascultați, părinte, se indignă Athanase îndreptându-se ca pentru a-şi întemeia autoritatea pe statura sa impozantă, vă

acord cu toată inima titlul de specialist în tot ceea ce priveşte sufletele, dar permiteți-mi să rămân expert în chestiuni de gigantologie.

— Vă cer iertare, doctore Lavorel. Dar vestea este surprinzătoare. Un uriaş...

— Asemenea lucru nu se prea întâmplă în regiune, de acord. Dar vă asigur că nu este unic... Iar acesta este un exemplar magnific... La o primă vedere, individul trebuie să fi măsurat între cincisprezece şi douăzeci de picioare înălțime...

În jurul lor, lumea se întreba din priviri şi murmura. Un freamăt de nelinişte trecu printre sătenii al căror cerc se rări serios.

— Niciodată nu trebuie tulburat somnul creaturilor subterane! se auzi deodată un glas de femeie în mulțime.

Privirile se întoarseră către o tânără în jur de douăzeci de ani cu păr des de culoarea mierii, care stătea puțin mai departe de ceilalți. În pofida zdrențelor cu care era îmbrăcată, avea o frumusețe de îți tăia răsuflarea. Un aer puțin cam sălbatic, desigur, dar o blândețe infinită în privire.

Considerând înțelept să evite orice reacție imprevizibilă a mulțimii, Amedée îl trase pe Athanase la o parte.

— Ar fi mai bine să vorbim în particular.

Athanase fu de acord cu părerea preotului şi se întoarse spre asistent.

— Bruno, rămâi aici ca să păzeşti oasele.

Ținându-l pe Athanase de braț şi aruncând o privire încruntată tinerei femei, Amedée străbătu cercul de gură-cască şi se îndreptă spre prezbiteriu.

— Somnul lor milenar e mai sfânt ca sunetul trecător al clopotelor dumneavoastră! strigă tânăra în urma lor. Temeți-vă de trezirea duhurilor lor!

Puțin mai retrasă față de toată această agitație, Aldegonde asistase la scenă. Deşi nu înțelegea motivele lui Agnès, ea îi împărtăşea neliniştea în privința scheletului. De când părintele Amedée luase hotărârea să ridice noua biserică, nu mai avea linişte. Terenul pe care îl alesese preotul era blestemat. Ea ştia. Iar descoperirea unui schelet de talie mare nu făcea decât să

dovedească pe deplin ceea ce gândea. Acest teren trebuia lăsat aşa cum era, şi gata.

Aşadar, avertismentul pe care îl lansase Agnès era judecat de către Aldegonde conform intuiției sale. În plus, avea pentru aceasta o admirație secretă. Femeia aceasta tânără îndrăznea să se împotrivească satului, iar lucrul acesta, în sine, era suficient pentru a merita respect din partea sa. Şi, pe urmă, nimeni nu ştia să dezlege mai bine ca ea semnele lumii, să prezică nenorociri înainte de a se produce, să anticipeze catastrofe, să explice tainele cele mai ascunse ale naturii. Nimeni nu era mai bine informat ca Agnès în ceea ce priveşte lumea de dincolo. Dacă ea, Aldegonde, putea avea din când în când viziuni premonitorii, totuşi nu era deloc în stare să le interpreteze. Nu era şi cazul lui Agnès. Fiindcă ea ştia. Ea avea Harul. Şi dacă nimeni nu dădea atenție vorbelor, avertismentelor ei, era şi din cauza fricii, dar şi a neîncrederii pe care o trezea. Însă Aldegonde ştia că această atitudine era o greşeală. O mare greşeală.

Mulțimea se risipi în grabă făcându-şi cruce pe furiş. Doar Gilbert şi Bruno rămăseseră, cu ochii ațintiți la tânăra femeie. Aceasta, cu mâinile în şolduri, se uita la ei cu un aer superior. Bruno nu îşi putea lua ochii de la ea. În ciuda aspectului ei mizerabil şi a atitudinii oarecum ostile, îl atrăgea irezistibil. Silueta ei ciudată avea ceva dintr-un animal care îi provoca o stranie senzație în vintre. O senzație ce părea să provină din noaptea timpurilor, ca o chemare a strămoşilor. Era captivat.

Gilbert cunoştea această senzație, fiindcă o încercase deseori. Agnès fusese singura lui dragoste. Ani de-a rândul, sperase că acest sentiment este reciproc, dar trebuise să înțeleagă un lucru evident: Agnès nu iubea pe nimeni. Singura dată când riscase să-i vorbească despre pasiunea lui, ea îl respinsese scurt, fără vreo explicație. Gilbert interpretase acest refuz ca pe o jignire, imaginându-şi că ea îl respingea fiindcă era doar un simplu țăran. Şi de atunci, nu se putea afla în fața ei fără să simtă un amestec de dorință nemărginită şi ranchiună, întreaga tandrețe pe care o avusese cândva pentru ea se evaporase; mai rămânea doar acest amestec tulbure ce ținea mai mult de registrul instinctului decât de emoții.

Agnès se uită la ei îndelung în tăcere. Fața îi redevenise impasibilă, dar toată atitudinea ei exprima mândrie. Cu picioarele goale, bine înfipte în pământ, puțin depărtate, de parcă îşi trăgea puterea din această stabilitate, ca un arbore care îşi trăgea prin rădăcini forțele nevăzute ale pământului. Şi un aer de sfidare emana din această postură de amazoană. Cu umerii traşi puțin înapoi, pieptul său îi sfida cu o neruşinare regească.

— Lasă-i în plata lor pe proştii ăştia, făcu bătrâna Aldegonde trăgând-o de braț ca să o îndepărteze.

Agnès păru că iese dintr-o toropeală misterioasă. Întoarse uşor capul spre bătrână şi se destinse. Când să plece, le aruncă celor doi bărbați o ultimă privire glacială. Bruno îşi întoarse repede capul.

Nu-ți încrucişezi privirea cu a unei vrăjitoare.

Prezbiteriul lui Amedée era mobilat sobru, chiar auster. Pereții văruiți erau aproape goi, în afară de un crucifix agățat deasupra patului, iar un sentiment de pace emana din el. Sub fereastra prin care se putea vedea o bună parte a satului se afla o masă. Amedée îl invită pe Athanase să ia loc la ea şi îi propuse un pahar cu vin.

— Nu-i luați în seamă pe enoriaşii mei; sunt un pic încordați acum. Sunt necăjiți de fiara care dă târcoale prin preajmă.

— Fiară? Ce fiară?

— Probabil un lup care a sfâşiat mai multe oi zilele acestea. Oamenii îşi fac repede griji.

— Înțeleg... Dar... Tânăra aceea?

—Doar o sărmană fată care trăieşte în ignoranță, încercă să explice Amedée, jenat de incident. De ani de zile, locuieşte undeva pe dealuri. Uitați ce-a spus. E doar rezultatul singurătății sale.

— Vrăjitoare?

— Mulți oameni cred asta. Ştiți cum e: ignoranța dă naştere la prostie şi neîncredere. Când era mică, o țineam pe genunchi. Pentru mine ea este doar Agnès... E cu totul inofensivă, credeți-mă.

Athanase era doar în parte liniştit. Nu era obişnuit să fie amenințat de o tânără, nici să asculte avertismente cu

puternice accente satanice. Apucă, aşadar, urciorul cu vin şi îşi turnă o porție zdravănă. Totdeauna, i se păruse o taină viața în aceste sate. Oare cine putea să dorească să locuiască într-un asemenea loc? Sărăcia, ca să nu spun mizeria, ce domnea aici îl dezola. În plus, aici comportamentele păreau cu totul irațională, ceea ce, de altfel, părea să se explice prin asta. Şi începu să se gândească în ce măsură prefera viața citadină, infinit mai ordonată.

— Dacă nu vă deranjează, părinte Amedée, aş dori să iau cu mine osemintele la Montpellier spre a le studia mai... serios.

— Vă mărturisesc că prezența lor în parohie nu face nimic pentru a potoli spiritele turmei mele. Aş dori însă să ştiu ceva mai mult despre acest... uriaş. După ce-l veți fi studiat, fireşte.

— O, ştiința gigantologiei este încă la început. M-ați crede dacă v-aş spune că nici nu este recunoscută de toți confrații? Şi totuşi este cea mai frumoasă dintre ştiințe. Fiindcă oamenii mari erau întotdeauna şi mari oameni; majoritatea suverani şi oameni sfinți...

Brusc Amedée ciuli urechea, devenind mai atent la vorbele lui Athanase. În minte tocmai îi încolțise o idee.

— ... de parcă grandoarea sufletească şi cea fizică aveau o legătură naturală de simpatie, conchise savantul îndreptându-şi bustul spre a-şi pune în evidență propria statură.

— Ei bine, am să vă aştept concluziile cu mare nerăbdare, adăugă Amedée în timp ce Athanase se ridica să plece.

— Oricum, vă voi ține la curent cu observațiile mele, promise acesta din urmă.

Îşi strânseră mâinile.

— Spuneți-i lui Gilbert să vă ajute la încărcat şi transport, preciză preotul arătându-i-l pe țăran din pragul uşii. Nu e cel mai isteț dintre enoriaşii mei, dar e descurcăreț.

— Aşa cum v-am spus, aceste oseminte sunt foarte friabile, înainte de a le transporta, mai întâi trebuie extrase din învelişul pietrificat şi protejate. Mi-e teamă că asta va lua ceva timp. Azi, va trebui să mă mulțumesc cu unul, două eşantioane... Dar nu ştiu cum să vă mulțumesc. Scheletele de uriaşi sunt ceva rarisim. Mai ales într-o asemenea stare.

Valoarea lui pentru mine şi pentru ştiinţă desigur este inestimabilă...

Bătrânul savant se îndreptă spre ieşire. Amedée îl reţinu.

— Şi lucrările mele?

— Fiţi liniştit, puteţi continua săpăturile la fundaţie, dar faceţi în aşa fel încât oamenii să nu se atingă de oase.

Athanase ieşi, iar Amedée rămase gânditor câteva clipe privindu-l cum se îndreaptă spre asistent. Faptul că lucrările întârziau puţin îl contraria, dar poate că în asta găsise un mijloc de a lupta împotriva Răului cu mult mai eficace decât sfinţirea bisericii. Din prag, îi văzu pe cei doi învăţaţi aruncând o ultimă privire la schelet înainte de a se îndepărta spre vale.

— Un sfânt... murmură el înainte de a ridica ochii spre cer. Mulţumescu-ţi, Doamne, că mi-ai ascultat rugăciunile!

Se întoarse înăuntru, apucă un sac de pânză şi începu să-şi strângă nişte lucruri. Trebuia ca a doua zi să aibă neapărat o discuţie cu episcopul din Montpellier.

—Ei?

Amedée tresări. În prag, stătea Aldegonde, cu o figură gravă. Privirea preotului se întunecă imediat.

— Ei, ce? răspunse continuând să-şi adune lucrurile.

— Scheletul. Ce v-a spus imbecilul acesta de savant?

— Nu mare lucru.

Bătrâna bombăni ceva şi se apropie de preot ca să-l apuce de braţ.

— Doar că ar putea fi un sfânt, zise Amedée. Sau poate un rege.

— Atunci e şi mai prost decât credeam!

Părintele Amedée o privi intrigat. În privirea ei se vedea o lucire neliniştitoare. Era clar că mai avea ceva de adăugat.

— Bănuiesc că ştiţi legenda sfintei Marta, zise ea în fine.

Amedée ridică o sprânceană. Balaurul. Da, cunoştea legenda. Ca toată lumea. Dar ce legătură avea cu scheletul?

— Marta era sora lui Lazăr, continuă Aldegonde. A sosit în regiune împreună cu Maria Magdalena după ce au fugit din Ţara Sfântă... în vremurile acelea, pe dealuri dădea târcoale o sălbăticiune... Se zice că era o creatură monstruoasă, un balaur

care teroriza ținutul. Iar sfânta Marta s-a luptat cu el şi l-a învins...

— Ce vrei să spui?

— V-ați gândit vreodată ce s-a întâmplat cu trupul creaturii? De un asemenea animal nu scapi aşa uşor! Unii, evident, pretind că a fost aruncat în Ron...

Ea coborî vocea pentru a adăuga:

— Dar eu ştiu că nu-i adevărat.

Cum preotul o privea cu un aer brusc îngrijorat, ea se aplecă înspre el şi murmură:

—Jivina a murit aici!

Amedée holbă ochii.

— Sfânta Marta ar fi omorât sălbăticiunea aici? în Lansec?

— De ce credeți că v-am spus că terenul acesta e blestemat? Ați profanat tocmai mormântul ei!

Fără a-i da timp prelatului să reacționeze, se apropie şi mai mult. Glasul îi deveni sinistru.

— Şi cine vă spune că monstrul era singur? Ascultă-mă, Amedée: bestia care dă târcoale azi pe aici, pe undeva... Jivina aceasta care a apărut dintr-odată de nicăieri, din adâncul întunericului, din noaptea timpurilor, aştepta să vină ceasul pentru a răzbuna moartea semenului ei. Iar acum, că mormântul acestuia a fost profanat, se pregăteşte...

Aldegonde făcu o pauză. Cu o mişcare a capului către şantier, întinse un deget acuzator adăugând:

— Amedée, bestia s-a întors, mai flămândă ca niciodată. Şi dumneata eşti acela care ai chemat-o la festin!

6

Biroul lui Athanase Lavorel, asemenea unui fabulos osuariu, gemea de etajere ticsite cu tratate de gigantologie, eşantioane de oase diverse, minerale, plante şi fosile. O masă întreagă era plină de o mulțime de instrumente care mai de care mai insolite, de aparate utile în observații, ciudate unelte menite vreunei folosințe obscure de care profanul nu auzise niciodată. Puținele spații disponibile de pe pereți erau acoperite cu crochiuri de uriaşi, cu scheme de schelete care ar putea exista şi ilustrații de creaturi, unele mai fantastice decât altele.

— Un picior de uriaş întreg şi jumătate din coloana vertebrală! exclamă Athanase fără a-şi putea stăpâni surescitarea ridicând una dintre vertebrele descoperite cu o zi mai devreme în Lansec. Îți dai seama, dragul meu Bruno, ce înseamnă asta?

— Voi avea de lucru: măsurări şi crochiuri!

— Dar... Dar ia gândeşte-te puțin! Toată viața mea am visat la această clipă. Atâtea ipoteze elaborate, atâtea eforturi pe care le-am făcut, atâtea umilințe pe care le-am suportat! Iar acum, în fine, asta.

Athanase era gata să izbucnească în lacrimi. Își reveni.

— Va trebui să ne gândim să organizăm o dezbatere. Până atunci, e mai bine să păstrăm tăcerea.

Bruno era tulburat. Dacă nu se îndoia nicio clipă că maestrul său nu greşea, apropierea de un fragment din acest schelet avea totuşi ceva care îi dădea fiori. Fiindcă degeaba făcea eforturi de imaginație, nu putea să priceapă că osul acela era al unui uriaş înalt de douăzeci de picioare.

De trei ani de când era în serviciul lui Athanase Lavorel, ştia totuşi la ce să se aştepte. Student dotat, avea ambiția să devină medic. Ceea ce îl interesa înainte de toate era anatomia. Însă obsesia lui Athanase Lavorel pentru fosile îl antrena foarte adesea către discipline a căror legătură cu medicina era dintre cele mai îndepărtate. Dacă nu îşi arăta deschis dezinteresul pentru problemă, era mai ales pentru a nu trezi susceptibilitatea maestrului. De aceea, aceste oseminte erau departe de a-l pasiona tot atât cât pe Athanase. Pentru el, studierea fosilelor însemna un fel de divertisment căruia nu-i acorda multă importanță. Interesul problemelor pe care le ridicau oasele i se părea derizoriu. Cu toate acestea sau tocmai din această cauză, admitea fără rezerve postulatele gigantologiei. Adeziunea la punctele de vedere ale lui Athanase eliminau orice sursă de conflicte inutile.

Dar a avea dinaintea ochilor dovada tuturor teoriilor lui Athanase, a dispune de un sfert de schelet al unui uriaş şi nu de un simplu femur care lăsa deschise toate posibilitățile de interpretare îl obliga să-şi dea seama cât de grozavă este teoria gigantologiei. Ca şi cum, credincios în cel mai înalt grad în

adevărurile Evangheliei, Iisus i-ar fi apărut brusc în carne şi oase.

Bruno se hotărî să-l lase pe maestru să înceapă studierea oaselor pe care le aduseseră de la săpături. Trebuia admis că într-adevăr această descoperire era pentru bătrânul savant încoronarea unei vieți întregi, fiindcă bătălia pentru impunerea gigantologiei fusese întotdeauna aspră. Iar dacă Athanase nu pusese niciodată în discuție validitatea ipotezelor pe care le formulase odinioară învățătorul său, celebrul doctor Habicot, trecuse totuşi prin multe perioade de descurajare.

Acum, întrevedea cu bucurie momentul în care va arăta luminii scheletul, închizându-le gura o dată pentru totdeauna pretenţioşilor săi adversari şi intrând cu pas sigur în istoria ştiinței. Posteritatea îi va reține numele alături de cei mari.

Deşi epuizat de lunga călătorie, întins pe patul din cămăruța lui, Zénon nu reuşea să doarmă. Degeaba închisese ochii şi numărase tot atâtea oi câte erau în regiune, somnul nu voia să vină.

Trebuia să părăsească Montpellierul şi Franța cât mai repede. Mai devreme sau mai târziu, autoritățile locale vor afla că era căutat. Zénon ştia foarte bine ce însemna aceasta. De acum, era un fugar. Un om fără patrie. Ideea sa era să meargă la Bologna unde cunoştea unul sau doi savanți care l-ar primi. Dar pentru cât timp? Cel mult, câteva luni. Şi pe urmă?

Abandonând ideea dormitului, se hotărî să citească. Luase cu el impunătoarea *Historia Animalium* de Konrad Gesner spre a scurta lungile zile cât durase drumul. Deschise unul din cele patru volume la întâmplare şi începu să parcurgă unele pagini, dar mintea refuza să participe; nici măcar extraordinarele descrieri pe care le conținea nu reuşeau să-l intereseze.

Niciodată înainte nu suferise de singurătate. Era un sentiment cu care se obişnuise încă din fragedă copilărie, chiar dacă prefera compania unei fete. Dar, uitându-se în jurul său spre a cuprinde cu privirea această cameră anonimă, cu zidurile crăpate, cu un confort vetust, de o curățenie dubioasă, cu patul minuscul şi o saltea amărâtă, o masă şi un scaun, conştientiză că dispariția din universul său familiar săpase în

el un gol ciudat. Ciudat pentru că era neaşteptat. Iar acest vid îl măcina din interior ca o boală sufletească.

La primele ore ale dimineții, se trezi cu straniul sentiment că o avusese alături pe mama sa în scurta perioadă cât dormise, aşa cum se întâmplase de zeci de ori când era copil.

Totuşi, nu făcuse mare caz de părinți până atunci. Zénon era departe de a avea origini modeste. Tatăl său, Evariste de Mongaillac, fusese un castelan languedocian care moştenise o avere serioasă la începutul secolului, fapt ce îi cultivase trândăvia. Singura sa activitate era lectura. Cum mărturisea că nu are o prea bună părere față de filosofii antici, fiul său îl primise ca prenume pe cel al autorului faimoaselor paradoxuri. „Fiule, îi plăcea lui să repete odinioară ca punere în gardă, nu uita niciodată că degeaba au demonstrat Parmenide şi Zénon că mişcarea nu există, trebuiau totuşi, ca toată lumea, să meargă de ici până colo spre a-şi satisface nevoile lor fireşti."

Fraza îl intrigase mult timp pe băiat şi i-ar fi plăcut ca într-o zi să aibă un comentariu din partea tatei, însă Evariste a murit când el avea şase ani, iar Zénon nu a avut niciodată parte de explicația lui. De fapt, în afară de această frază, avea puține amintiri despre cel care-i dăduse viață. Nici măcar nu îşi amintea să fi resimțit vreo supărare oarecare la dispariția acestuia. Totuşi, dacă educația nu îi fusese neglijată şi dacă Zénon moştenise şi gustul pentru erudiție, acestea i se datorau lui. Chiar dacă nu conştientiza acest fapt.

Prin urmare, şi-a petrecut restul copilăriei în compania mamei, ceea ce, în principiu, ar fi trebuit să creeze între ei o legătură afectivă mai puternică. Dar nu a fost aşa. Dacă părăsise Montpellierul, oraşul natal, de îndată ce se ivise o ocazie, era şi pentru că, într-un fel, căutase să se îndepărteze de ea.

După câțiva ani de studii pe lângă Athanase Lavorel, pe care îi plăcea să-l socotească maestrul său spiritual, curiozitatea sa nelimitată şi setea de cunoaştere îl împinseseră să pornească la drum. În zilele care au urmat, asemenea unui adolescent hotărât să plece în lume ca să ajungă bogat şi celebru, îşi

strânsese cele câteva lucruri într-o desagă şi le spusese adio mamei şi maestrului său.

De atunci, nu-i mai văzuse. Iar dacă uneori se mai gândea la Athanase Lavorel din motive legate de profesia sa, rareori îşi amintea de mamă, decedată la puțin timp după plecare.

După un mic dejun frugal, Zénon se decise aşadar să-i facă o vizită lui Athanase pentru ultima dată înainte de a părăsi Franța. Nimic nu-l obliga, desigur, dar ştia că în adâncul său ceva îl împingea să o facă. Ceva ce el bănuia a fi legat de acele afecțiuni sufleteşti pe care le considera stânjenitoare şi se numesc *sentimente.* Ar fi preferat, fără îndoială, să fi fost o simplă curiozitate, însă, din păcate, se pare că nu era aşa.

Pentru a arăta cât mai bine, se îmbrăcase cu cele mai elegante veşminte, alegând cu grijă tunica brodată care se asorta la pantalonii bufanți şi asigurându-se pentru ultima oară înainte de a ieşi din han că gulerul de la haină şi manşetele de la pantaloni, ornamente pline de panglici indispensabile pentru armonia ținutei sale, erau la fel de curate pe cât de corect ajustate. Voia să fie la înălțimea speranțelor pe care maestrul său şi le-ar fi pus, logic, de bună seamă în el.

Aşadar, drapat în stofe bogate ce străluceau în soarele matinal şi pe cap cu o pălărie cu pene ajungea, în fine, în fața Colegiului Regal. Pe drum, îl cuprinsese teama şi realiză că această confruntare cu fostul său maestru era pentru el o probă de care a făcut bine că nu a fugit. Chiar trăgea o anumită satisfacție din acest curaj. Dacă fusese constrâns să admită că nu era lipsit de sentimente, faptul că frica nu făcea parte din acest act îl flata totuşi un pic.

Înainte de a merge la Montpellier ca să-l întâlnească pe episcopul Ulrich Van Melsen, părintele Amedée plecă pe dealuri să dea de Agnès. Cuvintele lui Aldegonde semănaseră, în mintea sa o îndoială înspăimântătoare. Dacă ceea ce spunea bătrâna era adevărat, atunci amenințarea ce plutea peste sat era îngrozitoare. Iar responsabil era el. Dar oare Aldegonde era altceva decât o bătrână nebună? Se putea el încrede în vorbele ei nesăbuite? Ca să ştie, cel mai bun lucru era să discute cu Agnès.

Încă de la ieşirea din sat, după ce a verificat că nimeni nu îl observa, a cotit-o spre dreapta şi a pornit să urce o colină abruptă.

Amedée urmărea îndeaproape viața scumpei sale Agnès, îi supraveghease educația încă din copilărie. Foarte de timpuriu, Agnès manifestase un caracter rebel. Şi, în pofida tuturor eforturilor sale, fata se retrăsese încet-încet într-un fel de solitudine stranie, instruindu-se mai mult singură decât bazându-se pe învățătura preotului şi ferindu-se cât putea de mult de compania celorlalți copii din sat. Acum, trăia singură undeva printre dealuri, departe de viața din Lansec unde venea rareori pentru a da plante medicinale în schimbul unor alimente sau ca să-i facă o vizită lui Amedée.

Amedée minţise spunându-i lui Athanase că Agnès era doar o sărmană ignorantă. Dimpotrivă, el ştia că fata avea cunoştințe pe cât de multe pe atât de temeinice. Că Agnès ştia, de exemplu, ierburile de leac era un lucru indubitabil. Iar faptul că avea darul să-i vindece pe bolnavi i-ar fi putut da un rol de frunte în Lansec. Dar ea nu-i făcea pe săteni să profite de cunoştințele sale în materie de plante medicinale decât în rare ocazii, doar când i-o cerea, cu multă stăruință, Amedée.

Văzând cum îşi risipeşte talentul, preotul a fost extrem de supărat. Se gândea mereu că va deveni, în sfârşit, mai rezonabilă şi că va accepta să trăiască în comunitate spre binele tuturor. Totuşi, şi în pofida tuturor strădaniilor prelatului, hotărârea tinerei de a se ține departe de enoriaşii lui rămânea de neclintit. Aşa că locuitorii din Lansec o priveau cu neîncredere, îi puneau în cârcă fapte rele, pe cât de mărunte pe atât de imaginare, şi o bănuiau de înțelegere cu Cel Viclean.

Amedée era singurul care ştia unde trăia. Fata îşi amenajase o grotă mare pe coasta unui deal la două, trei leghe de sat, unde îşi creştea câteva animale, petrecându-şi timpul culegând ierburi de leac. În ziua aceea, ştia că după izbucnirea pe care o avusese s-ar fi putut refugia aici, aşa că se fofila printre tufărişuri încercând să-şi amintească drumul ce ducea la grotă.

Dădu de Agnès după o râpă. Fata era acolo, ca de obicei, culegând plante medicinale, cu o privire uşor pierdută,

murmurând un cântecel în perfectă armonie cu decorul. Îşi continuă treaba fără a-i da atenție.

Amedée o contemplă o clipă în tăcere. Semăna cu maică-sa ca două picături de apă. Aceeaşi frumusețe sălbatică, acelaşi caracter rebel şi aceeaşi hotărâre. Despre Maria, mama lui Agnès, păstra o amintire emoționantă. La sosirea lui în Lansec, cu peste treizeci de ani în urmă, Maria fusese singura care îl considera prieten. Era tânăr pe atunci, iar vocația sa fusese pusă la grea încercare. Nu o dată crezuse că e pe cale să renunțe la jurământul de castitate. Dar ştiuse să-şi stăpânească slăbiciunile şi, rezistând dârz ispitei, găsise cuvintele pentru a o convinge că e imposibilă o legătură trupească între ei. Această decizie fusese cea mai grea din viața lui, iar acum, după atâția ani, se bucura că o luase. Totuşi, de câte ori regretase această alegere. În clipele de deznădejde, chiar în toiul iernii, când întunericul cădea peste sat, iar sufletul său ezitant se întreba dacă merita sacrificiul; amintirea Măriei, moartă la naşterea lui Agnès, apărea din trecut ca să-l bântuie.

— Ştiam c-am să te găsesc aici, zise el trăgându-şi sufletul. Ce idee să locuieşti pe dealurile astea!

Agnès abia îi aruncă o privire, continuând să aleagă plantele pe care le punea cu grijă în paner.

— Dacă ai venit să mă certi pentru cele ce-am spus nu demult, poți să pleci.

— Agnès, rişti să atragi asupra ta mari necazuri, continuă el cu blândețe. Oamenii din sat o să ajungă să te creadă vrăjitoare.

— Creadă ce vor. Nu-mi plac.

— Dar gândeşte-te că mai există încă ținuturi unde vrăjitoarele sunt arse! Şi ştii doar cum sunt aceşti oameni necăjiți. Îi sperie şi un fleac. Deja un lup ori nu ştiu ce bântuie prin preajmă... Ştiu că îți face plăcere să-i înfricoşezi, dar ai mare grijă. Mai ales în prezența unor străini ca acest savant...

— Am spus ce gândesc. Dacă le e teamă de adevăr, treaba lor.

Amedée ridică din umeri.

— Ce poți şti tu despre acest schelet?

— Nimic. Doar că se odihnea acolo liniştit de sute de ani...

— Şi? întrebă el cu un uşor tremur în glas.

— Şi că nu există niciun motiv să i se deranjeze odihna.

La cuvintele acestea, Amedée simți un fior pe spate.

— Aldegonde pretinde că acest schelet ar putea fi cel al fiarei cu care s-a luptat sfânta Marta acum câteva secole. Ai auzit cumva de vreo legendă care să confirme asta?

Agnès încetă, în fine, culesul ca să se uite la Amedée.

— Aldegonde are mintea mai sucită decât un măslin. Ar fi trebui s-o ştii de atâta timp!

— Totuşi, pare categorică. Se teme chiar că, profanându-i mormântul, s-ar putea să atragem mânia unuia dintre semenii acestei vietăți...

— Ascultă, Amedée, sălbăticiunea care dă târcoale nu-i altceva decât un lup. Iar în ceea ce priveşte scheletul, oricare i-ar fi identitatea, stătea bine acolo unde era. Bulversând ordinea lumii, tu eşti cel care te expui unor probleme. Scheletul va reveni, mai devreme ori mai târziu, la locul său, dar stricăciunile ce se vor fi făcut între timp vor fi ireparabile.

Amedée închise ochii clătinând din cap. Până îi deschise, Agnès dispăruse.

7

După ce a răbdat întreaga dimineață, aşezat la umbra unui imens platan aflat în mijlocul curții episcopiei de lângă catedrala Sfântul Petru, Amedée aştepta să fie introdus la episcopul de Montpellier.

Îndoiala pricinuită de prevestirile lui Aldegonde se estompase. Agnès reuşise să-i domolească neliniştea. De acum, era convins că Athanase avea dreptate, că acel schelet era chiar al unui uriaş, deci al unui sfânt. Dar oare descoperirea pe care o făcuse nu era tocmai un răspuns al Domnului la rugăciunile sale? Căci trebuia să fii orb ca să nu înțelegi cât de mult ținea asta de un miracol. Dacă nu ar fi hotărât să înalțe o biserică şi, dacă nu ar fi ales tocmai acel loc pentru a o face, scheletul nu ar fi fost găsit niciodată. Şi nu se îndoia nicio clipă că episcopul de Montpellier va fi de partea acestui lucru evident.

Amedée avusese totuşi grijă să întocmească un scurt raport asupra descoperirii scheletului pentru ca episcopul să-l poată primi cât mai curând.

Raportul avu efectul scontat întrucât, cu puțin înaintea amiezii, i se aduse la cunoştință că episcopul Van Melsen era, în fine, gata să-l primească. Amedée urcă cele câteva trepte care duceau la încăperile acestuia şi deschise uşa grea de la intrare.

— A, părintele Amedée! exclamă episcopul ridicând ochii din dosarele sale. Nu ştiți ce noroc aveți că vă ocupați de o simplă parohie. Dioceza este cu totul altceva, vă asigur...

Amedée se apropie de birou înclinându-se respectuos. Distanța pe care o parcurse între uşă şi scaunul care îl aştepta în fața episcopului i se păru imaginea exactă a celei care îl separa de el.

Ulrich Van Melsen era un omuleț slab, de vreo cincizeci de ani, calm, dar hotărât. Figura lui austeră şi gravă, lipsită de podoaba capilară, era după felul caracterului său. Uscățiv, avea un nas asemenea unui cioc de răpitoare, iar ochii, neastâmpărați, adânc afundați în orbite, dădeau impresia a fi mereu în căutarea prăzii. Iar aparenta sa linişte nu masca plăcerea evidentă pe care o încerca atunci când îşi exercita puterea.

Originar din Utrecht, respinsese de foarte tânăr ideile reformiste ale anturajului său şi, cu un curaj şi o voință arareori întâlnite, se angajase în lupta împotriva acestora cu o ardoare care îi sedusese pe cei mai neîncrezători dintre condiscipolii săi. Existau însă câteva persoane rău intenționate care îl bănuiau pe acest transfug de a fi dat dovadă mai mult de oportunism decât de convingere, dar, în ansamblu, era considerat acum în zonele înalte ierarhice drept unul dintre cei mai hotărâți episcopi pe care Biserica îi putea număra în slujba ei.

Amedée nu avea față de el o simpatie profundă. Nu numai că Van Melsen era cel care până atunci rămăsese cel mai insensibil la reclamațiile lui privind starea bisericii sale, dar îl mai şi bănuia că mai mult se gândeşte la carieră decât să fie preocupat de cei care erau în responsabilitatea lui.

— Sunt necăjit că vă întrerup. Însă problema care mă aduce mi se pare urgentă, se scuză preotul înainte de a regreta acest exces de smerenie.

— Da, da, da... Scheletul acela despre care mi-ați vorbit în raport, nu?

— Absolut.

— Dacă mă iau după cele relatate, dimensiunile sale sunt uimitoare. Dar vă rog să luați loc.

Amedée se supuse şi se aşeză pe scaunul prevăzut în acest scop. Se simțea groaznic în el, fără a şti dacă era din cauza incomodității acestuia sau a prezenței episcopului. Acesta îl observa în trecere, sfârşind de citit un dosar. Atenția pe care i-o dădea lui Amedée părea o concesie dureroasă făcută vicisitudinilor lumii.

— Am înțeles că vreți să ridicați o nouă biserică, făcu episcopul fără să ridice privirea.

— Păi... da. M-am gândit că...

— Personal, nu văd niciun inconvenient. Doar că sunt obligat să vă reamintesc că nu veți putea conta, din păcate, pe ajutorul meu pentru a o construi. Aşa cum v-am mai spus, vremurile sunt grele, iar vistieria – goală. Şi apoi mai sunt prioritățile...

Episcopul desfăcu palmele în semn de neputință. Dar Amedée pusese cruce susținerii din partea lui Van Melsen pentru biserică. Nu pentru asta venise.

— În ceea ce priveşte scheletul... doctorul Lavorel de la Colegiul Regal m-a asigurat că este vorba despre un uriaş, făcu el pentru a reveni la ceea ce îl preocupa.

Ulrich Van Melsen închise dosarul pe care îl citea pentru a-şi îndrepta în fine atenția asupra interlocutorului. Amedée era un om pe care îl considera mai degrabă simpatic. Şi apoi, totul părea să dovedească faptul că îşi îndeplinea misiunea aşa cum se cuvine în sat, ceea ce, la urma urmei, asta era important, nu?

— Un uriaş? Doamne... de ce nu... Nu am nicio calificare ca să judec... Dar în ce sens ar privi Biserica?

— Păi... începu preotul fără a şti prea bine cum să-şi expună ideea. Totul mă face să cred că ar putea fi vorba despre scheletul unui sfânt.

Episcopul ridică privirea. Când citise acel raport scurt prezentat de Amedée, nu sesizase prea bine importanța pe care ar putea-o avea descoperirea unui schelet mare. Iar dacă în final se hotărâse să-l primească pe preot, era mai mult din curiozitate față de noua toană a acestuia decât din interes pentru osemintele în sine.

— Înțeleg... Vă gândiți la cineva anume?

— Păi, hmmm...

În acel moment, Amedée înțelese că nu îl va convinge pe episcop cu atât de puține date, dar cea care îl împinse mai departe fu o intuiție pe cât de tainică pe atât de subită care îl făcu să răspundă:

— Sfânta Marta, poate...

Van Melsen avu un zâmbet amuzat. Ignoranța şi naivitatea acestor preoți de țară aveau ceva înduioşător.

— Sfânta Marta? O, părinte Amedée, ştiți la fel de bine ca şi mine că...

— Se spune totuşi că şi-ar fi sfârşit zilele pe aici.

— Desigur, dar nu ştiam că în Lansec! Se mai zice că s-a luptat cu un balaur înfricoşător. Cunosc legenda. În regiune, trebuie să fie tot atâtea poveşti referitoare la ea pe cât de multe sate avem!

— Tocmai. Dacă s-ar dovedi că ar fi vorba efectiv, după cum cred eu, de sfânta Marta, acest lucru ar fi o binecuvântare pentru parohia mea...

— Înțeleg foarte bine, dar... ai vreun element pe care să se bazeze ipoteza dumitale? Un obiect găsit lângă oseminte, o inscripție ceva?

Episcopul voia să evite să-i rănească susceptibilitatea şi se hotărî să intre în joc aşteptând momentul favorabil ca să-l facă să înțeleagă că avea treburi mult mai serioase de rezolvat.

— Dar mărimea însăşi nu este o dovadă că e vorba de o persoană importantă? argumentă Amedée. Şi apoi... aceste relicve sunt răspunsul Domnului la rugăciunile mele...

— Nu sunt sigur că ar fi suficient, răspunse episcopul clătinând din cap cu un aer încurcat. Identificarea unui sfânt nu este un lucru uşor. Eu însumi nu sunt în măsură să fac o astfel de anchetă; ar trebui făcut apel la...

— Să avem în criptă relicvele sfintei Marta ar fi pentru enoriaşii mei o imensă uşurare. Cred că ştiți că de ceva timp şi-a făcut apariția un lup în preajma satului şi că...

— Desigur, înțeleg, i-o tăie Van Melsen care simțea că situația îi scapă din mână.

Preotul acesta era mai încăpățânat decât crezuse şi nu prea vedea cum să-i poată refuza ajutorul. Optă aşadar pentru o manevră de eschivă care consta în a încredința problema unei alte persoane.

— Ei bine, dacă insistați, vreau să-i aduc la cunoştință arhiepiscopului. În curând, am să plec la Narbonne. Am să vă trimit răspunsul. Iar dacă acesta este pozitiv, va trebui să aşteptați vizita unui legat. Fiindcă, odată deschisă o astfel de anchetă, de obicei Biserica nu se pronunță cu uşurătate. Iar eu cunosc genul de personaj care ar fi desemnat. Ştim întotdeauna când începe studierea faptelor, dar niciodată când se sfârşeşte.

Părintele Amedée zâmbi: era mulțumit. Avertismentul episcopului i se părea de prisos. Nu avea nimic de pierdut; din contră. Se ridică aşadar să plece şi, după ce îl salută pe episcop de atâtea ori pe cât era posibil să o facă fără a avea un aer complet ridicol, părăsi încăperea retrăgându-se.

Ulrich Van Melsen îl privi cum închide uşa. Preotul acesta era în mod clar un bătrânel ciudat. Iată-l acum pretinzând că are în parohia lui moaştele unei sfinte. Aşa, pur şi simplu!

Dar, dacă nu are ce face şi şi-o caută cu lumânarea, e treaba lui. Povestea asta cu uriaşul era probabil o sursă de necazuri, fiindcă episcopul ştia că şirul anchetelor, odată pornit, putea să ducă la rezultate cu totul diferite decât îşi imagina sărmanul Amedée. Clătinând din cap, se hotărî totuşi să scrie o notă către arhiepiscopul de Narbonne, convins că oricum nu i se va da curs.

Traversând culoarele întunecate şi boltite pline de amintiri, Zénon nu putu evita un fior de nostalgie. Fiecare piatră de la

Colegiul Regal îi vorbea despre trecutul său, şoptind sufletului amintiri pe care el le considerase înmormântate pe vecie. În fiecare elev pe care îl întâlnea, crezu că se vede pe sine cu mulți ani în urmă. Însuşi ecoul paşilor săi îi răsuna în minte ca nişte chemări îndepărtate, dezgropând din uitare vestigii de viață ce se agățau de el spre a-l confrunta cu ceea ce devenise.

Dar el se convinsese că o scurtă vizită la fostul său maestru nu va avea vreo consecință. Dimpotrivă: dacă nu avea familie, credea că bătrânul putea încarna ultima figură paternă pe care se putea sprijini şi căreia i se putea mărturisi înainte să dispară.

Acum, nu mai era sigur de nimic. Imaginii paterne i se substituise cea a unei figuri autoritare, un idol zdrobitor pe care voise dintotdeauna să-l depăşească. Se opri o clipă pentru a reconsidera problema cu calm. Încă mai avea timp să se întoarcă din drum şi să ia prima diligență spre Bologna. Dar şi aici, dacă mai era o ultimă încercare de trecut, fuga nu era, probabil, cea mai bună soluție.

Aşa că la capătul unui culoar strâmt, porni pe o scară în formă de melc ce ducea la biroul doctorului Athanase Lavorel. De câte ori urcase el treptele acestea uzate de paşii atâtor generații de învățați? N-ar fi putut spune. Scândurile pocneau sub paşii săi ca şi cu douăzeci de ani în urmă. Cunoscându-şi perfect fostul maestru, ştia că Athanase nu şi-ar fi schimbat biroul pentru nimic în lume. Acel micuț birou adăpostit sub acoperiş într-un colț retras al universității era refugiul, laboratorul său secret. Şi toată lumea considera locul ca pe o proprietate privată, bârlogul inviolabil al bătrânului pustnic din vârful muntelui.

Ajuns în fața uşii mâncate de cari, Zénon fu cuprins de amețeală. Dincolo de ea se afla trecutul. Iar dacă acum trebuia să-l înfrunte, nu era la fel de sigur că va ieşi cu fața curată. Nu se îndoia că mintea lui Athanase, asemenea unui bloc de granit, va fi mereu egală cu sine, inalterabilă, insensibilă la efectele timpului. Dar se scurseseră douăzeci de ani de când îl văzuse pentru ultima oară, iar învățătorul său era acum un bătrân.

Când auzi dincolo de uşă glasul lui Athanase Lavorel, parcă prinse un pic de curaj. Bătu la uşă hotărât şi intră.

Bătrânul său mentor, ocupat cu examinarea unui os, nu ridică ochii imediat, iar când o făcu nu îl recunoscu pe loc.

— Maestre Athanase, făcu Zénon.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Nu vă mai amintiți deloc de mine?

Bătrânul învățat îşi miji ochii pentru a-l examina mai bine.

— Zénon?!?

Nevenindu-i să creadă ochilor, se ridică pentru a se apropia de el, iar fața lui ridată fu brusc iluminată de un zâmbet bucuros.

— Zénon! Dragul meu Zénon! Ce surpriză!

— Sunt fericit să vă revăd, doctore!

Athanase se repezi la fostul său elev. Îmbrățişarea mai că îl înăbuşi.

— Doctor? Auzi, Bruno? exclamă bătrânul întorcându-se spre asistentul său. Marele Zénon de Mongaillac îmi spune doctor! Acum că suntem colegi – ți-e clar că ți-am urmărit cariera îndeaproape –, ne putem spune pe numele mic, ce zici?

— Dacă preferați.

— Întoarcerea fiului risipitor! Lasă-mă să te privesc o clipă. De cât timp nu te-am mai văzut? Cincisprezece ani?

— Mă tem că sunt cel puțin douăzeci.

— Douăzeci? Doamne, e înspăimântător... E drept că te-ai făcut un tip zdravăn acum. Şi ia te uită ce haine! Un adevărat gentilom!

Cei doi bărbați se priviră atent o clipă. Zénon se gândi că, în fond, Athanase nu îmbătrânise chiar atât de tare. Abia dacă era un pic mai pleşuv, iar burta i se rotunjise. Totuşi, în tunica sa largă şi neagră, bătrânul încă îşi mai păstra prestanța.

— Dar să ți-l prezint pe asistentul meu, adăugă Athanase întorcându-se spre birou unde tânărul termina un crochiu. Cel care ți-a luat locul, mai exact. Bruno, Zénon de Mongaillac, de care ți-am vorbit adeseori.

Îşi strânseră mâinile politicos. Însă Zénon ghici că Bruno era puțin iritat să treacă astfel în planul doi.

— E destul de timid, dar înzestrat. Poate că într-o zi, cine ştie, mă va părăsi şi el ca să meargă în capitală.

— Mă îndoiesc, murmură tânărul.

— Vă înşelaţi, interveni Zénon ca să-l liniştească. Aici se predau multe discipline extraordinare. Mineralogie, osteologie, anatomie, botanică...

— Atâta timp cât nu te întorci de acolo cu acea aroganţă obişnuită, sublinie Athanase.

Încă stânjenit, Zénon se debarasă de lucruri şi dădu un ocol prin cameră, emoţionat să revadă acel decor. Athanase se uită la el cu afecţiune.

— Locul nu s-a schimbat prea mult de când ai plecat.

— Da, nu prea. Pare totuşi că este mai puţin loc ca înainte... Tot vă mai obligă să faceţi mormanul ăla de crochiuri? îl întrebă el pe Bruno.

— Toată ziua.

— A, de parcă aş fi un călău! Dar ia spune, ce te-aduce pe-aici?

Zénon ezită să-i spună de problemele sale cu autorităţile.

Nu voia să-i dea maestrului ocazia să i se facă milă de el.

— Trebuie să merg la Bologna, la o conferinţă de anatomie, minţi el. Aici stau puţin...

— Oricum, mă bucur că ţi-ai făcut un pic de timp ca să treci să-ţi vizitezi fostul profesor. Dar, ia vino-ncoace să ne vezi ultima descoperire.

Athanase îl duse pe Zénon spre partea unde erau aranjate oasele. Cu o mişcare bruscă, bătrânul trase prelata care le acoperea.

— O descoperire istorică, sublinie el, orgolios.

Şi, în timp ce Zénon lua în mână o vertebră cu un aer uşor intrigat, Athanase schimbă cu Bruno câteva ocheade, parcă spunând: „Ai să vezi cum reacţionează!"

— Curioasă vertebră... zise în sfârşit Zénon. Ce-i?

— Tu ce zici?

Zénon putea fi considerat drept un specialist în organe, dar în privinţa oaselor avea cunoştinţe limitate. Osteologia nu fusese niciodată punctul său forte. Însă, cunoscând obsesia

fostului său profesor pentru uriaşi, se prefăcu că gândeşte câteva clipe înainte de a răspunde:

— Un uriaş de talie mare; nicio îndoială.

Athanase se întoarse atunci spre Bruno:

— Asta vrea să însemne că şi după atâția ani învățăturile mele nu au fost uitate!

Apoi, întorcându-se spre Zénon, adăugă:

— Un *Homo Gigas!* Descoperirea secolului! Un picior complet şi mai multe vertebre! Cu asta le putem închide gura definitiv adversarilor gigantologiei!

Zénon era fericit să-şi vadă fostul maestru atât de entuziasmat. Puse vertebra la loc.

— Unde ați găsit-o?

— Într-un sat aflat la câteva leghe de aici. Restul se află acolo. Îmi vor trebui câteva zile ca să le scot din pământ şi să le aduc aici! Peste cât timp pleci la Bologna?

— Păi, eu...

— Simt sigur că poți consacra câteva zile ajutorării celui care te-a învățat...

—Păi...

Perfect! Să începem prin a desena această vertebră. Să vedem dacă nu ți-ai pierdut îndemânarea!

Zénon schiță un zâmbet. Athanase, într-adevăr, nu se schimbase.

Amedée era foarte satisfăcut de întrevederea cu episcopul Van Melsen. În sfârşit, obținuse şi el odată ceea ce voia. Nu fusese uşor. Îi simțise scepticismul, dar esențial era că acceptase să-i împărtăşească arhiepiscopului ideea cu sfânta Marta. Dacă Van Melsen era un om obtuz, ostil din principiu la orice putea să-i cauzeze vreo dificultate oarecare în administrarea diocezei, Amedée era convins că orice alt responsabil din Biserică ar avea o minte mai deschisă şi i-ar privi cererea de autentificare a relicvelor cu un ochi mai binevoitor. La urma urmei, îşi zicea el, dacă faptul de a avea asemenea relicve în noua sa biserică era în ochii săi un lucru important, nu putea fi altfel pentru episcopie sau arhiepiscopie.

Scheletul acesta putea fi arma supremă împotriva Răului ce dăinuia de ceva timp în jurul satului. Dacă ridicarea noii biserici avusese ca sens provizoriu domolirea spiritelor, a deține în cripta ei chiar rămăşițele protectoarei sfânta Marta nu putea avea decât un efect mult mai benefic. Iar faptul că scheletul era de talie mare nu strica deloc, dimpotrivă. Puterea protectoare a sfintei Marta va fi cu atât mai mare. Căci trebuia să fii mare ca să te împotriveşti celui Rău. Îi trecea prin minte acea luptă a Binelui cu Răul – dar, fără îndoială, că şi prin a enoriaşilor săi – printr-o înfruntare fizică, asemenea sfântului Gheorghe luptându-se cu balaurul. Iar dacă lupul, incarnare a Demonului, era uriaş, ar fi, într-adevăr, posibil să i se opună un adversar de o statură încă şi mai mare.

Amedée surâse. Treaba pornise, însă trebuia să pună toate cărțile de partea sa. Iar acest doctor Athanase Lavorel – care, în fond, era deosebit de simpatic – era una dintre cărțile de bază. Trebuia neapărat să-l câştige pentru cauza lui.

După ce traversase tot oraşul, părintele Amedée ajunsese, în sfârşit, în fața Colegiului Regal. Era prima dată când punea piciorul aici şi deja simțea o oarecare iritare. Nu avea nimic împotriva savanților, însă încăpățânarea lor în a vrea să explice lumea fără să recurgă la Dumnezeu era pentru el o blestemăție. De aceea, plimbându-şi silueta bondoacă prin labirintul impozantului edificiu, se surprinse încercând o schimbare a stării.

— Palatul papilor de la Avignon este o micuță anexă față de acesta! murmură el, parcurgând acele culoare interminabile.

Faptul că aceşti păgâni de savanți îşi pot oferi asemenea clădiri în timp ce biserica sa cădea în ruină îl supăra tare de tot. Şi nu ar trebui să ne mai mirăm că ştiința îşi ia dreptul să se împotrivească Bisericii, aşa cum se întâmplă în mod regulat.

După ce întrebă de vreo zece ori dacă merge în direcția cea bună, ajunse într-un final la uşa mâncată de cari de la biroul doctorului Lavorel. Aranjându-şi anteriul de dimie, bătu. Un „Da” violent îl făcu să tresară şi ezită înainte de a deschide, cu grijă, uşa. Înăuntru, Zénon şi Bruno îşi dădeau silința să facă un crochiu, în timp ce Athanase, gânditor, privea pe fereastră.

— Doctorul Lavorel? întrebă preotul intimidat.

Athanase se întoarse, în fine, şi recunoscându-l pe prelat schiță un vag surâs făcând trei paşi spre nou-sosit.

— Ia priviți! Părintele Amedée!

— Iertați-mă că vin aşa să vă deranjez. Îmi imaginez că aveți ceva mai bun de făcut decât să-mi ascultați măruntele mele necazuri, însă aveam a vă pune o întrebare şi...

Amedée înaintă şi descoperi extraordinara dezordine care domnea în încăpere. Toate eşantioanele acelea de fosile, toate acele crochiuri agățate de perete şi toate acele instrumente ciudate lăsate ici şi colo îl făcură pentru o clipă să se gândească la faptul că aici se puteau petrece acte de magie neagră.

— Ce loc minunat! exclamă el, stânjenit.

— Colțul meu secret...

Şi cum preotul se întorsese spre celelalte două persoane prezente, privind intrigat la desenul lor, Athanase se simți obligat să facă prezentările:

— Părinte Amedée, dumneata îl cunoşti deja pe Bruno, asistentul meu, şi iată-l pe unul dintre foştii mei elevi, Zénon de Mongaillac.

— Sunt foarte onorat, făcu Amedée cu un zâmbet crispat. Sper că nu v-am întrerupt.

— Deloc, tocmai studiam acest schelet.

— Perfect. Exact pentru asta am şi venit până aici.

— Vă ascult, zise Athanase.

Amedée îşi trase sufletul o clipă.

— Ei bine, iată... Mi-ați spus – dar poate că vorbele nu aveau menirea să fie luate în serios – că uriaşii erau adesea oameni de seamă.

— Absolut. Într-adevăr, de obicei aşa este.

— Am meditat îndelung şi... m-am gândit că acela căruia îi datorăm întâlnirea noastră ar putea fi un sfânt.

Athanase ridică din sprâncene. Preotul ăsta se cam grăbeşte. În fond, nu avea nimic împotriva ideii că acel schelet era al unui sfânt, din moment ce asta nu-i contrazicea ipoteza cu uriaşul.

— Pe crucea mea, nu-i exclus, zise ca aprobare.

— A, mă bucur că gândiți aşa. Vedeți, ca să fiu pe deplin sincer, asta mi-ar conveni destul...

— Credeți-mă, e încă prea devreme să identificăm omul. Însă ipoteza poate fi luată în seamă.

— A, perfect, zise Amedée. De altfel, tocmai am discutat subiectul cu episcopul Van Melsen. A consimțit să-l anunțe pe arhiepiscopul de Narbonne să se trimită un legat pentru a identifica şi autentifica relicvele.

— Mi se pare o excelentă inițiativă, aprobă Athanase.

— M-am gândit că e mult mai bine să nu pierdem timpul.

În seara aceea, Zénon luă cina la han. Proprietarul – un bătrânel antipatic pe care natura îl dotase cu un nas de dimensiuni incredibile – îi aduse mâncarea şchiopătând. Zénon mirosi conținutul sub privirea neîncrezătoare a individului şi îi zâmbi amuzat.

— Ce este? îl întrebă el politicos.

— Tocană, răspunse sec hangiul întorcându-i spatele şi luându-şi locul în spatele tejghelei.

Conținutul tocanei respective era greu de identificat. Zénon băgă lingura şi scoase o bucată de carne vineție. Vită? I se păru puțin probabil. Duse lingura până la buze şi gustă. Poate porc?

— Geaba, n-o să aflați.

Zénon se întoarse spre autorul acestor vorbe pertinente şi descoperi, stând lângă masă, un omuleț oarecum amețit a cărui figură parcă îi aducea aminte de ceva.

— Mai bine să nu ştii, continuă bărbatul. Adevărul este uneori mai greu de înghițit ca neştiința.

Amuzat de ceea ce putea trece drept un aforism profund, Zénon îi zâmbi prieteneşte. Tocmai îl recunoscuse pe şarlatan.

— Poate că aveți dreptate.

— Sigur am dreptate. De trei zile, înghit acelaşi lucru şi tot nu ştiu ce e. Dar cu asta, alunecă mai bine pe gât.

Şi arătă înspre ulcica de vin.

— René Grouchot, spițer, făcu el brusc aplecându-se ca să întindă mâna.

— Ştiu. V-am văzut ieri prezentarea, răspunse savantul. Aveți talent, fără îndoială. Zénon de Mongaillac, doctor la Colegiul Regal din Paris.

— Un medic? Atunci suntem colegi, ca să zic aşa!

— Dacă doriți, da...

— Ei, hai, nu fiți timid, adăugă şarlatanul cu o urmă de condescendență în glas. Avem aceleaşi cunoştințe, cu siguranță.

Zénon ridică o sprânceană. Avea tupeu tipul!

— Vă servesc cu vin, scumpe confrate? propuse el pe un ton ațos arătând ulcica.

— Mulțumesc, nu beau, minți Zénon după ce aruncase o privire în ulcică şi zărise nişte ciudate reziduuri grunjoase plutind la suprafața vinului.

— Sunteți sigur? Dar ce-i Colegiul Regal? O mănăstire?

René râse de propria-i glumă şi îşi turnă o stacană plină pe care o goli dintr-un foc.

Cu colțul ochiului, Zénon îl zări în acel moment pe Bruno intrând în local. Trecând prin fața mesei fără să-l vadă, tânărul asistent al lui Athanase se îndrepta spre masa învecinată. Fericit că se putea debarasa de René, Zénon se hotărî să-l invite la masa lui.

— Bună seara, Bruno! îl salută el când acesta îi trecu prin față.

— A, bună seara! făcu timid tânărul, recunoscându-l.

— Ia loc, te rog...

Bruno şovăi o clipă. În fond, acest Zénon de Mongaillac nu-i era antipatic. Şi apoi nu aveai în fiece zi ocazia să stai de vorbă cu un savant de reputația lui.

— Sunt frânt de oboseală! oftă el luând loc pe scaunul din față.

Zénon se uită la tânăr. Îi amintea de unii dintre elevii săi de la Paris. Aceeaşi timiditate, aceeaşi stângăcie şi acelaşi complex față de savanți ca el. Şi totuşi era o diferență atât de mică între ei! Doar câțiva ani şi ceva mai multe cunoştințe. Nimic care să justifice această prăpastie care îi separa. Dar mai ales Zénon nu se putea abține să nu se regăsească pe sine în Bruno dar cu câțiva ani în urmă. Asistent al doctorului Athanase Lavorel! Câte lucruri trebuiau să aibă în comun!

— Sunt sătul de toate crochiurile astea! se lamentă Bruno. Ce noroc pe dumneavoastră că ați putut pleca de aici!

— Nu a fost o decizie prea uşoară. Toată familia mea era aici. Şi aveam mult respect față de Athanase Lavorel... De altfel,

îl am şi acum. Întotdeauna, a fost ca un tată pentru mine. Să-l părăsesc a fost o alegere dureroasă. Cum staţi cu studierea scheletului?

— Pfui! O zi întreagă ca să desenez un os! Imaginaţi-vă ce mă aşteaptă când se va aduce şi restul!

— Deh, aşa trebuie început. Uită-te la mine: doctor la Colegiul Regal! Şi crede-mă că am făcut o grămadă de crochiuri pentru Athanase Lavorel înainte de ajunge aici!

— Oricum, dacă scheletul care a fost găsit este aşa cum spuneţi, al unui uriaş de douăzeci de picioare înălţime, nu mi-ar plăcea să dau nas în nas cu el.

René Grouchot, intrigat de conversaţia celor doi vecini, întinse urechea.

— Un uriaş de douăzeci de picioare? îi întrerupse el. Găsit în regiune?

— E vorba doar de un schelet, îl linişti Zénon, dorind să-l ţină deoparte.

— Păi asta înseamnă că trebuie să existe alţii încă în viaţă, nu? Nu iese fum fără foc, cum se zice. Iar un tip de talia asta, dacă nu-i un monstru sau un căpcăun...

— E vorba de o fosilă, interveni Bruno.

— A, în cazul ăsta... făcu René fără a înţelege.

Zénon şi Bruno schimbară un surâs amuzat şi complice. Scheletul acesta nu era decât o grămadă de oase, dar deja natura sa oscila într-un soi de incertitudini, fără a-şi găsi locul. „Adevărul este uneori mai greu de înghiţit ca neştiinţa", spusese René Grouchot. Însă ignoranţa putea, de asemenea, stimula imaginaţia într-un mod periculos. Scheletul începea să aibă mai multă viaţă decât o fiinţă vie.

— Când plecaţi? întrebă Bruno.

Zénon îl privi pe tânăr. O clipă, crezu că vede în ochii lui dorinţa ca el să nu plece din Montpellier. Însă era problema aceea cu violarea mormântului lui Amandine Perthuys. Dacă rămânea la Montpellier risca să fie trimis la închisoare. Nu era de glumit cu astfel de lucruri. Pe termen scurt, riscul era minim. Ar fi fost de mirare ca autorităţile locale să fi aflat ceva despre trăsnăile sale pariziene. Probabil că mai putea conta pe o săptămână sau două de linişte.

Pe nesimțite, noaptea îşi aşternu umbra peste garigă, iar întunericul puse stăpânire pe Lansec.

În prezbiteriul său, Amedée se pregătea de culcare. Avusese o zi mai degrabă încărcată, iar drumul la Montpellier îl epuizase. Încă de la întoarcere, mai fusese întâmpinat şi de un Gilbert extrem de agitat care îi adusese o veste stupefiantă: continuându-şi lucrările la fundație, spusese țăranul, sătenii scoseseră şi alte oseminte.

Enormul schelet era practic întreg.

După ce îşi spusese rugăciunile în grabă, Amedée se îndreptă spre pat, cu mintea la măsurarea consecințelor potențiale ale revelației. Fiindcă acest fapt modifica în mod considerabil situația. A avea în noua sa capelă moaştele unei sfinte de importanța sfintei Marta era deja pentru parohie o şansă inestimabilă, iar cu ceea ce îi adusese la cunoştință țăranul ar fi un privilegiu ce ținea de miracol. Fără îndoială că locuitorii satelor învecinate vor veni în pelerinaj până aici! În acest caz, ar trebui să se gândească la câteva amenajări. Oare capela însăşi va fi destul de încăpătoare? Încă mai era vreme ca să modifice planurile...

Cam aşa gândea el când un sunet ciudat îl smulse din visare. Ceva ca o răsuflare. Poate chiar o linişte mai adâncă. Amedée ciuli urechea. Nici vorbă că venea de afară.

Se îndreptă spre uşă. Zgomotul era acum mai clar. Da, era o răsuflare. O respirație lentă şi profundă ca zgomotul făcut de un curent de aer într-o peşteră. Iar când un mârâit răguşit se auzi dintr-odată în noapte, Amedée simți cum i se zbârleşte părul pe tot trupul.

Verifică iute dacă uşa era bine zăvorâtă şi îşi lipi urechea de tăblie. Ceva trecea încet pe străduță. Ceva care mirosea aerul, căutând o pradă.

— Sfântă Marta, miluieşte-te de noi! bolborosi preotul cu glas tremurat.

Fiara era acolo. Răsuflarea ei duhnitoare tulbura liniştea satului. Nu se grăbea. Făcea câțiva paşi, se oprea ca să asculte, apoi o pornea din nou la drum. Nu avea nicio grabă; aştepta de-atâta vreme...

Amedée se gândi iarăşi la vestea dată de Gilbert. Scheletul era întreg, însă țăranul subliniase şi un detaliu pe care Amedée încercase să-l uite: maxilarele aveau nişte dinți înspăimântători...

8

Scrisoarea pe care Van Melsen o trimisese la Roma prin mijlocirea arhiepiscopului de Narbonne ajunsese la destinație şi aştepta să-i fie transmisă Eminenței Sale Umberto Donatelli.

Pentru moment, acesta dormea. Nu-i plăcuse niciodată să se trezească devreme. Mai cu seamă când erau călduri mari şi după ce petrecuse seara degustând acel delicios vin fiert pe care Silvio Rampallo îl păstra la rece pentru ocazii deosebite.

Or, tocmai fusese o ocazie deosebită. Nicio îndoială în această privință. Nu avea în fiecare zi satisfacția să constate că una dintre manevrele sale menite să-i discrediteze pe principalii rivali în cursa pentru succesiunea Sfântului Părinte fusese încoronată de succes. După dezvăluirile cu privire la moravurile depravate, cardinalul Bolomini nu avea decât să pună cruce deasupra ultimelor sale speranțe.

Donatelli simți o satisfacție îndoită. Nu numai că reuşise să îndepărteze un adversar de temut, dar mai ales o făcuse fără să încalce regulile de conduită: câteva principii destul de suple pentru a-l autoriza în privința câtorva acțiuni pe care Evanghelia le dezaprobă, însă destul de stricte ca să se poată privi în oglindă fără să fie nevoit să lase ochii în jos. Nici măcar nu trebuise să împrăştie zvonul. Încercând cu stângăcie să se apere, Bolomini, care era cu adevărat vinovat, îl alimentase chiar el.

Dar această satisfacție nu compensa faptul de a fi trezit în zori. De aceea se răsuci în patul său imens mormăind supărat când Giancarlo, capelanul său şi secretar, dădu deoparte perdelele, iar primele raze ale soarelui care în curând urmau să acopere Sfântul Scaun năvăliră în cameră ca un puhoi de pelerini, obligându-l să-şi mijească ochii.

— Ați dormit bine? întrebă Giancarlo care înainta spre el purtând un platou cu micul dejun.

— Maică Precistă, ce gură uscată am! mormăi ca răspuns Donatelli.

— Dar şi ce idee să petreci decăderea unui cardinal! De parcă treaba asta nu ar fi şi aşa destul de murdară...

Puse platoul pe marginea patului înainte de a se îndrepta spre dulap ca să ia un halat. Donatelli îl urmă din priviri. Micuț, pe picioare subțirele, acest capelan avusese mereu în el ceva efeminat care îl deranja.

— Dar de ce naiba sunt atât de incompetenți? mormăi cardinalul.

— Vă rog să mă scuzați, nu am auzit.

Donatelli se resemnă şi se ridică. Avea gura năclăită şi foarte neplăcuta senzație că avea un bostan în loc de cap.

— Vaticanul este un cuib de vipere, însă majoritatea dintre ele nu ştiu nici măcar să muşte! Asta îți ia orice plăcere de a concura.

— Fără îndoială că ele consideră asta ca fiind nedemn de funcția lor, se hazardă capelanul încercând imediat să atenueze causticitatea implicită a remarcii sale printr-un surâs jovial.

Donatelli bombăni. Giancarlo era serviabil şi fidel, dar efeminat şi mai ales supărător. Avea un mod inocent de a-şi plasa înțepăturile fără a i se putea reproşa ceva.

— Nedemn? Bolomini nici măcar nu ar putea rosti acest cuvânt, se mulțumi el să răspundă ridicând din umeri. Ce noutăți avem?

— Ați primit două femururi stângi autentice ale sfântului Pavel şi vreo jumătate de duzină de fragmente de rocă ce conțin ceva ce seamănă, după mine, cu nişte aripi dorsale de sardele. În afară de asta, viața continuă, iar Sanctitatea Sa este cât se poate de bolnav. A, uitam: Bolomini pare că vrea să răspândească zvonul că ați avea o slăbiciune pentru băuturile alcoolice. În această privință, încearcă să obțină chiar o întrevedere cu Severino Massimo.

„Contraatac patetic”, gândi Donatelli, dar nu neapărat sortit eşecului, totuşi. Desigur, nimănui nu i-ar veni ideea de a compara plăcerea lui pentru un vin bun cu aplecarea către băieți de care se făcea vinovat Bolomini, însă cu toate acestea

problema era delicată. Atât ar trebui: să ajungă zvonul la urechile lui Severino Massimo, foarte influentul cardinal decan şi principalul său sprijin politic şi atunci, adio speranțe pontificale! Risca să ajungă alături de Bolomini în clubul închis al ex-favoriților. Pentru motive pe care nu şi le explica, cei de sus deveniseră foarte chițibuşari cu privire la moralitatea candidaților.

— În privința aplecării mele pentru vinul bun, va trebui să mă gândesc să-l compensez printr-un apetit egal pentru împărtăşanie. Acest scump Massimo nu va putea critica o atât de virtuoasă şi euharistică atitudine!

— Mă tem să nu vi se reproşeze mai ales o trândăvie incompatibilă cu...

Donatelli mârâi un început de protest care îl întrerupse pe capelan. Dacă dorea să-i strice dimineața şi să-l indispună pentru tot restul zilei, atunci era pe calea cea bună. Dar nu asta era dorința lui Giancarlo, care preferă să lase halatul pe pat înainte de a dispărea clătinând servil din cap.

— Dacă Massimo aude zvonurile astea idioate, vei rămâne cardinal toată viața, mârâi el. Vei rămâne atâta timp cât Celălalt va fi în viață. *Porca miseria,* cât de încăpățânat e ăla!

Şi se aruncă asupra feliei de pâine unsă cu miere prin grija capelanului. Imediat zâmbi. În fond, nimic nu putea să-i strice o zi începută cu un asemenea mic dejun.

— Mulțumescu-ți, Doamne, că mi-ai dat viață, mai bâigui el, şi că mi-ai scos în cale toate aceste minuni cu care Tu ai avut înțelepciunea să înveseleşti lumea!

Fiindcă, mă rog, dacă Domnul ar fi vrut ca toți oamenii să ajungă nişte pustnici, ar fi dat naştere lumii în două zile şi ar fi făcut-o mai insipidă, nu? Dar oare nu apărase un text gnostic un asemenea punct de vedere? Donatelli căută în prodigioasa sa memorie unde anume putuse citi aşa ceva şi sfârşi prin a clătina din cap de neputință. Vinul fiert oferit de prietenul său Silvio era delicios, dar avea netăgăduite efecte nefaste asupra facultăților sale cerebrale.

„O referință gnostică de verificat şi două femururi stângi ale sfântului Pavel de studiat? Sardelele fosilizate vor trebui să

mai aştepte", îşi zise el apucând o a doua tartină. La urma urmei, ziua i se anunța mai degrabă incitantă.

— Un femur de urs şi un altul de vacă, diagnostică totuşi Donatelli puțin mai târziu arătându-i disprețuitor cu dosul mâinii capelanului oasele aşezate pe masa lui. Am să ajung să cred că unii au impresia clară că apostolii noştri coborau direct din arca lui Noe!

Giancarlo se uită la oase. În ceea ce îl priveşte, astea puteau fi la fel de bine şi nişte omoplați de şobolan sau de mistreț, oricum nu le-ar fi putut deosebi.

— Nu toată lumea poate fi specialist în anatomie, se mulțumi el să zică.

— Nu le cer să fie specialişti. Însă dă-mi voie să cred că între sfântul Pavel şi o rumegătoare există ceva diferențe!

— Dacă spuneți dumneavoastră...

Donatelli ridică ochii spre cer. Oare de ce naiba era înconjurat de imbecili? Îi făcu semn cu mâna capelanului că poate pleca şi, brusc, extrem de sătul de toate, se întoarse spre biblioteca personală unde mângâie cu privirea legăturile în piele ale celor optzeci şi şapte de volume din *Museum Metallicum* scrise de Ulisse Aldrovandi, mineralog din Bologna, ce fuseseră editate cu şase ani în urmă. Donatelli admira atât de mult această enormă lucrare – cel mai complet studiu al fosilelor pe care i-a fost dat să-l țină în mână vreodată – încât cunoştea pe de rost pasaje întregi.

Umberto Donatelli avusese întotdeauna o minte deschisă şi curioasă. Calități pentru care fusese numit responsabilul colecției de fosile şi minerale pe care le adunase Sixt al V-lea.

La vremea când i se propusese acest post, îl acceptase în ideea de a se apropia de Severino Massimo care mărturisea o adevărată pasiune pentru tot ce ținea de fosile. Dar, tot studiind problema, subiectul sfârşise prin a-i trezi interesul. De aceea îşi găsea o adevărată plăcere în a se apleca asupra specimenelor ce i se încredințau.

Prin forța lucrurilor, i se atribuise şi sarcina de a identifica relicvele exhumate ici şi colo, misiune care nu prea era odihnitoare, dar care îi acorda puterea pe care nu o prea avea oricine de a infirma sau confirma multe dintre legende şi

zvonuri. Totuşi, aşa ceva comporta un risc, fiindcă i se întâmpla adesea să fie într-o contradicție primejdioasă cu Scripturile. Şi nu o dată, se văzuse constrâns să-şi ascundă adevăratele concluzii spre a nu-şi compromite viitorul pe care se încăpățânase mereu să-l vadă purtând tiara papală.

Dar, în fond, unde era adevărul? Donatelli îşi contemplă biblioteca. Ştia că aceasta conține pagini întregi de cunoştințe acumulate de secole, teorii ce se contraziceau, aserțiuni care se dovediseră pe cât de ridicole pe atât de inutile, altele confirmate provizoriu prin câteva observații vagi, o succesiune de ipoteze eteroclite, toate mai mult sau mai puțin conforme cu Scripturile, toate la fel de incitante pentru minte ca un elixir puternic. Şi totuşi cât din toate acestea va mai fi considerat drept adevăr pe viitor? Ştiința era un lucru atât de nesigur. Doar credința putea da acestor afirmații soliditatea necesară. Dar azi era repusă în discuție însăşi credința, atacată din toate părțile de spirite pe care Donatelli le admira totuşi fără vreo umbră de ezitare.

Atunci, unde naiba se ascundea acest adevăr? În această ştiință care înainta pe bâjbâite, clătinându-se la fiecare pas ca un copil încăpățânat? Ori în acea credință a cărei forță rezida în absența de certitudini?

„O, câte-ar face o minte sclipitoare ca a mea în fruntea Bisericii!" îşi zise el. Porcăria naibii, din cauza unui pahar sau două, probabil că i se va prefera un sinistru şi senil executant incapabil să guste minunile lumii. Dacă reformații câştigau partida, nu va trebui mai apoi să venim să ne plângem.

— Să vedem acum peştii ăştia, mormăi el înciudat, aplecându-se spre ceea ce putea trece drept o movilă oarecare de pietricele. Iar pe primul care încearcă să mă facă să spun că acestea sunt resturile celor pe care Hristos le-a înmulțit pe malul lacului Tiberiada îl răstignesc...

Stătu o clipă, reflectând, şi adăugă:

— Astea fiind zise, aş putea foarte bine hotărî să atribui aceste aripi dorsale lui Pilat din Pont!

Starea lui bună dură totuşi puțin. Înainte de prânz, fu convocat la cardinalul Severino Massimo.

— Nu am să vă ascund că această chestiune este o problemă serioasă, zise acesta, cu privirea pierdută în contemplarea pieței San Pietro scăldate de lumina soarelui.

Donatelli nu îi răspunse imediat. Ştia din experiență cât de inutil era să încerci să te aperi. Niciun argument nu-l putea face pe interlocutorul său să fie mai calculat, atâta timp cât nu va fi ajuns să-i recapete simpatia şi încrederea. Iar dacă Massimo îi întorcea spatele, însemna că nu sosise încă momentul.

— Umberto, ştii cât te stimez, continuă bătrânul. Te-am sprijinit din clipa în care ai pus piciorul în Roma. Iar pentru a te duce către succesiunea Sfântului Părinte, n-am precupețit niciun efort. Dar...

Cardinalul decan se întoarse în sfârşit cu fața spre el. De obicei, avea o figură gravă, dar blândă, însă de data aceasta zâmbetul binevoitor pe care ridurile adânci păreau a-l fi desenat pentru veşnicie pe buzele sale se preschimbase într-o grimasă. Pe trăsăturile sale săpate de ani de privațiune şi de zadarnice eforturi menite să-l ducă în vârful ierarhiei ecleziastice se citea acum un amestec de decepție şi mânie, dar şi o nesfârşită oboseală. Dacă vârsta îi interzicea de-acum să spere la succesiunea suveranului pontif, îşi pusese toate speranțele în protejatul său. Speranțe pe care refuza să le vadă atât de stupid dezamăgite.

— Zvonul acesta este mult exagerat, riscă Donatelli. Un pahar cu vin câteodată, da, se poate, admit. Dar mă îndoiesc că aşa ceva poate afecta în mod durabil acuitatea mea...

— Durabil sau nu, aşa ceva nu are nicio importanță. O ştii la fel de bine ca şi mine. Biserica trebuie să fie deasupra oricărei bănuieli. Şi, mai mult decât orice, Sanctitatea Sa are datoria de a fi la adăpost de orice reproş.

— Atunci, nu fi ipocrit, Severino. Nu a existat vreun papă cinstit şi ireproşabil la Sfântul Scaun de secole întregi. Iar prietenul nostru Giambattista Pamphili, oricât ar vrea el să se numească Inocențiu X, nu este.

Severino lăsă să-i scape un zâmbet. Donatelli îi era simpatic. Dacă nu ar avea această prostească înclinație către vin...

— Alta-i situația acum, se strădui el să răspundă. Sunt convins că te gândeşti că cea mai mică slăbiciune le-ar da inamicilor noştri reformişti un unghi de atac pe care nu vor ezita să-l exploateze. Nu ne putem permite aşa ceva.

Donatelli mârâi o vagă aprobare. Era foarte agasat că acest zvon idiot ajunsese atât de repede la urechile interlocutorului său. Nu avusese nici măcar timpul să-şi pregătească o apărare demnă de acest nume. De-l va întâlni pe Bolomini pe vreun culoar, îşi promise că-l va face să „priceapă" versiunea personală a dragostei față de aproape. Până atunci, îşi fixă atenția asupra cardinalului Massimo în speranța că va găsi în atitudinea sa o crăpătură unde să poată introduce o pană, însă acesta, cu mâinile la spate, păstra o atitudine severă de neclintit. Donatelli înțelese că degeaba ar insista. Era mai bine să-şi păstreze argumentele pentru mai târziu. Se ridică.

— Trebuie să te las, Severino. Am rămas în urmă cu treburile... Dacă nu-mi mai acorzi sprijin, onorează-mă cel puțin cu simpatia ta.

Schimbară o privire rapidă. Se înțelegeau perfect. Povestea aceasta cu ebrietatea cronică era o lovitură urâtă. Fără asta, cu siguranță că ar fi putut constitui o pereche câştigătoare. Severino oftă şi schiță, în fine, un zâmbet sincer.

— Aşteaptă... Poate că am o soluție.

Donatelli se opri, intrigat.

— Am... Am primit o scrisoare de la Narbonne, începu cardinalul decan umblând printre lucruri în căutarea documentului cu pricina. S-ar părea că au descoperit în Languedoc nişte relicve ciudate.

Donatelli luă loc. În câteva cuvinte, Severino reusise să-i trezească curiozitatea.

— Ce înțelegi prin „relicvă ciudată"? întrebă el.

— Din câte ştim, adică nu mare lucru, ar fi vorba despre nişte oase de o mărime neobişnuită.

— Neobişnuită?

—Judecând după ceea ce a fost exhumat adică un picior şi câteva vertebre –, defunctul trebuie să fi măsurat vreo douăzeci de picioare. E tot ce se spune în scrisoarea ce mi-a fost adresată.

— Interesant... Şi, cui urmează să-i fie atribuite?

— Aparent... sfintei Marta. Poftim, uită-te.

Se aplecă pentru a-i întinde documentul pe care Donatelli îl parcurse repede.

— Sfânta Marta? Dar... moaştele ei nu sunt la Tarascón?

Cardinalul decan nu răspunse imediat. Se ridică şi porni să-i pregătească musafirului său o ceaşcă de ceai.

— Bineînțeles, aprobă acesta zâmbind. De mai multe secole. Iar din câte ştiu eu, nu-i lipseşte un picior.

— Atunci?

— Preotul satului unde s-au găsit osemintele propune această ipoteză bazându-se pe nu ştiu ce legendă locală. Şi pare foarte convins.

— Lasă-mă să ghicesc... Visează să aibă moaştele unei sfinte în capela sa!

— Mă tem că ironia nu prea îşi găseşte locul în asemenea circumstanțe, obiectă Severino. Acest schelet este pentru noi un mare noroc. Cred că ştiți că Franța meridională este o regiune cu o puternică influență hughenotă. Duşmanii noştri reformatori s-au concentrat la Nâmes şi de acolo încearcă să-şi răspândească erezia prin împrejurimi. Grație măsurilor pe care le-am luat, propagarea flagelului pare stăvilită, dar, aşa cum se spune pe acolo, e mai bine să previi decât să vindeci. Iar acest schelet, Doamne, este un dar al Cerului.

Donatelli îi înapoie scrisoarea, apucă ceaşca pe care i-o întindea Severino şi mirosi conținutul. „O băutură pentru babe", gândi el străduindu-se să-i mulțumească lui Severino cu un zâmbet politicos.

— Ce anume doreşti de la mine? întrebă el.

— De la tine? Păi... să mergi la fața locului, fireşte!

— Nu înțeleg. Dacă ştim că nu este sfânta Marta, de ce să mă trimiți acolo?

— Din două motive, dragul meu Donatelli. Pe de o parte, acest schelet, chiar dacă nu este al sfintei Marta, trebuie în mod clar să aparțină cuiva. Or, dacă s-ar dovedi că poate fi atribuit vreunui sfânt, ar fi un bun argument pentru a le închide gura adversarilor noştri. Dar mai ales: îndepărtându-te pentru un oarecare timp de Roma, asta ar neutraliza zvonul ce

riscă să se răspândească privitor la tine. În lipsa unui vinovat, acesta s-ar stinge probabil de la sine fără a trebui să te apărăm. Ştii ca şi mine că, negând întruna, îndoiala ajunge să îşi facă loc, chiar şi în mintea celor care te privesc cu simpatie... Aşa că vei merge acolo şi te vei strădui să identifici aceste relicve. Şi nu te grăbi. Cu cât vei sta mai mult pe acolo, cu atât va fi mai bine.

Donatelli reflectă câteva clipe. Exista şi adevăr în ceea ce spunea Severino, numai că însemna să subestimezi faptul că lui îi era groază de călătorii. Strâmtoarea unei diligențe, căldura, praful, hurducăielile necontenite ale vehiculului, plictiseala nesfârşită, opririle în hanuri cu igienă discutabilă, paturile inconfortabile şi fojgăind de căpuşe, fără a mai pune la socoteală limba şi mirosul greoi al localnicilor cu care va trebui să coabiteze, toate astea îl oripilau în cel mai înalt grad.

— Suntem siguri că această revoltă, această frondă cum i se spune pe acolo s-ar linişti pe deplin? întrebă el în speranța să găsească un pretext bun ca să nu meargă. Nu mi-ar plăcea să mă trezesc în mijlocul unui conflict armat.

— Linişteşte-te, totul a intrat pe făgaşul normal. Mazarin a luat frâiele în mâini. La Languedoc este mai linişte decât la Sfântul Scaun!

Donatelli tuşi mormăind ceva, îşi umezi buzele în insipida şi călâia băutură, amintindu-şi imediat că Franța mai era reputată şi pentru calitatea vinurilor sale.

— Bine, admise el. Voi face ceea ce Eminența Voastră va crede de cuviință...

PARTEA A DOUA

DISPUTATIO

1

În săptămânile care se scurseră între descoperirea uriaşului şi sosirea legatului, Athanase Lavorel nu avu nicio clipă de răgaz. Anunțul despre existența restului din schelet îl aruncă într-o aşa stare de surescitare încât îşi anulă toate cursurile şi amână celelalte lucrări.

Profitând de ajutorul lui Zénon, începu prin a pune să fie scoase toate osemintele. Amedée, care se grăbea să înceapă construirea capelei, considera această operațiune drept o pierdere de vreme şi încercă prin toate mijloacele să grăbească treaba. Ca un bun pedagog, Athanase trebui să-i explice de mai multe ori cât de fragile sunt oasele pietrificate, gata să se sfărâme la cea mai mică greşeală de mânuire. Insistă ca pământul să fie săpat fără folosirea hârlețului şi sfârşi prin a scoate la lumina zilei chiar el însuşi oasele bine prinse în stâncă folosind nişte instrumente mici şi periuțe, pentru ca mai apoi să le protejeze înfăşurându-le în nişte cârpe.

Aldegonde, care urmărea îndeaproape aceste operațiuni, venea zilnic să le repete lui Athanase şi Amedée că această exhumare se rezuma în realitate la spintecarea şi mutilarea acestui Pământ pe care Domnul se străduise atât de mult să-l creeze. Dacă ar fi fost să fie ascultată această bătrână, încăpățânându-se să-l spintece şi să-l disece pentru a-i examina măruntaiele, încăpățânându-se să vrea să-şi arunce privirea în această rană unde zăcea un copil monstruos şi înfricoşător, ei comiteau un păcat de neiertat. Acum, Terra, decizând să păstreze această creatură pentru veşnicie în pântecele său, se răsucea de durere sub rănile făcute de mâinile lor blestemate.

Athanase, desigur, ignoră aceste vorbe. Chiar dacă remarcase strania asemănare pe care o avea un asemenea act cu o autopsie; personal, el nu vedea niciun rău.

Când exhumarea fu terminată, puse ca osemintele să fie transportate la Colegiul Regal din Montpellier unde fură curățate de orice urmă de piatră rămasă. Ce era mai gros s-a spălat cu apă şi săpun folosindu-se o perie, apoi Zénon şi Bruno au fost nevoiți să folosească nişte dăltițe pentru a debarasa oasele de bucățile cele mai rezistente. Un poanson mânuit cu delicatețe finaliză rezultatul, scoțând fragmentele care rezistaseră precedentelor tratamente.

După săptămâni de muncă migăloasă, Athanase consideră că oasele sunt curățate acceptabil. Mai rămânea să fie unse cu un fel de lac răşinos a cărui compoziție, ținută secret de bătrânul învățat, era rodul unor ani îndelungați de experimente.

Bruno, care mânuia pentru prima dată oase de o asemenea dimensiune, fu surprins de greutatea lor. Zénon trebui să-i aducă aminte că erau fosile, adică pietrificate. Mare isteț ar fi fost cel care ar fi putut spune prin ce miracol al naturii oasele se transformau în minerale. Dar aşa era. Suprafața le era plină de zgârieturi fine şi fisuri cauzate, după părerea lui Athanase, de eroziunea timpului. Nu toate însă erau intacte, nicidecum, dar în ansamblu, se putea spune că starea lor era deosebit de bună ținând cont că stătuseră atâta vreme sub pământ. Oricum, important era că scheletul era complet.

În fine, cu ajutorul lui Zénon şi Bruno, Athanase inventarie toate oasele, le măsură şi făcu nişte crochiuri detaliate, încât toți trei se pregăteau să abordeze faza următoare a studiului, adică reconstituirea.

Zénon se achita de aceste sarcini dacă nu cu entuziasm, cel puțin nu cu neplăcere. Considera această activitate drept un mod agreabil de a-şi petrece zilele, gândindu-se şi la altceva decât la viitorul său. Se pomeni că e chiar mulțumit de munca alături de Athanase, de parcă asta constituia pentru el o înviorătoare reîntoarcere la izvoare.

Totuşi, în pofida insațiabilei sale curiozități intelectuale, scheletul acesta îl interesa puțin. Dacă venise la Montpellier, nu era pentru a se lansa în noi cercetări.

Problema fosilelor nu-l captivase niciodată. Întrucât le studiase în tinerețe, cunoştea teoriile legate de ele şi îi era

destul. Disputa creată în jurul lor cu siguranță nu-i era la fel de vitală precum lui Athanase.

Nu ignora faptul că aceste stranii minerale îi intrigaseră pe învățați încă din Antichitate. Pitagora, Xenofon, Herodot, cu toții încercaseră să dea o explicație în ceea ce priveşte cochiliile de piatră, osemintelor pietrificate şi altor urme de peşti sau de mamifere ce se descopereau din loc în loc, pretinzând că aceste minerale erau resturi de organisme ce populaseră pământul în epoci mai mult sau mai puțin îndepărtate. În secolele ce au urmat, se reținuse mai ales explicația dată de Aristotel care, admițând principiul generării spontane, vedea în aceste fenomene produsul *emanațiilor uscate* ce se ridicau din pământ.

Mai apoi, fiecare adusese explicațiile sale. Unii, precum Jean-Baptiste Robinet, estimau că aceste misterioase fosile erau vestigii ale insucceselor Creatorului, prototipuri cărora nu ar fi considerat necesar să le dea viață. Alții credeau că sunt fructul unor semănături ce au crescut şi trăit în sânul pământului. Alții că nu erau nimic altceva decât nişte *ludi naturae,* jocuri ale naturii ca rezultat al hazardului.

Dar cele mai serioase – în orice caz cele cărora Zénon le acorda cel mai mult credit – apărau ideea, reluată de unii greci prin intermediul traducătorilor arabi, că aceste fosile erau în realitate ceea ce mai rămânea din organismele vii după un proces de pietrificare căruia deocamdată nu i se putea da nicio explicație. Lucrul acesta fusese afirmat în mod clar la sfârşitul mileniului de către filosoful persan Avicenna. Şi mulți erau cei care apăraseră acest punct de vedere, precum Roger Bacon, Leonardo da Vinci, Bernard Palissy sau Konrad Gesner.

Toate aceste teorii îi erau cunoscute lui Zénon. Le cunoştea nu numai conținutul, ci şi filiația, originile, sfera de influență şi societățile ştiințifice care le apărau. Ca urmare a faptului că fusese în contact cu membri din *Royal Society* sau *Accademia del Cimento,* nu ignora nimic din diversele ipoteze în vigoare. Însă le considera pe toate nişte jocuri, puțin cam deşarte, ale minții. Atâta vreme cât o ştiință nu era decât cunoaştere pură, cât nu aducea nimic concret pentru ameliorarea vieții contemporanilor săi, Zénon socotea că nu prea avea valoare.

Seara, după zile de muncă grea, Zénon era aşadar foarte fericit că poate simpatiza cu René Grouchot. Acesta se lăsa cu drag antrenat de tovarăşul său în beţii nesfârşite; angoasele din primele zile lăsaseră iute loc unei odihnitoare nepăsări.

René se dovedi a fi un tovarăş mai învăţat decât bănuise el. După ce îşi termina glumele pe care le turuia la nesfârşit – unele de un gust nu întotdeauna foarte fin –, era în stare să susţină o conversaţie serioasă. Avea reale cunoştinţe de farmacologie care, fără a rivaliza cu cele ale savantului, erau la fel de respectabile. Şi, angrenaţi într-o discuţie privind folosirea antimoniului sau oricărei alte substanţe, puteau să-şi petreacă seara vorbind despre medicină. Extraordinarul şi ciudăţenia însoţeau argumentaţia cea mai amănunţită, iar ansamblul era întotdeauna punctat de hohote de râs pe care vinul le stârnea din plin.

Numai că şederea sa prelungită la Montpellier îi cam împuţinase resursele financiare. Punga doldora cu care plecase de la Paris acum începea să se golească. Iar ideea că în curând va fi obligat să plece spre Bologna pentru a găsi un mijloc de subzistenţă îi umbla prin minte fără a-l grăbi.

În Lansec, chiar şi după ridicarea scheletului, construcţia bisericii rămase în aer. În urma anunţului despre sosirea iminentă a unui legat, Amedée se gândi că este preferabil ca fundaţiile să rămână la stadiul respectiv. Era însă neliniştit de această nouă întârziere, cu atât mai mult cu cât lupul făcuse alte două sau trei victime printre ovine, provocându-le enoriaşilor o teamă din zi în zi mai mare, de aceea lăsase să se răspândească zvonul că scheletul descoperit era probabil cel al sfintei Marta, omiţând fireşte să precizeze că nu era decât o ipoteză personală. Însă ideea se încetăţenise, iar preotul îşi putu da seama cu satisfacţie că perspectiva de a avea în viitoarea criptă relicvele sfintei patroane avea un oarecare efect de liniştire a enoriaşilor. Încă nu era o încredere de nezdruncinat – departe de asta –, dar însemna totuşi ceva mai bun decât acea teamă insinuantă care măcina treptat coeziunea comunităţii.

Constatând că tentativa de a neutraliza fiara cu capcane aşezate în jurul satului se soldase cu un eşec, Gilbert începuse

chiar să facă tot felul de planuri pentru o viitoare operațiune de capturare. Se lăuda pe la săteni că încetase să mai conteze pe vreun sprijin din partea sfintei Marta ca să-i vină de hac duşmanului. Auzindu-l, ai fi zis că lupul era ca şi prins.

Această fanfaronadă nu păcălea totuşi prea multă lume. Mai ales nu pe Agnès, care avea o plăcere răutăcioasă în a-l tachina pe țăran. Cum în această privință era foarte pricepută, reuşea cu uşurință să-l întărâte groaznic pe Gilbert. Căci, nemulțumită de faptul că bărbatul nu avea destul curaj, se mai distra ridiculizându-i şi pretențiile tactice. Când Gilbert îi răspundea că n-avea decât să ia totul în seama ei, Agnès îi şi răspundea imediat că, în ziua în care se va hotărî ca să scape de lup, nu va mai fi nevoie să se înarmeze cu topoare sau cazmale aşa cum zicea țăranul. Îi va fi de-ajuns inteligența.

Până atunci, încă de la căderea nopții, fiecare se închidea în casă. Uşile erau baricadate, iar animalele aduse în incinta satului, fără ca nimeni să mai iasă după apusul soarelui. Dar fiarei care dădea târcoale încă îi mai era foame.

2

În acest context, sosirea lui Donatelli fu un mic eveniment. Autoritățile religioase şi civile din Montpellier, flatate de atenția bruscă pe care Sfântul Scaun o acorda oraşului lor, îşi întrerupseră certurile spre a-l primi pe legat cu demnitatea cuvenită. Nu aveau parte în fiecare zi de vizita unui personaj atât de important.

Mandatat de însăşi Sfinția Sa, Donatelli întrupa o putere colosală. De aceea Van Melsen, îmbrăcat în cea mai frumoasă sutană, consideră că era de datoria lui să vină să-l întâmpine la sosirea diligenței.

— Este o mare onoare, Eminența Voastră, să vă avem în mijlocul nostru! zise episcopul sărutându-i deja mâna încă înainte ca el să fi pus piciorul afară.

Faptul că fusese trimis atât de repede un legat spre a cerceta această problemă cu sfântul îl surprinsese pe Van Melsen. Contrar presupunerilor lui un pic cam grăbite, Sfântul Scaun luase raportul său foarte în serios.

— Nu descoperi rămăşiţele unei sfinte în fiece zi, răspunse Donatelli. Însă nu vreau totuşi să pretind că această călătorie mă bucură, credeţi-mă. Pe căldura asta!

Lac de sudoare, suflând de parcă ar fi făcut tot drumul de la Roma pe jos, cu mantia sa de purpură boţită şi plină de praf, alura îi era mai puţin mândră decât şi-ar fi dorit. Conştient de starea jalnică în care se prezenta, încercă să-şi dea puţină importanţă întinzându-şi oasele, şi un pic de demnitate având grijă să nu-i dea o prea mare atenţie interlocutorului, plimbându-şi încet privirea în jurul piaţetei şi lăsând să se înţeleagă că remarcase faţadele cam ruinate. În acel moment, ochii săi dădură peste un om înalt care stătea în spatele episcopului.

— Henri de Coursanges, prim-magistrat al Montpellier şi consilier al intendentului regal pentru provincia Languedoc, se prezentă acesta. Fiţi binevenit! Ne-am gândit la aceste neajunsuri şi am organizat o mică masă în onoarea Domniei Voastre.

— O foarte bună iniţiativă, aprobă legatul schiţând un zâmbet pur formal. Suntem morţi de foame.

Cei doi oameni rămaseră un pic surprinşi auzindu-l pe legat folosind pluralul, înainte de a zări un individ mărunţel care cobora la rândul său din diligenţă.

— Giancarlo, ai bunătatea să te îngrijeşti de bagaje, porunci legatul întorcându-se spre acesta.

Capelanul se înclină şi începu să dea ordine cu un glas piţigăiat.

Henri de Coursanges îşi conduse mai apoi musafirii spre un colţ al pieţei unde se înălţa clădirea Intendenţei. Donatelli îl observă cu coada ochiului. Lipsit, la prima vedere, de cel mai mic strop de inteligenţă, acesta era unul dintre acei notabili de provincie pe care îi detesta şi care îşi petreceau timpul încercând să se convingă că rolul lor era esenţial întru supravieţuirea regatului.

Cu toate acestea, la cei treizeci şi cinci de ani ai săi, magistratul era considerat atât de anturaj, cât şi de superiori drept un om de viitor. Fără îndoială că îl ajutase înălţimea sa

neobişnuită. Îşi domina astfel interlocutorii, ceea ce îi compensa în chip destul de fericit lipsa abilităților.

Când ajunseră la colțul pieței, îi invită pe călători să urce treptele ce duceau la impunătoarea clădire ce adăpostea Intendența unde se pregătise masa.

Ajuns în vârful scării monumentale, Donatelli începu să sufle zgomotos ştergându-şi fruntea cu o batistă fină de mătase. Van Melsen se uita la el de parcă urma să leşine dintr-un moment în altul.

— Doamne, ce înalte sunt treptele în ținutul dumneavoastră, oftă legatul.

— Ca să ne ridicăm mai bine deasupra contemporanilor, încercă să glumească episcopul.

Dar cum Donatelli nu reacționă, Van Melsen simți apăsând asupră-i privirea batjocoritoare a lui Henri de Coursanges şi făcu tot ce putu ca să nu-l ia în seamă. Donatelli nu pierdu nicio fărâmă din aceste finețuri. Aceşti doi indivizi, reprezentând cele două ramuri ale puterii locale, se simpatizau destul de puțin între ei. Ghici că trebuie să fi fost mereu în conflict cu privire la vreo chestiune. Când nu era vorba de păreri diferite asupra unei probleme de administrare a oraşului, era o divergență privind interpretarea ce trebuia dată uneia sau alteia dintre directivele regale. Pe scurt, nu se stimau deloc, iar lucrul acesta se vedea din prima clipă. Dar, dacă exista rivalitate între episcop şi magistrat, fapt ce sărea în ochi, pentru moment el nu avea intenția să se amestece. Se mulțumi doar să ia notă.

— Apropo de înălțime, ce ştiți despre acel faimos schelet? întrebă el în sfârşit pentru a reveni la subiectul care îl interesa.

— Nu prea multe, răspunse magistratul care se considera mai avizat. A fost descoperit pe când se săpa fundația unei mici capele la câteva leghe de aici. Preotul satului este cel care pretinde să ar putea fi vorba despre o sfântă.

— Părintele Amedée este un om destoinic; cel mult îi lipsesc acele noțiuni simple de cunoaştere şi rigoarea ce ne obligă să ne asumăm toate aceste responsabilități, preciză Van Melsen ca să spună şi el ceva şi ca să amintească faptul că o formă aparte

de complicitate îi unea pe membrii Bisericii din care cu siguranță nu făcea parte respectivul magistrat.

— Dar dumneavoastră credeți că scheletul ar fi al unei sfinte?

— Modesta mea părere nu are nicio importanță, răspunse episcopul. Motiv pentru care ştiința şi înțelepciunea dumneavoastră ne sunt absolut necesare.

„Răspuns tipic de subaltern”, gândi Donatelli întorcându-se spre magistrat.

— Dar dumneavoastră?

— Avizul meu se va baza pe concluziile celui mai eminent specialist al nostru, doctorul Lavorel, al cărui renume a ajuns neîndoielnic până la dumneavoastră, se eschivă la rândul său Henri de Coursanges. Aştept rezultatul acestor observații – şi pe al dumneavoastră, evident – pentru a lua o hotărâre... Cât priveşte dacă este o sfântă, vă mărturisesc că pentru mine chestiunea este de ordin pur teologic. Vă las cu mare drag responsabilitatea. Datoria mea constă în menținerea ordinii în această regiune. Pentru restul... Ar fi însă de dorit ca această identificare să fie făcută cât mai repede, fiindcă deja încep să circule tot felul de zvonuri. Unele merg până acolo încât vorbesc de o creatură demonică!

Legatul le adresă un zâmbet politicos regretând în sinea lui că venise. Cu astfel de consilieri, nu va reuşi prea curând să rezolve problema.

— Voi face tot ce pot, se mulțumi el să răspundă.

— Mărturisesc că sunt surprins de promptitudinea cu care a reacționat Sfântul Scaun, adăugă Van Melsen.

O uşoară uimire îl străbătu pe Donatelli. Nu cumva episcopul acesta nutrea vreo bănuială cu privire la motivele care îi grăbiseră venirea? Ideea că era mână în mână cu Bolomini îi străfulgera prin minte. Ceea ce însă nu era adevărat. Între Vatican şi preocupările celorlalți slujitori ai Bisericii era o prăpastie de netrecut. Prin urmare, se hotărî să ia întrebarea drept ceea probabil că era, adică una nevinovată, şi răspunse:

— Dacă astfel de revendicări sunt lucru curent, trebuie să admitem că este pentru prima dată când ele se sprijină pe

probe materiale atât de stranii. Sunt nenumărate sate – cred că ştiți – care se pot lăuda că au în cripta bisericii lor un femur sau un omoplat de talie mare atribuit unuia sau altuia dintre sfinții locului, dar niciodată nu am descoperit un picior întreg si de o asemenea dimensiune. De aceea am considerat că lucrul merită o atenție aparte. Iar eu țin, tot atât cât şi dumneavoastră, dacă nu chiar mai mult, ca această problemă să fie reglată cât mai repede cu putință. Dar – o, iată şi masa – asta mai poate aştepta până sfârşim de mâncat!

Abia după ce se instală împreună cu Giancarlo în camerele episcopiei şi-şi făcu siesta merse Donatelli la Colegiul Regal ca să arunce o privire asupra faimosului schelet. Fu întâmpinat de un Athanase servil. De îndată ce fusese prevenit de sosirea acestuia, învățatul se grăbise să-i iasă în întâmpinare, aşteptându-l la intrarea clădirii.

— Doctor Athanase Lavorel, se prezentă el schițând o reverență stângace. Eminența Voastră îmi face o mare onoare.

— Sentimentul este reciproc, vă asigur. Vă admir de mult munca, răspunse politicos legatul care nu auzise niciodată vorbindu-se de el.

— Mă simt stânjenit. Eu nu sunt decât un modest om învățat care lucrează la descifrarea tainelor pe care Domnul Nostru ni le-a lăsat.

— Dar, trudind cu discernământ şi dreaptă măsură, mi se zice. Nu am să vă necăjesc mult timp. Mi-am zis: cu cât voi vedea mai repede relicvele, cu atât mai grabnic îmi voi face o idee. Aşadar, unde este arătarea?

Athanase îl conduse până la locul său. Străbătând culoarele întunecoase ale Colegiului Regal, Donatelli nu se putu abține să nu-l întrebe:

— Mi s-a spus că François Rabelais a frecventat această facultate. E adevărat?

— Absolut. A fost numit doctor în 1537. După cum vedeți, tradiția uriaşilor este trainică la Montpellier!

— Uriaşilor?

— Pantagruel, Gargantua... îmi închipui că numele acestea vă sunt cunoscute.

— A, desigur! Doar că nu sunt nimic altceva decât fructul imaginației autorului. Îndrăznesc să sper că al nostru este cât se poate de real!

— În orice caz, vă aşteaptă încremenit!

Donatelli pufni uşor în râs. Savantul nu îi era antipatic. Profitând de această dispoziție, Athanase îl întrebă:

— Sunteți familiarizat cu principiile gigantologiei, Eminență?

— Ştiu partea esențială. Cât şi faptul că această teorie a dat naştere unei controverse.

— Câțiva ignoranți care voiau să-şi dea importanță, nimic altceva, vă asigur. A fost atestată existența uriaşilor cu mult timp în urmă de numeroase surse. Începând cu Biblia care ne spune că sunt urmaşii lui Set...

— În „Numerii", sunt prezentați drept fiii lui Enac, preciză el. Dar găsim menționarea lor şi în „Geneză", „Deuteronom", „Iosua", „Cartea regilor", „Cronici", „Cartea lui Iov" şi chiar în „Apocalipsă", încât ai crede că în vechime erau puzderie de oameni înalți iar Părinții nu vorbeau decât de ei! Rețineți totuşi că majoritatea acestor uriaşi, ce se numesc şi nefilimi, erau locuitori ai Pământului Făgăduinței înainte de venirea lui Moise.

— Esențial, sublinie Athanase, este să recunoaştem că existența lor nu are nimic fantezist!

— Sunt de acord.

Ajunşi în fața încăperii lui Athanase, acesta îl invită pe legat să poftească făcând o nouă reverență.

— Ce loc minunat, îl felicită legatul descoperind camera. Demn de cele mai frumoase cabinete de curiozități pe care am avut ocazia să le vizitez!

Donatelli observă atunci nişte oseminte mari aşezate pe masă.

— Acesta-i tipul nostru? întrebă el.

— Absolut. Deşi, din lipsă de spațiu, am aici doar o parte din oseminte. Restul este depus într-o altă încăpere.

Cardinalul se apropie de relicve şi apucă un os cu o grijă care arăta că era obişnuit să mânuiască asemenea fosile.

— Frumoasă vertebră, spuse. Dimensiunile sunt într-adevăr uimitoare!

— Individul pare într-adevăr de talie excepțională. Vi s-a spus că am exhumat tot scheletul?

Uimit, Donatelli ridică din sprâncene.

— Întreg, spuneți?

— Absolut, ceea ce, trebuie să vă mărturisesc, este un fapt excepțional.

Cardinalul era stupefiat. Rămăşițele ce i se aduceau la Vatican se limitau în general la unul sau două oase. Rareori se întâmpla ca martirii să fie găsiți în întregime. Poate, gândea el, se datora tocmai faptului că erau martiri. Dacă ar fi să te iei după poveştile suferințelor de care au avut parte, majoritatea avuseseră parte de grave mutilări.

— Ați putut determina dacă era vorba de un bărbat sau de o femeie? întrebă el. „

Athanase tăcu un moment. La drept vorbind, întrebarea îl luase pe nepregătite. Nu-şi pusese întrebări în această privință.

— Ei bine... Noi am presupus că era vorba de un bărbat, însă...

Totuşi, este un detaliu care are importanța lui, din câte mi se pare. După cum bănuiesc că ştiți, lumea crede că este vorba de sfânta Marta.

— Da... Dar, pentru a fi pe deplin onest, nu văd cum v-aş putea ajuta în acest sens. Chiar dacă ar fi o femeie, nimic nu ar dovedi că este sfânta respectivă ori altcineva. Dacă nu cumva e o regină...

Donatelli îl privi contrariat.

— Nu există aşadar nici cel mai mic indiciu care să ne poată spune despre cine este vorba? Scheletul nu are vreo caracteristică anumită care să ne îndrume?

— Pentru asta, Eminență, ar trebui să pot trece la reconstituirea lui.

— Păi atunci, faceți-o. Până atunci, voi încerca să organizez o prezentare a relicvelor autorităților locale. Dacă îmbinăm diferite opinii legate de subiect, va apărea probabil un element care să ne fi scăpat până în clipa de față.

Athanase se strâmbă. Speranțele sale în privința păstrării secretului acestei descoperiri tocmai se spulberaseră.

— Oare nu-i un pic prea devreme? riscă el.

— Am nevoie de elemente concrete, răspunse legatul îndreptându-se spre uşă. Fără de care ancheta mea nu va avea sens.

La han, în jurul unui urcior cu vin, Zénon se lua de René Grouchot acuzându-l că exagerează virtuțile tutunului. Fără să fi prescris multe medicații de-a lungul vieții sale, avea totuşi câteva noțiuni în această privință.

— Eu însumi am constatat mai multe cazuri de deces petrecute în urma spălăturilor ce foloseau o asemenea mixtură, afirmă acesta curățându-şi pipa. Te asigur că e mai puțin periculos să fumezi tutunul!

Şarlatanul îşi ridică ochii tulburi spre interlocutorul său. Nu era la prima ulcică de vin.

— Admit că unii spițeri habar n-au cum să facă dozajele, răspunse el. Dar nu veni să-mi spui că tutunul este rău. Iată, sunt ani de când vând şi nu mi s-a plâns nimeni niciodată.

— N-am spus că e rău, ci doar că folosirea lui poate avea uneori efecte nefaste. Iar dacă pacienții tăi nu au venit să se plângă, e pentru că probabil au murit!

René Grouchot schiță un fel de zâmbet.

— Dar, dacă îmi omor toți clienții, atunci e vai de negustoria mea, aprobă el. Însă eu continui să cred că tutunul nu are decât virtuți!

— În acest caz, de ce crezi tu că papa Urban al VIII-lea a publicat o bulă condamnându-i la excomunicare pe consumatori?

— A făcut el asta?

— Sunt vreo douăzeci de ani de-atunci!

— Ei bine... Asta-i din cauză că nu ştia nimic despre el! Sincer, sunt convins că a condamnat folosirea ca urmare a plăcerii pe care acesta le-o aduce fumătorilor. Biserica şi plăcerea nu prea au fost prieteni...

— N-am să contest asta. Dar te sfătuiesc totuşi să vinzi altceva. Mai devreme sau mai târziu, autoritățile vor ajunge să interzică folosirea lui.

— Mă îndoiesc. Nu degeaba a introdus Richelieu un impozit pe tutun; aşa ceva aduce bani buni la vistieria regală. Cât priveşte schimbarea activității, mă pregătesc, stai liniştit...

Şi, zicând acestea, şarlatanul schiță un zâmbet enigmatic şi îşi turnă o nouă cupă de vin.

— Ei, hai, nu-mi spune că îmi ascunzi ceva, spuse Zénon.

— Nu insista. N-am să-ți spun nimic.

— Nici pentru încă un urcior de vin?

Şarlatanul îşi miji ochii bănuitor. E clar, învățatul ăsta ştia să se folosească de nişte argumente bune.

— Află că, înainte de a sosi la Montpellier, mă aflam la Marsilia, îi explică acesta. Or, tocmai se deschisese un stabiliment – cred că-i primul de felul ăsta în tot regatul – unde se serveşte o băutură făcută dintr-o boabă adusă din Orient.

— O boabă?

— Exact. Creşte într-un copac levantin, nu mai ştiu unde. Pietro Della Valle a adus-o acum vreo zece ani, iar botanistul Jean de la Roque o vorbeşte numai de bine. Negustorii din oraş o aduc acum din Alexandria. Înainte de a le zdrobi, boabele sunt prăjite şi, printr-un procedeu pe care eu nu-l cunosc, i se adaugă o cantitate de apă clocotită. Rezultatul este o băutură aproape neagră care ar avea virtuți tonice uimitoare.

— Şi cum se numeşte băutura asta?

— Marinarii, care o consumă de multă vreme, îi spun *qahoua.*

Zénon clătină din cap.

— Va trebui să-i găseşti un alt nume, fiindcă mă gândesc că vrei să faci negoț cu ea...

— Am un sac plin!

Fața şarlatanului afişa acum un zâmbet pe cât de larg pe atât de optimist. Zénon se feri să-şi arate scepticismul, dar se îndoia că negoțul cu o astfel de marfă are o cât de mică şansă de reuşită.

— Dacă tot veni vorba, zise el pentru a evita să-şi dezvăluie uimirea, n-ai cumva şi nişte tutun ca să-mi umplu pipa?

— Ar trebui să ne aruncăm un ochi în rulotă.

— Te însoțesc.

Când ieşiră din han ca să traverseze piaţa, se clătinau. René, mormăind un cântec deocheat, se opri câteva clipe lângă un zid ca să se uşureze. Lui Zénon îi era greaţă. Vântul uşor ce bătea dinspre dealuri, aducând miresmele din garigă, îi făcu un pic bine. Totuşi, capul încă i se învârtea când ridică ochii spre cer. Noaptea era mai degrabă răcoroasă pentru anotimpul în care se aflau, iar cerul era plin de stele. Încercă să găsească Ursa Mare, îşi dădu seama că nu avea nici cea mai mică idee cum arăta şi renunţă.

— Hai, Parmenide, grăbeşte-te! făcu el către René ca să-l grăbească.

Şarlatanul se încheia la pantaloni când se întoarse.

— Am vărsat, explică el. Nu-i aşa de uşor s-o faci când urinezi.

După ce linişti catârul care se întreba cine putea veni să-l deranjeze la ora aia, Zénon îl urmă pe René în rulota de la care trăsese prelata.

În penumbră, şarlatanul bâjbâi o clipă până găsi o lumânare. După ce o aprinse, o lumină caldă se răspândi în jur.

— Ai zice că e bârlogul unui alchimist! se extazie Zénon văzând nenumăratele flacoane înghesuite în adăpostul strâmt.

— Să nu cumva să atingi ceva. Poţiunile acestea sunt preţioase.

Şi, în timp ce René răscolea rulota în căutarea unei păpuşi de tutun, savantul exploră din priviri acea adunătură ciudată. În afara fiolelor aranjate, mai erau şi substanţe pentru prepararea unor remedii, fără a fi clar dacă ustensilele folosite erau sau nu aceleaşi cu care stăpânul locului îşi lua masa. Într-un colţ, zări, spre marea sa stupefacţie, câteva oase.

— Rămăşiţele soţiei tale sau resturi de la vreo mâncare? îl întrebă Zénon pe şarlatan apucând un femur.

— Ţi-am zis să nu te atingi de nimic, îl mustră acesta. Faptul că sunt spiţer nu mă împiedică să am şi eu câteva noţiuni de anatomie. De aici şi eşantionul acesta...

Zénon zâmbi pentru sine. Imaginea şarlatanului jucându-se de-a chirurgul îi făcea pielea de găină.

— Apropo, ce mai e cu uriaşul tău? îl întrebă René continuând să caute.

— Tocmai a sosit un cardinal de la Roma ca să arunce o privire.

— Ei drăcie! Nu ştiam că Biserica se interesează de schelete.

— S-ar părea că e o sfântă.

— Şi care-i părerea ta?

Zénon ridică din umeri.

— Cred că nu are nicio importanță!

Era gata să lase femurul când brusc se răzgândi. Atenția îi fu atrasă de un detaliu. Nu înțelese imediat ce anume îl sâcâia.

— Iată ceva care te-ar putea duce uşor la excomunicare! Zénon însă nu-l asculta. Uimit, îşi dădu seama ce anume îl intriga: nu semăna deloc cu cel al uriaşului lui Athanase!

— Glumeam, preciză René văzând expresia de stupoare de pe chipul prietenului său. Din partea mea, poți fuma cât vrei!

3

Înarmat cu o vertebră a uriaşului pe care reuşise să o subtilizeze fără ca Athanase să observe, Zénon merse încă de a doua zi la bibliotecă, aruncă un ochi pe inventar şi luă de pe rafturi câteva lucrări de anatomie.

În cei douăzeci de ani petrecuți departe de mentorul său, Zénon învățase multe. Noi discipline se grefaseră pe cele ce-i fuseseră predate de Athanase Lavorel şi, drept urmare, viziunea pe care o avea asupra lumii i se modificase considerabil. În contact cu învățații pe care îi întâlnise în periplul său european, descoperise valoarea fundamentală a experimentului. În plus, din asocierile făcute în minte cu aceste ştiințe diverse extrăsese un principiu nou şi roditor: comparația. Şi tocmai în lumina acestei metode înțelesese imediat că scheletul pe care Athanase îl considera a fi primul uriaş susceptibil de a fi reconstituit sigur nu era al unei ființe umane, ci al unui animal.

Comparând vertebra pe care o avea în mână cu crochiurile vertebrelor animalelor de talie comparabilă va ajunge în mod fatal la specia căreia îi aparținea.

Zénon cercetă metodic cărțile pe care le alesese. Din păcate, deşi impozantă, biblioteca universității din Montpellier era departe de a fi la fel de bogată ca aceea de care dispunea la

Paris. Iar dacă lucrările vizând anatomia ființelor vii nu lipseau, puține erau cele care conțineau crochiuri bune ale scheletelor lor.

Ca şi în monumentala lucrare a lui Konrad Gesner, găseai aici puse laolaltă descrieri preluate de la autorii vechi, pagini întregi de comentarii şi de citate diverse, enumerări nesfârşite de rețete de bucătărie privind cel mai bun mod de a pregăti animalul în chestiune, însă puține observații riguroase şi încă şi mai puține ilustrații care să nu fie deloc fanteziste. Zénon era obosit de toate neroziile astea. De câte ori făcuseră ele obiectul ironiilor sale la dineurile organizate cu câțiva prieteni parizieni? Într-o zi, cineva va trebui să se pună pe treabă şi să realizeze în fine o lucrare de anatomie demnă de acest nume, repertoriind toate speciile cunoscute. Dar, până atunci, trebuia să se descurce cu ceea ce îi era la îndemână şi compară vertebra pe care o avea în față cu toate planşele cu desene pe care le putuse găsi.

Această muncă plictisitoare îi luă o mulțime de timp. Cufundat cum era în studiul său, uitase chiar să mănânce. Când sfârşi de cercetat şi ultima lucrare, o închise cu zgomot, se ridică de pe scaun şi îşi aprinse pipa. Ochii îi obosiseră parcurgând atâtea pagini şi îşi frecă pleoapele gândindu-se la tot acest timp prețios pe care îl puteai pierde prin biblioteci, într-o zi de muncă, rareori aveai parte de câteva secunde de mulțumire, de parcă adevărul era într-atât de acoperit de inepții încât trebuia să-l scoți cu mâna. În fond, cam la fel cu scheletul lui Athanase.

Vertebra nu corespundea nici unui animal deja catalogat. Se uită fix la ea, gânditor. Vaga curiozitate în privința osemintelor se preschimbase dintr-odată într-un interes pe cât de intens pe atât de neprevăzut. Dacă încă nu măsura miza pe care o ascundea această chestiune, faptul că nu putuse identifica scheletul îl făcea să se simtă frustrat, aşa cum îl frustra, copil fiind, faptul că nu ştia cum funcționa digestia. Căci, pentru un savant ca el, o întrebare fără răspuns era ca acel gol pe care Descartes îl considera a fi imposibil: un gol ce trebuia neapărat umplut. Fără de care acest vid va da naştere în el unui hău.

Trebuia neapărat să ştie ce este acest schelet. Un animal? Era convins de asta.

Dar ce fel de animal?

În seara aceea, soarele aflat în apus arunca peste garigă jerbe de foc ce se prelungeau până la orizont. Dâre amenințătoare de nori joşi începeau să se adune în depărtare, mistralul încetase să mai bată, toate miresmele pământului se ridicau în aerul cald, iar cântecul greierilor se stingea treptat, anunțând furtuna ce se apropia.

Ascuns în spatele unei stânci, Gilbert contempla spectacolul fără vreo emoție aparte. Se gândea la Agnès. Faptul că nu pierdea nicio ocazie să râdă de el îl irita în cel mai înalt grad. Se resemnase de mult că nu-l iubeşte, însă nu suporta să fie disprețuit. Cine se credea ea? La urma urmei, nu era decât o sărmană fată care trăia cu rădăcini şi fructe sălbatice. Nu avea de ce să-şi dea asemenea aere. Habar nu avea de nimic. Doar poveşti de adormit copiii pe care le debita din când în când ca să-i sperie pe sărmanii oameni.

Dar lui nu îi era frică. Absolut deloc. Nici de ea, nici de lup. Aşa se hotărâse să ia taurul de coarne şi să-i arate de ce era în stare. Aşadar, strânsese câțiva țărani, îi înarmase cu furci, cazmale, pari, topoare şi orice alt obiect contondent ce-i puteau produce câteva răni serioase animalului şi îi condusese până la dealuri.

Lupul nu avea decât să se țină bine.

Pentru țăran, construirea bisericii nu era o idee proastă, ci doar insuficientă. A le reda curajul sătenilor, da, era bine, însă combaterea concretă a originii fricii era ceva şi mai bun. Diavolească sau nu, fiara era înainte de toate un animal, şi ca atare trebuia alungată.

Încă de la sfârşitul după-amiezii, grupul se postase în apropiere de locul unde lupul îşi sfârtecase ultima victimă. Gilbert considera că, ştiind de acum unde putea veni să se hrănească, animalul nu avea niciun motiv să meargă să-şi caute tainul în altă parte. Faptul că lupul devorase oi, ca peste tot printre dealuri, nu era, aparent, un argument suficient pentru a-i zdruncina convingerea, iar ceilalți se raliaseră acestei teorii.

Printre altele, părea evident că animalul vâna după apusul soarelui. Prin urmare, la căderea nopții, cei şase oameni se ascunseseră deja cum putuseră în spatele stâncilor sau tufişurilor. Despărțiți unii de alții de vreo douăzeci de paşi, în aşa fel încât să-şi poată vedea vecinul, formau în jurul unui spațiu gol un fel de potcoavă cu deschiderea spre nord de unde, după estimările absolut gratuite ale lui Gilbert, putea veni atacul.

În centrul acestui semicerc, înfipseseră un țăruş de care legaseră o oaie. Alegerea animalului nu fusese o treabă uşoară, niciunul dintre țărani nu se oferise voluntar să-şi sacrifice vreun animal. În final, Gilbert trebuise să se hotărască să o dea pe una de-a lui, convins oricum că îl vor dovedi pe lup înainte de a putea ataca momeala.

Odată pusă capcana, nu le mai rămânea decât să aştepte venirea sălbăticiunii.

Traversând satul, părintele Amedée era îngrijorat. Agnès venise să-i spună ce avea Gilbert de gând să facă. O asemenea operațiune nu era neapărat sortită eşecului, dar, ca şi ea, avea oarece îndoieli în privința capacităților tactice ale țăranului. Şi apoi, mai stăruia în mintea lui şi o bănuială în privința identității scheletului. Lupul acesta de neprins putea fi acea creatură de care se temea bătrâna Aldegonde?

— Din păcate, nu putem face altceva decât să aşteptăm, zise preotul după ce reflectase îndelung asupra problemei. Şi să ne rugăm că Gilbert ştie ce face.

Agnès aprobă în tăcere.

— Dar aş fi mai liniştit dacă ai rămâne să dormi în prezbiteriu, adăugă Amedée.

Tânăra zâmbi. Atenția pe care i-o acorda preotul era înduioşătoare.

— Cum vrei, răspunse ea.

Trecând prin fața şantierului unde abia se înălța o bucățică din zidul viitoarei biserici, zăriră un individ în groapa fundației. Intrigați, se apropiară de necunoscut.

— Domnul? zise Amedée.

Omul se ridică.

— Zénon de Mongaillac, se prezentă acesta. Cred că sunteți părintele Amedée. Ne-am mai întâlnit deja. Lucrez pentru doctorul Lavorel.

Tocmai terminase fraza când privirea i se opri la Agnès. Tânăra nu avea nimic din frumusețile sofisticate pe care le întâlnea din când în când la Paris. Frumusețea ei era naturală, simplă. Trăsăturile erau fine, iar silueta zveltă nu era lipsită de farmec. Dacă pomeții un pic ieşiți, părul abundent şi gura cărnoasă îi dădeau un aer cam sălbatic, blândețea ochilor îl corecta din plin. Îmbrăcată altfel, ar fi avut mult succes în saloanele din capitală.

Cât despre preot, acesta încerca zadarnic a-i alipi chipul de amintirea pe care o păstra de la Bruno. Dându-şi brusc seama că învățatul îşi oprise ochii asupra lui Agnès, îi ceru acesteia să-l aştepte la prezbiteriu. Ea se supuse fără nicio vorbă şi se îndepărtă cu o ultimă privire aruncată în direcția necunoscutului...

Agasat mai întâi că un intrus venise să-şi bage nasul în fundația viitoarei sale biserici, şi pe deasupra îi mai făcea şi ochi dulci lui Agnès, Amedée se potoli un pic. Prezența învățatului însemna cel puțin că investigațiile lui Athanase înaintau.

— A, da*... îmi* amintesc, minți el. Şi cum e cu studierea uriaşului?

Întrebarea îl smulse pe Zénon din vrajă şi, în loc să-i răspundă, îi făcu semn să se apropie.

— Exact aici a fost descoperit scheletul? întrebă el arătându-i un colț de la fundații unde erau puține zone rămase în starea inițială de după săpături.

— Exact acolo, făcu Amedée arătându-i locul. Dar pot să ştiu cu ce ocazie pe la noi?

— Doream să văd cu ochii mei unde au fost găsite osemintele.

Amedée ezită. Figura întrebătoare a savantului nu-l liniştea câtuşi de puțin.

— În ce scop mai exact?

— Identificarea relicvelor pune probleme.

— Vreți să spuneți că nu ar putea fi sfânta Marta?

— Sfânta Marta...

— Este ipoteza pe care i-am propus-o Eminenței Sale Donatelli.

—Ştiu...

Zénon ieşi din groapă ca să se apropie de prelat. Ca majoritatea oamenilor, îl găsea simpatic. Cum să-i explici acum fără să-l răneşti că scheletul era probabil al unui animal?

— Părinte Amedée... N-aş vrea... mă rog... se prea poate să nu fie al sfintei Marta.

Preotul se îngălbeni.

— A, ați descoperit că nu e vorba de o femeie, ci de un bărbat?

— Ca să vă spun adevărat, nici măcar nu sunt sigur că e vorba de o ființă umană.

— Un... un animal?

— În mintea mea, nu e nicio îndoială.

— În mintea dumitale...

Amedée tresări. Dacă învățatul acesta avea dreptate, se putea ca şi Aldegonde să aibă. Preț de câteva clipe, preotul îşi cântări din priviri interlocutorul.

— Veniți cu mine, făcu el luându-l de braț.

Amedée îl conduse pe Zénon prin sat.

— Aveți idee cum trăiesc oamenii de aici? Sunt oameni simpli. În majoritate cinstiți, dar ignoranți. Dumneavoastră ați avut norocul să faceți studii. Ei nu. Viața pe dealurile noastre e grea. Sărăcia-i mare, iar asta ne face să fim îngrijorați...

Se opriră în fața unei case. Un bărbat îşi punea scânduri la ferestre.

— Uitați-vă la ei, continuă Amedée. Sunt înspăimântați. De la o vreme, o sălbăticiune dă târcoale prin împrejurimi. A sfâşiat mai multe oi... Ştiți ce înseamnă asta: frica se întinde precum ciuma.

— Un lup?

— Probabil... Dar, desigur, vă întrebați ce legătură au toate astea cu scheletul nostru.

— Tocmai voiam să vă întreb.

— Fiara care bântuie pe aici li se pare a fi un diavol, o creatură a Satanei. Prezența protectoare a moaştelor unei

sfinte în parohie ar fi pentru toate aceste ființe un sprijin moral inestimabil.

— Înțeleg... Dar nu ne învață Scriptura că adevărul este preferabil minciunii?

— În universitățile dumneavoastră şi la Sfântul Scaun neîndoielnic. Dar aici?

Vântul bătea peste garigă. Urmă o tăcere adâncă.

—-Trebuie să vă las... Gândiți-vă la ce v-am spus.

— Eu sunt un învățat. Asemenea considerații nu trebuie să mă împiedice în căutarea adevărului.

— Ştiința nu este totul, fiule. Învață să gândeşti şi cu inima.

Zénon îl privi cum se îndepărtează. După câțiva paşi,Amedée se întoarse spre el.

— Şi pleacă grabnic spre Montpellier, domnule savant. Ai grijă de Domnia Ta. În curând, se lasă noaptea, iar fiara dă târcoale...

Pe dealuri, întunericul se întindea cu repeziciune. Doar câteva raze singuratice de lună mai străpungeau din când în când înserarea, iar aşteptarea începea să-şi facă simțită efectele asupra vânătorilor aflați la pândă. Gilbert auzea clar în partea stângă un sforăit regulat şi îşi zise că nu ar fi trebuit să le dea voie oamenilor să aducă vin pentru masa de seară. Oaia priponită de țăruş terminase de păscut cele câteva fire de iarbă la care ajungea şi începuse să behăie.

Gilbert însuşi simțea cum i se îngreuiază pleoapele. Octave, care stăruise să-l însoțească, nu scosese nici cel mai mic sunet de când ieşiseră din sat.

— Uite colo, iepuri! făcu totuşi adolescentul arătându-i brusc nişte mici puncte care săreau în lumina lunii.

Gilbert era prea obosit ca să fie sensibil la minunățiile naturii şi ridică din umeri.

— Sunt mulți, zise el doar ca să spună ceva.

— Se duc spre vale.

—Ei!

Gilbert mirosi aerul. Va ploua în curând şi era mai bine să se gândească să strângă lucrurile până nu vor fi udați.

— De ce se duc? mai întrebă Octave.

— Habar n-am. Dar o să vină ploaia.

— Crezi că le e frică de lup?

Gilbert se uită la copil. Era prima dată când vorbea atât de mult.

— Lupul nu ar ataca nişte iepuri. Preferă victime mai zdravene. De ce crezi că am pus o oaie?

Abia termină vorba că un mârâit înfundat venind din depărtare îl făcu să tresară. Sunetul venea dinspre miazănoapte, aşa cum prevăzuse, şi se simți mulțumit. Cu toate simțurile treze, le făcu oamenilor semn să țină aproape. Nu se mai auzea nici sforăitul din partea stângă. Cu toții erau încordați, privind fix la sărmana oaie care probabil simțea pericolul apropiindu-se, fiindcă zbiera de ți se rupea inima.

Gilbert privi atent peste garigă. Jivina, a cărei prezență o simțea, înainta spre ei ezitând. Nu o vedea, dar scurtele mârâieli stranii pe care le scotea din când în când îi permiteau să o localizeze în mijlocul mărăcinişului. O picătură mare de sudoare se prelinse de pe tâmpla țăranului, iar mâinile i se strânseră pe coada furcii.

Un stol de păsărele se ridică brusc dintr-un grup de tufişuri la mai puțin de o sută de paşi de locul lor, iar Gilbert îşi dădu seama că nu se mai auzea cântecul greierilor. Schimbă o privire scurtă cu tovarăşii de lângă el. Fiecare privea cu teamă locul gol din jurul oii, gata să sară asupra lupului de îndată ce va fi la îndemâna lor.

Când un urlet răguşit şi sinistru se ridică în aerul încordat, Gilbert înțelese că niciunul dintre oamenii săi nu va avea curajul să atace animalul. Abia ce îşi termină gândul că-i şi văzu pe doi dintre ei aruncând armele şi luând-o la goană spre vale.

Gilbert îi privi cum o şterg fără a se gândi vreo clipă să-i oprească. Un nou mârâit îl făcu să lase furca şi, odată cu ea, orice veleitate eroică. Dă-l încolo de orgoliu. Şi ce dacă Agnès va râde în continuare de el. Avea doar un singur gând: să fugă. Şi nu putu face nimic altceva decât să o ia la sănătoasa alături de ceilalți.

Alergând cât îl țineau picioarele ca să-i prindă din urmă, îşi dădu seama că Octave nu era cu el, iar oaia încetase să mai behăie.

Gilbert alergă cum nu o mai făcuse niciodată până atunci. Din câteva salturi, urcă dealul care îl despărțea de sat şi, fără să se mai uite pe unde pune piciorul, coborî din piatră în piatră pe versantul celălalt. Repede, îşi dădu seama că se pierduse de ceilalți, dar prea puțin îi păsa. Nu era treaba lui ce se întâmplase cu ei. Îl interesa doar să scape cu viață. Însă, scrutând întunericul care cădea rapid peste garigă, înțelese şi că nu mergea în direcția bună.

Se opri ca să-şi tragă sufletul. Unde naiba era satul? Groaza îl făcuse să piardă orice simț de orientare şi îl zăpăcise. Un zgomot ce venea dinspre un tufiş din spatele său îl scoase din amorțeală şi îl făcu să o ia din nou la fugă.

Abandonând speranța de a mai regăsi drumul spre sat, căută un adăpost. Însă mintea îi era prea tulburată ca să-şi mai amintească pe unde mai erau aşezate cele câteva case izolate de prin partea locului.

Fără a se opri din fugă, aruncă o privire în spate şi crezu că vede pentru o clipă o umbră uriaşă pe culmea dealului, o siluetă mult mai mare decât şi-o imaginase vreodată. Practic, îi stătu inima în loc.

Un copac. Trebuia să găsească un copac.

Athanase Lavorel şi credinciosul său asistent Bruno transportaseră rămăşițele uriaşului în subsolurile universității. Ungherul savantului nu putea pretinde să primească scheletul odată ce acesta ar fi reconstituit şi, pe motive de securitate, dar şi de confort şi linişte, ei considerară că era preferabil să îndeplinească această sarcină delicată într-un loc mai adecvat.

Locul totuşi nu avea nimic plăcut. Rece şi umed, era o încăpere boltită ai cărei pereți erau acoperiți de silitră. Un miros foarte puternic de mucegai umplea aerul luminat de nişte torțe ce pâlpâiau. Însă acel spațiu disponibil îi convenea perfect lui Athanase. Fiindcă dacă, în conformitate cu estimările sale, uriaşul trebuia să măsoare aproape douăzeci de picioare, în niciun alt loc cunoscut nu putea să încapă.

Operațiunea propriu-zisă consta în a pune oasele cap la cap după forma ce se voia a fi dată ansamblului, fixându-le cu ajutorul unui complex sistem de schele şi de frânghii. Fiindcă, în lipsa cărnii, muşchilor, nervilor şi tendoanelor care să

menţină întreg ansamblul, trebuia neapărat găsit un mijloc de a evita să se prăbuşească totul. Treaba era cu atât mai dificilă cu cât oasele respective aveau o greutate deloc neglijabilă. Numai femurul pietrificat cântărea vreo cincizeci de livre[3]. Ca să nu mai vorbim de craniul colosal ce trebuia ridicat în vârful ansamblului de îndată ce va fi terminată reconstituirea, asemenea unei coroane ce încununează opera săvârşită.

Athanase privi grămada aceea dezordonată care aştepta să i se dea o formă definitivă. Cel mai logic era să pornească de la picioare. De altfel, falangele aveau avantajul de a fi nişte oase destul de mici şi uşor de mânuit. Îşi suflecă mânecile şi se ghemui lângă grămadă.

— La treabă! îi zise el lui Bruno, regăsindu-şi vioiciunea. Cu cât terminăm mai repede, cu atât le vom închide mai degrabă gura incredulilor.

Epuizat de alergarea dezlănţuită ca să scape de lup, Gilbert nu găsise un copac în care să se refugieze. În schimb, după ce rătăcise ceva timp prin garigă, tremurând la ideea că sălbăticiunea îl putea prinde oricând, dăduse absolut din întâmplare peste o peşteră mare.

Descoperirea acestui adăpost nesperat fu pe măsura groazei sale. Ani de zile, Gilbert căutase să descopere locul ascunzătorii lui Agnès. Şi mare îi fu surpriza când, ferindu-se cum putea de ploaia deasă ce începea să cadă, pătrunse în grotă şi văzu ciudata încăpere în care trăia tânăra femeie. Gilbert nu era prost şi înţelese imediat unde se afla, dar nu îşi imaginase niciodată că Agnès putea locui într-un loc atât de nemaipomenit.

Grota era pe cât de largă pe atât de înaltă. Imediat ce trecuse de un culoar lung doar de câteva picioare, cavitatea se lărgea, atingând proporţii impresionante. Din afară, nimic nu te lăsa să bănuieşti că aici se ascundea o cavernă atât de mare.

Interiorul era luminat de nişte jar aşezat într-un locaş din perete, aşadar exista mereu un foc aprins. O lucire roşiatică se răspândea aşadar din vatră, aruncând în jur pete portocalii ce

[3] 1 livră = aprox. Jumătate de kilogram (n. Trad.)

scoteau din întuneric forme ciudate. Pe jos, pământul era perfect plat, de parcă secole de-a rândul suprafața fusese şlefuită de alte picioare, din plafon atârnau o mulțime de stalactite cu forme fantomatice ale căror umbre în mişcare le schițau pe neaşteptate contururile. Ai fi zis că bolta era sprijinită de nenumărați stâlpi de piatră.

Gilbert înaintă uşor spre această catedrală feerică şi ciuli urechea, însă, exceptând pocniturile din jar, suflul lugubru al unui invizibil curent de aer şi foşnetul ploii de afară, nu puteai auzi niciun alt zgomot. Tuşi ca să scoată un sunet familiar prin care putea să-şi facă simțită prezența cât se poate de clar.

Niciun răspuns.

Doar o linişte mormântală şi bubuitul îndepărtat al tunetului. De nu cumva o fi fost mârâitul vreunui lup...

— Agnès? încercă el să strige cu un glas nesigur.

Nu auzi decât ecoul. Mânat de curiozitate, se apropie aşadar de colțul în care se vedea clar că locuieşte Agnès. Aici, săpat în stâncă, asemenea unui cavou, era locul unde cu siguranță se culca fata. Pe Gilbert îl străbătu un frison imaginându-şi că cineva poate dormi acolo. În apropiere de vatră, o stâncă plată constituia un soi de masă.

În rest, nu se aflau decât saci din pânză, ierburi uscate aşezate ici şi colo, ustensile de bucătărie rudimentare şi două sau trei obiecte ciudate, pe care țăranul nu le putu identifica.

Cu siguranță era bârlogul unei vrăjitoare. Iar el trebuia să-şi petreacă noaptea aici.

4

A doua zi, în sat, domnea o mare tulburare. Dacă Gilbert, după ce petrecuse noaptea în grota lui Agnès, se întorsese în Lansec încă din zori şi povestise cu lux de amănunte cum fugise prin garigă, nu se ştia nimic de Octave, iar cele mai rele temeri începeau să pună stăpânire pe săteni. Gilbert bineînțeles că înfrumusețase oarecum povestea pe care o spunea cu mândrie celor câțiva săteni adunați, subliniind cu modestie cum, fără să-i pese de vreun pericol, încercase să-l apere pe băiat.

— De îndată ce Octave a luat-o la goană, l-am pierdut din vedere, sublinia el dezamăgit. Am încercat să atrag lupul spre mine, dar nu ştiu dacă am reuşit.

La câțiva paşi mai încolo, Agnès îl asculta cum se lăuda.

— Dar lupul? întrebă unul dintre admiratorii viteazului țăran. L-ai văzut?

— Mă întrebi dacă l-am văzut! Era chiar în fața mea. Uite, cam la aşa distanță, preciză el arătând vreo cinci paşi până la un copac.

— Cum arată?

— Uriaş. N-am văzut în viața mea o sălbăticiune de talia asta. Stătea ridicat pe labele din spate. Mult mai mare decât un om. Ochii îi erau roşii ca sângele. Iar dinții...

— Şi-ai văzut toate astea noaptea? îl ironiză Agnès apropiindu-se de grup.

— Lu... răsărise luna, răspunse Gilbert cu o privire răutăcioasă ridicând din umeri ca pentru a alunga disprețuitor obiecția.

— Scuză-mă. Eu credeam că era vreme de furtună. Cred că am înțeles greşit.

— Fără îndoială.

Acum că ştia unde locuieşte, avea sentimentul unui avantaj asupra ei. Niciodată nu o va mai lăsa pe această Agnès să-l ia peste picior aşa cum o făcuse până atunci.

— Dar, ia spune-mi, dacă ai văzut lupul, atunci trebuie să fi văzut şi încotro o luase Octave, continuă ea.

— Cred că l-am văzut strecurându-se printr-o crăpătură dintre două stânci...

Agnès îl cunoştea destul de bine ca să-şi dea seama că mințea.

— Zi mai bine că l-ai lăsat singur, insistă ea cu dispreț.

Gilbert se întoarse de-a binelea spre ea.

— Am făcut tot ce-am putut ca să-l ajut. Dar tu, care eşti aşa de dată dracului, de ce nu-l găseşti tu pe Octave? Ei?

Era tocmai ceea ce voia ea să facă. Şi, fără a-şi mai da osteneala să-i răspundă, îi întoarse spatele îndreptându-se către coline. Dacă Octave mai era încă în viață, ea era singura

care ştia să descifreze eventualele urme lăsate în natură ca să-l poată găsi.

Nu mult după plecarea ei, în faţa bisericii din Lansec se opri o caleaşcă, iar Donatelli coborî cu greu din ea, ţinând în mână un evantai. Vara se apropia, iar căldurile se făceau tot mai simţite.

Sătenii, recunoscând roba de cardinal, se grăbiră spre el şi în curând fu înconjurat de o grămadă de femei în genunchi, întinzând spre el copilaşii pentru binecuvântare. Surprins de atâta credinţă, Donatelli consimţi să asculte ruga sătenilor şi petrecu vreo cinci minute bune suportând ţipetele copiilor.

Auzind vacarmul, Amedée ieşi din prezbiteriu unde tocmai termina de mâncat, convins că lupul venise prin sat. Pentru cazul în care va trebui pornită vreo acţiune serioasă împotriva sălbăticiunii, se înarmase cu o furcă, dar fu surprins să constate că sătenii stăteau adunaţi ciotcă lângă o caleaşcă. Sprijinind furca de un zid, se apropie să vadă ce naiba putea da naştere la atâta tărăboi.

Când zări roba purpurie, înţelese în sfârşit despre ce era vorba. Fusese prevenit de sosirea legatului, dar crezuse că nu va avea loc mai devreme de câteva zile. Se grăbi aşadar şi el să-l întâmpine ca să se încline încât mai-mai că-i sărută picioarele.

— Ei, hai, hai... Ridică-te, părinte, făcu Donatelli, stânjenit.

— Eu... Este un mare privilegiu...

— Şi spune-le şi acestor oameni să se ridice şi ei.

— Trebuie înţeleşi, Eminenţa Voastră, explică Amedée cu glas scăzut. Ei cred că vă aflaţi aici ca să-i apăraţi de fiară.

— Fiară? Ce fiară?

— Cea care bântuie de câteva săptămâni prin zonă. Nu vi s-a spus?

— Dumnezeule, nu, i-o întoarse contrariat legatul făcând un pas spre caleaşcă. Mi s-a spus că e vorba de un schelet!

— Este şi un schelet. E vorba de două lucruri distincte.

— A, înţeleg...

Donatelli îşi şterse fruntea. Dacă se considera drept un om de acţiune, trebuia înţeles că era vorba de acţiune de ordin politic, la adăpostul unui birou confortabil. Nu s-ar putea

spune că era un fricos, însă prefera să-şi explice lipsa de interes pentru pericolul fizic prin dificultatea de a se deplasa, ca urmare a corpolenței sale.

— Doamne, ce cald e! Şi eu care credeam că Italia este mai la sud... Cred că sunteți părintele Amedée.

Preotul se înclină modest şi arătă spre grămada de săteni.

— Păstorul tuturor acestor suflete...

— Faci treabă bună, după cum mi se spune.

— Cât pot şi eu. Numai că situația nu-i deloc uşoară. Mintea se tulbură repede.

— Da, ştiu cum este. Ni se întâmplă la fel şi la Sfântul Scaun atunci când un papă este pe cale să moară... Dar să vorbim mai degrabă despre acest schelet, da? Nu prea am timp.

Amedée îl conduse spre biserica în construcție, urmat la distanță de câțiva săteni curioşi.

— L-am găsit pe când săpam fundația noii biserici pe care ne-am hotărât să o înălțăm... Virtuțile liniştitoare ale acestei construcții asupra moralului enoriaşilor mei sunt admirabile. Veți fi surprins.

— Desigur, desigur, făcu Donatelli aplecându-se deasupra gropii unde, la drept vorbind, nu era mare lucru de văzut. Dar cu scheletul acesta ce anume te face să crezi că este vorba de o sfântă?

Amedée se întoarse spre el. Prevăzuse un interogatoriu de acest gen, dar îşi imaginase că se va petrece în jurul unei mese după ce legatul va fi studiat toate elementele situației şi nu aici, în fața fundațiilor, încă de la prima întâlnire. De aceea toată argumentația preotului nu era încă pe deplin pusă la punct, aşa că se găsea oarecum prins pe nepregătite.

— Păi... mai întâi mărimea, dădu el totuşi o explicație. Un individ de o asemenea talie nu poate fi decât un mare om. O femeie, în cazul de față... Cel puțin aceasta este părerea doctorului Lavorel – un eminent specialist – care studiază acum osemintele la Montpellier.

— Mda... Teamă mi-e că nu va fi destul. Îmi vor trebui date istorice...

— Se zice că sfânta Marta ar fi trăit aici spre sfârşitul vieții. Mărturisesc însă că nimic nu o atestă cu certitudine.

— Dar nimic nu dovedeşte contrariul, continuă Donatelli spre a-i arăta cât se poate de clar că nu era prost. În fond, nu-mi aduc aminte ca sfânta Marta să fi avut o înălțime neobişnuită...

Legatul începu să se joace iar cu evantaiul. Amedée îl trase deoparte ca să nu-i audă sătenii.

— Monseniore... Trebuie să fiu cinstit cu Domnia Voastră. Ne lipsesc elemente concrete care să poată proba identitatea acestui schelet. Însă prezența aici a unor relicve ale unei sfinte ar fi, în aceste momente grele, de un mare ajutor...

— Înțeleg... Chestiunea însă nu va fi atât de simplă. Ar trebui, spre exemplu, să fim siguri că rămăşițele sfintei Marta nu se află deja în alte părți.

— Neîndoielnic.

Donatelli se uită la preot. Dacă evitase să-l dezamăgească în legătură cu sfânta Marta, era pentru că avea multă afecțiune pentru asemenea ființe. Fără oameni ca el, devotați trup şi suflet îndeplinirii misiunii, Biserica nu ar avea puterea pe care o are. Însă modul în care îi prezenta elementele ce l-ar fi putut ajuta să autentifice relicvele era lipsit de seriozitate. Spera să dețină elemente mai concrete. În mintea lui încolțea bănuiala că această chestiune nu era chiar atât de simplu de rezolvat pe cât îşi imaginase.

— Am să văd ce pot face.

— Dacă-mi dați voie, ar trebui făcut cât mai repede, monseniore. Avem aici la noi o femeie care pretinde că scheletul ar fi al unei fiare cu care s-a luptat odinioară sfânta Marta. Mințile superstițioase ale unor enoriaşi de-ai mei au dedus din toată treaba asta că pe aici bântuie o creatură diavolească. Fără a mai pomeni de Zénon de Mongaillac, celălalt învățat, care crede, şi el, că ar fi vorba de un animal...

Fără îndoială, gândi legatul, că toată lumea îşi imaginează că o atare autentificare se poate face în două zile. Iar dacă ar mai trebui ținut cont de ipoteze contradictorii şi de zvonuri prosteşti... înainte de a se întoarce la caleaşcă, mai privi o dată fundațiile şi adăugă:

— Un animal de talia asta? Ferească-ne Dumnezeu!

Spre sfârşitul zilei, Donatelli mergea în compania episcopului de Montpellier pe culoarele episcopiei. Soarele în asfinţit îşi arunca ultimele raze prin romburile colorate ale vitraliilor, făcând să li se amestece pe podea umbrele într-un mozaic multicolor. Observându-l pe Van Melsen cu coada ochiului, cardinalul îşi reţinu un oftat. Înveşmântat după obiceiul său într-o sutană neagră, părea tot atât de atrăgător şi de vesel ca un tribunal al Inchiziţiei.

— L-am chemat pe doctorul Lavorel spre a ne spune părerea sa în legătură cu scheletul, explică el ţinându-şi mâinile la spate.

— Este, din câte mi se pare, cel mai bun mod de a proceda, răspunse Van Melsen.

Donatelli îi aruncă o privire piezişă. Pentru el, flatarea era un procedeu de o vulgaritate respingătoare. Însă, dacă voia să intre într-un asemenea joc, acest mărunt episcop va avea de-a face cu cineva mai tare ca el.

— Vă mărturisesc că îmi lipsesc dovezile pentru a-l identifica şi orice părere îmi e de mare folos, adăugă el maliţios. De aceea m-am gândit că veţi putea să vă alăturaţi nouă.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, i-o întoarse episcopul care socotea că prezenţa lui nu conta cine ştie ce. Sunt într-adevăr curios să-i aud explicaţiile.

— Mi-am permis să-l chem şi pe un alt savant, un fost elev de-al lui Athanase, care se pare că s-a hotărât să nu fie de acord cu el... Ar pretinde că scheletul ar fi al unui animal!

Ulrich Van Melsen se opri spre a se întoarce brusc spre cardinal.

— Ei asta-i! Atunci de ce să vă mai încurcaţi cu el?

— Pentru început, fiindcă ştiţi la fel de bine ca şi mine că acest schelet nu este al sfintei Marta.

— Nu... nu înţeleg.

— Dimpotrivă, sunt convins că mă înţelegeţi perfect. Ştiţi ca şi mine că relicvele acestei venerabile femei se află la Tarascon de foarte multă vreme.

Episcopul schiţă un zâmbet strâmb şi îşi reluă mersul.

— Osemintele ar putea foarte bine fi ale unui alt sfânt, evident, continuă Donatelli, însă sfânta Marta i-ar fi aranjat

foarte bine treburile bunului părinte Amedée. O sfântă care a învins un diavol: un simbol ideal pentru a lupta împotriva unui lup uriaş.

Van Melsen icni, dând să râdă.

— În această zonă, Eminenţă, sfinţi care s-au luptat cu diavoli şi balauri sunt mai mulţi ca greierii! Sfântul Victor la Marsilia, sfântul Andrei la Arles, sfântul Veran la Cavaillon, sfântul Honorat la Lerins, sfântul Armentaire la Draguignan, sfântul Donnat la Sisteron, sfântul Agricol la Avignon, lista e nesfârşită... Credeţi-mă, unul în plus sau în minus...

— Desigur. Numai că sfânta Marta este patroana satului.

Van Melsen aşteptă un timp, apoi se urni din loc.

— Păi, dacă nu este ea, atunci cine-i? întrebă el.

— Socoteam că îmi veţi spune dumneavoastră. Cunoaşteţi mai bine legendele locului. Sunt sigur că şi alţi sfinţi au murit pe-aici. Este suficient ca sfântul nostru să fi fost de talie mare şi să nu i se fi găsit rămăşiţele. Căutaţi bine. Cui putea aparţine un schelet de dimensiunea aceasta?

Episcopul stătu pe gânduri câteva clipe, apoi zise:

— Va trebui să fac nişte cercetări.

— Exact. Iar pentru asta aveţi nevoie de un pic de timp. Aşadar, pun faţă în faţă doi savanţi cu păreri diferite. Rezultatul: o controversă ridicolă ce ne permite să câştigăm vreo săptămână întreagă.

Îi adresă lui Van Melsen un zâmbet satisfăcut.

— O manevră elementară. Şi cel mai mărunt cardinal începător ar avea un asemenea reflex la Vatican.

Şi cum episcopul îl privea cu un aer pe cât de mirat pe atât de neliniştit, Donatelli adăugă:

— Cât priveşte părerea celor doi savanţi, vă asigur că va fi foarte distractiv.

— Chiar cu riscul de a-i vedea complicând chestiunea?

— Oare măreţia adevărului nu rezidă tocmai în complexitatea lui? Altfel, ce nevoie ar fi avut Domnul să ne facă lumea atât de greu de pătruns?

Donatelli zâmbi. Îi făcea plăcere să-l bage puţin la înghesuială pe acest episcop. Ştia bine că această mică

provocare era gratuită. Dar orice interes politic ținea tocmai de acest gen de detalii mărunte.

— Punct de vedere riscant, dacă îmi permiteți, i-o întoarse episcopul. Cu atât mai mult cu cât savanții au supărătoarea deprindere de a se împotrivi tot mai mult dogmelor noastre.

— Motiv în plus ca să-i ascultăm. E mai bine să le controlăm opiniile până nu şi le fac publice. După aceea, e prea târziu.

Van Melsen lăsă capul în jos. Îi venea greu să-l claseze pe acest Donatelli. Întrucât avea de-a face cu arhiepiscopi şi cardinali, ştia în ce măsură gustul pentru intrigi de palat îi făcea să aibă uneori comportamente dubioase, însă acesta îi întrecea. Ce interes avea să complice şi mai mult o chestiune deja complexă? În rest, ideea că scheletul poate fi al unei sfinte sfârşise prin a i se părea susceptibilă de a-şi nutri propriile ambiții. Căci a-l avea în dioceza sa însemna un mod de a îndigui înaintarea ciumei reformiste şi prin urmare de a-şi întări propria importanță. Undeva, sus, eforturile sale pentru a împiedica acest flagel vor fi apreciate.

— Cred că sunt de şcoală veche, zise el ca o concluzie.

5

Stând ca un judecător pe jilțul din spatele unui birou, Donatelli îi invită pe Zénon de Mongaillac şi Athanase Lavorel să ia loc în fața sa. La stânga, stătea episcopul Van Melsen, neclintit.

Încăperea era la fel de mare ca o biserică. În afara unei mese mari şi a unei tapiserii imense reprezentând o scenă din Evanghelii atârnând pe zidul din spate, sala era goală. Glasul lor avea o rezonanță oarecum ciudată şi fiecare se simțea constrâns să vorbească mai încet. În depărtare, se auzea bubuitul tunetului, făcând să vibreze geamul ferestrelor.

— Domnilor, începu legatul după ce toți se instalaseră cum trebuie, v-am chemat pentru a pune un punct final zvonurilor proaste care circulă în legătură cu acest schelet. Ştiți, desigur, că părintele Amedée, preot în Lansec, pretinde că respectivul schelet ar fi cel al unei sfinte, Sfânta Marta, ca să fiu precis. Îmi revine sarcina să confirm sau să infirm această afirmație, nimic mai mult. De aceea sunt dispus să ascult toate

explicațiile ce m-ar putea ajuta să-mi fac o părere, numai să nu fie nici prea complicate pentru modestele mele cunoştinţe, nici prea îndepărtate de problema asupra căreia sunt chemat să mă pronunț. Aştept aşadar să-mi limpezească judecata pentru ca decizia mea – care va fi irevocabilă, țin să subliniez – să fie înțeleaptă şi întru slava Creatorului nostru.

Athanase îi mulțumi legatului cu o înclinare a capului, se ridică şi îşi drese vocea. Tocmai urma să-şi înceapă expunerea când Donatelli adăugă:

— Voi asculta explicațiile amândurora cu aceeaşi atenție.

Athanase, dezorientat, avu o clipă de ezitare.

— Iertați-mă, Eminență, mi-e teamă că nu vă înțeleg...

— Expunerile dumneavoastră. Înțeleg să le analizez pe ambele fără părtinire.

— Ambele expuneri?

Bătrânul învățat căuta zadarnic să înțeleagă sensul cuvintelor cardinalului.

— Păi, a dumneavoastră şi cea a colegului dumneavoastră aici de față! clarifică Donatelli.

Athanase se întoarse spre Zénon, uluit.

— Despre ce vorbeşte?

Stânjenit, Zénon nu ştiu ce să răspundă. Dar, văzându-i jena, bătrânul savant ghici brusc despre ce era vorba.

— Să nu-mi spui că brusc ai devenit un opozant al gigantologiei!

Zénon îşi feri privirea. Devenea conştient că tocmai ajunsese rivalul bătrânului său mentor.

— Poate ar fi mai bine să zicem că am învățat unele metode noi de lucru, încercă el să se eschiveze.

Athanase era dărâmat. Elevul său favorit, cel pe care îl învățase totul, trecuse în tabăra duşmanului. Înțelegând situația, Donatelli se simți obligat să intervină.

— S-ar părea că domnul de Mongaillac a emis ipoteza că scheletul nu ar fi al unei ființe umane. Şi aş dori să-i aud punctul de vedere în această privință.

— Eminență, reuşi să articuleze Athanase, stăpânindu-şi cu greu mânia, deşi sensibil la promisiunile de echitate de care păreți a da dovadă, aş fi preferat ca această dezbatere să se

facă între specialişti recunoscuți. Am multă simpatie şi stimă pentru fostul meu elev Zénon de Mongaillac, dar tare mi-e teamă că îi lipseşte experiența în gigantologie, iar tinerețea sa să nu-l incite mai mult în a-şi contrazice din principiu profesorii decât să caute nepătimaş adevărul.

— Din informațiile mele reiese că preopinentul dumneavoastră este totuşi doctor în anatomie şi botanică la Colegiul Regal...

— O, dar Parisul nu deține monopolul ştiinței, ripostă Athanase ridicând disprețuitor din umeri.

— ... şi că reputația sa este importantă, termină Donatelli care se informase un pic spre a şti în ce se băga. Dar oricum îmi voi da seama de competențele dumneavoastră când vă veți expune punctele de vedere. Propun să atacăm subiectul fără a mai zăbovi.

Athanase înțelese că este inutil să mai protesteze. Îl fulgeră din priviri pe Zénon, stătu câteva clipe ca să-şi revină şi se întoarse spre cele două fețe bisericeşti.

— Ei bine, dacă-mi permiteți să încep, vă voi împărtăşi ceva ce nu este doar un punct de vedere, ci o certitudine, o constatare ştiințifică în curând acceptată – nu mă îndoiesc deloc – de toti confrații mei.

— Vreți să spuneți, de elevii dumneavoastră, îl corectă imediat Zénon.

— Că eu sunt cel căruia ei îi datorează cunoştințele ce le au este un lucru care într-adevăr mă onorează, răspunse Athanase fără a se întoarce spre el. Sunt tot confrații mei.

— Nu pun în discuție calificările lor, ci doar libertatea de a judeca.

— Fidelitate şi respect față de maestrul lor. Două virtuți, pe care şederea la Paris ți le-a alungat dumitale din minte!

Donatelli se simți obligat să intervină agitând o mână. Faptul că cei doi savanți erau atât de vehemenți îl amuza. Asta va da vivacitate dezbaterii. Iar el ştia foarte bine să recunoască un conflict personal când vedea unul, chiar dacă se ascundea sub aparența unei dispute de idei. Această aptitudine era esențială pentru a naviga cu bine printre rivalitățile dintre cardinali. Dacă, de altfel, ştia foarte bine să le exploateze, cel mai adesea

se ferea să ia partea cuiva. A ațâța inamiciţiile în mod subtil presupune să rămâi neutru.

— Continuați, zise el când lucrurile se liniştiră.

— Mulțumesc, răspunse Athanase. Este nevoie să-i amintesc Excelenței Voastre realizările ştiinței gigantologice?

Întrebarea era adresată cu precădere episcopului. După ce aruncase o privire scurtă către vecinul său, Donatelli îi arătă lui Athanase că un scurt rezumat ar fi suficient pentru a le împrospăta memoria.

— Sfânta Scriptură, chiar Eminența Voastră mi-a atras atenția, este plină de mărturii în această privință. Dacă îmi aduc bine aminte, „Geneza" aminteşte existența uriaşilor pe vremea când lumea se afla la începuturi...

— „În vremea aceea s-au ivit pe pământ uriaşi, mai cu seamă de când fiii lui Dumnezeu începuseră a intra la fiicele oamenilor şi acestea începuseră a le naşte fii: aceştia sunt vestiții viteji din vechime."

Van Melsen zâmbi.

— Cunoaştem Scriptura, adăugă el de parcă acest lucru nu era evident.

— Atunci, înseamnă că ştiți şi că nu este vorba doar despre generalități. Sunt menționate nume precise. Goliat, pentru a-l cita doar pe el, nu este trecut drept un om cu o înălțime cu mult peste cea normală?

— Cu tot respectul, eu nu sunt cu câțiva centimetri mai înalt ca dumneavoastră? întrerupse Zénon care nu voia să-l lase pe Athanase să obțină aprobarea celor doi ecleziaşti cu astfel de argumente rudimentare.

Dacă Donatelli schiță un zâmbet, vecinul său Van Melsen părea să nu găsească obiecția pe gustul său. Athanase, mai atent la genul acesta de detalii decât confratele său, prinse ocazia.

— Vreți să spuneți că vă îndoiți de Sfânta Scriptură? întrebă el foarte indignat.

— Că Goliat a fost mare nu înseamnă că a fost uriaş.

Henri de Coursanges, din păcate absent la dezbatere, ar fi aprobat fără îndoială, se gândi legatul căruia începea să-i placă

această înfruntare. Athanase îşi dădu seama că rivalul său marcase un punct, dar nu slăbi atacul.

— Dar ce faceți cu Polifem, a cărui talie însuşi Boccacio o estima la peste două sute patruzeci de picioare?

— Polifem a existat probabil doar în mintea lui Homer. Iar *marele* Giovanni Boccacio a fost un prozator, un poet, un fabulator... Nu-mi imaginez că nu faceți distincție între el şi un om de ştiință.

Bătrânul învățat avu un rictus agasat. Îi servise răspunsul pe tavă. Neîndoielnic, Zénon făcuse progrese. Fusese o vreme când era incapabil să susțină o discuție fără să se încurce. Era limpede că, în decursul ultimilor ani, căpătase siguranță.

— Atunci, desigur veți pretinde că toți ceilalți uriaşi evocați aici sunt doar ficțiune, continuă el. Vorbesc de Og, regele Vasanului, despre care Biblia ne spune că patul său măsura nouă coți lungime şi patru lățime. Sippai. Lahmi. Toți descrişi în Scriptură ca uriaşi! Herodot însuşi vorbeşte despre un uriaş numit Hercule care a fost regele Egiptului. Fără a mai vorbi de Oreste, Aiax, Orion, Skeleton...

— Care au trăit în vremuri foarte îndepărtate, notă Zénon cu perfidie.

Athanase îşi miji ochii. Se aştepta la acest atac şi prevăzuse răspunsul.

— Avem şi mărturii mai recente, se mulțumi el să-i răspundă calm.

Zicând acestea şi cu un zâmbet disimulat, cu greu puse pe masă un dosar voluminos pe care începu să-l frunzărească.

— Ia să vedem... Misionarul iezuit Pedro Lozano spune că a întâlnit în apropiere de Cuzco, în Peru, „uriaşi cu față de câine cu dinți lungi şi ascuțiți". Antonio Pigafetta, cronicarul călătoriei lui Magellan în jurul lumii, ne-a lăsat o descriere a unui popor uriaş pe care declară că l-a văzut cu ochii săi în Patagonia:

„Într-o zi, pe când ne aşteptam mai puțin, un om de o statură uriaşă s-a prezentat în fața noastră... Era atât de mare încât capetele noastre abia îi ajungeau la brâu".

Dar avem de asemenea pe dominicanul Reginaldo de Lizarraga. A trăit în Peru între 1555 şi 1559 şi a scris

Descripción y población de las Indias. Relatează un mit în care este vorba despre ființe cu o statură incredibilă. Iar Cieza de Leon spune povestea unei invazii de uriaşi, auzită la indienii din Santa Elena.

„Dinspre mare sosiră pe nave din balsa şi paie la fel de mari ca nişte corăbii oameni atât de înalți încât un om de o statură obişnuită abia le ajungea la genunchi...”

Închise dosarul cu zgomot, ridicând un norişor de praf.

— E nevoie să continui? Dar probabil că domnul de Mongaillac îi consideră pe toți aceşti autori nu prea demni de încredere?

— Remarc doar că, atunci când nu e vorba de simple legende, toate aceste mărturii se raportează la fapte îndepărtate în timp sau spațiu... Cât priveşte regatul Franței, nimic!

— Las Excelenței Sale grija de a aprecia reaua-voință a adversarului meu... Totuşi, admise Athanase, simțind că îl apucă din nou durerile articulare, important, într-adevăr, nu este atât ce ne învață cărțile – oricât de respectabile ar fi – cât ceea ce ne dovedesc faptele... Am aici studiile făcute asupra rămăşițelor lui Hebetus Gigas şi ale lui Gigas Mauritania. Scheletele descoperite demonstrează că era vorba despre oameni având o talie cu mult superioară nouă.

Athanase îşi redeschise dosarul şi înşiră nişte desene pe birou. Donatelli le privi distrat şi le trecu episcopului.

— Cunosc aceste exemple, interveni Zénon. În ambele cazuri, era vorba despre rămăşițe absolut incomplete. Un dinte, două sau trei oase. Desigur, acestea sunt de altfel nişte fragmente de schelet de urs. Insuficiente în orice caz pentru a ne permite, ținând cont de nivelul actual al cunoştințelor noastre, să emitem un aviz definitiv.

Athanase începea să se sature de aceste neîncetate întreruperi. Se întoarse brusc spre fostul său elev.

— Că nivelul cunoştințelor dumitale nu-ți permite să emiți o părere oarecare este un lucru evident. Lasă asta în seama specialiştilor!

— Domnilor, domnilor, puțin calm şi demnitate, vă rog! se interpuse legatul. Să revenim, vă rog, la dezbaterea ce ne preocupă. Dacă vă înțeleg bine spusele, domnule Lavorel...

— *Doctor* Lavorel, dacă nu vă deranjează, Eminență.

— Mii de scuze. Dacă, ziceam, vă înțeleg bine, doriți să ne demonstrați că uriaşii există.

— Nu numai că există, ci că au existat dintotdeauna. Oare nu precizează un comentariu canonic că „după Potop, talia bărbaților şi femeilor era de mărime uimitoare”?

La care episcopul aprobă dând din cap.

— Convingerea mea este aceea că talia oamenilor nu a făcut decât să descrească după Creație, termină Athanase. Păcatul ne-a îngreunat nu numai sufletul, ci şi trupurile.

De data aceasta, Van Melsen ridică o sprânceană. Acest ultim argument nu prea i se părea a fi conform dogmelor. Dar cum Donatelli nu părea să facă mare caz din asta, preferă să-şi ascundă obiecția şi se mulțumi să-şi exprime o îndoială asupra derulării demonstrației savantului.

— Foarte bine. Dar aceasta nu dovedeşte că rămăşițele despre care este vorba astăzi sunt cele ale unui asemenea uriaş.

— Totul mă face să cred aşa ceva. Am studiat osemintele îndeaproape, iar caracteristicile lor sunt aproape de ceea ce ştim despre uriaşi. Dar, pentru a fi absolut siguri, mi-ar trebui autorizare pentru reconstituirea scheletului.

— Ei bine, o aveți, tranşă legatul, nerăbdător să audă versiunea savantului parizian. Domnule de Mongaillac, dacă nu cumva trebuie să vă spun şi dumneavoastră doctor?

— Cum îi va plăcea Eminenței Voastre. Acord mai putină importanță titlurilor decât colegul meu, răspunse Zénon cu falsă modestie. Dar mi-ar plăcea pentru început să clarific un lucru: nu am intenția să neg existența uriaşilor. Sunt absolut gata să admit că au trăit ici şi colo acum foarte mult timp. Numai că aceasta nu dovedeşte că scheletul nostru este unul dintre acelea! Din punctul meu de vedere, ipoteza apărată de doctorul Lavorel, cu tot respectul şi gratitudinea pe care le am față de el, decurge dintr-o analiză grăbită. În plus, ea se sprijină pe o metodă care constă în a decide *mai întâi* că este

vorba despre un uriaş pentru ca *mai apoi* să aducă faptele ca să coincidă cu această concluzie. Experienţa mea mă împinge să cred că, în materie de ştiinţă, trebuie procedat invers.

— Sugeraţi să lăsăm uşa deschisă tuturor ipotezelor? inclusiv cele mai extravagante? Pentru a o alege pe cea care vă convine mai mult? întrerupse la rândul său Athanase pentru a adopta strategia rivalului său.

— Nu cea care îmi convine cel mai mult – cum spuneţi –, ci aceea care va decurge logic din observaţii.

— Numai de-ar fi ca această concluzie să fie conformă cu adevărul Scripturii, interveni perfid episcopul Van Melsen.

— O... Bineînţeles... Însă mă îndoiesc că Sfânta Scriptură a stabilit identitatea scheletului nostru.

Donatelli îl privi pe episcop. Ce nevoie avea el ca să-l pună în dificultate pe savant? Bătrânelul acesta îi era, hotărât, antipatic.

— Voiam să spun... în general, preciză Van Melsen.

— Lumea pe care Dumnezeu a creat-o nu poate fi ilogică. Dacă nici raţionamentul nostru nu e, atunci concluzia va fi în armonie.

— Abil răspuns, zise cardinalul apreciind la justa sa valoare folosirea unui principiu împrumutat din scolastica medievală. Dacă am urmărit bine explicaţiile părintelui Amedée, continuă el, pentru dumneavoastră ar fi vorba despre scheletul unui animal?

— Absolut. Este suficient să priveşti maxilarul descoperit pentru a înţelege că nu poate aparţine unei fiinţe umane.

— Ce ştii dumneata, întrebă atunci Athanase, iritat de felul în care Zénon trezise simpatia legatului. Ai studiat până acum maxilarul unei fiinţe umane înaltă de douăzeci de picioare?

— Nu poate fi decât la fel cu cel al unei fiinţe umane normale, doar că de trei sau patru ori mai mare.

— Pură ipoteză. Maxilarul unui nou-născut este foarte diferit de cel al unui adult. Nici măcar nu are dinţi!

De data aceasta, Donatelli fu obligat să-i acorde punctul lui Athanase, însă explicaţia lui Zénon de Mongaillac îl interesa din ce în ce mai mult. Nu pentru că i se părea mai verosimilă

decât cealaltă, ci pentru că avea meritul de a fi mai originală. Iar aceasta era o calitate pe care el o stima.

— Dacă ar fi vorba, aşa cum pretindeți, de un animal, care ar fi acesta?

— Ei bine... Hmmm...

Athanase jubila. Ştia că rivalul său nu va putea să dea un răspuns corect la întrebare.

— Ținând cont de dimensiuni, mai întâi m-am gândit la un urs de talie mare sau un elefant.

— Un elefant? La latitudinea unde ne aflăm? se miră Van Melsen uimit.

— Unul dintre cei ai lui Hannibal, nu? spuse ironic Athanase.

— Într-adevăr, e greu de explicat. Însă oase de elefant s-au mai găsit prin regiunea aceasta. Ca şi, spre exemplu, schelete ale unor soiuri de balene.

— Absurd, sări Athanase. Eminența Sa va aprecia seriozitatea acestor afirmații.

— Într-adevăr, nu prea văd cum ar fi putut o balenă să ajungă până pe dealurile acesta, fu constrâns să admită Donatelli.

— Poate călare pe elefant?

Athanase smulse în fine un zâmbet de pe fața impasibilă a episcopului Van Melsen.

Siguranța savantului parizian începea să se clatine. Deşi cuvintele lui nu i se păreau foarte convingătoare, Donatelli îl simpatiza. Consideră că este nevoie să intervină ca să-l liniştească puțin.

— Domnule... doctore Lavorel, lăsați-l, vă rog, pe confratele dumneavoastră să-şi susțină ideea.

— Mulțumesc, Eminență. Dar sunt într-adevăr în impas. Din observațiile mele şi compararea scheletului cu cel al tuturor speciilor repertoriate în biblioteca universității acestui oraş, sunt constrâns să admit că specimenul găsit nu aparține nici uneia dintre ele... Mi-am permis, aşadar, să trimit la Paris câteva desene pentru ca să se poată face nişte comparații mai metodice. Rezultatele acestor cercetări ar trebui să-mi parvină în zilele ce urmează.

Donatelli dădu din cap. Răgazul acesta îi acorda cel puțin timpul necesar pentru a judeca problema cu mintea mai odihnită.

— Foarte bine, conchise el privind spre Van Melsen ca să vadă dacă acesta nu avea ceva de adăugat. Voi aştepta ca atât unul, cât şi celălalt să fi obținut răspunsurile pe care le căutați spre a mă pronunța. Consider că această chestiune nu este tranşată. Până vă voi putea auzi din nou, îmi voi continua ancheta pe căile obişnuite. Vă mulțumesc.

6

În apartamentele sale, Donatelli termina de mâncat. Capelanul său i se tot învârtea în jur, aducând şi luând feluri de mâncare, adunând firimiturile răspândite pe masă şi servindu-l cu vin la cel mai mic semn al superiorului ierarhic.

— O, Giancarlo! exclamă acesta. A fost o mare şi frumoasă *disputatio,* te asigur! Din cele care îți biciuiesc mintea şi îți dau certitudinea că, dintre toate creaturile, omul este cea mai incitantă...

Capelanul, după ce ascultase fără o vorbă rezumatul dezbaterii făcut de cardinal, avea certitudinea că în toată treaba aceasta se găsea ceva profund malefic.

— Ce păcat nu se poate vedea ceva atât de viu la Vatican! adăugă Donatelli. Abia începe dezbaterea că şi apare acuzația de erezie – ceea ce este cea mai mică dintre politețuri între persoane cultivate – şi imediat lumea nu mai scoate o vorbă!

Giancarlo încremeni şi holbă ochii.

— Înțelesesem că acest gen de acuzații nu i-a lăsat indiferenți nici pe cei doi savanți, îşi permise el.

— Desigur. Dar fără seriozitate. Vezi tu, dacă e ceva ce iau ei în serios este sentimentul că nevoia de a-şi expune ideile în fața unor reprezentanți ai Bisericii este un lucru retrograd.

Din punctul lor de vedere, ştiințele au de acum misiunea să smulgă cunoaşterea din sfera transcendenței. Mai exact, este vorba de a aduce la întrebările ridicate de natură răspunsuri ce nu datorează nimic divinului. Savanții, dacă nu trebuie să se împotrivească din principiu religiei, nu trebuie totuşi să se plieze la viziunea acesteia despre lume. Datoria lor este,

dimpotrivă, să aducă lumina, progresul. Nu să confirme punctul de vedere al Bisericii care, timp de atâtea secole, sunt primul ce admite acest lucru, a pus piedică descoperirilor.

Giancarlo rămase perplex. Puținul cât îl înțelesese din aceste explicații nu i se părea prea în regulă.

— Am să vă pregătesc patul, zise el.

Donatelli împinse mâncarea şi se întinse. Rememorându-şi *disputatio,* părea să regrete ceva. Probabil că era doar libertatea de a vorbi de care se bucurau cei doi învățați.

— În orice caz, acest Zénon de Mongaillac mi-a făcut o foarte bună impresie, continuă el. Şi nu s-a înjosit a folosi chestiuni teologice ca să-şi contreze adversarul, chiar dacă nu pare neîndemânatic în a întoarce acest gen de argument în avantajul său.

— Cu toate acestea, după cum văd eu lucrurile, dacă va continua pe această cale, acest Zénon se îndreaptă direct spre rug!

Donatelli îi zâmbi capelanului. Felul acesta voit al său de a dramatiza întotdeauna...

Zénon preferase să nu meargă la culcare cu sentimentul eşecului. Şi bine făcuse, fiindcă tocmai atunci amicul său René Grouchot se hotărâse să-şi serbeze ziua de naştere. Nu că târgoveţul ar fi ştiut exact ce vârstă avea sau în ce zi se născuse, nici pe departe, ci pur şi simplu pentru că socotise că era bine să o facă atunci şi cheltuise o bună parte din câştigul zilei ca să cumpere un butoiaş cu vin care acum era pe trei sferturi gol.

— De-ar veni mai repede scrisoarea! bombăni Zénon târziu în noapte către René care se ținea atârnat de el.

— Când va veni ceasul, victoria ta va fi cu atât mai dulce, filosofă şarlatanul servindu-i o cupă cu vin.

— Teamă mi-e ca nu cumva cardinalul să fi trecut de partea lui Athanase.

— Dacă e cardinal, nu poate fi chiar atât de puțin luminat.

— O, mi-e teamă că îți faci o idee prea optimistă despre mai-marii Bisericii. Grija pentru adevăr este prea adesea subordonată unor imperative politice sau necesității de a fi conformi cu dogma. Judecata lor nu se bazează pe aceleaşi

principii ca ale noastre. Şi apoi, Athanase s-a arătat deosebit de abil.

— Ai prea multă admirație față de el. Iar scrupulele absurde de care dai dovadă sunt tot atâtea obstacole în calea reuşitei tale.

Zénon îl privi curios. Aparent, alcoolul avea ca efect stimularea creierului amicului său, precum şi ameliorarea atât a vocabularului, cât şi a exprimării. Şi apoi, să audă reproşându-i-se un exces de moralitate era cel puțin paradoxal.

— Am onoarea, da, de a mă purta după un anumit număr de reguli, afirmă el dându-şi seama că nu mințea. În opinia mea, o adevărată dezbatere nu se poate desfăşura fără a-ți respecta adversarul. Altfel, bați pasul pe loc. Nu-i doar o chestiune de morală, ci şi una de eficacitate. Adevărul nu se cucereşte prin forță, ci prin persuasiune.

— Ei aş! Dacă ne-am lăsa îmbrobodiți, am crede şi acum că pământul este plat. Persuasiunea nu ne scuteşte de demonstrație. Dimpotrivă. Spun doar că nu toate argumentele sunt valabile pentru a ajunge la adevăr.

— Până atunci, n-ai niciun argument valabil pentru a apăra ideea că această grămadă de oase este a unei sălbăticiuni. N-ai reuşit nici măcar să demonstrezi că nu este tipul acela mare cât turla bisericii, aşa cum pretinde Athanase.

— Am s-o fac de-ndată ce voi fi primit corespondența de la Paris.

René clătină din cap. Chestiunea acesta referitoare la schelet i se părea tot atât de absurdă pe cât de lipsită de interes. Dacă se prefăcea că îl interesează, era mai mult ca să-i fie prietenului său pe plac. Dar faptul că acesta nu era mai hotărât îl necăjea. Fiindcă era convins că, la fel ca în orice altă problemă, adevărul se impunea prin voință. Iar, la nevoie, prin vicleşug şi folosind procedee ce nu pot fi apărate din punct de vedere moral. Etica nu fusese niciodată cea dintâi preocupare a sa.

— Toate astea îmi fac al dracului de sete, zise René apucând ulcica.

— Ai dreptate. Hai să uităm grijile astea mărunte. La mulți ani! îi răspunse savantul ciocnind cu el.

— Şi trăiască regele!

— Regele?

— N-ai aflat vestea? Mazarin l-a uns rege pe celălalt mormoloc.

Nu, Zénon nu era la curent cu nimic. De când sosise la Montpellier, nu fusese interesat de nimic ce nu avea legătură cu scheletul.

— Atunci, viață lungă lui Ludovic al XIV-lea!

Şi amândoi îşi goliră cupa ca să fie şi mai sătui de toate cele. Petrecerea asta nu avea niciun sens.

Lui Athanase nu-i căzuse bine afrontul adus de fostul său elev prin trădarea lui. Auzul contestării avizului său fusese dovada cea mai dureroasă din carieră.

Din discuția care avusese loc, păstrase totuşi sentimentul că cele două fețe bisericeşti erau mai favorabile propriei teze decât celei a lui Zénon.

Ca să nu piardă timp, chiar în acea noapte, în încăperile de la subsolul Colegiului Regal din Montpellier, la lumina celor câteva torțe din care se ridica un fum gros şi urât mirositor, Athanase Lavorel şi fidelul său asistent Bruno continuară, aşadar, reconstituirea uriaşului lor.

După ce construiră soclul, fixară pe el cele câteva oase pe care bătrânul savant le identificase ca fiind falange. Oasele erau prinse şi îmbinate cu ajutorul unor cuie şi suporturi din lemn, încât ajungeau să cam semene cu un picior.

Bruno îşi exprimase câteva îndoieli în privința formei lor, considerând că pe astfel de picioare uriaşul trebuie să fi avut dificultăți la mers şi că probabil era handicapat de vreo dizgrațioasă şchiopătare. Athanase Lavorel îi spuse, ridicând din umeri, că asta nu avea nicio importanță. Înainte de toate era vorba să facă baza cât mai solidă posibil dacă trebuia să suporte masa enormă a scheletului.

— Trebuie să acceptăm faptul că acest uriaş avea probabil o morfologie foarte diferită de a noastră. Să măsori douăzeci de picioare poate avea unele consecințe asupra aspectului general al individului. Uite-l pe Henri de Coursanges, spre exemplu. Fiindcă e înalt, are tendința să stea aplecat. Iar cardinalul

Donatelli? Sunt sigur că greutatea lui peste măsură va avea ceva consecințe asupra oaselor sale.

— Dar asta nu explică de ce uriaşul nostru are atâtea vertebre, mai zise Bruno privind lista oaselor pe care le repertoriase cu atâta răbdare.

Athanase se abținu să răspundă. Numărul de vertebre era într-adevăr cu mult mai mare decât pentru un om normal. Chiar dând deoparte fragmentele incomplete, se puteau număra uşor aproape vreo cincizeci, ceea ce era cu mult peste douăzeci şi patru de vertebre pe care le conține scheletul uman. Dacă mai adăugai coccisul şi cele cinci vertebre sudate de la sacrum, tot nu o scoteai la capăt. Nu putea nega faptul, şi asta îl intriga. Îl intriga cu atât mai mult cu cât prin minte îi trecea bănuiala că uriaşul părea că măsoară cu mult peste douăzeci de picioare. Pentru prima estimare, se bazase pe mărimea membrelor inferioare, dar începea să se vadă clar că individul avea picioare scurte. Ținând cont de dimensiunile şi de numărul vertebrelor, se gândea acum că ajungea la aproape douăzeci şi cinci de picioare înălțime.

Asta făcea ca scheletul să fie absolut colosal, iar Athanase estima cu satisfacție că aşa ceva nu putea decât confirma ideea că aveau într-adevăr de-a face cu un uriaş. Căci, dacă niciun animal nu măsura douăzeci de picioare înălțime, atunci ce putea măsura douăzeci şi cinci? Singurul lucru care îl deranja era că nu mai putea fi foarte sigur pe ceea ce anume avea în încăperea aceea.

Oricum, problema numărului de vertebre nu trebuia deocamdată să-i acapareze în mod inutil atenția. Era convins că o explicație logică va apărea atunci când vor ajunge la reconstituirea şirei spinării. Până atunci, trebuia să-i fie de-ajuns să consemneze această realitate fără a pune în discuție întreg raționamentul, iar lucrările trebuiau să continue fără a ține cont de asta.

Dacă labele picioarelor puseseră câteva probleme, tibiile fuseseră şi mai greu de identificat. Într-adevăr, mai multe oase puteau aspira la această calificare, dar niciunul nu semăna perfect cu cel al unei ființe umane de talie normală. După câteva ezitări şi vorbe schimbate cu asistentul, Athanase optă

în final pentru două oase enorme care erau identice, caracteristică indispensabilă dacă voia să ajungă la un minimum de simetrie. Ținând cont de dimensiunea şi greutatea lor, fusese nevoie de nişte proptele din lemn pentru a le menține la locul lor, doi pari de stejar masiv, aşa cum se proceda la plantarea unui arbore fructifer tânăr. Cum, în plus, soclul fusese plasat sub o arcadă a bolții unde se afla fixat un scripete, se folosiră de el ca să ridice oasele pe verticală gândindu-se că le va fi de folos şi când vor trebui ridicate oasele mai voluminoase.

Odată terminată operațiunea, cei doi oameni se dădură câțiva paşi înapoi ca să contemple rezultatul. Dacă Bruno arăta o oarecare perplexitate, Athanase păru satisfăcut şi dădu afirmativ din cap zâmbind. Pentru el, reconstituirea începuse. În curând, absolut nimeni nu se va mai îndoi că scheletul era al unui uriaş.

7

Agnès îl găsi pe Octave. Tânărul zăcea întins nu departe de locul unde îl lăsase Gilbert, cu trupul sfâşiat, iar gâtul ca o grămadă informă. Agnès fusese surprinsă de expresia liniştită a băiatului. Probabil că nici măcar nu-şi dăduse seama ce i se întâmplă.

Găsi la fel de repede şi urmele fiarei. Cu ploaia din ajun, pământul se înmuiase tare şi păstrase prin unele locuri urma animalului. Într-adevăr uriaş, fu ea obligată să recunoască.

Identificarea urmelor lui Gilbert fu şi mai simplă. Era clar că acesta o luase la goană fără să-i pese de soarta sărmanului Octave. În timp ce băiatul rămăsese, ca să zicem aşa, încremenit, urmele țăranului arătau că acesta o luase spre vârful dealului fără a încerca să-l apere în vreun fel. Iar Agnès avu un moment de îndurerare imaginându-şi scena.

Urmărise chiar paşii lui Gilbert şi îşi dăduse seama că aceştia duceau drept la peştera ei. Aşadar, țăranul îi descoperise secretul. Nu avea mare importanță, însă ideea că Gilbert a putut să pătrundă în ascunzătoare o deranja tare. Îi violase întrucâtva intimitatea.

*

Tragedia aruncase satul în dezolare. Unii plângeau moartea copilului, iar alții se temeau să nu se mai întâmple aşa ceva, întrucât nimic nu le dădea de înțeles că fiara s-ar fi săturat.

Clopotul de la vechea biserică din Lansec bătu. Străbătând în linişte piața centrală, o procesiune lungă formată din toți sătenii însoți sicriul lui Octave dincolo de sat până la cimitir.

La jeluirile familiei se uniseră cele ale întregii comunități. Dat fiind că era cam prostuț, Octave reprezenta în ochii sătenilor un simbol al inocenței, iar atacul sălbăticiunii asupra lui era considerat ca un act de o incredibilă nedreptate.

În fruntea procesiunii, separat de părinții defunctului, Gilbert discuta cu părintele Amedée.

— Veşnicia ne priveşte pe fiecare dintre noi cu bunăvoință, zise preotul. Trebuie să ştim să îndurăm fatalitatea cu resemnare.

— Nu sunt sigur că părinții lui Octave vă înțeleg, părinte, răspunse țăranul, fără să-şi dea seama că preotul folosise aceleaşi cuvinte când îi murise oaia.

— Dar ce să facem dacă nu să ne rugăm, Gilbert? Nenorocirea se abate asupra noastră orbeşte...

— Cu rugăciunile n-o să fie de-ajuns. Trebuie făcut ceva. Treaba asta poate dura.

— Dar nu ai încercat chiar tu însuți să o capturezi?

În cuvintele lui Amedée nu era sarcasm, însă Gilbert le simți ca pe un pumnal. Acea situație nefericită era o amintire pe care dorea să o uite, la fel ca şi frica de care dăduse dovadă.

În timp ce Amedée se îndepărta un pic ca să-i consoleze pe părinți, câțiva săteni se apropiară de țăran.

— După oi, iată că ni se iau şi copiii, zise unul.

— Iar de data aceasta şi mai aproape de sat, preciză altul.

Gilbert auzi plânsetele părinților şi adăugă:

— Totul e din cauza vrăjitoarei ăsteia de Agnès! Ce folos să ridicăm o biserică pentru sfânta Marta dacă pe din dos ea-i mână-n-mână cu Necuratul?

— Are dreptate!

— Să terminăm cu ea!

— Ei, ei prieteni. V-aţi pierdut minţile, îi întrerupse Amedée revenind în mijlocul lor. Agnès nu este vrăjitoare. Ştiţi la fel de bine ca şi mine. Şi nu are nicio legătură cu problema noastră.

Tăcu pentru ca ţăranii să aibă timp să reflecteze la adevărul spuselor sale, apoi zise:

— Dacă e vorba de un lup, odată şi odată îl vor prinde capcanele pe care le-am pus.

— De-ar fi fost un lup, l-am fi prins până acum.

— E un diavol, vă spun...

— N-o să se lase niciodată prins. E Diavolul în persoană fiara asta!

Amedée ştia în ce măsură drama de azi afecta imaginaţia enoriaşilor săi. Dar mai ştia şi că trebuie să-şi păstreze neapărat calmul şi să nu se lase dus de reacţii impulsive.

— Am alertat autorităţile, le explică preotul. Au promis că...

— Nu vor face nimic. Le cunosc.

— Atunci, trebuie să ne continuăm rugăciunile.

Gilbert se opri. Vorbele frumoase ale preotului îl supărau.

— Rugăciuni şi iar rugăciuni! Numai asta vă iese din gură! Dar părinţii lui Octave nu s-au rugat ei destul?

— Iată-te foarte arţăgos, Gilbert.

Privirea ţăranului se întunecă.

— Ar fi trebuit să-l vedeţi, zise el. Ridicat pe labele din spate... E un diavol, vă spun. De când Agnès a aruncat acel blestem, nimeni nu mai e liniştit pe-aici.

— Ştii bine că Agnès nu are nicio legătură cu asta.

— Mereu o apăraţi pe această vrăjitoare!

— Nu este vrăjitoare. Tu eşti oţărât fiindcă te-a rănit cândva neacceptându-ţi dragostea. Însă timpul trebuie să-ţi vindece rănile. Nu te lăsa cuprins de această ură absurdă. Este fructul durerii tale şi te orbeşte.

Şi cum ceilalţi săteni făceau cerc în jurul lor, le zise:

— Fiii mei, teama este o otravă care macină conştiinţa încetul cu încetul, dar neiertător. Nu vă lăsaţi prinşi de ea, vă conjur. Cel Viclean doar atât aşteaptă!

— Cel Viclean nu mai aşteaptă nimic, părinte, făcu Gilbert. El deja lucrează!

Imediat ce țăranii se îndepărtară, Amedée oftă. Întorsătura pe care o luau evenimentele nu-i plăcea deloc.

— N-ați vrut să-mi dați ascultare, îl întrerupse Aldegonde apropiindu-se de el.

— Dumneata mai lipseai! sări preotul fără să vrea.

— Încăpățânarea dumneavoastră de a refuza să admiteți că scheletul ăsta este al unei sălbăticiuni ucise de sfânta Marta o să ne ducă satul la pieire!

— Ascultă, Aldegonde, cu tot respectul ce ți-l port, te rog să nu mai împrăştii un asemenea zvon. Efectele lui...

— De ce negați întotdeauna evidența?

Sătul până peste cap, părintele Amedée se opri.

— Care evidență? se porni el. E vorba de sfânta Marta! Şi episcopul de Montpellier, şi legatul de la Roma sunt convinşi de asta!

— Întrebați-o pe Agnès...

— Ia închipuie-ți că i-am vorbit. Ştii ce mi-a spus? Că ai mintea mai sucită decât un măslin!

Spunând astea, se îndepărtă de ea cu paşi mari, obligând procesiunea să grăbească în mod curios pasul.

Când Zénon pătrunse în încăperea lui Athanase, îl găsi pe acesta clasând desenele oaselor cu ajutorul lui Bruno.

Fiindcă îşi petrecuse întreaga noapte reflectând, Zénon avea ochii încercănați. Cum obrajii săi aveau, printre altele, mare nevoie să-i facă o vizită bărbierului, înfățişarea nu-i era dintre cele mai agreabile. Totuşi, Athanase nici măcar nu băgă de seamă.

— A, prietenul nostru Zénon! exclamă el pe un ton sec ridicând ochii spre el.

— Maestre... Eu...

Zénon bănuia că se îndrepta spre o discuție dificilă şi nu ştia cum să abordeze chestiunea.

— Dragul meu Bruno, ai făcut destule crochiuri pentru azi, zise Athanase fără măcar a se întoarce spre asistent.

Bruno îşi privi mentorul, mai întâi nevenindu-i să creadă că poate fi serios, apoi dispăru înainte ca acesta să-şi schimbe părerea.

Rămaşi singuri, cei doi învățați evitară mult să se privească. Bătrânul porni să măsoare în lung şi-n lat încăperea strâmtă. Zénon rămase nemişcat ca atunci când era elev, aşteptând ca învățătorul să-l muştruluiască.

Athanase rupse tăcerea. Poate pentru că era cel mai presat să pună cărțile pe masă.

— Zénon, Zénon, Zénon... începu el încrucişându-şi brațele la spate fără a se opri. Sunt lucruri ce trebuie limpezite aici şi acum. Problema nu este că îmi conteşti deschis autoritatea... Nu, nu protesta. Erai întru totul îndreptățit să-ți expui punctul de vedere în fața acestui cardinal. Nu am nimic împotriva dezbaterilor de idei, ştii bine. Şi stă în firea lucrurilor să mi te împotriveşti. Aceasta ar trebui să fie un izvor în plus de satisfacție. De altfel, am încurajat mereu discuția. Dar mai trebuie ca preopinentul să fie cineva... Prin aceasta nu vreau să-ți pun la îndoială competența. Ştiu că este mare, şi mă bucur... Însă, în materie de gigantologie, dă-mi voie încă să cred că ştiu mai bine despre ce vorbesc!

Constatând cât de mult ține Athanase la uriaşul său, Zénon se simți o clipă stânjenit. Vrând să sustragă cu orice preț discuția din sfera pătimaşă, adoptă un ton pe care îl spera umil şi serios. El voia să poarte dezbaterea pe terenul rațiunii.

— Maestre... Chiar nu cred că este vorba de un uriaş.

— Am crezut că înțeleg asta, într-adevăr, răspunse Athanase stăpânindu-şi furia cât putea de bine. Fără îndoială că ai învățat destule lucruri la Paris şi ştiu că acum eşti o somitate al cărei punct de vedere îl respect foarte mult. Dar asta – şi arătă spre crochiuri –, asta este un *Homo Gigas!*

Dacă Zénon încă mai ezita în ceea ce priveşte cea mai bună modalitate de a-şi contrazice bătrânul maestru, tonul vehement al acestuia îl făcu să se hotărască. Nu mai era posibil să ajungă la un compromis.

— Eu... Mie îmi pare sincer rău că trebuie să vă contest părerea, dar dacă observați, spre exemplu, femurul, veți constata că...

— Nu veni să-mi explici cu ce seamănă un femur! Ştiu mai multe în osteologie decât tine!

— Totuşi...

— Totuşi ce? Dacă nu este vorba despre un femur de talie mare, atunci ce este? Un animal înalt de douăzeci de picioare? Aştept cu nerăbdare să-mi spui care este acela! Şi Donatelli ăsta la fel!

— V-ați gândit vreodată că ar putea fi în realitate lung de douăzeci de picioare... Şi că ar fi pur şi simplu un soi de balenă?

— La douăzeci de leghe de mare? Mă iei cumva de prost? Fără a mai pune la socoteală că acest schelet ar fi putut foarte bine să vină pe propriile-i picioare! Şi, până la proba contrarie, balenele nu au nici urmă de aşa ceva!

De îndată ce zise astea, o durere articulară îl făcu să schițeze o grimasă. Zénon îşi întoarse privirea prefăcându-se că se uită la desenele întinse pe masă.

— Atunci poate că nu este *un* animal, ci *mai multe.*

Athanase îşi privi elevul.

— Există un craniu, două tibii, două femururi şi aşa mai departe! Este scheletul unei singure şi unice creaturi, iar aceasta este un uriaş!

— Sunt multe animale de talie mare. Urşii, spre exemplu, sau elefanții, rinocerii... Ştiți la fel de bine ca mine că schelete ale acestor animale s-au găsit prin regiune. Fără ca adeseori, aici sunt de acord, să li se poată explica prezența la latitudinea noastră.

— Dar niciunul nu măsoară douăzeci de picioare înălțime!

— Mai multe dintre ele măsoară zece sau cincisprezece. Dacă ar fi un soi de elefant mare, spre exemplu?

— Ridicol.

— Înseamnă că estimarea dumneavoastră a fost poate... exagerată?

Athanase îl fulgeră cu privirea. De patruzeci de ani, efectua astfel de estimări şi niciodată nu se înşelase. Nici nu catadicsi să răspundă la sugestia fostului său elev.

Zénon îşi dădea seama că discuția bătea pasul pe loc. Trebuia să se sfârşească. Deveni conciliant în speranța că profesorul va admite că era posibilă o ieşire onorabilă pentru amândoi.

— Maestre, în materie de oase îngropate, ştiința mai are încă multe de învățat. Trebuie să ştim să rămânem umili... Comparați scheletul acesta cu cel al unei ființe umane şi veți vedea. Nu are nimic de-a face unul cu altul.

— Ascultă-mă bine, Zénon. Voi reconstitui scheletul şi îți voi dovedi că te înşeli, declară Athanase ca un fel de concluzie. Şi vă voi dovedi tuturor că greşiți!

Trecu aproape o săptămână fără ca alte evenimente notabile să tulbure ineluctabila desfăşurare a lucrurilor. Însă, între reconstituirea lui Athanase, aşteptarea lui Zénon şi cercetările lui Donatelli, atmosfera deja înveninată de povestea cu lupul era tensionată.

Apoi, într-o zi, cu puțin înainte de prânz, Donatelli primi vizita unui țăran din Lansec. Individul, mai degrabă intimidat, aşteptase toată dimineața în curtea episcopiei. Aducea cu sine un pachet ciudat.

— L-am găsit în groapa de la fundația noii capele, explică el punând grăbit obiectul pe masă, de parcă voia să se debaraseze cât mai repede.

Judecând după efortul făcut de țăran şi de bufnitura înfundată pe care o făcu lucrul înfăşurat într-o pânză, trebuie să fi fost ceva greu. O clipă, Donatelli crezu că individul îi aducea o fosilă. Dar, după ce pânza fu desfăcută, constată că era mai degrabă vorba de o stelă.

— În fundație? întrebă cardinalul pentru a fi sigur că înțelesese bine.

— Chiar în locul unde era scheletul.

Donatelli se aplecă asupra pietrei. Semăna cu toate celelalte pietre care se foloseau la construirea caselor, doar că era plată. Iar pe una din fețe se vedea o inscripție.

Cardinalul îşi trecu palma peste suprafața gravată şi pipăi uşor literele cu vârful degetelor. Textul, cu o scriitură stângace şi plină de greşeli, era redactat într-o latină aproximativă. După minute îndelungate de efort, Donatelli reuşi totuşi să-l descifreze. Când termină, ridică încet capul, stupefiat.

Hicjacet bestia victa Sanctae Martae. Nullus profanet sepulchrum.

Ceea ce, după toate corectările făcute, se putea traduce prin:

Aici zace fiara doborâtă de sfânta Marta. Nimeni să nu-i profaneze mormântul.

8

Legatul rămase tăcut câteva momente. *Fiara doborâtă de sfânta Marta...* Aceste câteva cuvinte erau limpezi şi totuşi nu reuşea să le accepte sensul. Fără îndoială că Donatelli cunoştea legenda, dar o lua drept ceea ce era: o legendă. Niciodată nu îşi imaginase că această poveste trecută din generație în generație ar putea avea vreo bază oarecare. El vedea în asta o alegorie, o ilustrare a eternei lupte dintre bine şi rău, nu povestea unei lupte reale dintre o femeie şi un diavol. Oare era posibil ca această istorie să fie adevărată? Fiindcă, dacă era cazul...

Îşi reprimă un frison şi ridică, în fine, ochii spre țăran.

— Cum te cheamă?

— Gilbert, Eminență.

— Ei bine, Gilbert, bine ai făcut că mi-ai adus-o.

Țăranul zâmbea cu toată gura. Donatelli merse chiar până într-acolo încât îi puse mâna pe braț. Descoperirea acestei stele insolite ținea de miracol. Totuşi, experiența pe care o avea cu identificarea relicvelor îi spunea, de asemenea, că genul acesta de elemente trebuie privit cu atenție. Niciodată nu eşti ferit de o falsificare.

— Cine mai ştie de ea?

— Nimeni.

— Eşti sigur?

— Am găsit-o ieri-seară. N-am închis un ochi toată noaptea. Nu ştiam dacă trebuie să-i spun părintelui Amedée, dar m-am gândit că trebuie să v-o aduc...

Donatelli încuviință şi porni să străbată încăperea în lung şi-n lat, reflectând. Textul acesta arunca o lumină neprevăzută asupra scheletului. Dovedind că acesta nu era al unui uriaş, confirma versiunea tânărului savant. Presupunând, desigur, că stela este autentică, lucru de care trebuia mai întâi să se asigure. La prima vedere, părea suficient de veche pentru a fi, dar, dacă se ținea cont de faptul că trebuise să stea sub pământ mai multe secole, starea de conservare a inscripțiilor era uimitor de bună. Şi pentru o inscripție ce data de pe vremea

sfintei Marta, latina folosită era curios de mediocră. Versiunea corectă ar fi fost mai degrabă:

Hicjacet bestia vicia ab Sancta Marta. Noii profanare sepulchrum.

Donatelli scoase un mormăit. Îi trebuia timp pentru a studia totul mai îndeaproape.

— Ştii să citeşti? îl întrebă pe țăran înainte de a-i da drumul.

— Deloc, Eminență.

„Cu atât mai bine", se gândi cardinalul. Era mult mai bine să se păstreze secret acest nou element atâta timp cât nu se făcuse lumină pe deplin în privința sa. Nici episcopul, nici magistratul nu trebuiau informați...

În aceleaşi momente, Zénon de Mongaillac primea scrisoarea atât de aşteptată. Se grăbise ca în fiecare dimineață să aştepte diligența de la Paris şi de data aceasta avu plăcuta surpriză să constate că era un răvaş pe numele său. Recunoscu scrisul lui Nicolas Stenon si rezistă tentației de a-l deschide pe loc, aşa că preferă să se întoarcă la han.

Când, în sfârşit, ajunse în cameră, agitația sa era la culme, fiindcă nu se îndoia nicio clipă că acest răvaş îi aducea răspunsuri la toate întrebările. Va afla, în fine, ce era acest faimos schelet şi va putea aduce dovada nu numai lui Donatelli, dar mai ales maestrului său Athanase Lavorel. După afrontul de care avusese parte în ajun, ar fi o revanşă frumoasă.

Zénon nu se mai osteni să-şi lepede capa, se aşeză la măsuța care, cu excepția patului, constituia tot mobilierul din cameră şi desfăcu hârtia.

Scumpe şi onorabile maestre,

Conform cererii dumneavoastră, m-am îngrijit să studiez crochiurile pe care mi le-ați trimis, comparându-le cu toate ilustrațiile disponibile în bibliotecă. Munca aceasta, după cum bănuiți, mi-a luat destul de mult timp. Acesta este motivul pentru care prezenta scrisoare vă va sosi cu un pic de întârziere.

După ce am comparat cu atenție desenele dumneavoastră cu toate cele ale mamiferelor de talie echivalentă – elefant, urs,

rinocer, girafa, bizon sau altele –, din păcate nu sunt în măsură să identific animalul dumneavoastră. Vă rog să mă credeți că sunt la fel de contrariat ca şi dumneavoastră, dar aceasta este realitatea faptelor. Şi totuşi vă rog să credeți că am trecut în revistă toate animalele de această dimensiune repertoriate până azi. Dar niciunul nu seamănă măcar pe departe cu ceea ce mi-ați trimis.

Nu cunosc exact de unde provin aceste eşantioane ce au fost desenate, dar vă mărturisesc că lucrul mă intrigă. Fiindcă aceste oase nu pot pur şi simplu să existe. Sunteți absolut sigur că cel care a făcut desenele nu a comis vreo eroare? Ați verificat să vedeți că proporțiile nu au fost deformate? Fiindcă în caz contrar, suntem nevoiți să credem că ne aflăm în fața unui mister.

Vă conjur să mă țineți la curent cu mersul acestei probleme.

Cu salutări respectuoase, Nicolas Stenon

Zénon lăsă scrisoarea din mână şi închise ochii. Era uluit. Şi abătut. Contrar tuturor previziunilor sale, scheletul nu semăna cu niciun animal cunoscut. Ce anume era cu el rămânea de aflat. Cum? Habar nu avea. Însă un lucru era sigur: nu putea rămâne în această incertitudine.

— O specie necunoscută?

Athanase Lavorel îşi stăpânea râsul. Ideea aceasta era cea mai grotescă pe care o auzise de când începuse toată tărăşenia. Se uită la fostul său elev, căutând zadarnic un semn care să-i poată arăta că glumea, şi îşi zise că, la urma urmei, studiile pe care le făcuse prin Europa nu-i serviseră decât la dezechilibrarea simțului judecății.

Fără îndoială că din onestitate – un sentiment absolut respectabil, dar nou pentru el – Zénon crezuse necesar să dezvăluie concluziile cercetărilor întreprinse de Nicolas Stenon. După ce îi prevenise pe Henri de Coursanges, pe cardinalul Donatelli şi pe episcopul Van Melsen, mersese aşadar la episcopie şi expusese în fața acestor fețe alese constatarea pe care era obligat să o facă.

Acum însă, când se afla dinaintea lor şi îşi putea da seama cât de mult îl distra faptul pe Athanase Lavorel, Zénon nu mai

era foarte sigur că luase o hotărâre judicioasă. Nu făcuse nimic altceva decât să se discrediteze şi mai mult în ochii lor. Printre altele, îi aducea pe un platou nou adversarului său argumente şi înțelese imediat că acesta nu va ezita să le folosească.

— Într-adevăr, este singura concluzie posibilă, fu constrâns Zénon să admită.

Van Melsen privea cu ochii holbați. Ideea i se părea cel puțin insolită. Dar, evident, uimirea lui Donatelli era de o cu totul altă natură. După descoperirea stelei, cuvintele învățatului încetaseră să i se mai pară absurde. Se străduí aşadar să-şi ascundă tulburarea, prefăcându-se pe jumătate adormit.

Henri de Coursanges, care se alăturase acestei discuții pentru a constata progresul anchetei, nu fu nici el la fel de amuzat pe cât era Athanase. Avea alte considerații de limpezit şi se grăbi să tragă din afirmația savantului parizian toate consecințele susceptibile să afecteze ordinea publică, principala sa preocupare. Se îndreptă, aşadar, în scaunul său şi îl cântări pe învățat încruntându-şi sprâncenele stufoase.

— Dacă am descoperit un schelet, înseamnă că trebuie să existe şi alte animale încă în viață, îşi permise el să facă o deducție. Aveți idee de pericolul pe care îl reprezintă aşa ceva pentru populație?

—Dar...

— Cred că ştiți că un lup uriaş dă târcoale de ceva timp prin zonă, înspăimântându-i pe localnici. Noi facem tot ce putem pentru a rezolva această problemă, dar imaginați-vă panica pe care ar crea-o afirmația că o creatură de o asemenea mărime ar putea exista undeva pe dealuri. Nici nu ne puteam imagina, vă asigur.

Speriat de aceste schimburi de cuvinte, Donatelli se afunda tot mai mult în fotoliu.

— Am spus doar că animalul aparține unei specii pe care nu o cunoaştem, se apără Zénon. Nu că alte creaturi de acelaşi gen trăiesc prin împrejurimi.

— Dar totuşi aceasta este concluzia logică.

Pe moment, Zénon nu reacționă. Curios, raționamentul magistratului făcuse să i se înfiripe în minte o idee. Într-adevăr, era concluzia logică. Propriul său răspuns fusese

motivat de un reflex de apărare, însă acum îşi dădea seama că acesta conținea şi o pistă ce putea fi urmată. O pistă la care nu se gândise până atunci şi care merita o reflectare mai amplă. Se ridică brusc ca să se gândească şi le întoarse spatele interlocutorilor.

Henri de Coursanges şi episcopul Van Melsen schimbară o privire ofuscată. Cât despre Donatelli, acesta înțelesese imediat că savantului îi trecea o idee prin minte şi ciuli urechea.

— Nu neapărat, gândi Zénon cu glas tare începând să meargă în lung şi-n lat aşa cum i se întâmpla adesea când reflecta. Ştim, spre exemplu, că s-au găsit nişte resturi de elefant prin regiune. Or, din câte cunosc eu, nu s-a văzut niciodată vreun un elefant viu pe-aici...

„Să admitem, gândi Donatelli perplex. Şi ce-i cu asta?"

— Ca atare, trebuie să acceptăm ideea că aceste rămăşițe sunt vechi şi că datează de pe vremea când dealurile acestea erau populate de elefanți. De atunci, trebuie pur şi simplu să fi migrat spre alte latitudini...

Athanase dori să obiecteze că aceste rămăşițe de elefant nu însemnau acelaşi lucru însă, anticipându-i reacția, legatul îl opri cu un gest al mâinii.

Zénon se opri din mers. Acum ştia în ce direcție avea să-şi îndrepte cercetările.

— Oare nu ar fi plauzibil să ne imaginăm, continuă el, stârnit de-a binelea, întorcându-se în fine cu fața spre ceilalți, că animalul nostru este tot la fel dintr-o specie care va fi trăit pe-aici cu mult timp în urmă şi care pur şi simplu a dispărut de pe meleagurile noastre ca să trăiască în cine ştie ce ținut îndepărtat unde încă nu avem cunoştință de existența lui?

Zénon jubila. Ochii îi străluceau de o bucurie aproape mistică. Găsise, în sfârşit, explicația misterului care îl bântuia de când primise scrisoarea. Dar în ochii interlocutorilor săi, ipoteza lui devenea tot mai confuză şi incredibilă. Donatelli însuşi, deşi îi era favorabil, nu putea să-l urmeze în concluziile sale. Iar de lucrul acesta Zénon, captivat cum era de raționamentul său, nu îşi dădu seama. Athanase nici măcar nu avu nevoie să deschidă gura ca să câştige avantaj din conflictul care îi punea față în față.

— Domnule de Mongaillac, făcu episcopul Van Melsen după un lung moment de tăcere dând din cap şi simulând cea mai sinceră înțelegere. Suntem cât se poate de conştienți de interesul, ca să nu spunem patima, arătat față de această problemă. Şi fiți sigur că vă suntem recunoscători pentru eforturile de care dați dovadă spre a identifica aceste oseminte. Dar nu credeți că, în timp ce lumea civilizată a cucerit atâtea noi continente, a explorat atâtea ținuturi care nu de mult erau puțin cunoscute, să fie foarte improbabil ca nişte creaturi concepute de Domnul Nostru să ne fie încă necunoscute?

— Dar... Se putea foarte bine...

— Ce anume? Trebuie să vă dați seama că o creatură de douăzeci de picioare cu greu trece nevăzută. Iar, dacă vreau să admit că nişte animale au putut migra în grup spre alte zări, mi-e greu să cred că toți reprezentanții unei specii s-au dus să se ascundă în celălalt capăt al lumii. Or, dacă noi nu ştim de existența lor, este pentru că au plecat dincolo de Occident unde, după câte ştiu, zonele neexplorate sunt rare. Printre altele, şi permiteți-mi să subliniez acest punct important, numai în caz că aş pune în discuție Scriptura, nu văd prea bine cum o asemenea creatură ar putea exista. Dacă ați da o oarecare atenție acestui fapt, ați şti că în arca lui Noe a fost îmbarcată câte o pereche din fiecare animal creat. Or, dacă ar fi existat o creatură de o asemenea dimensiune, am şti-o. Vă dați seama că Noe nu ar fi uitat-o la Potop.

— Savanții descoperă adesea în ținuturi îndepărtate specii ce nu sunt descrise aici, obiectă Zénon.

— Curată ignoranță din partea lor. Scriptura nu este un tratat de zoologie. Trebuie pur şi simplu să ştii să o citeşti.

Zénon păstră câteva clipe de tăcere. Se lăsase dus de raționament. Odată calmat, ghicea cât de absurde puteau părea cuvintele sale. Şi totuşi ce altă soluție? Dacă mai voia să convingă, trebuia să găsească argumente susceptibile a fi înțelese.

— A fost o vreme când se admitea că în mări exista un asemenea monstru căruia Scriptura i-a zis Leviathan, făcu el întorcându-se spre Donatelli. Iar, dacă îmi aduc bine aminte, după cum spune sfântul Augustin, dacă trebuie să admitem că

există o divină simetrie, trebuie, de asemenea, să acceptăm ideea existenței unui echivalent terestru.

— Behemoth, admise Van Melsen dând din cap.

— Nu, nu, nu, interveni legatul care voia cu orice preț să oprească discuția... Vă asigur că am o profundă simpatie pentru dumneavoastră, dar toată această afacere mi se pare a se baza pe o mare doză de rea-credință. Domnule de Mongaillac, ştiți ca şi mine că Behemoth nu este decât acel animal ce trăieşte în fluviile din Africa şi se numeşte hipopotam. Vă rog mult, nu-mi faceți misiunea mai grea decât este. Este suficient de delicat pentru mine să decid dacă este sau nu vorba despre relicve ale unui sfânt ca să mai adăugați şi această idee bizară cu un animal care nu ar exista decât în imaginația dumneavoastră... La fel ca şi domnul de Coursanges, nu pot să vă las să riscați răspândirea acestui zvon inept. Am foarte clar sentimentul că această afacere se bazează pe o animozitate care vă desparte unul de celălalt, dumneavoastră şi doctorul Lavorel, şi la care eu refuz să particip, şi nu pe o adevărată divergență de vederi legate de scheletul acesta. Aşa că faceți-mi plăcerea să vă dați mâna şi acceptați să mă însoțiți în misiunea mea. Acum, că ştiința şi Biserica pot lucra împreună...

— Se înțelege că sunt întru totul la dispoziția dumneavoastră, se grăbi să răspundă Athanase. De altfel, trec imediat la treabă ca să vă prezint în cel mai scurt timp o reconstituire a scheletului.

— Sunt nerăbdător s-o văd.

— Dar, în fine, încercă să protesteze Zénon. Nu puteți nega că ipoteza mea...

— Îmi pare rău, i-o tăie Donatelli autoritar.

Era inutil să mai insiste. Athanase câştigase şi de data aceasta.

— Eu... Voi face tot ce pot pentru a servi adevărul, adăugă Zénon înțelegând că nu va obține nimic în plus.

— Vă mulțumesc.

Când cei doi savanți ieşiră, Henri de Coursanges şi episcopul Van Melsen arborau un zâmbet radios. Cât despre cardinal, acesta nu mai ştia ce să creadă.

9

Întors în apartamentele sale, Donatelli se adânci într-o profundă meditație. Oricât de absurdă i se păruse, ideea unui animal necunoscut concorda îngrozitor cu legenda Tarascului. Or, după ce studiase stela, ajunsese la concluzia că nu avea cum să spună dacă era vorba despre un fals sau nu. Singurul lucru de care putea fi sigur era că îndoiala care i se insinuase în minte era de nesuportat.

Trebuia să decidă ce anume se cuvenea să facă însă cu acest element. A tergiversa lucrurile la nesfârşit însemna să-şi slăbească poziția. Van Melsen, ghicea el, aştepta din partea lui mai multă fermitate. Episcopul nu dorea decât un singur lucru: să-l vadă atribuind relicvele unui sfânt sau altuia. Iar statutul său îl autoriza să o facă în orice moment. Însă curiozitatea era mai puternică. Trebuia să ştie ce erau păcătoasele acelea de oase.

— *Porca miseria,* cine naiba eşti, schelet infernal! zise mânios cardinalul.

Frustrarea sa era atât de mare încât se pomeni regretându-şi munca liniştită de la Vatican. Era mult mai simplu să se aplece asupra vreunei fosile de peşte!

Convins că efectua una din siestele sale obişnuite, Giancarlo veni să-l trezească spre sfârşit de amiază. Cardinalul ieşi din apatie afişând un chip sumbru.

— V-am avertizat asupra vinului de aici, zise capelanul aranjând câteva lucruri.

— Behemoth... murmură Donatelli rămas cu gândurile lui.

— Pardon?

Văzând figura indignată a secretarului său, legatul schiță un zâmbet.

— Nu de tine vorbeam. Savantul acesta de la Paris crede că scheletul ar fi al lui Behemoth!

— Sfântă Fecioară! răspunse Giancarlo făcându-şi cruce.

Această eventualitate îl făcu să-l treacă fiori de spaimă, chiar dacă urmărea cu destulă detaşare controversa. Donatelli se întinse de-i pârâiră oasele şi se frecă la ochi.

— Stai liniştit, ideea aceasta este chiar ridicolă.

— Pot îndrăzni să o întreb pe Eminența Voastră ce anume îi permite să fie atât de sigură?

Donatelli ezită. Era convins că acesta nu putea fi Behemoth, însă estima că putea fi la fel de bine o creatură tot atât de terifiantă. Dar aşa ceva nu era totuşi dispus să destăinuiască.

— Mai multe motive, dragul meu Giancarlo, răspunse el pe un ton blând. Mai întâi, pentru că găsim în literatura apocaliptică evreiască mai multe referințe la Leviathan şi la Behemoth. Iar după Baruch siriacul, aceste două creaturi, concepute de Dumnezeu în a cincea zi a facerii, vor fi învinse la sfârşitul veacurilor spre a servi drept mâncare la ospățul mesianic. Nu mă întreba cum este prevăzut a fi gătite, căci nu se precizează...

Giancarlo îi zâmbi. A glumi cu astfel de lucruri şi a evoca în acest loc autori atât de puțin potriviți nu aveau în ochii săi totuşi nimic dintr-o glumă.

— Înțelegi, aşadar, că, dacă i s-a descoperit scheletul, continuă Donatelli, masa atât de aşteptată riscă să fie compromisă...

*

Ieşind de la episcop, Zénon se simțea umilit. Nu avea numai sentimentul că acest nou şi usturător eşec îi mai tăiase din avânt, ci şi certitudinea că s-a făcut de râs. Ideea că un animal înalt de douăzeci de picioare poate exista pe suprafața pământului fără a fi cunoscut era greu de apărat.

Dar admiterea unei astfel de stări nu însemna resemnare. Fiindcă pentru Zénon, aceasta era singura posibilitate. Animalul în chestiune putea să fi dispărut de pe aceste meleaguri de foarte mult timp. Unde anume se refugiaseră supraviețuitorii speciei rămânea un mister asupra căruia nu era necesar să se aplece pentru moment. Important era să reuşească a dovedi că această creatură viețuise pe aici în vremuri destul de îndepărtate pentru ca nimeni să nu o fi putut repertoria.

Dar cum să faci o asemenea evaluare? Doar osemintele nu purtau pe ele data fabricației. Iar dacă nu era vorba despre o ființă umană, era inutil să caute prin jurul locului unde fuseseră găsite oasele ori alte indicii precum veşminte, arme,

unelte sau inscripții care ar fi putut permite să se dateze epoca în care trăise individul. Dacă era cu adevărat un animal, era nevoie de găsirea unui alt mijloc pentru a-i estima vârsta.

Chestiunea rămăsese fără răspuns în mintea sa ore îndelungate. Zénon nu vedea cum aşa ceva ar fi fost posibil. Convins că se află într-un impas, resimți nevoia să uite totul, să se risipească într-un neant confortabil pe care excesul de vin i-l procura pe bani puțini. Aşa că, decât să se întoarcă la han, dădu buzna în cea mai apropiată tavernă.

Sprijinit în coate de scândurile prost îmbinate care făceau oficiul de tejghea, Zénon vărsa acum în pahar restul din cea de-a doua ulcică de vin. Puțin mai departe, hangiul – un zdrahon cu înfățişare neprietenoasă – îl observa cu un ochi neîncrezător, fără a-şi putea ascunde dorința de a-l vedea pe acest consumator părăsind locul cât mai repede.

— Încă una! strigă savantul agitând-o pe cea goală.

— Gata, ați băut destul.

— Nu eşti mama mea, iar eu fac ce vreau... Şi am cu ce plăti, ce dumnezeul mă-sii!

Zénon se ridică în picioare clătinându-se şi răsturnă pe tejghea banii din pungă.

Câteva monede se rostogoliră sub masă.

— Ei, ei, fără asemenea vorbe urâte pe-aici, îi zise înfundat patronul care se execută fără chef, trăgând cu un ochi la doi jandarmi ce stăteau la masă puțin mai încolo aşteptând nerăbdători mâncarea.

— Ei, crezi că-i pasă lu' Al de sus? continuă Zénon ridicând spre tavan nişte ochi tulburi. Crezi că n-are altceva de făcut? Ar fi creat universul, viața şi toate astea, iar acum stă acolo să ne supravegheze în caz că unul dintre noi nu îi dă respectul cuvenit?

Cum tocmai ridicase glasul, unul dintre ofițeri ridică din sprâncene şi îşi ascuți urechea. Cârciumarul îi făcu semn că Zénon se cam cherchelise şi nu prea ştia ce spune.

— Am să-ți spun un secret, şopti Zénon, prea mulțumit că a găsit un ascultător atent, aplecându-se spre patron. Însă acesta preferă să se țină la distanță de răsuflarea încărcată de alcool a clientului şi, tot mai neliniştit, se prefăcea că şterge nişte vase.

— Cred că şi-a pierdut memoria şi a uitat că El ne-a creat...

Cârciumarul scăpă din mână o farfurie care se sparse cu zgomot. Omul îşi făcu repede semnul crucii. Zénon îşi sorbi vinul dintr-o înghiţitură ca să înceapă o nouă ulcică înainte de a adăuga:

— În fond, la vârsta Lui, n-ar fi ceva care să ne uimească. Rezultatul este însă că ne rămâne să ne descurcăm singuri-singurei.

— Desigur, păi nu... Dar gata, încă un pahar, ultimul, şi hai, acasă, pentru că vezi...

— Personal, mie mi se pare că m-am descurcat destul de bine, ţine minte. Sunt un savant respectat!

Zénon se ridică din nou ca pentru a lua o atitudine mai conformă cu ceea ce afirmase.

— Foarte bine, foarte bine...

— O, nu am un prea mare merit. Ştii, un savant nu se improvizează. Eşti sau nu eşti. Chestie de natură. Când eram copil, ceea ce-mi plăcea deja era să observ lumea...

— E-un lucru bun...

— Tainele vieţii. Puteam să stau ore în şir aşa. Nu astrele sau destinul şi toate lucrurile alea legate de religie, ei... Doar magia vieţii. Dumnezeu, ca să fiu cinstit...

Ridică din umeri.

— O, în schimb, păcat că asta...

Cârciumarul le zâmbi reprezentanţilor ordinii şi începu să adune firimiturile de pe tejghea.

— Ceea ce mă pasiona nu era spre exemplu la ce anume servea viaţa, dacă avea vreun sens, ci cum funcţionează... Pe tine nu?

— Ba da, ba da...

Zénon încetă să mai vorbească şi îşi umezi gâdejul. Pauză de care profită patronul pentru a-i servi pe cei doi ofiţeri. Dar savantul, fără a ţine cont de dispariţia interlocutorului, îşi continuă monologul.

— Uite, să luăm spre exemplu digestia. Nu ţi-a trecut niciodată prin minte să ştii cum se face, că, deşi animal, omul înghite şi vegetale? Pe mine mă intrigă mult mai mult să ştiu cum nişte plante pot intra în procesul de creare a muşchilor şi

scheletului nostru decât dacă există viață după moarte... Iar pe scheletul prietenului meu uriaş, îmi poți spune cum l-aş putea data?

Cârciumarul se întoarse la el şi îl luă de braț.

— Bine, acum gata, destul. Hai, nu-mi fă necazuri, zise încercând să-l ducă spre uşă. Sunt sigur că o să te simți mai bine acasă. Un somn bun şi-o să fii iar în formă!

— Dă-mi drumul, drăcia dracului de fosilă! mugi Zénon zbătându-se.

— Hai, fii om de înțeles. Sau preferi ca domnii aceştia să se ocupe de tine?

Savantul îşi îndreptă privirea spre cei doi ofițeri de jandarmerie şi le făcu o reverență. Apoi, ridicându-se ca să iasă din local cu capul sus, îi spuse cârciumarului:

— Şi-am să te rog să-mi vorbeşti cu mai mult respect. Nu ştii cine sunt eu! Numele meu este Zénon de Mongaillac! Iar într-o zi, pe când numele tău va fi uitat de toți, de mine lumea îşi va aminti ca de Leonardo da Vinci!

După care, trecu pragul tavernei şi se prăbuşi cât era de lung în strada noroioasă, cu nasul în rigola din mijloc unde pluteau nişte chestii scârnave de natură nesigură.

10

— Nu voi admite ca acest savant să împrăştie asemenea zvonuri! vociferă Henri de Coursanges de la „înălțimea” celor şapte picioare ale sale.

Îşi petrecuse dimineața meditând la vorbele lui Zénon de Mongaillac şi, revenind la Intendență, trimise după episcopul Van Melsen pentru a-l informa asupra hotărârii pe care o luase. Acest savant, deşi condamnat aspru la ultima întâlnire cu fețele bisericeşti, cu vorbele sale, risca să provoace o panică în rândurile populației, reacție care ar putea să-l slăbească din punct de vedere politic. Ca om prudent şi socotindu-se un fin strateg, perspectiva aceasta nu îl încânta deloc. Era timpul să bată serios cu pumnul în masă spre a se şti cine este răspunzător de ordinea publică în Montpellier. Şi dacă, în treacăt, ciupea un pic din puterea episcopului, nu va fi un lucru rău.

Acesta ezitase o clipă să răspundă convocării magistratului. Ideea de a părea că se supune cererilor sale nu-i plăcea. Dacă acest magistrat dorea să-i vorbească, i se părea normal ca el să facă efortul de a se deplasa până la episcopie, şi nu invers. Dar, pe de altă parte, nu era imposibil să găsească în el un aliat neaşteptat. Cum Donatelli era în mod vizibil prea puțin înclinat să se arate mai aspru față de Zénon, Van Melsen se gândea că sprijinul lui Henri de Coursanges îl putea ajuta să pună capăt divagațiilor savantului parizian. Era limpede că această eventuală alianță părea împotriva firii, conştientiza asta, dar era convins că va putea, oricum ar fi, să-şi impună vederile în dauna celor ale magistratului, ceea ce va dovedi încă un pic ascendentul asupra lui.

— Prin urmare, suntem de acord, zise episcopul. Dar ce intenționați să faceți mai mult decât am făcut deja?

— Să-i interzicem să-şi mai continue cercetările, răspunse autoritar magistratul.

—A!

Interjecția îl irită pe reprezentantul regelui. Desluşea aici un dram de ironie. Îl privi pe episcopul aşezat în fața lui şi se ridică pentru a ocoli biroul şi a străbate încăperea în lung şi-n lat.

— Dacă îmi pot permite, zise episcopul continuând să privească spre jilțul gol, pentru ce motiv? Atingere adusă demnității regelui? Erezie?

— Vom găsi noi ceva! Poate tulburarea liniştii publice.

Van Melsen se strâmbă puțin.

— Mă îndoiesc că ați avea un cât de mic motiv legal să-l împiedicați să continue studierea scheletului.

Magistratul se oprise în fața ferestrei ca pentru a-şi ilustra preocupările față de populația pe care o contempla de la această înălțime cu un aer îngrijorat.

— Un copil a fost omorât de un lup pe dealuri, iar eu nu vreau să stau cu brațele încrucişate aşteptând ca oamenii pe care îi administrez să fie cuprinşi de panică! Dacă zvonul despre această... creatură de douăzeci de picioare ar căpăta o oarecare consistență, am avea de-a face cu o problemă mult

mai dificil de rezolvat decât identificarea acestui blestemat de schelet, vă asigur!

Van Melsen îşi privi, în fine, interlocutorul. Dacă te agiți astfel, tunând şi fulgerând, nu faci să avanseze lucrurile.

— Atunci, capturați lupul, sugeră el simplu.

Magistratul se întoarse.

— Vorbiți de parcă nu m-aş fi gândit la aşa ceva.

Episcopul nu catadicsi să-i răspundă.

— Lucrul nu-i chiar atât de simplu, continuă magistratul. Ar trebui să trimit trupe. Să organizez o vânătoare de anvergură... Şi nimic nu-mi permite să cred că operațiunea va fi un succes. După cum ştiți, dealurile acestea sunt întinse.

— Oamenii pe care îi administrați vor avea cel puțin sentimentul că cineva se ocupă de problema lor...

Henri de Coursanges se reaşeză în spatele biroului. Soluția cea mai sigură şi mai puțin costisitoare era ca Zénon de Mongaillac să fie redus la tăcere. Politic, era un act mai puțin riscant decât încercarea de a face o incursiune cu cine ştie ce sorți de izbândă pe dealuri. Fiindcă, în caz de eşec – şi asta era posibil –, putea fi acuzat de incompetență.

— Cu siguranță că este mai uşor să-l faci să tacă pe acest savant decât să capturezi un lup, zise reluându-şi atitudinea superioară.

Van Melsen îi zâmbi pentru prima dată. Îl adusese pe magistrat exact acolo unde dorea.

— În acest caz, nu aveți decât o soluție: trebuie să găsiți un motiv valabil ca să-l arestați.

— Dar tocmai dumneavoastră ați subliniat: nu avem un astfel de motiv.

— Poate că nu ați căutat îndeajuns.

— Nu înțeleg...

— Sunt sigur că, cercetând adânc, veți ajunge să-i găsiți savantului vreo comportare ilegală care ar justifica arestarea lui...

— Vreți să spuneți...

Henri de Coursanges era sufocat. Episcopul acesta insinua, fără îndoială, că ar trebui inventat un delict sau falsificate nişte dovezi.

— Vă gândiți serios?

Van Melsen se mulțumi să-l privească drept în ochi. După el, era singura soluție, singurul mod de a-i pune botniță lui Zénon de Mongaillac. Dar înțelese şi că magistratul nu va face nimic ce i-ar compromite cariera. Nu va risca nimic.

Cât îl priveşte pe Zénon, acesta, după ce se mai răcorise băgându-şi capul într-o fântână, se întorsese clătinându-se la han unde se prăbuşi pe pat. La căderea nopții, se trezi cu greu ca să meargă să mănânce ceva.

René Grouchot îl aştepta ca de obicei vesel.

— O, aceasta-i fața cuiva nu prea limpede la minte, exclamă el văzându-l. Îmi aduci aminte de nevastă-mea. Ți-am mai vorbit de nevastă-mea?

Cum Zénon, mai preocupat să-şi maseze fruntea în speranța că va scăpa de durerea de cap decât să-şi asculte amicul, nu răspundea, şarlatanul continuă:

— O chema Petronille şi imaginează-ți că era ceea ce se numeşte îndeobşte o femeie cu barbă. Ştiu ce-ai să zici. Dar te opresc imediat. Nutream multă afecțiune față de ea... la început, în orice caz.

Zénon continua să tacă. René consideră că e o încurajare, aşa că închise ochii ca să şi-o amintească mai bine.

— Evident, faptul că îmi poate aduce bani nu mi-a scăpat. Şi sunt de acord că lucrul acesta a atârnat în balanță în ziua când am cerut-o în căsătorie. Nu avea o figură dezagreabilă, ține minte. Dacă bărbia nu i-ar fi fost înconjurată de o brumă de păr, ar fi putut fi considerată perfect frumoasă. Dar cum din păcate tocmai acesta era cazul, trebuie să convenim că respectivul ornament nu era unul cu un efect prea grozav şi, prin urmare, nimeni nu mai stătea să se uite şi la restul.

— Păi nu se zice că dragostea e oarbă? interveni în sfârşit Zénon.

Şarlatanul se bucură să constate că amicul său îl asculta. Îi oferi vin şi-i făcu semn hangiului că putea veni să-l servească pe client.

— Oarbă, poate, dar mai ales imbecilă. Fiindcă, în virtutea faptului că mariajul fusese încheiat în toată regula, Petronille se încăpățâna în a vrea să fie onorată în consecință, lucru pe

care am acceptat să-l fac în jumătatea primului an al căsătoriei noastre. Dar sufletul omenesc fiind ceea ce este, vederea bărbii soției mele sfârşi, mărturisesc, prin a-mi diminua apetitul carnal pe care îl aveam față de ea. Încât tăvălelile noastre ajunseseră să fie mai rare decât scheletul uriaşului tău.

Zénon se uita la amicul său cu atenție. Dacă povestea asta avea vreun sens, nu era în stare să-l priceapă.

— Unde bați? îl întrebă el.

— Stai să vezi: încet-încet, Petronille deveni tristă şi arțăgoasă. Pe atunci, vedem în asta mai multe motive, dar niciunul nu avea vreo legătură cu faptul că viața ei se rezuma la a fi pe rând animal de iarmaroc şi sclavă a unui soț egoist. Pentru mine, salturile sale umorale se datorau mai ales unei constituții fizice maladive adăugate la o copilărie nefericită. Şi ştii de ce nu eram în stare să văd adevărul? Fiindcă Petronille îşi confecționase o carapace solidă, făcută din umilințe şi lacrimi tăcute. Nu-mi vorbea.

— Şi ce s-a întâmplat?

— M-a părăsit.

Zénon căscă ochii. Tocmai se pregătea să spună ceva când hangiul veni cu una din mâncărurile sale enigmatice.

— Petronille a plecat cu un altul! preciză René când stăpânul localului se retrăsese în spatele tejghelei. Îți dai seama? Nu-mi vorbea, pentru că eu nu eram dispus să o ascult!

Zénon aprobă politicos şi începu să mănânce.

— Dar care-i morala poveştii tale? dori el să ştie.

René se uită la el şi-i zâmbi prieteneşte.

— Habar n-am. Am zis doar că-mi aduci aminte de Petronille. Totuşi, dacă stau şi mă gândesc, morala este că poate şi tu ai rămas închis în carapacea ta. Îți păstrezi grijile pentru tine în loc să le împărtăşeşti şi altora.

— Vrei să spui: cu tine?

— Spre exemplu.

Zénon înghiți îmbucătura, se şterse la gură şi împinse farfuria.

— Fie. Uite care-i grija mea: am un nenorocit de schelet de douăzeci de picioare, care nu vrea să-mi spună cine e! Iar ca

să-l descopăr, trebuie să ajung să aflu când a fost îngropat. Satisfăcut?

— O, n-o lua pe tonul ăsta, prietene. Vreau doar să te ajut.

— Şi poți să-mi spui cum m-ai putea ajuta în treaba asta?

Şarlatanul se încruntă, rănit. Când deschise gura, tonul pe care îl folosi fu mai grav.

— Nu mă subestima, Zénon. Poate că nu am făcut studii în capitală, dar nu sunt un ignorant.

Zénon îşi dădu seama că se lăsase dus de val şi îşi rectifică atitudinea.

— Scuză-mă... Dar toată tărăşenia aceasta e pe cale să mă...

— Ştiu, spre exemplu, că pentru a estima vârsta unui copac este destul că-i numeri cercurile din trunchi.

Zénon tăcu un timp. Ghicea că remarca lui René ascundea o informație importantă, care nu după mult timp ieşi la suprafață, iar când se ivi, fu ca o revelație.

— Straturile lui Nicolas! izbucni savantul.

Zénon asculta întotdeauna cu interes elucubrațiile savante ale celui mai bun elev de-al său. Acum regreta că nu îi dăduse suficientă atenție în ziua când i-a împărtăşit gândurile sale despre stratigrafie.

Îşi amintea totuşi că tânărul găsise ideea în Leonardo da Vinci.

— Trebuie să merg la bibliotecă! zise, ridicându-se în grabă.

— La ora asta?

Zénon îşi dădu seama că se făcuse deja noapte.

— Atunci mă duc la culcare...

— Dar tocmai te-ai trezit!

A doua zi dimineață, Zénon merse la biblioteca Colegiului Regal ca să arunce o privire peste opera marelui Leonardo. Două ore mai târziu, găsise ceea ce căuta.

Imediat, plecă spre Lansec. Profitând de faptul că şantierul era pustiu, Zénon începu să studieze groapa fundației.

Teoria savantului italian, dacă era corectă, îl putea ajuta în cercetările sale. Acesta presupunea totuşi încă multe necunoscute, ridica prea multe întrebări ca să poată fi apărată în fața lui Athanase sau a celor doi reprezentanți ai Bisericii. De ce straturile erau de grosimi diferite? De ce materia din

care erau făcute nu era aceeaşi peste tot? Cu ce frecvență se succedau aceste straturi? Cui anume i se datorau? De ce uneori erau înclinate? La ce adâncime trebuia situat nivelul zero, crearea Pământului? Erau tot atâtea întrebări fără răspuns care făceau ca această metodă să nu fie prea eficientă.

Şi totuşi ideea generală nu părea absurdă. Oare ar trebui să nu se mai întrebe deocamdată de ce şi cum şi să studieze aplicațiile practice ale acestui principiu?

Primul lucru pe care îl constată fu acela că scheletul fusese găsit acoperit cu cel puțin douăsprezece picioare de pământ. Era mult sau puțin? Zénon nu avea nici cea mai mică idee. Se mulțumi să consemneze observația. Acum, trebuia să numere straturile care se găseau deasupra scheletului şi să măsoare grosimea fiecăruia. Avea să vadă mai târziu cum va interpreta aceste date.

Se ghemui aşadar în fundul gropii şi începu să măsoare straturile care se suprapuneau în mod neregulat. Atât compoziția lor, cât şi grosimea erau, după cum presupusese, variabile. Stratului de nisip îi succedau unul de pământ brun, apoi un strat mai fin de praf alb, şi din nou nisip conținând pietre mai mari. De unde proveneau toate astea? Era un mister ce sfida înțelegerea. Că nişte ploi mari au depus unul sau două straturi era posibil. Vântul putea şi el să fi adus praf. Dar restul? Vulcanii din Auvergne erau mult prea departe ca să fie la originea tuturor acestor lucruri.

Resemnat că nu poate avea răspuns la aceste întrebări atât de sensibile, privirea îi fu atrasă de un mic detaliu inserat într-unui din straturi. Un mic detaliu aparent neînsemnat, dar care i se păru insolit.

În stratul de pământ situat imediat deasupra celui unde fusese găsit scheletul, se găsea o micuță cochilie.

Zénon privea cochilia pe care o ținea în palmă, fără să înțeleagă. Ştia că astfel de lucruri erau curente. Adeseori, se găsea ici şi colo câte o cochilie prin pământ, dar că era sau nu în stadiu de fosilă problema rămânea aceeaşi. Konrad Gesner însuşi evocase cazul acelor stranii *pietre-jâguri,* dar niciodată Zénon nu văzuse cu ochii lui aşa ceva. Iar acum, că îl ținea în mână, lucrul i se păru total de neconceput.

Socotea că se află cam la douăzeci de leghe de mare. Aşadar, cochilia nu putea proveni de acolo, deci trebuie că provenea de la un râu. Or, niciun curs de apă, cât de mic, nu se vedea prin jur.

Zénon se ridică şi ieşi din groapă. Trebuia să-şi înlăture orice dubiu. Strigă la un țăran care trecea pe-acolo şi îl întrebă dacă ştia de existența vreunui pârâu prin împrejurimi.

— Nu pe-aici, făcu omul uitându-se la savant cu o privire bănuitoare.

— Dar de unde luați apă?

— Au alde Grignard un puț, răspunse țăranul scărpinându-se în barbă.

— Asta-i tot? Nu-i niciun fir de apă pe-aici? continuă Zénon străduindu-se să se exprime în cuvinte pe care considera că le poate înțelege țăranul.

— E un râuleț mai încolo, printre dealuri... Dar la vremea asta, n-are mai multă apă ca un ciubăr.

Zénon zâmbi. Avea răspunsul pe care îl căuta şi stătu să i se explice în ce direcție trebuia să meargă ca să ajungă la locul indicat. După ce ieşi din sat, ținu o bună bucată drumul bătătorit ce şerpuia pe deal printre câțiva măslini izolați, alese calea la una sau două răscruci, înainte de a-şi da seama că se pierduse.

Ezită să-şi mai continue drumul. Fără îndoială că era mai prudent să se întoarcă în sat cât încă îşi mai amintea drumul, însă curiozitatea, ca întotdeauna, îl împinse mai departe. Era important să ştie exact unde se afla râul.

La o nouă cotitură, zări o femeie tânără cu un coş. La câțiva paşi de drum, mergând printre tufişuri, culegea plante. Intrigat pe cât de dornic să o întrebe cam unde este albia râului, Zénon se apropie de ea. O recunoscu imediat.

— *Rosmarinus officinalis,* spuse el, aşa, ca să înceapă o discuție aruncând o privire la planta pe care tânăra tocmai o culesese.

Femeia tresări. Se întoarse spre el şi avu o ciudată mişcare de retragere.

— Rozmarinul. Excelent pentru îngrijirea reumatismelor şi a durerilor articulare, preciză Zénon ca să o liniştească, zâmbind.

— Cunoaşteți ierburile de leac? răspunse tânăra surprinsă.

Zénon îşi amintea de frumusețea ei, dar era prima dată când îi auzea glasul. Şi rămase imediat fermecat.

— Eu... eu sunt botanist, se bâlbâi el, tulburat. Şi doctor în anatomie.

— Ştiu. Ați venit pentru schelet.

Misterioasa tânără spusese asta cu o urmă de dispreț întorcându-şi fața de la el. Zénon se simți pe cât de rănit pe atât de interesat.

— Ce-i rău în asta?

— Ar fi fost mai bine să fie lăsat acolo unde era.

Răspunsul îl surprinse. Dacă exista un lucru la care nu se gândise niciodată, era tocmai faptul că această descoperire putea să fi deranjat pe cineva. Dori să ştie ceva mai mult.

— Te pot ajuta? făcu el amabil luându-i coşul înainte ca ea să fi putut reacționa.

Crispată, tânăra începu din nou să culeagă plante. Totuşi, fu mirată să constate că în preajma savantului se simțea destinsă.

— Nu ți-e teamă să te plimbi aşa singurică pe dealuri după cele petrecute? o întrebă el.

— Eu trăiesc pe dealuri. Nimic din ce-i aici nu mă face să mă tem.

— Nici chiar lupul?

— Lupul ăsta s-a pierdut de haită. Trebuie doar ajutat să-şi găsească drumul.

Zénon făcu ochii mari. Tânăra vorbea de parcă era în stare să înțeleagă comportamentul animalelor. Faptul că trăise printre coline explica, desigur, cunoştințele precise deşi rudimentare asupra naturii care o înconjura. Era cel puțin o ipoteză pe care Zénon dori să o verifice.

— *Thymus serpyllum,* zise arătând o plantă. A nu se confunda cu *thymus vulgaris,* cimbrişorul obişnuit.

— Numai bun pentru intestine, preciză tânăra.

— Şi pentru tulburări menstruale.

Ea roşi un pic, apoi zâmbi.

— Mă numesc Zénon. Tu?

— Agnès.

Savantul îi adresă un zâmbet la care ea răspunse îngustându-şi un pic ochii superbi ca să-i trimită o privire stranie.

— Îngrijeşti bolnavii? insistă Zénon.

— Aş putea... dacă aş vrea, preciză ea continuând să culeagă.

— Dar... plantele astea?

— Pentru bucătărie.

Zénon se uită lung la ea şi izbucni în râs. Hohotul fu aparent contagios, fiindcă Agnès se porni şi ea.

— Ştii dacă există vreun râu prin preajmă? întrebă Zénon după ce se liniştiră.

— *Râu* ar fi un termen destul de pompos pentru a-l descrie. Nu-i decât un pârâiaş, şi doar iarna. La vremea asta din an, e, ca să zic aşa, secat.

— E departe?

— Exact în spatele dealului de colo, răspunse Agnès arătându-i o grămadă de stânci aflată mai la nord.

Zénon se uită în direcția arătată de fată. Acest curs de apă era la două leghe bune de Lansec. Iar aşezarea terenului făcea imposibil ca pârâiaşul să fi traversat vreodată satul. Era limpede că acea cochilie nu provenea de acolo.

— Ce-i aia? întrebă Agnès arătând cochilia cu care Zénon se juca distrat.

— A, asta... O cochilie... Am găsit-o în sat. Dar ia zi-mi, de ce ai spus că ar fi fost mai bine ca scheletul să fi rămas îngropat?

— Fiindcă ei nu ştiu ce e.

— Dar tu, tu ştii, făcu Zénon uşor ironic.

Agnès se întoarse spre el şi îl privi drept în ochi.

— Lucrul de care sunt singură este că, atunci când vom afla, va fi prea târziu.

Zicând acestea, îşi luă panerul şi, mai iute ca fulgerul, dispăru printre tufişuri ca prin farmec.

— Prea târziu pentru ce? strigă Zénon.

— Ca să vă căiți, răspunse o voce pe care nu o mai putu localiza... Temeți-vă de suflarea balaurului!

Zénon privi în jur. Misterioasa tânără pur şi simplu se evaporase. Ca prin magie. Rămase acolo câteva clipe, gânditor, apoi se îndreptă spre vale, cu inima ciudat de uşoară.

„Suflarea balaurului?" îşi repetă el regăsind drumul spre Lansec.

Ce voise să spună cu asta?

11

Episcopul Van Melsen ceruse o audienţă la cardinalul Donatelli. Întrevederea sa cu Henri de Coursanges îi dăduse posibilitatea să înţeleagă că acesta nu va face nimic pentru ca să împiedice căutările lui Zénon de Mongaillac. În disperare de cauză, se hotărâse atunci să se adreseze legatului. Fiindcă, fără acordul acestuia, el avea mâinile legate. Aşa că voia să testeze cât era de hotărât şi, pentru a-l îmbuna cât de cât, adusese cu el nişte brânză de oaie din zonă, ale cărei merite le lăuda.

Însă Donatelli îl găsea pe acest episcop foarte puţin simpatic. De aceea, aşezat la o masă pusă grabnic de capelan, nu putea pierde o asemenea ocazie să-l muştruluiască un pic aşa cum ştia el prea bine să o facă.

— Nu-i rea, zise el gustând.

Brânza nu era lipsită de savoare, dar, după părerea lui, nu se compara cu *parmeggiano,* ca să citǎm la întâmplare un soi de la el de-acasă. Donatelli se distră aşadar pretinzând că absorbţia ei este mult ameliorată dacă se consumă împreună cu vinul din regiune pe care i-l servise episcopul, deşi nici acesta nu era la înălţimea celui napoletan. Van Melsen se abţinea să răspundă la aceste mici provocări, dar îi venea tot mai greu să-şi păstreze calmul, aşa că îi zâmbea superiorului ierarhic gândindu-se că nu i-ar părea rău să-l vadă întorcându-se cât mai repede la Roma. Dar când Donatelli îl întrebă dacă – aşa după cum pretinseseră odinioară unii eretici, plecând de la principiul că vinul simboliza sângele lui Hristos, iar pâinea trupul său – nu era posibil să se găsească acestei interesante brânze vreo semnificaţie euharistică ce va fi scăpat până atunci sagacităţii teologilor, Van Melsen mai că se sufocă.

Totuşi, aceste schimburi deosebit de teologice fură întrerupte de intrarea grăbită a lui Giancarlo care venea să le

anunțe vizita lui Zénon de Mongaillac. Donatelli primi informația ca pe o binecuvântare şi se grăbi să răspundă că omul trebuie să intre imediat.

— Ei, ați identificat uriaşul? zise el, cu bună dispoziție.

Zénon făcu o reverență aproximativă şi se apropie de cei doi oameni.

— Ei bine... nu, Eminență. Dar am făcut câteva observații pe terenul unde a fost descoperit scheletul şi aş fi dorit să-mi faceți onoarea de a lua cunoştință de concluziile pe care le-am tras.

— Sper, cel puțin, că nu privesc absurda dumneavoastră teorie, insinuă Van Melsen.

— Ei bine... tocmai. S-ar putea să nu fie deloc absurdă...

Donatelli încetă de a mai mânca din brânză şi ridică ochii spre el.

— Credeam problema încheiată, zise Van Melsen.

— Şi eu... Domnule de Mongaillac, mi-ați încălcat cumva instrucțiunile?

— Să mă ierte Eminența Voastră, dar într-adevăr mi-am luat libertatea să fac o ultimă verificare înainte de a-mi abandona ipoteza şi...

— Şi, bineînțeles, ați făcut o descoperire capitală care vă autorizează să veniți aici să-mi stricați masa.

Zénon aprobă umil. Van Melsen clătina din cap în semn de dezaprobare. Donatelli reflectă. Împărțit cum era între curiozitatea față de ce ar fi putut descoperi acest savant şi teama că lucrul acela poate confirma şi mai mult ipoteza unei creaturi înspăimântătoare precum cea evocată de stelă, nu ştia ce atitudine să adopte.

— Fie. Aveți două minute, zise în final, doar pentru a-l contraria pe episcop.

— Mulțumesc. M-am dus la fața locului ca să studiez natura terenului. În virtutea unei metode pe care însuşi Leonardo da Vinci a elaborat-o şi care constă în studierea şi măsurarea straturilor de pământ şi de nisip ce s-au acumulat deasupra oaselor descoperite, eu bănuiesc că scheletul este mult mai vechi decât şi-a imaginat cineva vreodată...

— Adică?

— E greu de precizat... Mai multe mii de ani, fără îndoială.

Van Melsen se uită îngrozit la cardinal.

— Domnule de Mongaillac, începu Donatelli lăsând deoparte conținutul din farfurie. Nu vă contest autoritatea în materie de anatomie, însă permiteți-mi să vă reamintesc că cele mai generale datări admise privind crearea lumii nu dau universului nostru mai mult de câteva mii de ani.

— Departe de mine ideea de a pretinde că a precedat Facerea! se apără Zénon. Totuşi, şi ştiu că ceea ce voi spune va surprinde, sunt convins că este de dinaintea naşterii Domnului Nostru Iisus Hristos. Scheletul era acoperit de un strat de pământ gros de câteva picioare care...

— E normal ca, fiind vorba de rămăşițele unui om sfânt, acesta să fi fost înmormântat. Mormântul va fi fost puțin mai adânc, asta e tot.

Van Melsen era iritat la ideea că această descoperire poate încă să complice o problemă deja oarecum absconsă. Era la fel de agasat de complezența pe care o dovedea legatul față de savant. Dar, mai presus de toate, era exasperat de faptul că această nouă ipoteză a lui Zénon de Mongaillac putea întârzia şi mai mult plecarea lui Donatelli.

— Să admitem că aveți dreptate în privința acestui punct, spuse acesta din urmă după o lungă tăcere. Însă nu văd cum faptul acesta v-ar susține teza animalului necunoscut.

— Metoda schițată de Leonardo da "Vinci constă în a ne imagina că solul este constituit din straturi de pământ acumulate puțin câte puțin de-a lungul timpului. Pornind de la această constatare, este uşor de înțeles că straturile cele mai profunde sunt cele mai vechi şi invers, cele care sunt la suprafață sunt cele mai recente.

Îi privi pe cei doi prelați, spre a se asigura că îi urmăreau cu atenție raționamentul, şi continuă.

— Or, eu am găsit în stratul aflat imediat deasupra celui unde a fost descoperit scheletul această cochilie.

Şi le arătă obiectul în chestiune pe care Donatelli îl examină atent învârtindu-l între degete.

— Deasupra, spuneți?

— Absolut.

— Şi cum naiba o fi ajuns pe aceste dealuri? Nu îmi aduc aminte să fi constatat că terenul ales de preotul acela se află pe albia unui râu.

— Este exact ce mi-am zis şi eu. Dacă această cochilie nu provine nici din mare, nici din cursul unui râu, înseamnă că neapărat a ajuns în alt mod...

Zénon tăcu vreo câteva secunde cu speranța că cei doi reprezentanți ai Bisericii ghicesc unde vrea să ajungă. Dar, cum aceştia îl priveau cu aceeaşi perplexitate, adăugă:

— Pe timpul Potopului.

— Pe timpul Potopului? sări Van Melsen uimit.

— Nu văd altă soluție.

— Cu alte cuvinte, dumneavoastră credeți că ființa căreia îi aparține scheletul a pierit în vremea Potopului, gândi legatul pentru a se asigura că înțelesese bine cuvintele savantului.

— Mi se pare într-adevăr evident.

Probabil că era evident în ochii lui Zénon de Mongaillac, dar cu siguranță nu în cei ai lui Donatelli care nu prea vedea cum aceasta putea concorda cu ideea fiarei cu care s-a luptat sfânta Marta. În ceea ce îl priveşte pe episcopul Van Melsen acesta înțelesese că savantul se angajase pe un teren extrem de alunecos. Un teren pe care el însuşi era mult mai în largul său decât acest neofit.

— Ceea ce tot nu pricep, făcu el, este cum explică această chestie faptul că respectiva creatură nu ne este cunoscută.

— Tocmai. S-ar putea ca acest animal să ne fie necunoscut, fiindcă aparține unei specii care pur şi simplu... mmm... cum să zic... va fi încetat să mai existe. Potopul le-a distrus pe toate.

Van Melsen şi Donatelli se uitară unul la altul perplecşi.

— Vreți să spuneți: o specie... dispărută?

— Oarecum... Genul lor, să zicem, s-ar fi... stins.

Donatelli rămase gânditor, încercând să înțeleagă conceptul. Ideea unei specii dispărute era atât de surprinzătoare încât cu greu o putea percepe. Dar nu la fel a fost cu episcopul care sesiză imediat implicațiile acestei ipoteze. Nu ne aflam departe de erezie.

— Asta presupune că Noe a uitat o specie atunci când a urcat pe corabie câte o pereche din fiecare animal, raționă el cu perfidie. Doar dacă, desigur, nu era ceva intenționat.

Se întoarse spre Zénon, aşteptând un răspuns, dar cum acesta nu venea, continuă:

— Dar, în acest caz... pe ce motiv, după opinia dumneavoastră, Creatorul va fi făcut să dispară această specie?

— Nu ştiu, dar...

Episcopul însă îşi ținea victima de boaşe şi nu voia să-i dea drumul. Era momentul să-i dea lovitura de grație.

— Admiteți însă că o asemenea ipoteză ne obligă să conchidem că... Creatorul nu era perfect.

La aceste vorbe, Donatelli reacționă, în sfârşit.

— De neconceput! Eretic!

Sufocat, nu mai reuşea să articuleze vreun cuvânt. Zénon simțea că situația îi scăpa de sub control. Din nou trebuia să dea înapoi.

— Departe de mine, Eminență, ideea de a contrazice dogmele Bisericii. Sunt doar un umil învățat care caută adevărul. Însă drumul acestui adevăr nu mă duce de multe ori pe căile pe care mai apoi trebuie să le resping. Sunt sigur că din haos va țâşni lumina.

Legatul îşi regăsi un pic de calm şi ridică un deget amenințător.

— Sper... Altfel voi fi nevoit să iau împotriva dumitale măsuri cel puțin neplăcute. Până azi, aveam tendința să vă consider vorbele dacă nu pertinente, cel puțin respectabile; nu mă obligați să-mi schimb părerea.

— Sunt limite ce nu trebuie depăşite, adăugă Van Melsen.

Zénon preferă să nu zică nimic şi se mulțumi să plece capul în semn de supunere. Ar fi făcut mai bine să-şi muşte limba înainte de a avansa asemenea argumente. Donatelli se uită la el câteva clipe, judecându-i gradul de obedienţă şi încercând să ghicească atitudinea pe care trebuia să o adopte ținând cont de prezența acestui episcop intransigent.

— Pentru moment, vă interzic să vă atingeți de acest schelet, porunci el după momentul de gândire.

În peşteră, Agnès era şi ea într-o stare neobişnuită. După întâlnirea cu Zénon se întorsese la ascunzătoare să pregătească o băutură al cărei secret îl ştia. Dar, pe măsură ce alegea ingredientele şi le aşeza lângă marmită, îşi dădea seama că mintea îi era mai ocupată cu gândul la acel savant încântător decât la rețeta elixirului ei.

Zénon de Mongaillac o surprinsese. Era cât se putea de limpede că nu semăna cu niciunul dintre țăranii pe care îi întâlnea atunci când mergea în sat. Nu era doar o chestiune de educație, de politețe ori de curtoazie, ci mai cu seamă o problemă de sinceritate. Ea avea întotdeauna sentimentul că oamenii, în afară de Amedée, aveau un gând ascuns când i se adresau. O idee legată de desfrâu, desigur, dar nu numai. De parcă viața în comunitate îi obliga să fie mereu cu ochii în patru, implicați într-un conflict în care se înfrunta o familie sau alta, şi că nu erau în stare să se adreseze cuiva fără să aibă în minte riscul pe care şi-l asumau. A vorbi cu altcineva era un mod de a-l alătura unui clan, de a-l face să aleagă între două părți.

Savantul era altfel. Îi vorbise cu o amabilitate spontană, neobişnuită pentru ea. Şi, mai ales, i se adresase ca unui egal. Nicio atitudine condescendentă sau complexată. Nicio teamă absurdă față de aşa-zisa ei vrăjitorie. O francheță care arăta o trăsătură de caracter pe care ea o observa pentru prima dată la un bărbat: respectul.

Iar Agnès îşi dădu seama că lucrul acesta avusese asupra ei un efect pe care îl crezuse întotdeauna rezervat celorlalte femei: fusese sedusă.

În acest timp, la episcopie, Van Melsen era enervat peste măsură.

— Un animal dispărut! Dis-pă-rut!!!

Nemişcat, cu mâinile încrucişate la piept, Donatelli se uita la el cum mergea nervos în lung şi-n lat prin fața şemineului. Cu prețul unui mare efort asupra sinelui, el reuşise să se calmeze. Ceea ce nu era şi cazul episcopului.

— Şi doar vă prevenisem! continuă acesta. Acum, toți savanții vor să se pună de-a curmezişul Bisericii. Nouă ne

revine misiunea de a veghea ca discursurile lor să nu ajungă să smintească mințile celor cinstiți.

Legatul ar fi preferat să fie singur ca să poată reflecta la toate acestea. Ezită o clipă dacă să-i spună clericului de existența stelei. Asta cel puțin i-ar fi permis să-i închidă gura, însă preferă în final să păstreze acest atu în mână pentru a-l folosi la momentul potrivit. Ridică din umeri.

— Până acum, acest Zénon de Mongaillac îmi părea totuşi un individ rezonabil. Ipoteza lui cu animalul nu era total lipsită de sens.

Van Melsen nu înțelegea să-l lase pe savant să scape aşa uşor. Voia să bată fierul cât era cald.

— Vă dați seama, Eminență, ce ar însemna ipoteza unui animal dintr-o specie pierdută? Însăşi perfecțiunea Creației ar fi de repus în discuție!

— Demonstrația sa conform căreia creatura ar fi trăit înainte de Potop era totuşi convingătoare, încercă să raționeze cardinalul. Altfel cum s-ar putea explica prezența cochiliei în locul acela?

— De acord în privința aceasta. Dar faptul că a trăit înainte de Potop nu înseamnă că a aparținut unei specii dispărute.

— Dacă nu a dispărut, ar trebui să o putem identifica.

— Întru totul de acord. Aşadar, nu se poate vorbi de un animal.

Donatelli se strădui să aprobe dând din cap. A te preface că acea blestemată de stelă nu exista era un exercițiu dificil.

— Să nu ne grăbim, zise el. Să gândim pe etape. Să presupunem că acest Zénon are dreptate în privința acestui punct. Dacă Domnul Nostru judecase că e mai bine să suprime o specie, este pentru că a considerat că aceasta o merita. În definitiv, Potopul nu a fost dat spre a distruge lumea unde creaturile păcătuiseră?

— Dar stă scris că Domnul a avut grijă să salveze o pereche din *fiecare* dintre creaturile Sale. De ce nu şi aceasta? Cum să ne explicăm că nu s-a urcat în Corabie?

Donatelli ridică din umeri ca pentru a spune că nu avea răspuns.

— Am să vă spun eu, continuă episcopul. Dacă acest schelet ar fi al unui animal – ipoteză absurdă, dar să ne imaginăm –, singura posibilitate care ne rămâne este că Domnul nu a salvat această specie pentru că nu a creat-o el însuşi!

Legatul înălță capul spre a-l privi fără să înțeleagă.

— Or, această creatură nu ar putea fi altceva decât un demon căruia i-a dat naştere Satana!

Uluire. E tot ce îi inspiră pe moment concluzia lui Van Melsen. Dar, încetul cu încetul, sensul acestor cuvinte puse stăpânire pe mintea lui. Un sens ale cărui implicații îl înfricoşau chiar înainte de a le exprima în cuvinte.

— În orice caz, chestiunea este mult mai gravă decât vi se pare, continuă Van Melsen. Ghiciți ca şi mine consecințele teologice ale unui astfel de lucru...

Donatelli oftă adânc şi se sprijini ca să se aşeze. Era sătul de toate aceste complicații. Van Melsen păstră câteva clipe de tăcere înainte de a adăuga:

— Ce vă gândiți să faceți?

— Nu, ştiu.

— Zénon de Mongaillac trebuie redus definitiv la tăcere.

— Tocmai i-am interzis să se atingă de schelet.

— Mi-e teamă că nu-i de-ajuns.

Legatul ridică ochii spre el. Acest diavol de Van Melsen ghicise mai iute pericolul afirmațiilor făcute de savant. Îşi reproşă că nu fusese mai rapid. Acum se afla în neplăcuta poziție de a-i suporta reproşurile. Şi aşa ceva nu-i plăcea.

— Trebuie să declarați cât mai repede că este vorba de un sfânt, conchise Van Melsen dornic să încheie dezbaterea.

— Dar... Dacă acest Zénon de Mongaillac are dreptate?

Episcopul îi aruncă o privire încruntată.

— Să ne înțelegem bine, Eminență. Acest savant *nu poate* avea dreptate.

Donatelli primi lovitura fără a răspunde. Fiindcă problema care îi fulgeră prin minte în timp ce asculta elucubrațiile acestui nesuferit de episcop era că un demon nu putea exista. Că Satana poate lua chip din când în când într-o creatură de carne şi oase era de ordinul posibilului, atâta timp cât era vorba de broaşte sau şerpi. Nu era un lucru absurd să se

gândească la faptul că poate locui provizoriu în corpul unor animale create de Dumnezeu. Dar animalele fabuloase despre care vorbeau legendele? Ca şi fiara cu care s-a luptat sfânta Marta, Donatelli preferase întotdeauna să creadă că erau nişte simboluri, nişte alegorii, reprezentări ale Răului menite să nutrească imaginația credincioşilor. Nu nişte creaturi adevărate. Căci altfel, asta ar însemna că Satan avea puterea de a da viață. Iar aşa ceva făcea din el egalul lui Dumnezeu...

12

Agnès coborî în sat ca să-i facă o vizită părintelui Amedée. Imediat ce trecu pragul prezbiteriului, îl găsi pe preot străduindu-se să-şi tragă anteriul pe el care îi ținea loc de sutană ca să meargă în vizită la Aldegonde. Sănătatea bătrânei se înrăutățise brusc în cursul zilei, iar Amedée era convins că sosise vremea să-i dea ultima împărtăşanie.

Ideea că veterana din Lansec poate fi pe punctul de a părăsi lumea aceasta fu un şoc pentru el. Chiar dacă nu avea o mare afecțiune pentru ea, încerca totuşi, ca pentru majoritatea sătenilor, un profund respect. Un respect distant, desigur, şi pe deasupra amestecat cu frică, dar totuşi un respect. Apoi, posibila ei dispariție va fi, neîndoielnic, un eveniment considerabil. Aldegonde reprezenta într-un fel sufletul satului Lansec. Ea văzuse născându-se toți locuitorii săi. Era în acelaşi timp martorul de aproape un secol de istorie a satului şi depozitarul memoriei străbunilor. Cu ea dispăreau multe amintiri, multe lucruri mărunte care transformaseră Lansecul în ceea ce era acum. Iar Amedée ştia că viața enoriaşilor săi va intra atunci într-o nouă etapă. Aşa cum nişte copii a căror mamă tocmai dispare brusc şi se trezesc rămaşi singuri.

Cunoscând viața pe care o dusese Aldegonde, părintele Amedée bănuia că ea urma să dea peste câteva probleme pe lumea cealaltă şi se temea de spovedania bătrânei. Ce orori urma să fie nevoit să audă, nu ştia. Nu voia nici măcar să-şi imagineze.

Agnès nu împărtăşea acest mod de a privi decesul iminent al bătrânei. Pentru ea, Aldegonde nu era nimic altceva decât o bătrână care îşi sfârşea firul vieții. Pentru tânără, moartea nu

era o trecere în lumea de dincolo, ci începutul unui nou ciclu. Îşi construise concepția vieții şi a morții pe vreo legendă unde o formă rudimentară de metempsihoză ținea loc de religie.

De unde anume luase ea aşa ceva, Amedée prefera să nu ştie. Şi îi venea adeseori să o muştruluiască pe față în legătură cu ereticele sale credințe păgâne, care de altfel nu se bazau pe cine ştie ce lucruri solide. Agnès se limita a-şi concepe propria viziune asupra lumii pe baza unui raționament minimal care se sprijinea pe impresiile şi sentimentele sale. Dar aceasta era situația: Agnès credea în migrația sufletelor.

— Bătrâna asta se va transforma într-un gândac negru de bucătărie, zise Agnès ca să-l provoace pe preot, în timp ce îl însoțea la muribundă.

— Iar tu vei ajunge în Iad, alături de ea, dacă mai continui să spui asemenea răutăți.

Amedée cunoştea tendința fetei de a se distra agasându-l astfel şi avea obiceiul, atunci când se putea, să-i răspundă în acelaşi mod.

— Am să te rog să respecți cel puțin suferința celei care a ajutat-o pe mama ta să te aducă pe lume, continuă preotul. Iar dacă te aud zicând aşa ceva în fața ei...

— Parcă tu crezi că ea se va lipsi de plăcerea de a spune grozăvii.

— Indiferent ce a spus, a venit timpul să-i ceară iertare Domnului. Şi nu ne revine nouă, simpli muritori, să o judecăm. De-acum, este rolul Creatorului ei dinaintea căruia va trebui să apară. Şi doresc din tot sufletul să fie clement cu ea.

— Creatorul tău îmi pare a fi o bună scuză pentru ca să nu răspundem în fața celorlalți.

Bubuitul tunetului păru să-i răspundă. Amedée fu aproape amuzat când îl auzi şi desfăcu brațele ca pentru a sublinia evidența răspunsului său.

— Furtuna nu mă sperie mai mult ca El, i-o întoarse ea zâmbind.

Amedée îi aruncă o privire indignată oprindu-se în fața căsuței lui Aldegonde. Primii stropi de ploaie începeau să cadă, iar el se puse la adăpost sub streaşină.

— Că ai vorbe de ocară la adresa Bisericii, asta nu te scuteşte de un pic de respect şi de milostenie, făcu el ridicând un deget mustrător. Dacă nu eşti în cea mai bună dispoziție, va trebui să te rog să rămâi afară.

— Stai liniştit, am să fiu cuminte, răspunse Agnès făcând-o pe fetița virtuoasă. Vreau pur şi simplu să mă asigur că nu mai este nimic de făcut pentru vindecarea acestei bătrâne cucuvele.

Amedée se gândi un pic la situație şi îşi zise că, la urma urmei, dacă Agnès avea puterea să vindece bolnavii, nu era niciun motiv să-i interzică accesul la căpătâiul lui Aldegonde.

Aplecat asupra unei mese, Athanase clasa crochiurile scheletului cu ajutorul lui Bruno. Îşi petrecuseră cea mai mare parte a zilei punând la locul său bazinul gigantului – ceea ce nu fusese o treabă uşoară – şi atacau delicata problemă a vertebrelor. Până atunci, lucrările înaintau încet, dar singur. Nu erau deloc nemulțumiți de treaba făcută şi estimau că uriaşul începea, în fine, să semene a ceva.

A ce? Bruno încă nu putea spune. Continua să rămână la fel de gânditor în privința rezultatului final. Însă era obligat să admită că scheletul căpăta formă şi că la stadiul în care erau avea o oarecare similitudine cu un om de talie mare. Mai rămânea de ştiut dacă reconstituirea trunchiului urma să confirme această impresie.

Athanase, desigur, era departe de a împărtăşi scepticismul asistentului. Pentru el, nu era nicio îndoială că scheletul era al unui uriaş. Principala sa grijă era acum să termine această reconstituire cât mai repede. Îl cunoştea suficient pe Zénon de Mongaillac ca să ştie că nu se va resemna atât de uşor. Aşadar, era imperios necesar ca Athanase să-i poată prezenta legatului un uriaş acceptabil înainte ca elevul său să mai scoată vreo nouă teorie susceptibilă şi să introducă vreo îndoială în mintea lui.

Se auzi o bătaie în uşă. Înainte ca Bruno să aibă timp să se ridice ca să deschidă, Zénon intră în cameră.

— Ei, ia te uită, eminenta noastră somitate din capitală! zise ironic Athanase întorcându-se spre nou-venit.

— Bună ziua, maestre. Bună ziua, Bruno...

— Dacă ai venit să-mi admiri reconstituirea scheletului, mi-e teamă că ai venit prea devreme.

Zénon era stânjenit. Simțea nevoia să vorbească serios despre problema aceasta. Tonul sarcastic al lui Athanase nu era ceea ce aştepta de la bătrân. Discuția pe care o avusese cu cele două fețe bisericeşti îl cam răvăşise. Nu era atât de naiv încât să ignore că adeseori afirmațiile savanților intrau în conflict cu dogmele Bisericii, dar fusese întotdeauna convins că, dacă eşti mai moderat în vorbe, este posibil să conciliezi cele două puncte de vedere şi să ajungi la o armonizare a spiritelor. Evitând orice polemică, o argumentație riguroasă, considera el, îi putea convinge pe cei mai obtuzi dintre adversari.

Or, era limpede că se înşela.

Mergând la bătrânul său mentor, sperase, aşadar, să găsească o oarecare stare de bine.

— Nu, nu pentru asta... Aveți o clipă liberă? Mi-ar fi plăcut să discutăm de toate acestea cu calm.

— Dar eu sunt cât se poate de calm...

Athanase nu ştia pentru ce venise Zénon şi bănuia o manevră ascunsă. Nu avea intenția să lase garda jos.

— Am să vă las, propuse Bruno, care nu avea niciun chef să se afle implicat în această discuție.

— Nu, nu, obiectă Athanase ca să nu intre în jocul lui Zénon. Poți rămâne, Bruno. Sunt sigur că poate fi instructiv.

— Athanase, este absurd ca... Diferendul nostru... să ia o asemenea amploare. Suntem oameni învățați. Trebuie să putem trece peste partea pătimaşă a acestei probleme.

— Unde vrei să ajungi?

— Spun pur şi simplu...

Cum să înceapă? Zénon se aşează. Moralmente, era prea obosit pentru a susține o bătălie verbală în care voia să-l atragă Athanase.

— Nu mai ştiu... În mintea mea domneşte o mare confuzie, Athanase... Tocmai am avut o discuție destul de încordată cu Donatelli şi Van Melsen şi mărturisesc că sunt răvăşit de ceea ce a ieşit.

— Văd, zise Athanase neîncrezător. O întâlnire secretă cu cele două fețe bisericeşti... Abilă manevră.

— Nu era o manevră. Credeam că am descoperit ceva ce-mi poate confirma ipoteza şi voiam doar să le spun şi lor.

— Să le spui fără mine.

— Nu era niciun fel de răutate în asta, te asigur...

Athanase nu mai ştia ce să creadă despre fostul său elev. Se exprima cu o sinceritate ce sărea în ochi, iar asta îi amintea complicitatea care îi unea odinioară. Simți cum hotărârea lui începea să se clatine. Zénon era clar abătut, ceea ce era un lucru nou la care trebuia să fie atent. Luă, aşadar, un scaun şi se apropie de el.

— La ce descoperire faci aluzie?

Zénon de Mongaillac îi povesti atunci în detaliu conversația pe care o avusese cu episcopul. Fostul său profesor îl ascultă cu atenție, mângâindu-şi barba cu mâna sa îmbătrânită şi încrețită, aşa cum făcea întotdeauna când dădea atenție cuvintelor interlocutorilor.

— Vorbele legatului – o spun cu mâna pe inimă – mi-au zdruncinat convingerea, mărturisi Zénon după ce termină de povestit. Mă cunoaşteți de prea mult timp ca să nu ştiți că intenția mea nu este să mă împotrivesc Bisericii, dar şi mai puțin să-i atac dogmele... Chiar dacă am fost mereu convins că pot aduce lumina, adevărul, m-am gândit întotdeauna că, dacă aşa ceva nu aduce nimic Bisericii, nu îi va fi deloc potrivnică...

Athanase se uită la fostul său elev. Avusese întotdeauna o minte strălucită, însă nu era în stare să judece când trebuia sau nu să expună o idee. Diplomația nu fusese niciodată punctul său forte. Raporturile umane erau un domeniu în care era stângaci şi care nu se predau în nicio şcoală. Era o chestiune de sensibilitate şi de caracter. Dacă el reuşise să ajungă în vârful disciplinei pe care o preda, dacă se vedea atât de respectat de confrații săi, era înainte de toate ca urmare a faptului că se ferise să-şi facă duşmani. Iar pentru asta trebuia să ştii să taci în momentul în care oamenii nu erau dispuşi să te asculte.

— Atunci de ce să te încăpățânezi? întrebă el.

— Poate omul să renunțe la căutarea adevărului? Ne putem preface să credem că nu avem dreptate când suntem convinşi de contrariul?

— În ştiință, adevărul nu este o chestiune de credință, Zénon, ci de bun-simț.

— Sunt sigur că acest schelet nu este al unei ființe umane.

— Şi totuşi nu poate fi altceva. Peste două zile, voi fi gata să-i arăt acestui cardinal rezultatul reconstituirii mele. Şi, crede-mă, concluzia acestei afaceri nu va mai produce nicio îndoială. Nici măcar pentru tine... Tu eşti orb din orgoliu. Priveşte lucrurile în față. Că vrei să-ți întreci fostul maestru este de înțeles, dar asta să nu cumva să te facă să aperi cu orice preț nişte ipoteze fără rost.

Ascultându-l, Zénon se gândea la discuțiile sale eu Nicolas Stenon. Acesta îşi bătea joc în mod regulat de ideea lui René Descartes conform căreia adevărul era identificat după sentimentul de evidență pe care acesta îl provoca celui care se străduia să raționeze cu metodă. Însă evidența – era evident, glumea Nicolas – nu putea servi adevărului drept fundament. Nimeni nu afirmă cu seriozitate ceva fără a fi convins că are dreptate.

— Poate că aveți dreptate, admise Zénon după o lungă tăcere.

13

La căpătâiul lui Aldegonde, Amedée se simțea descumpănit. Bătrâna abia îşi mai putea ține ochii deschişi. Între două gemete, mormăia câteva frânturi de fraze nedesluşite pe care preotul încerca zadarnic să le interpreteze ca fiind o spovedanie. Însă, în ciuda eforturilor sale, trebui să accepte evidența: nu înțelegea nicio boabă din ceea ce spunea ea.

Cât despre Agnès, ea stătea puțin mai deoparte. Aldegonde îi era mai puțin antipatică decât îl lăsase pe Amedée să înțeleagă. Vorbele ei fuseseră doar un mod de a-l sâcâi un pic. Adevărul era că această bătrână avea multe puncte comune cu ea. Trăia în aceeaşi indiferență ostilă a sătenilor.

În plus, Agnès ştia că Aldegonde se lăuda câteodată că poate interpreta limbajul naturii. Această facultate era mai mult o

postură fondată pe nişte neverosimile credinţe mistice, însă atenţia pe care o arăta faţă de secretele lumii dovedea un interes adevărat. Dar în afară de asta, Agnès nu-i împărtăşea viziunea asupra lucrurilor. Cunoştinţele ei erau în realitate mult mai modeste, dar şi mai serioase. Dacă unii îi atribuiau daruri supranaturale, era din pură ignoranţă. Prin limbaj al naturii, ea înţelegea doar concluziile ce se puteau desprinde logic din vreun semn concret. Nu era nicio taină acolo. Era suficient să ştii să deschizi ochii şi să observi natura aşa cum trebuie. Nimic mai mult.

Aşadar, în ochii ei, Aldegonde nu era decât o sărmană bătrână respinsă de comunitate din cauza prostiei câtorva săteni. Nu era nimic periculos la ea. Cum nu era nici cazul ei. Trăia doar într-o lume guvernată de legi pe care doar ea era în stare să le priceapă.

Când Amedée ieşi să aducă nişte vreascuri ca să mai pună pe foc, Agnès rămase singură cu bătrâna. Impresia de pace care venea dinspre ea era atât de tulburătoare încât tânăra simţi că îi dau lacrimile.

Când se întoarse cu gătejele, Amedée o găsi pe Agnès lângă muribundă.

— Ce mai face? o întrebă preotul.

Agnès se ridică şi se îndreptă spre el.

— Nu mai e foarte tânără, şopti ea luând mănunchiul de crengi şi aşezându-l în vatră. Însă nimic nu arată că ar fi pe moarte.

— Dar important nu este să fie cu conştiinţa împăcată?

Agnès îl privi. Nu-i împărtăşea resemnarea cu privire la starea de sănătate a lui Aldegonde.

— Dacă n-ai nimic împotrivă, am să mai stau cu ea un pic. Dacă nu se poate face nimic ca s-o salvăm, poate că măcar există un remediu ca să-i uşurăm durerea.

— Dragostea pentru aproapele este un bun remediu.

— Dar poate că nu destul. Mâine, am să aduc ceva cu care să-i prepar un întăritor.

— Mâine poate va fi prea târziu.

— Atunci, stau să-i ţin mâna.

Amedée îi zâmbi. Prefera să o vadă generoasă şi altruistă decât provocatoare şi singuratică. Cine ştie? Oare se schimba?

Agnès petrecu noaptea la căpătâiul lui Aldegonde. Nu era mare lucru de făcut ca să o îngrijească. Starea ei era cauzată de vârstă, iar toată atenția pe care i-o acorda Agnès nu schimba nimic. Remediile sale nu-i puteau reda tinerețea.

Întorcându-se în seara aceea la han, Zénon era complet abătut. Athanase reuşise să-i strecoare o îndoială în minte. De altfel, era ceva mai mult decât îndoială. Începea că creadă că pornise pe o cale greşită încă de la început. Şi îşi dădea seama în ce măsură voința lui de a dovedi că scheletul aparținea unui animal se baza efectiv pe dorința de a se măsura cu fostul său maestru. Intuiția sa de la început fusese foarte sinceră, însă încăpățânarea de a continua pe această cale, în ciuda absenței dovezilor, era absurdă.

Această căutare a animalului necunoscut fusese un mod de a-i umple un gol. Deşi devenise un eminent anatomist, se mulțumise întotdeauna să urmeze curentele cărora alții le dădeau naştere prin descoperirile lor. Mult timp, sperase să facă vreo observație importantă care să modifice într-un mod consecvent situația cunoştințelor din vremea sa, dar, treptat, acceptase ideea că un asemenea lucru nu se va întâmpla. Sfârşise prin a accepta că va fi pentru totdeauna un modest om ce va merge pe urmele altora. Descoperirile şi invențiile erau pentru alții. Rolul său se limita doar la a le transmite altora.

Şi cu ipoteza aceasta, a unui animal necunoscut, crezuse că, în sfârşit, reuşise ceea ce visase în secret întreaga viață: posibilitatea de a aduce pe lume o contribuție esențială şi de a-şi lăsa numele în istoria ştiințelor.

Însă acum avea conştiința că acest vis nu fusese decât o iluzie.

Trecând prin fața rulotei lui René, staționată în apropierea hanului, Zénon fu smuls din meditația sa de un țipăt:

— Blestemăție! Porcăria dracului de vas!

Savantul îşi aruncă un ochi sub copertină şi îl zări pe amicul său scuturându-şi mâna rănită.

— Hei, ce faci atâta scandal? Ai să trezeşti tot oraşul cu urletele tale!

— M-am fript, explică şarlatanul încercând să-şi lege batista în jurul mâinii.

Zénon se urcă în rulotă.

— Lasă-l pe medic, zise el distrându-se. Pansamentul acesta n-o să-ți folosească la nimic. Ia, arată-mi.

René întinse mâna.

— Teamă mi-e să nu fie cazul unei amputări, făcu Zénon.

Şi cum şarlatanul părea să ia în serios gluma sa, adăugă:

— Doar dacă n-ai vrea să-ți bagi mâna într-unui din remediile tale pe bază de tutun.

René înțelese că îşi bătea joc de el şi îşi trase iute mâna, arătând cu bărbia lichidul pe care îl pregătea.

— Încercam să fac băutura de care ți-a vorbit.

— Cel pe bază de boabe levantine prăjite?

— Exact. *Qahoua.*

— Şi ce-a ieşit?

Şarlatanul îşi mişcă degetele. Păreau că funcționează bine.

— Ei bine, o să aflăm imediat. Fă-mi onoarea şi gustă tu întâi, îi propuse întinzându-i recipientul încă fierbinte.

Zénon aruncă o privire la băutura de culoare închisă.

— Vrei să beau asta?

— Hai, hai, sunt sigur că ai făcut altele şi mai rele.

Savantul clătină din cap...

— Dacă nu supraviețuiesc, n-ai să capeți nicio lețcaie din moştenirea mea, să ştii!

Închise ochii şi, sub privirea nerăbdătoare a şarlatanului, duse lichidul la buze.

—Ei?

Zénon nu-şi putu reține o strâmbătură.

— Amară, abia reuşi el să articuleze.

— Amară? Sigur? Ia să văd!

René bău la rândul său o gură. Fața i se înroşi.

— Infect! admise el. Cum naiba fac marinarii ăia marsiliezi ca să înghită aşa ceva?

— Habar nu am, dar ceea ce este sigur e că n-ai să faci avere vânzând-o.

Schimbară o privire amuzată. Apoi, târgoveţul ridică prelata, aruncă fiertura în stradă şi preferă să schimbe subiectul.

— Dar tu? Cum ţi-a mers azi?

— Îngrozitor, oftă Zénon. Mă întreb dacă n-am luat-o pe o cale greşită încă de la început...

— Vorbeşti de schelet?

— Bineînţeles. Episcopul şi cardinalul au mers până într-acolo încât să mă acuze de erezie!

— Nu glumi cu chestii dintr-astea, făcu René devenit brusc serios. Biserica nu ştie de glumă. Îmi aduc aminte că treceam într-o zi prin oraşul Basel. Mi s-a povestit o chestie ce se petrecuse cam cu două sute de ani mai înainte. Într-o dimineaţă, s-a descoperit un cocoş care ouase un ou. Nu mă întreba cum de e posibil. Poate că nu era un cocoş, ci o găină care semăna cu un cocoş. În fine, chestia e că sărmana orătanie a fost imediat judecată de un tribunal şi condamnată la moarte. Motivul: încălcase legile naturii, cele ce fuseseră stabilite de Domnul Nostru!

Îşi privi amicul cu gravitate înainte de a adăuga:

— Să nu-ţi treacă prin minte să faci vreun ou, Zénon...

Savantul nu răspunse. Înţelegea foarte bine ce anume voia să spună prietenul său. Dar era prea târziu ca să renunţe.

— Uită toată problema asta, insistă René. Găseşte-ţi o femeie şi schimbă-ţi viaţa. E un sfat prietenesc.

Brusc visător, Zénon se căută maşinal prin buzunare căutându-şi pipa. Mâna dădu peste cochilia descoperită în Lansec. Imediat, în minte îi apăru chipul lui Agnès.

— Am întâlnit una, mărturisi el.

— Una ce?

— O fată...

Surprins, René ridică o sprânceană.

— Şi nu-mi spuneai nimic?

— Doar am întâlnit-o câteva clipe...

— Ei hai, povesteşte-i totul amicului tău René.

Zénon îşi umplu pipa cu restul de tutun pe care îl mai avea ca să câştige timp să-şi găsească vorbele potrivite.

— O femeie extraordinară...

— Femeile sunt întotdeauna extraordinare când e cazul să ne seducă.

— Frumoasă...

— Fără barbă.

— Tandră...

— Atâta timp cât au ceea ce vor.

Zénon îşi dădu atunci seama că glumele şarlatanului îl deranjau. Mărturisirea lui privea un sentiment sincer şi cât se poate de real. Întâlnirea sa cu Agnès îl marcase într-o măsură pe care nu o bănuise.

— Tu te-ai acrit. E altfel, protestă el constatând că René îi strica plăcerea.

— Iar tu eşti îndrăgostit. Bagă de seamă... Ţine minte, prefer să te aud cum mă freci la cap cu scheletul...

În zori, Aldegonde păru să se simtă mai bine. Durerile se mai potoliseră şi fu în stare să vorbească.

— Eşti la fel de frumoasă cum era mama ta, şopti ea în timp ce Agnès încerca să o facă să înghită un pic de lapte.

Agnès fu emoționată de această confidență afectuoasă, îndepărtă o şuviță de păr care căzuse pe fața bătrânei.

— Nu vorbiți. Încercați să vă odihniți.

— Mama ta era o femeie minunată. Cu siguranță v-ați fi înțeles foarte bine... Am ajutat-o să te aducă pe lume, ştii?

Agnès zâmbi. Auzise deja de la părintele Amedée. Ca şi faptul că semăna cu mama. Dar îşi imaginase întotdeauna că acesta era pentru preot un mod de a se arăta amabil față de ea.

Aldegonde se întoarse spre tânără.

— Dar vorbeşte-mi mai bine despre tine, continuă ea scrutându-i chipul. La vârsta ta, ar cam fi timpul să te gândeşti la un soț. Nu-ți place nimeni din Lansec?

Agnès roşi puțin.

— Din Lansec, nu, admise ea după un timp.

Bătrâna schiță un zâmbet.

— Un străin, poate?

Agnès se amuză că discuția se transforma în confesiune. Amedée ar fi apreciat această răsturnare de situație!

— O să mă credeți o proastă, dar am întâlnit un bărbat...

— Frumos?

— Aşa s-ar zice.

— Nu-i neapărată nevoie, dar oricum e mai bine decât dacă ar fi fost urât.

Cele două femei râseră cu poftă. Aldegonde recăpăta un strop de vitalitate împărtăşind emoția fetei.

— De unde-i?

— De la Paris. E un savant.

— Să nu-mi spui că e bătrânul ăla nebun care a venit să studieze scheletul, se nelinişti Aldegonde.

— Da' de unde. Deşi cel de care vorbesc eu e de două ori mai în vârstă ca mine.

— Atunci nu-i nici tânărul care îl însoțea, zise Aldegonde amintindu-şi de asistentul lui Athanase.

— Nici. Îl cheamă Zénon de Mongaillac şi e... e amabil.

— Amabil?

— Da.

— Atâta tot?

— E deja mult.

Aldegonde se crispă brusc înainte de a cădea pe pat gemând. Agnès se repezi şi o luă de mână. Respirația bătrânei căpătă un ritm mai calm.

— Teamă mi-e că Domnul este nerăbdător să mă pedepsească, zise ea între două oftaturi.

— Nu spuneți prostii. O să vă simțiți mai bine de îndată ce poțiunea mea îşi va face efectul. Şi apoi nu aveți a vă teme de Domnul; dacă ați greşit cumva în trecut, sunt sigură că va şti să se arate indulgent.

— Singura greşeală de care mă simt vinovată este că i-am disprețuit prea mult timp pe semenii mei. Iar tu, draga mea Agnès, mi-e teamă că tu...

Aldegonde se întrerupse. Duse mâna la inimă şi începu să respire şi mai greu. Femeile se priviră îndelung. Chiar dacă Aldegonde nu îşi putuse sfârşi fraza, Agnès înțelesese foarte bine ce anume se pregătea să spună.

— E mai bine să stați liniştită, făcu ea. O să beți încet asta şi o să vă simțiți mai bine... Poate că mai apoi va trebui să dormiți un pic.

14

La puțin timp după aceea, în ciuda unei dureri groaznice de cap – aparent tutunul şi *qahoua* nu făceau casă bună –, Zénon merse pe dealurile de lângă Lansec. Ce anume venise să facă nu-i era prea limpede. Voia să se convingă că se afla acolo ca să verifice încă o dată cursul râului, dar ştia de fapt adevărul, nu se putea înşela pe sine. Impulsul răspundea în realitate nevoii de a o revedea pe Agnès.

A admite că se îndrăgostise ar fi fost un prag pe care încă nu era gata să-l treacă. Acest sentiment era de altfel pentru el ceva la fel de necunoscut ca şi animalul înalt de douăzeci de picioare. Totuşi, în adâncul său se găsea o ciudată zvârcolire a sufletului, o uşoară fremătare a întregii ființe pe care un altul mai puțin orb la emoțiile sale ar fi identificat-o de îndată. Problema era că el considerase întotdeauna dragostea ca pe o slăbiciune care o face pe victimă sclavul celuilalt. În cel mai bun caz era un afect asupra căruia mintea şi mai ales voința trebuiau să aibă o priză. Ideea unei pasiuni puternice imposibil de stăpânit era absolut străină concepției sale despre lucruri.

Rătăci un oarecare timp în apropierea drumului, dar, din păcate, Agnès nu era pe acolo. Dezamăgit, se aşeză pe o piatră şi privi în jur. Soarele era sus pe cer stropind tufărişul cu lumină. În curând, avea să fie foarte cald. Zénon trase aer adânc în piept. Mireasma ierburilor sălbatice îi pătrunsese până în suflet. Se aplecă să culeagă cimbrişor şi îl duse la nas. Pentru prima dată planta încetă să mai fie acel obiect de studiu pe care el îl numea *Thymus Serpyllum* ca să devină doar un fir de iarbă cu parfum aparte.

După ce petrecu clipe îndelungate în această stare de beatitudine, se hotărî să tragă folos din prezența sa pe aceste coline mergând să verifice dacă nu cumva râul care curgea în apropiere îşi avea izvorul într-un loc care ar fi putut explica prezența acelei cochilii în sat. Îi venise ideea că, în fond, de-a lungul timpului cursul de apă ar fi putut avea o altă albie. Nu era imposibil ca, în urma unor căderi de pietre, să fi fost deviat

pe un alt versant al colinei şi că, poate, cândva să fi trecut prin apropierea satului.

Se ridică aşadar în picioare şi îşi reluă drumul urmând direcţia pe care i-o arătase Agnès în ajun. După ce ocoli nişte stânci, ajunse în sfârşit la albia pârâului. Aşa cum i se spusese, era sec. Însă nişte semne clare arătau că pe acolo cursese apă. Ca să dea de izvor, era suficient să urce panta ţinându-se de aceste urme.

Nu era greu; terenul nu era prea accidentat, iar panta urca domol. De-o parte şi de alta a albiei pârâului, arbuştii tot mai numeroşi arătau că solul, pe măsură ce urca, devenea mai umed. Zénon înţelese că nu era departe de izvor.

Brusc, în timp ce escalada o stâncă mai înaltă decât celelalte, Zénon auzi un zgomot în amonte. Brusc, îşi aduse aminte de lupul care bântuia prin împrejurimi. Neliniştit, se urcă până în vârf şi aruncă o privire de cealaltă parte.

Mai jos, Agnès tocmai făcea baie în izvor.

Cu gura căscată, Zénon contemplă scena. I se părea că nu văzuse niciodată ceva asemănător şi atât de frumos. Numeroasele sale aventuri şi disecţii îi permiseseră să cunoască în detaliu secretele anatomiei feminine. Şi totuşi trupul pe care îl avea în faţa ochilor era mai tulburător decât toate cele pe care avusese ocazia să le vadă mai înainte. Formele uşor rotunjite ale pieptului şi coapselor, pulpele lungi cu proporţii perfecte, curbele taliei, totul i se părea de o perfecţiune divină. Bănui că atracţia nu se datora doar acestei mişcări sufleteşti sau trupeşti – lucrul nu era prea limpede – pe care prietenii săi filosofi ar fi numit-o dorinţă. Ştia foarte bine ce este dorinţa. Aici însă altfel stătea treaba. Dacă vederea acestui trup gol îi excita simţurile, o făcea cu o intensitate neobişnuită. Dorinţa fizică nu era totul; mai era ceva ce ţinea de emoţie.

Conştient că nu-i frumos ce face, închise ochii. O bruscă tresărire de moralitate. Lăudabilă, dar sortită eşecului. Zgomotul pe care îl făcea Agnès în apă trezea în el viziuni minunate. Puţin obişnuit să reziste dorinţei, cedă, aşa că se aplecă să dea deoparte frunzişul care îi împiedica vederea.

Un pic cam mult.

În cădere, se lovi cu capul de stâncă. Îşi pierdu cunoştinţa.

Athanase era foarte satisfăcut de reconstituirea sa. La lumina ambrată a torţelor, uriaşul său se înălţa maiestuos în subsolul universităţii. O muncă admirabilă. Dificilă, desigur, mai ales spre sfârşit, când a trebuit să pună oasele la peste douăzeci de picioare de la podea, dar în sfârşit recompensat.

După discuţia cu Zénon de Mongaillac, înţelesese că fostul său elev şi adversar sfârşise prin a şterge totul cu buretele. Se simţise atât de liber şi de uşurat încât hotărâse să grăbească şi mai mult reconstituirea. Îşi petrecu ziua ca să termine fixarea bazinului uriaşului şi o parte din coloana vertebrală. Când veni seara, era încă departe de ceea ce îşi propusese. Ca atare, se hotărâse să-şi petreacă aici şi noaptea. Bruno îl ajutase cât putuse, dar plecase acasă când ajunseseră la torace, lăsându-l pe maestru să termine singur treaba. Aşa că Athanase munci din greu ca să termine reconstituirea înainte de răsăritul soarelui. Voia să fie sigur că putea să-l arate încă de a doua zi dimineaţa.

Bătrânul învăţat ştia că nu prea făcuse treabă bună la sfârşit şi că braţele erau fixate provizoriu, însă important era ca uriaşul să aibă o formă definitivă convingătoare. Nu soliditatea ansamblului era primordială. Va fi timp pentru consolidare mai târziu, adăugând pe ici, pe colo câteva bucăţi de lemn.

Aşa după cum începuse să bănuiască, scheletul era mai înalt decât estimase la început. Avea fix douăzeci şi două de picioare. Începea exact sub bolta încăperii. Craniul enorm era fixat direct de scripetul aflat în vârful arcadei. Această talie impresionantă făcea din uriaşul lui unul din cei mai mari descoperiţi vreodată. Şi, mai ales, era întreg. Asta îl satisfăcea pe Athanase în cel mai înalt grad, desigur, şi totuşi îi venea greu să creadă că nu era o halucinaţie.

Cine era? Când a trăit? Cum se hrănea? Ce religie avea? Tot atâtea întrebări la care era prea devreme să răspundă. Dar nu se îndoia că va putea da în curând un răspuns. Poate că era chiar acea sfântă Marta pe care o cerea în gura mare părintele Amedée.

Oricum, sosise timpul să-l anunţe pe legat că poate veni să admire cât mai degrabă uriaşul.

Cât timp stătu ameţit, Zénon avu parte de un coşmar îngrozitor. Viziuni ale unor balauri înspăimântători şi ale unor monştri îngrozitori se suprapuneau în mintea lui rătăcită, dând naştere unor stranii arabescuri verzulii. Volutele cu forme inumane se ridicau în înalturi obscure încărcate de nori negri întunecoşi pe care creaturile încercau să-i străpungă muşcând şi împrăştiindu-i cu ghearele. Se văzu atunci pe sine scăpând de o astfel de muşcătură, înotând contra curentului în cerul acela tulbure, îngreunat de nişte veşminte udate de o ploaie invizibilă, şi ajungând la unul dintre luminişurile deschise în tenebre de unul dintre monştri.

Când îşi reveni, transpirase tot, încă nerefăcut. Nu înţelegea unde se află, iar ochii nu reuşeau să se adapteze la penumbra în care se afla. Când, în sfârşit, începuse a se obişnui cu lipsa luminii, să iasă din acest coşmar ca un animal înnămolit, îşi dădu seama că se afla într-o peşteră largă, luminată de nişte torţe.

Când o mână necunoscută îi trecu uşor peste tâmplă, întoarse puţin capul şi o văzu pe Agnès aplecată deasupra lui.

— Nu spuneţi nimic, îi şopti ea la ureche continuând să-i îngrijească rana.

Zénon încercă să se ridice, fără folos.

— Doamne, ce coşmar îngrozitor...

— V-aţi rănit la cap.

Închise din nou ochii lăsând degetele tinerei femei să-i potolească durerea. Îl cuprinse o stranie stare de bine. Se lăsă în voia sorţii, abandonându-se delicatelor atingeri care uşor-uşor, după cum îşi dădu el seama, deveneau nişte mângâieri.

— Nu vă îngrijoraţi, mai murmură ea, sunteţi la mine...

Zénon deschise un ochi ca să privească din nou grota.

— Locuieşti aici?

— Departe de oameni şi de răutatea lor.

Zénon o privi. În lumina blândă a torţelor, chipul ei era şi mai frumos. O umbră îi mângâia obrazul, trecând uşor peste marginea buzelor ca să alunece sub bărbie şi să dispară estompându-se de-a lungul gâtului. Vedea clar reflexul flăcărilor pe marginea cărnoasă a buzei superioare.

Cu o mişcare lină, imperceptibil, ea se aplecă. Zénon simți cum se pierde. Parfumul pielii îl ameți. Aşa cum un val ce se retrage lasă uneori să apară pe nisip o minunată cochilie, întunericul făcu loc luminii pentru a-i descoperi ochii. Ea îl privea cu o blândețe nemărginită.

— În afară de părintele Amedée, sunteți primul bărbat care pătrunde aici, zise ea uitând voit intruziunea lui Gilbert.

— De ce nu trăieşti în sat? întrebă Zénon ca să zică ceva.

— V-am spus. Răutatea lor mă sperie.

— Cu... sălbăticiunea care bântuie, ai avea şi mai multe motive să-ți fie frică aici.

— Sălbăticiunea asta, aşa cum ziceți, nu-i altceva decât un lup.

— Dar oamenii din sat cred ceea ce vor să creadă. Ei văd lumea cu ochii fricii şi ai urii.

Zénon reuşi să se ridice într-un cot.

— Oricum, ei vă cred o vrăjitoare.

— Ştiu. Dar dumneavoastră?

— Eu nu.

Timp de câteva secunde ce părură o veşnicie, nu schimbară niciun cuvânt. Zénon îşi dădu seama că ea îi mângâia capul cu tandrețe. Situația îl stânjenea. Se ridică.

— Cred că am o umflătură zdravănă!

— Ați căzut serios.

Îşi aminti, în fine, motivul căderii şi brusc se simți cumplit de jenat.

— Tre... Trebuie să plec.

— Nu sunteți în stare.

— Am... Am nişte treburi de rezolvat...

— Scheletul acesta nu vă lasă în pace.

— Dimpotrivă. A devenit rațiunea mea de a fi. De ce ai vorbit atunci când ne-am despărțit ultima dată de... suflarea balaurului?

Agnès se ridică şi ea.

— Atunci când se manifestă printre oameni, Diavolul ia diferite forme... grifon, țap, broască sau... balaur. Toți copiii ştiu...

— Dar balaurii nu există.

— Şi totuşi răsuflarea lor ca de pucioasă e cât se poate de reală.

Schimbară un zâmbet. Agnès îl însoți până la ieşirea din grotă. Afară, după cum arăta soarele, era dimineață.

— Dar... cât timp am dormit? se nelinişti Zénon punând mâna la ochi ca să se ferească de soare.

— Aproape o zi întreagă.

Athanase trebuia să-şi prezinte reconstituirea uriaşului. Zénon îşi amintea. Trebuia neapărat să o vadă, dar, dacă nu voia să întârzie, era nevoie să se grăbească.

— Trebuie să plec numaidecât.

— Tu treci pe lângă viață.

Tutuirea avu pentru el efectul unui pumnal pătrunzându-i delicat în inimă. După ce îi aruncă o ultimă privire, Zénon îi atinse tandru obrazul şi o luă de mână.

— Am să revin.

Şi, înainte de a se depărta, îi puse ceva în palmă.

Agnès rămase acolo, tulburată de gestul savantului. În pumn, simțea forma răsucită a unei cochilii mici.

Când Zénon de Mongaillac îşi făcu în sfârşit apariția în subsolul Colegiului Regal, cardinalul Donatelli, episcopul Van Melsen, magistrul Henri de Coursanges, Bruno şi Athanase Lavorel stăteau în picioare în fața unei perdele imense ce masca jumătate din încăpere.

— Doar pe dumneavoastră vă mai aşteptam, zise legatul văzându-l sosind cu sufletul la gură.

După ce ajunsese la concluzia că nu putea exista nicio creatură satanică, Donatelli aştepta cu nerăbdare să vadă uriaşul. Fiindcă îndoiala, de acum infimă, dar încă reală care îi mai stăruia în minte din cauza stelei, urma, în sfârşit, să fie risipită.

— Şi credeți-mă că am fi preferat ca această aşteptare să fi fost mai scurtă, sublinie magistratul pe un ton de reproş. Suntem cu toții nerăbdători să vedem acest faimos uriaş.

Zénon se scuză înclinându-se respectuos şi veni alături de ei, în fața cortinei. Constatând că toată lumea era prezentă şi atentă la ceea ce avea să urmeze, Athanase merse să apuce un colț al pânzei.

— Domnilor, începu el cu mândrie, trebuie să vă avertizez: ceea ce veți vedea este surprinzător.

Cu o mişcare, cortina se desfăcu, descoperind enormul schelet.

Observatorii fură mai întâi uluiți. În fața lor se înălța silueta unui monstru înspăimântător. Două picioare masive susțineau un bazin diform din care pornea o şiră a spinării cel puțin răsucită. Dacă toracele părea oarecum în conformitate cu ideea pe care putuseră să şi-o facă, brațele erau disproporționate. Dar mai ales craniul colosal ce trona în vârf avea un profil absolut hidos. Maxilarele sale proeminente prezentau o dentiție care îți dădea fiori, amplasarea nasului era, ca să zicem aşa, total absentă, iar orificiile oculare, două orbite goale, îi dădeau creaturii o privire de o înspăimântătoare neomenie.

Înfățişarea lui generală te făcea să te gândeşti la o ființă umană de talie foarte mare, însă acest uriaş avea o morfologie îngrozitoare.

— Ei? întrebă Athanase pe cât de agitat pe atât de nerăbdător să audă părerea martorilor. Ce ziceți? Impresionant, nu?

— D... da, bolborosi Donatelli.

— Cel mai mare *Homo Gigas* ce s-a reconstituit vreodată! Douăzeci şi două de picioare înălțime!

Zénon schimbă o scurtă privire cu magistratul. Van Melsen tăcea, aşteptând verdictul cardinalului, iar acesta degeaba se străduise; nu putea împărtăşi euforia bătrânului savant. Se apropie precaut de schelet.

— E... e imposibil.

— Ce anume? se nelinişti Athanase întorcându-se spre uriaş fără să înțeleagă.

— Nu, nu. Sunt dezolat... Acest... această creatură monstruoasă nu poate fi un sfânt.

Savantul se albi.

— Dar... Cum? Dar e un uriaş, nu?

—Nu ştiu...

Athanase se întoarse spre Zénon în căutarea unui sprijin.

— Zénon! Spune-i!

Rămas însă puțin mai deoparte, Zénon tocmai descoperise sub o prelată vreo cincisprezece vertebre uitate cu bună ştiință.

— Şi astea? Nu cumva ar fi coada uriaşului dumneavoastră?

Athanase se uita pe rând ba la Zénon, ba la ceilalți, pierdut.

— Sunt dezolat, făcu Donatelli.

—Dar...

Bătrânul se întoarse spre asistentul său într-o manevră disperată.

— Bruno! De ce nu mi-ai spus că au mai rămas vertebre?

— Eu? sări înțepat tânărul.

— Bineînțeles! Uriaşul meu nu-i întreg!

Bruno era sufocat de josnicia acuzației. De altfel, nimeni nu se înşela. Erau doar jenați.

Donatelli, Van Melsen şi Henri de Coursanges preferară să iasă în tăcere, în timp ce Athanase continua să-l certe pe asistent.

După plecarea lor, Zénon continua să stea cu ochii plecați. Nu-i plăcea să-l vadă pe fostul său maestru într-o astfel de situație. Şi totuşi nu putuse evita să arate vertebrele puse deoparte. Furios, Athanase se apropie de el privindu-l țintă drept în ochi.

— Tu... tu m-ai trădat. Niciodată nu am fost atât de umilit!

— Îmi pare rău. Dar ce altceva puteam face?

— Să susții părerea celui care te-a învățat!

— Dumneavoastră m-ați învățat să nu mă supun decât unui singur stăpân: adevărul.

— Nu striga „victorie" atât de repede, Zénon. Nu am nevoie de Biserică pentru ca să am dreptate. Confrații mei vor şti să recunoască un uriaş când li-l voi arăta! Cât despre imbecilul ăsta de cardinal... Vrea un sfânt? Va avea un sfânt! Fac trei modificări la blestematul ăsta de schelet şi va fi leit Iisus Hristos în persoană! Dar tu, tu să stai deoparte!

Ce putea răspunde Zénon? Îi aruncă o privire de simpatie lui Bruno şi ieşi.

15

În aceeaşi după-amiază, Amedée se străduia să bage un fir de aţă în urechea unui ac ca să-şi mai dreagă dulama cam prăpădită, când cineva îi bătu la uşă. Ştia că cererea sa de autentificare a scheletului urma să treacă o etapă decisivă şi aştepta cu nerăbdare ca un trimis al episcopiei să vină să-l informeze despre felul cum decurg lucrurile. Îşi trase aşadar haina şi merse să deschidă.

Cardinalul Donatelli stătea în pragul uşii.

— Eminenţă? Nu mă aşteptam la... E o mare onoare...

— Voiam să-ţi vorbesc, spuse simplu legatul strecurându-se în prezbiteriu.

Bunul preot îl primi cu excesul său de devoţiune obişnuit, încât Donatelli avu un pic sentimentul că îl lua drept Sanctitatea Sa în persoană. Îi propuse chiar să ia masa împreună – ofertă pe care legatul o acceptă imediat – şi îl servi cu acel delicios vin din regiune pe care începea să-l aprecieze.

Dacă Donatelli venea să-l vadă pe părintele Amedée, o făcea pentru a vorbi, în fine, cu o persoană integră. Cardinalul avea intenţia să-i povestească totul, însă, ascultându-l cum îi explică motivele pentru care ţinea atât de mult să aibă acele relicve, înţelese în fine ce încercase să-i spună acel Van Melsen, oricât de antipatic era: nu e bine să spui toate adevărurile. Dictonul era poate oarecum simplist, dar nu absurd. Îşi dădea seama că a evoca în faţa lui Amedée povestea creaturii dispărute însemna o greşeală. Şi totuşi nici nu se putea să se rezume la a-i înşira baliverne.

— Reconstituirea lui Athanase Lavorel nu a fost prea convingătoare, îi explică el, după ce terminară gustarea.

Amedée se mulţumi să dea din cap. Ghicise, după atitudinea interlocutorului său, că nu trebuia să se aştepte la veşti bune.

— Singurul lucru de care suntem siguri în privinţa scheletului este că nu-i vorba de sfânta Marta. Relicvele ei sunt la Tarascon.

Preotul îl privi o clipă, apoi lăsă capul în jos.

— Aşa mi se părea şi mie...

„Parşivul”, gândi legatul uitându-se la el. Bănuia de la început!

— Am preferat să nu spun nimic, mărturisi Amedée. Enoriaşii mei aveau prea mare nevoie să creadă aşa ceva.

— Problema este că Van Melsen a făcut cercetări ca să-i găsească un înlocuitor, însă...

— ... însă niciun alt personaj important nu a trăit pe-aici. Ştiu şi asta...

Tăcu un moment înainte să adauge:

— Lansecul este un sătuc pierdut printre dealuri. Ce sfânt s-ar fi putut interesa de el?

Donatelli nu răspunse. Se gândea la reconstituirea lui Athanase. Oare va putea să-l modifice în aşa fel încât să semene mai mult cu un uriaş? Altfel, va fi nevoit să privească stela cu alți ochi... Nu, e clar, nu putea fi. Trebuia neapărat găsit un sfânt care să se potrivească... „

După plecarea cardinalului, Amedée trecu din nou să-şi repare veşmântul, gândindu-se că toate speranțele sale de a-şi vedea în curând relicvele identificate erau de-acum tot mai reduse. Alte bătăi în uşă îl întrerupseră din nou. Lăsă acul cu ața şi se ridică nemulțumit ca să deschidă.

— Agnès! Ce faci în sat la ora asta?

Tânăra avea obiceiul să vină în Lansec dimineața devreme ori seara târziu ca să evite întâlnirea cu sătenii. Dar, de când lupul bântuia prin împrejurimi, rareori îl vizita după apusul soarelui. Amedée o pofti să intre.

— Stai jos... Dar eşti nebună să stai pe-afară în plină noapte cu lupul ăsta care ne dă târcoale!

— Lupul n-o să-mi facă nimic. E destul să-i cunoşti obiceiurile.

— Totuşi, l-a omorât pe bietul Octave.

— Ştiu... Am să te ajut să-l prinzi. Am pus deja o capcană. Va fi prins în câteva zile.

Amedée o privi surprins.

— Interesul pentru viața aproapelui nu prea îți stă în fire... Cum Agnès continua să stea cu fruntea plecată, preotul ghici că era preocupată de ceva. Se aşeză lângă ea încercând să-şi dea seama unde îşi rătăcise acul.

— Ce-i cu tine? întrebă el.

Agnès rămase un timp tăcută, apoi zise:

— În seara asta, pentru prima dată în viața mea, m-am simțit singură... Nu mă întreba de ce, nu ştiu nici eu...

— Apoi, dacă-i vorba de un miracol, acesta chiar este, făcu Amedée luând loc.

— L-am întâlnit pe acel savant... Ştii, Zénon?

— Auuu! sări preotul scoțând acul care i se înfipsese în fund. Zénon de Mongaillac? A, iată de unde vine miracolul!

— Nimeni nu mi-a vorbit înainte ca el... În afară de tine, desigur... Nu-i ca ăilalți. Când eram cu el în peşteră, s-a uitat la mine într-un fel...

— În peşteră? se indignă glumeț Amedée ridicând o sprânceană.

— Liniştește-te. A căzut rău de tot şi eu doar l-am îngrijit un pic... Dar poți să mă crezi, în ochi avea doar amabilitate. Nicio urmă de răutate.

Amedée, deşi făcând-o pe uimitul, era emoționat de această bruscă transformare. Agnès a lui era, în fine, pe cale să devină tânăra pe care o visa.

— Odată şi odată, Domnul vine lângă fiecare dintre noi. Azi, ți-a făcut un dar prețios.

— Pot să rămân aici peste noapte?

Părintele Amedée îi răspunse cu un zâmbet.

Bruno era tulburat. Felul în care Athanase Lavorel îl acuzase că a ascuns vertebrele îl scârbea. Se simțea trădat de cel căruia îi dedicase tot timpul său.

Dar un lucru era şi mai grav: acum simțea o adevărată îndoială privind natura scheletului. Nu i se zdruncinase numai încrederea în mentorul său, ci şi încrederea în ideile acestuia. Fiindcă reacția tuturor martorilor confirmase bănuiala ce i se strecurase în minte. Scheletul acesta nu era al unui uriaş.

— Prelații aceştia sunt nişte proşti! bombănea mânios Athanase pentru sine contemplându-şi extraordinara creatură. De parcă un individ de talia aceasta nu putea fi decât conform canoanelor estetice! Bineînțeles că este urzită în mod ciudat făptura aceasta. Dar cine nu ar fi, având o asemenea înălțime?

— Dar... vertebrele alea? riscă Bruno, cu ochii mereu plecați.

— Ce diferență ar face cinci vertebre în plus sau în minus? Le-am lăsat deoparte pentru ca uriaşul meu să poată încăpea sub boltă! Dacă ar fi măsurat câteva picioare în plus, ar fi trebuit să stea curbat. Iar aceşti eminenți specialişti nu ar fi ratat ocazia să spună că era infirm sau cocoşat!

— Nu sunt doar cinci vertebre în plus, ci mai mult de o duzină.

Athanase se întoarse în fine spre asistentul său. Era limpede că explicațiile sale nu reuşeau să-l convingă.

— Cinci, zece, cincisprezece, ce anume vrei să spui?

Bruno era jenat de faptul că trebuia să i se împotrivească maestrului. Dar afrontul pe care i-l făcuse Athanase îi înlătura şi ultimele rețineri.

— Eu cred că le-ați lăsat deoparte fiindcă nu sunt compatibile cu scheletul unui uriaş.

— A! Domnul nici măcar nu şi-a terminat studiile, dar domnul se crede în stare să-şi contrazică maestrul.

— Nu... nu asta am vrut să zic...

— Nu, bineînțeles... Dar te gândeşti că, la urma urmei, acest Zénon de Mongaillac, atât de dotat, are probabil dreptate. Că bătrânul doctor Lavorel e probabil senil şi că nu-şi mai dă seama ce face sau ce spune... Ascultă-mă bine. De vreo jumătate de secol, pretinse genii ca Zénon încearcă zadarnic să nu-mi dea dreptate. Iar dacă eu îți spun că acest schelet este al unui uriaş, atunci este al unui uriaş!

Bruno lăsă din nou ochii în jos. Nu era în măsură să înfrunte mânia maestrului. Şi, cu toate astea, încă nu era convins. Athanase se calmă. Înțelese că asistentul său fusese rănit de acuzația pe care i-o adusese şi ghici că de aici îi proveneau îndoielile. Schimbă tonul.

— Cât despre cele ce-am spus adineauri în prezența celorlalți... îmi cer scuze. M-am enervat. Înțelegi, să-i auzi spunându-mi că nu este un uriaş, ei care nu ar putea face diferența între un femur şi o tibie... Nu mai puteam de ciudă. Crede-mă, cele câteva vertebre nu schimbă cu nimic situația. Dacă am dat vina pe tine, este ca să evit să le dau vreo explicație... Şi îți dai seama cât se poate de bine că nu ar fi înțeles nimic.

Athanase îl bătu uşor, cu afecțiune, pe spate. Era convins că lucrul de care avea nevoie era pur şi simplu o explicație. Şi că aceasta îi va împăca, va face să se reînnoade legătura de complicitate şi de încredere reciprocă.

— Bine. Acum că ne-am lămurit, trebuie să pornim la treabă. Cardinalul acesta vrea un sfânt care să semene cu o statuie a lui Michelangelo! Două sau trei modificări, şi va fi mai frumos decât David!

Şi se întoarse spre Bruno ca să adauge cu un zâmbet complice:

— Chiar dacă va avea probabil un gât prea lung.

Aşezați la masa lor obişnuită, Zénon de Mongaillac şi René Grouchot dădeau gata ulcica de vin. Degeaba se străduise târgovețul să pară vesel, disperarea lui era cât se poate de clară. Îşi petrecuse întreaga zi făcând dozări diferite de *qakoua* fără a ajunge la un rezultat satisfăcător.

— Nu mai înțeleg nimic, se lamenta el. Oricum fac, obțin tot un amestec de nebăut!

— Poate că ți s-au vândut boabe de proastă calitate? Poate că sunt prea tare ori prea puțin prăjite? Sunt prea multe variabile în experiențele tale. E ca şi la schelet. Un os în plus sau în minus, un altul aşezat unde nu trebuie, şi Athanase dă peste o creatură diformă!

— Încerci cumva să-mi spui că băutura mea este oribilă?

— În orice caz, nu e prea bună. Chiar tu ai spus-o.

— E doar o chestiune de timp. Tot încercând, cu siguranță am să dau peste ceva. Află că sunt un pic mai încăpățânat decât măgarul meu!

— Asta-i ce avem noi în comun.

Zénon îşi revenise din încercarea prin care trecuse. Prezentarea uriaşului fusese un asemenea fiasco încât se considera din nou intrat în cursă. Reconstituirea nu permisese nici pe departe identificarea definitivă a scheletului. Dar, dacă era sigur că Donatelli este acum mai puțin convins de ipoteza uriaşului, nimic nu dovedea că e mai deschis față de aceea a animalului necunoscut.

Important pentru Zénon era că, în fine, se convinsese că avea dreptate. Când văzuse reconstituirea lui Athanase,

înțelesese imediat că propria ipoteză se dovedea a fi bună. Îndoielile i se mai risipiseră. Acum, nu-i mai rămânea decât să-şi reia cercetările şi să găsească dovada.

Meditase mult la treaba aceasta. De un lucru era sigur: scheletul era al unui animal ce trăise înainte de Potop. Lucrul acesta îl putea demonstra. În schimb, se punea problema să renunțe la ipoteza apartenenței la o specie dispărută. Era prea potrivnică dogmelor Bisericii şi nu se simțea în măsură să o atace. Dar, dacă nu se punea o asemenea problemă, era totuşi obligat să admită că specia în chestiune era totuşi necunoscută. Ceea ce nu uşura cu nimic identificarea.

Dacă Athanase nu i-ar fi fost atât de ostil, poate că ar fi putut găsi vreun indiciu studiind de aproape osemintele. Însă fostul său îndrumător îi interzisese categoric să se apropie de ele şi nu vedea cum ar putea să-l facă să-şi schimbe părerea.

— Sunt tot în acelaşi impas, se jelui el. Fără acces la schelet, nu pot face absolut nimic.

— Poate că asta are să vă ajute, se auzi atunci o voce familiară.

Pe masă ateriză un dosar enorm. Zénon şi René tresăriră şi ridicară capul. Lângă ei se afla Bruno.

— M-am gândit că, în lipsa scheletului, desenele v-ar putea fi de folos.

Zénon se uită la dosar. Era doldora de foi pline cu desene.

— Crochiurile? Bruno, Dumnezeu te-a trimis!

— Dumnezeu n-are niciun amestec.

Asistentul lui Athanase se aşeză lângă ei şi deschise dosarul.

— Athanase este la curent? întrebă neliniştit Zénon.

— Mai bine nu!

— Atunci?

Vă rog să nu-mi puneți întrebări. Nu ştiu care dintre dumneavoastră are dreptate. Dar, dacă dumneavoastră nu vă puteți apăra ipoteza, eu n-am să ştiu niciodată.

— Iată vorbe de om învățat! conchise Zénon bătându-l prieteneşte pe spate.

— Am avut un bun maestru...

Schimbară un zâmbet, apoi Zénon se repezi asupra desenelor pe care începu să le întindă pe masă sub privirea intrigată a lui René.

— Nu-i chiar mare, fiara, remarcă târgoveţul. Credeam că are vreo douăzeci de picioare.

— Douăzeci şi două, dacă ne luăm după reconstituirea lui Athanase, îl corectă Zénon.

— Aceste crochiuri au fost, evident, făcute la o scară redusă, se crezu Bruno obligat să precizeze.

Zénon nu mai era atent la ei. Era concentrat asupra desenelor pe care le tria şi clasa cu minuţiozitate. Ceilalţi doi îl observau în linişte.

— Măcar dacă animalul ăsta ar semăna cu un altul ce ne-ar putea servi ca model... Însă asistentul meu de la Paris l-a comparat cu toate animalele de talie mare ca balena, elefantul, rinocerul, ursul... Nu-i nicio asemănare... Totuşi, unele părţi ale scheletului îmi aduc aminte de ceva, sunt sigur... Uite, bazinul, spre exemplu.

Îi arătă lui Bruno desenul respectiv.

— Pelvisul acesta... L-am mai văzut undeva... Dar unde?

— Dacă îmi pot permite, zise tânărul, mă duce cu gândul la al unei păsări.

Zénon privi din nou desenul.

— Păi da, ai dreptate... „

— Numai că mi-e greu să văd o pasăre de mărimea aceasta şi niciuna, din câte ştiu, nu are dinţi.

— Un pui de douăzeci şi două de picioare cu dinţi? râse René. Şi cum ziceai că este *qahoua* mea?

Cei doi savanţi zâmbiră. Ipoteza era, într-adevăr, ridicolă.

— Mai e şi maxilarul ăsta, adăugă Zénon. Sunt sigur că am mai văzut ceva asemănător...

Dădu din cap, resemnat. Era clar că, de fiecare dată când avea sentimentul că dă de capăt, soluţia dispărea.

Mai târziu în noapte, reîntors în penumbra camerei sale, Zénon încercă să studieze crochiurile la lumina unui opaiţ. Dar degeaba întoarse desenele în toate felurile, revenea mereu la maxilar. Era sigur că mai văzuse la un animal o dentiţie asemănătoare. Dar unde? Obosit, se întinse pe pat.

Scheletul acesta era o enigmă care sfida înțelegerea. Un bazin şi un pelvis de pasăre, dinți care ar fi sfârtecat şi un bou, totul măsurând nu mai puțin de douăzeci de picioare. Un astfel de monstru nu putea exista. Şi totuşi oasele acestea nu erau câtuşi de puțin o iluzie a simțurilor. Desigur, mai rămânea posibilitatea să fie rămăşițele mai multor animale. Dar aceasta presupunea atâtea coincidențe încât era destul de improbabil. Dacă ar fi fost spre exemplu trei femururi sau două bazine, chestiunea ar fi fost repede rezolvată. Or, aşa după cum remarcase Athanase, erau doar elemente pentru reconstituirea unui singur schelet.

Dar care?

Întins pe spate, nu reuşea să adoarmă şi lăsă privirea să-i rătăcească pe plafonul cămăruței sale. O clipă, chipul lui Agnès veni să se imprime ca prin farmec pe ipsosul crăpat. Iar Zénon îşi aminti pulpele frumos rotunjite pe care le văzuse la izvor, revăzu sânii lucind în soarele amiezii, coapsele care chemau o atingere a mâinii cu aceeaşi insistență cu care misteriosul schelet cerea o explicație. Agnès era frumoasă şi atrăgătoare. Trebuia neapărat să o vadă. Agnès... Prenumele suna ca o promisiune de voluptăți şi de tandrețe împărtăşită. A doua zi, se va întoarce pe dealuri.

Privind o umbră ce tremura pe plafon, Zénon recunoscu forma delicioasă a gurii lui Agnès. Îl cuprinse o poftă irezistibilă de a o săruta. O gură cu buze moi şi cărnoase, proaspete ca roua zorilor, o gură care se deplasa... Se deplasa? Zénon căscă ochii. Gura sau mai degrabă umbra se deplasa efectiv pe tavan. Forma, nu mai groasă de un deget, avea mişcări bruşte. Zénon o urmări maşinal cu privirea.

Era o şopârlă. O şopârlă obişnuită cum sunt atâtea în regiunea Languedoc. O şopârlă micuță verde şi inofensivă, cu coada lungă acoperită cu solzi, cu labe scurte şi iuți, cu capul ascuțit al cărei maxilar...

Zénon încremeni.

Maxilarul.

După câteva clipe de stupoare, se ridică în grabă ca să înhațe foaia pe care era desenat craniul scheletului. Cu mâna ezitând, deschise mai apoi unul dintre voluminoasele lucrări de

anatomie ale lui Konrad Gesner, apropie lumânarea şi dădu nervos paginile. Pe una din ele se vedea desenul unei şopârle. Pe cea opusă, maxilarul.

Zénon compară cele două ilustrații. Tremura.

— Nu... nu e cu putință, bâlbâi el înmărmurit.

PARTEA A TREIA

EXPIATIO

1

Vatican, 1655

În Capela Sixtină, primele luciri ale zorilor îndulceau culorile frescelor cu un văl albăstrui. Silvio Rampallo, cu ochii mari deschişi, încerca să articuleze ceva fără a putea scoate vreun sunet.

— Da, o şopârlă, sublinie cardinalul Donatelli ca să bată şi mai adânc cuiul. M-ai înțeles bine.

Silvio Rampallo ieşi din amorțeală. Clătină capul ca să se asigure că este cu adevărat treaz şi că ceea ce tocmai auzise nu fusese rodul imaginației sale.

— Dar... e... e imposibil, reuşi el să bâiguie. O şopârlă, este... este ceva piccolo! Ceva *mic!* Chiar minuscul!

— *Piccolo,* da. Dar nu aceea, Silvio. Oasele erau mult mai mari decât tot ce ți-ai putea tu imagina. Numai maxilarul era tot atât de mare cât scaunul pe care stai tu. Iar dinții, lungi ca degetele de la mână.

Silvio rămase nemişcat câteva secunde. Acum, că putea vizualiza creatura, talia ei i se părea încă şi mai ieşită din comun. De parcă acest schelet nu fusese până atunci decât o abstracție. Ridică mâna stângă ca să o examineze şi plecă privirea ca să evalueze dimensiunile scaunului. Aşa ceva sfida înțelegerea.

— *Santa Madona... mur*murură el.

Donatelli contempla fața uimită a confesorului său. Faptul că reuşise să-l intereseze într-o asemenea măsură îi producea o reală satisfacție.

— Da, Silvio, descoperirea pe care tocmai o făcuse Zénon de Mongaillac îl uluia la fel ca pe tine...

Camerlingul clătină din cap. Umberto se înşelase asupra carierei sale, gândi el. Poet, iată care îi era adevărata vocație.

Povestitor, fabulator. Suveran pontif nu era pe măsura talentelor sale.

— Tot ce mi-ai spus este extraordinar, zise el ridicându-se, dar, dacă vrei să aud şi restul poveştii tale, va trebui să merg să mă uşurez. Am impresia că o să-mi plesnească băşica.

Zicând acestea, se îndreptă spre fundul sălii pe unde aveau acces la latrine.

Întins pe cuvertura sa, cardinalul decan Severino Massimo îl privi trecând prin faţa lui. În cursul nopţii, observase de la distanţă ciudatul cuplu format de cei doi prelaţi, Donatelli şi Rampallo, cu sentimentul confuz şi neplăcut că este ţinut deoparte de ceva important. Trebuie spus că, din cauza luminii tremurătoare a sfeşnicului, prezenţa zdrobitoare a frescei şi pătrunderea fugară a razelor de lună, atmosfera generală contribuise la atribuirea unei aparenţe de siniştri conspiratori.

De mai multe ori, fusese ispitit să tragă cu urechea, dar îşi înfrânase imediat intenţia, amintindu-şi că, deşi curiozitatea nu era unul dintre cele şapte păcate capitale, rămânea totuşi un defect josnic. Şi cum nici întreruperea unei confesiuni nu i se părea un lucru demn, preferase să stea deoparte.

De aceea, când îl văzu pe Silvio Rampallo îndepărtându-se, bătrânul profită. Se apropie de Donatelli cu paşi uşori, ca să nu-i trezească pe cei care încă mai dormeau, şi se opri la o oarecare distanţă de el pentru a-şi face simţită prezenţa tuşind ostentativ în batista-i de mătase.

Donatelli se întoarse spre el zâmbind.

— Severino! Iată-te foarte matinal!

— Eu... hmmm... binevoiţi a mă ierta că...

— Nu-ţi cere iertare. Eu sunt cel necăjit că am tulburat desfăşurarea scrutinului.

— Desfă...? A, da... da...

Cardinalul decan se prefăcu a-şi studia claritatea mucozităţilor din batistă şi, aparent satisfăcut, o scutură ca pentru a alunga o amintire dureroasă.

— Să uităm toate astea. Că aţi dorit să vă uşuraţi conştiinţa este un lucru mai degrabă onorabil. Deşi, cum să zic, într-adevăr, momentul... nu era prea bine ales. Eu... hmmm... presupun că în dimineaţa aceasta totul va reintra în normal...

Era mai mult o întrebare decât o afirmație, însă Donatelli se comportă ca şi cum nu ar fi perceput nuanța.

— Dorm cu toții? întrebă el.

Cardinalul decan se întoarse spre extremitatea galeriei care servea drept dormitor şi lăsă să-i scape un zâmbet.

— Nu vă încredeți în aparențe. Adversarii dumneavoastră profită mai ales ca să numere şi să renumere discret forțele pentru a mobiliza trupele. Mi-e teamă că şansele dumneavoastră slăbesc cu fiecare zi.

— Faptul că vreo câțiva indivizi vor trece în tabăra cealaltă în ziua scrutinului stă în natura lucrurilor, Severino. În rest, faptul că alegerea suveranului pontif, purtător al cuvântului lui Hristos, depinde şi de slăbiciunile omeneşti este ceva care vine de la sine. Altfel, în ce i-ar sta legitimitatea?

Severino Massimo aprobă cu un rictus.

— Slăbiciunile omeneşti, da...

Neştiind ce să adauge, făcu un gest în direcția uşii aflate la una dintre extremitățile capelei.

— Vă las. Trebuie să mă asigur că gustarea de dimineață este gata... Ia gândiți-vă ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi uitat să ne-o pregătească!

— În acest caz, în loc de alegerea unui papă, vei obține o schismă, glumi Donatelli.

Severino îi zâmbi.

— Bine... Constat cu uşurare că ați revenit la starea normală...

Şi zicând acestea îi mai aruncă o privire prietenească şi se îndepărtă încet, lăsându-se înghițit de lumina crepusculară şi de linişte. Când ajunse la ceilalți cardinali, Donatelli ridică din sprânceană.

— Starea mea normală? se amuză el. Mă întreb ce anume l-a făcut să creadă că mi-o pierdusem?

Când Silvio Rampallo, întorcându-se de la latrine, trecu prin fața celorlalți cardinali, observă că majoritatea încă mai dormeau, dar că unii dădeau deja semne ce anunțau o trezire dificilă. Ridică ochii spre ferestrele înalte de deasupra sălii. Peste câteva ore, se va relua alegerea succesorului lui

Inocențiu al X-lea. Donatelli avea puțin timp ca să-şi termine povestea...

2

Cu ochii ațintiți pe desene, Zénon era prea uimit ca să poată pune cap la cap două gânduri coerente. Când ieşi din starea de buimăceală, ridică ochii spre micuța şopârlă lipită de tavan şi fu cuprins de un profund sentiment de groază.

Acest schelet, această grămadă de oase pe care căuta de atâtea zile să le identifice, aceste resturi anonime asupra cărora Athanase şi cu el avuseseră păreri diferite, în privința cărora legatul trebuia să se pronunțe şi pe care Amedée pretindea a fi relicvele unui sfânt, acest schelet putea fi, într-adevăr, al unei şopârle uriaşe?

— Aşa ceva nu poate fi... mormăi el.

În ora următoare, compară şi iar compară cele două desene. Cel făcut de Gesner era bine realizat, nu i se putea reproşa că nu dăduse atenție acestui aspect al muncii sale, dar era oare mai puțin ciudat decât altele aflate în lucrare? Corespundea cu adevărat unui maxilar de șopârlă? Oare Konrad Gesner nu se mulțumise să copieze dintr-un alt autor fără să se străduiască să verifice?

Dar Bruno? Oare nu putea să fi comis vreo eroare desenând maxilarul? O confuzie, un moment de neatenție puteau duce la o eroare în aprecierea proporțiilor. Însă Zénon ştia că nu este aşa. Era sigur că Bruno făcuse o treabă bună şi că desenul era conform realității. El însuşi ținuse în mâini maxilarul respectiv. Chiar el făcuse un crochiu pe care îl trimisese împreună cu altele la Paris. Amintirea pe care o păstra era încă precisă în memoria sa. Nu, desenele erau corecte.

Totuşi, acest maxilar era o dovadă suficientă? Şi un alt animal putea probabil să aibă o dentiție similară... Deşi puțin probabil, lucrul nu era întru nimic imposibil. Dar cum să fii sigur? Cum să verifici dacă restul oaselor corespundea? Lucrarea lui Konrad Gesner nu-i putea fi de niciun folos în această privință. El se mulțumise să reproducă maxilarul, şi nu ansamblul scheletului.

— O şopârlă, murmură Zénon ridicându-se. Îmi trebuie o şopârlă...

Ideea era absolut simplă. Pentru a confirma ceea părea să demonstreze maxilarul, îi trebuia scheletul unei şopârle normale pentru a-l putea compara cu desenele făcute de Bruno. Dar unde se putea găsi scheletul unei şopârle în plină noapte, într-un han?

— Tu, drăguță, încă nu ştii, dar eşti gata să participi la cea mai mare descoperire a secolului!

Vietatea însă nu era totuşi dispusă să se lase prinsă fără să opună rezistență. Imediat ce Zénon se apropie de ea, aceasta o zbughi de-a lungul zidului pentru a se refugia în cel mai inaccesibil colț al tavanului.

— Stai acolo unde eşti, lighioană amărâtă, o certă Zénon urcându-se pe pat.

Dar şopârlă, refuzând cu încăpățânare să-şi descopere o vocație de model, fugi din nou. Zénon petrecu vreo câteva minute bune urmărind-o astfel în jurul camerei până ce se hotărî să schimbe strategia, fiindcă exista pericolul ca şopârla să se strecoare în vreo crăpătură şi să dispară. Aşa că aşteptă până ce animalul îşi găsi un loc şi studie chestiunea dintr-un punct de vedere rațional. Dacă voia să se apropie suficient de mult ca să o poată prinde, fără discuție că cea mai bună tactică nu era să se arunce asupra ei cum făcuse până atunci. Trebuia să se apropie încetişor, ca un prădător agil, să se deplaseze cu mişcări lente de-a lungul pereților, profitând de zonele umbrite. Odată ce-i va fi la îndemână, va sări pe ea fără să-i mai lase nici cea mai mică şansă.

Numai că, pentru a aplica acest plan, mai trebuia ca şopârla să nu stea cu obstinație lipită de tavan. Întâi, Zénon încercă să o scoată de acolo agitând mâna. Dar animalul, de acum, nu manifesta nici cea mai mică intenție să se mişte, rămânând în colțul său, urmărindu-l cu ochii săi mici şi vii pe stângaciul prădător. Zénon se resemnă aşadar să încerce să se ridice la înălțimea aceea cu ajutorul unui scaun pus pe pat.

Îndeplinirea acestei delicate manevre cu mişcări feline conform strategiei elaborate punea totuşi mari dificultăți.

Sprijinindu-se de perete, Zénon se cățără pe scaunul care se clătina periculos.

— Uite ce mă obligi să fac! protestă savantul adresându-i micuței reptile o privire dojenitoare.

Dispozitivul era instabil, iar edificiul se prăbuşi brusc cu mare zgomot, încât Zénon se trezi prins între pat şi perete.

René Grouchot, care stătea în rulota sa, fu trezit de zgomotul care îi ajunsese la ureche prin fereastra deschisă de la camera savantului. Convins că prietenul său se confrunta cu un agresor nocturn, se repezi în ajutorul lui, găsindu-l în această postură delicată.

— De-a ce te joci? făcu el ajutându-l să se ridice.

— Încercam să prind blestemata asta de şopârlă, răspunse Zénon arătându-i reptila care nu se mişcase.

— N-ai altceva mai bun de făcut în miez de noapte?

Zénon preferă să nu răspundă.

— O şopârlă nu-i ceva rău, ştii. Dar dacă vrei pot s-o zdrobesc, îi sugeră René apucând un pantof.

— Nu, nu! îl opri Zénon. Îmi trebuie intactă.

René se uită la amicul lui eu un aer neliniştit.

— Ca să faci ce?

— Trebuie... trebuie să o fierb.

— Ştiu că mâncarea de pe-aici nu e dintre cele mai bune, dar totuşi!

— Nu ca s-o mănânc, ci ca să o studiez.

— Şi pentru asta ai nevoie să o fierbi? îl întrebă René din ce în ce mai bănuitor.

— Ceea ce vreau să-i studiez este scheletul... Pentru asta trebuie să o fierb mai întâi. În felul ăsta carnea se desprinde mai uşor de pe oase.

René se strâmbă de dezgust şi se uită la şopârlă ghemuită în colțul ei. Sărmana ființă. Dacă Zénon nu avea intenția să o omoare mai înainte, asta însemna că o va fierbe de vie. Operațiunea promitea să nu fie prea plăcută.

Îl ajută totuşi să prindă monstrul. În timp ce Zénon, urcat pe scaunul său, speria animalul bătând tare din palme, René, înarmat cu un borcan, se ținea gata să sară pe el. După vreun sfert de oră de zbatere grotescă, şopârlă fu în sfârşit scoasă din

colțul ei. Speriată un pic, se repezi spre colțul opus al încăperii, unde încercarea de a fugi îi fu întreruptă de peretele transparent al borcanului. Zénon scoase un țipăt victorios: şopârlă era prinsă.

Cei doi tovarăşi ieşiră din cameră ca să meargă la rulotă.

Când René se apucă de aprins focul, Zénon luă o oală şi o umplu cu apă. În câteva minute, apa începu să clocotească şi totul era pregătit pentru a o pune la fiert. Zénon deschise borcanul, apucă şopârlă şi îi dădu drumul în oală. Şopârlă abia tresări. Două zbateri, şi gata. Mai rămânea de aşteptat să fie fiartă.

În acest timp, culcată în prezbiteriul lui Amedée, Agnès dormea adânc. Înainte de a se culca, se dusese să-i facă o vizită lui Aldegonde ca să fie sigură că nu avea nevoie de nimic.

Bătrâna îi spusese că se simțea bine şi că putea să meargă liniştită la culcare. Agnès îi dăduse să bea o infuzie şi, după ce îi urase noapte bună, se întorsese la prezbiteriu.

Adormise aşadar cu sufletul împăcat: pentru prima dată în viața ei, era o femeie fericită.

Totuşi, dragostea era un sentiment față de care se crezuse întotdeauna la adăpost. Dar, în seara aceea, certitudinea dragostei sale pentru Zénon i se înfățişă în toată limpezimea ei. Îşi aminti fața lui blândă când stătea întins, inconştient, în grotă. Atunci îl găsise frumos. Îşi amintea că îi contemplase mâinile, fine şi delicate ca ale unei fete. Se surprinsese încercând să şi le imagineze mângâind. Nu îndrăznise să-i mărturisească, desigur, dar mersese până într-acolo încât profitase de coma lui ca să-l sărute uşor pe buze. Doar ca să vadă ce efect avea. Acum, că se gândea la toate acestea, strângea între degete cochilia pe care i-o lăsase. Şi se lăsă purtată de vis cu o plăcere care îi topea sufletul.

Aşadar, îl visă. Visă că venise să o caute la grotă, că o lua în brațe, o acoperea cu săruturi înflăcărate, cu mângâieri de nespus, îi şoptea la ureche cuvinte tandre şi pătimaşe şi o ducea pe armăsarul lui alb spre ținuturi îndepărtate şi misterioase unde nori de culoarea varului plouau cu mii de cochilii...

Zénon terminase în sfârşit disecția şopârlei. Operațiunea fusese lungă şi delicată: trebuia să aibă grijă să nu strice fragilul schelet. Îndepărtase cu atenție pielea şi carnea, lăsând la oase doar ceea ce le ținea legate, acolo unde era posibil. Însă, în majoritatea cazurilor, fusese obligat să secționeze o articulație pentru a curăța restul de muşchi din jur. Puse mai apoi cu meticulozitate toate oasele pe o scândură, având grijă să nu le modifice dispunerea ca să nu aibă mai apoi bătaie de cap.

René Grouchot asistase la această autopsie un timp, până când îşi dăduse seama că toată afacerea nu-l pasiona. Golise, aşadar, o sticlă de vin ca să treacă timpul şi se culcase boscorodind împotriva capriciilor savanților, unii mai nebuni ca alții.

Odată treaba terminată, Zénon merse în camera sa şi compară scheletul curățat cu crochiurile pe care i le adusese Bruno. Acum era un pic mai calm şi efectuă studiul conştiincios. Se punea problema de a fi precis. Nu se putea mulțumi cu o simplă observare. Aşa după cum le repetase elevilor toată viața, verificarea unei ipoteze era faza cea mai importantă a muncii unui savant. Aici se afla izvorul tuturor erorilor.

Munca aceasta îi luă tot restul nopții. Când termină, mijeau zorile. Închise ochii o clipă. Era epuizat. Însă acum avea o certitudine.

Cu excepția maxilarelor, majoritatea celorlalte oase corespundea. Crochiurile prezentau câteva diferențe față de micul schelet. Dar existau atâtea specii de şopârle încât aşa ceva nu era un lucru uimitor. Esențial era că similitudinile erau mai importante ca diferențele. Forma generală a membrelor şi craniului era *grosso modo* aceeaşi cu a scheletului descoperit în Lansec. Vertebrele îndepărtate de Athanase erau într-adevăr o coadă. Dar nu coada unui uriaş, ci a unei şopârle. O şopârlă lungă de douăzeci de picioare!

Şi înțelese imediat de ce Nicolas Stenon nu găsise nimic atunci când comparase desenele trimise cu cele din bibliotecă. Cine şi-ar fi putut imagina că trebuiau comparate cu cele ale unei creaturi atât de mici?

Cum de putuse exista un asemenea animal? Zénon nu putea să-şi imagineze. Era un caz izolat, un specimen unic? Imposibil de spus. Dar trăise înainte de Potop. De acest lucru cel puțin era sigur. Şi, dacă te gândeşti bine, faptul că dispăruse din aceste regiuni era un lucru bun. Fiindcă o şopârlă de talia aceea trebuie să fi fost un animal îngrozitor. Un monstru înspăimântător. Dacă şopârlele de mărime obişnuită se hrăneau cu insecte, atunci care fuseseră victimele unui asemenea prădător? Numai gândindu-se la aşa ceva şi se înfiora de groază.

Alături de o astfel de creatură, lupul care bântuia prin împrejurimi era doar o glumă.

Abia după ce fixă oscioarele pe o scândură cu un amestec de apă şi făină Zénon de Mongaillac mai avu încă o revelație. Fiindcă acest animal înspăimântător, acest monstru terestru smuls din somnul lui milenar de mâinile neştiutoare ale câtorva țărani, această şopârlă lungă de douăzeci de picioare îi aminti de o altă creatură. O creatură afundată în memoria oamenilor din noaptea timpurilor, o creatură ce aparținea celor mai rele coşmaruri ale umanității, o creatură pe care frica seculară şi-o imaginase spre a da un chip diavolului...

3

Ziua ce se ridica peste Lansec se anunța ploioasă. Un giulgiu de nori joşi se răspândise, iar temperatura scăzuse brusc. Nimeni nu avea să se plângă, seceta făcuse deja prea multe pagube.

Amedée se trezi ca de obicei înainte de revărsatul zorilor. Traversând prezbiteriul ca să meargă în biserică, se opri câteva clipe în camera lui Agnès pentru a o contempla pe tânăra adormită.

„Cât despre un miracol, chiar aşa!" gândi el. Cine ar fi crezut că poate fi atât de radical schimbată de întâlnirea cu un bărbat? Ea care era atât de agresivă şi de disprețuitoare față de ceilalți, ea care se ferea de compania lor de parcă aveau râie, iat-o că venea să o ajute pe bătrâna Aldegonde şi să-şi arate interesul pentru siguranța sătenilor. Nu-ți venea a crede.

Şi ce frumoasă era! Adormită, ghemuită sub cuvertură, chipul ei angelic era bucățică ruptă din maică-sa. Fără îndoială că şi visele îi erau la fel de curate şi de neprihănite.

Amedée oftă. Venise timpul să tragă o fugă până la Montpellier ca să ştie cum mai merge treaba cu autentificarea relicvelor. Trecuseră câteva zile de când nu mai avea nicio veste de la Donatelli sau Van Melsen şi începea să fie serios neliniştit. Dar, pe de altă parte, se gândi el, dacă putea omorî lupul, oare era atât de urgent ca aceste faimoase relicve să stea în cripta lui? Brusc, îşi dădu seama că putea face două lucruri dintr-un foc. Reconvertirea lui Agnès putea fi considerată un miracol. Iar dacă acest miracol ar sta la originea capturării lupului, calmul va reveni în parohie, iar credința oițelor sale nu ar fi decât şi mai întărită. „Oricum, îşi zise el pregătindu-se de plecare, măcar pot spera să-i smulg afurisitului de episcop autorizația de a relua construcția bisericii mele."

Agnès se mişcă uşor în somn, iar Amedée se temu că a trezit-o. Ieşi din cameră fără zgomot şi închise încet uşa în urma lui.

Încă din zori, cu ochii încercănați şi mers nesigur, Zénon se duse la Colegiul Regal. Trebuia neapărat să-i vorbească lui Athanase despre descoperirea sa. Prea speriat ca să-şi închipuie felul în care fostul său maestru va privi toate acestea, înainta fără să se gândească la altceva decât la acea şopârlă uriaşă.

O ploaie măruntă cădea neîntrerupt. Drumul devenise un pârâiaş pe unde Zénon călca fără să-i dea vreo atenție. Pantofii, ciorapii de mătase şi toată partea inferioară se murdăriră imediat de noroi. Era ud tot şi nu îşi dădea seama. În mâna dreaptă, ferind-o cât putea mai bine, ținea planşeta pe care fixase scheletul micuței şopârle, iar sub braț, desenele făcute de Bruno, pe care se iveau mici pete de culoare închisă.

Penumbra culoarelor Colegiului Regal era rece şi jilavă. Zénon îşi trase capa udă pe umeri şi îl zări brusc pe Athanase Lavorel care se îndrepta spre laboratorul său. Bătrânul mai petrecuse o noapte albă ca să modifice scheletul şi se întorcea în fine în cămăruța lui, epuizat, dar satisfăcut de noua versiune. Zénon grăbi pasul şi încercă să-l ajungă. Athanase îl

zări la rândul său. Tot la fel de furios pe fostul său elev, încercă să-l evite şi intră repede pe scara în spirală.

— Athanase! Trebuie să mă asculți!

— Piei din ochii mei! strigă bătrânul urcând treptele ca un tânăr.

În spatele lui, Zénon agita desenele scheletului şi îi arăta micuța şopârlă.

— E foarte important! Ştiu ce este!

Ajunşi în fața uşii mâncate de cari a biroului, se opriră. Bătrânul savant se întoarse brutal spre Zénon.

— Ai auzit ce-am spus? Ieşi din incinta acestei universități! Nu eşti demn să pui piciorul în ea! Şi dă-mi înapoi astea! adăugă el smulgând violent desenele.

Fără a aştepta reacția lui Zénon, Athanase intră în birou, trântind uşa în nasul fostului său elev.

— E extraordinar! Athanase...! O şopârlă! Verifică! strigă Zénon din spatele uşii. Îți las aici scheletul!

Lăsă jos scândura. Nu se putea ca Athanase să nu arunce o privire.

De cealaltă parte a uşii, Athanase o făcea pe surdul. Nu putu totuşi să nu audă cuvintele fostului elev care, dezamăgit, cobora scările. Stătu gânditor câteva clipe şi, frunzărind cu mână ezitantă desenele, se duse la fereastră. Afară, ploaia se înteți se. Ziua se anunța mohorâtă şi morocănoasă. Athanase aştepta ca Zénon să iasă din clădire şi îl privi traversând strada încercând să se apere de ploaie. O asemenea îndârjire era stupefiantă. Oare el, la vârsta lui, avusese tot atâta voință? Fusese vreodată atât de convins de cele ce spunea? Curajul acesta de a-şi înfrunta atât maestrul, cât şi Biserica merita respect şi toată admirația.

Durerile înțepătoare de la şold se treziseră odată cu venirea umezelii. Se schimonosi de durere. Porcăria naibii de bătrânețe! De ce timpul nu putea să-i lase pe oameni în pace? Din fereastră îl privea imaginea cețoasă a unui om ajuns la capătul călătoriei. Un bătrân. Iar amintirea vremurilor când, ca şi Zénon de Mongaillac, era tânăr şi plin de vitalitate veni să-l sâcâie. Se revăzu săpând pământul într-o dimineață

neguroasă şi descoperind prima lui fosilă. O bucurie indescriptibilă. Nu avea nici douăzeci de ani.

Pe stradă, copiii se hârjoneau sărind prin băltoace. Athanase se simți dintr-odată foarte bătrân. „Şi dacă, la urma urmei, Zénon are dreptate?" îşi zise el.

Dar dacă Athanase putea să-şi pună întrebarea, lui Van Melsen nici nu-i trecea prin minte.

— E absolut o nebunie! O şopârlă lungă de douăzeci de picioare?! Vă dați seama ce spuneți? Nici cu gândul nu poți gândi!

Zénon stătea în mijlocul salonului lui Donatelli, cu hainele ude ce se scurgeau pe parchet, având cel mai umil aer posibil. Furios, episcopul se învârtea în jurul lui tunând şi fulgerând. Nu era obişnuit să fie luat de prost.

Donatelli se afla şi el acolo, sprijinit de masă, cu privirea pierdută în contemplarea unui imens tablou din spatele lui Zénon unde se vedea sfântul Mihail în luptă cu diavolul. Asculta invectivele episcopului cu un amestec de iritare şi teamă. *Aici zace fiara doborâtă de sfânta Marta,* spunea stela... Cum de era posibil?

— Şi totuşi, insistă Zénon, e suficient să comparăm...

— Comparați ce vreți, dar nu încercați să mă faceți să cred că o şopârlă poate fi lungă de douăzeci de picioare!

Zénon nu ştia cum să facă. Nu-i venise lesne să le explice că sfântul era în realitate o şopârlă uriaşă. Ştia foarte bine cum aveau să reacționeze cei doi. Numai că de data aceasta avea dovada celor ce afirma. Nu era vorba de a convinge sau de a încerca să-i facă să înțeleagă, ci de a demonstra.

Însă Van Melsen se arăta mai opac la vorbele sale ca niciodată. Ca să poată dovedi cele ce spunea, Zénon mai trebuia să poată spune vreun cuvânt. Aştepta deci ca episcopul să se mai calmeze ca să explice punctul său de vedere.

— Dar uitați-vă la scheletul unei şopârle! Este...

— Refuz să vă mai ascult vreo clipă neroziile!

Zénon se întoarse spre cardinal. Oare era cumva mai deschis să audă ceea ce avea el de spus? Donatelli însă, cu brațele încrucişate pe piept, nu arătă niciun semn de susținere şi

rămase absolut mut. Absorbit de contemplarea tabloului, părea indiferent la discuția ce se desfăşura în fața lui.

— Dacă aş putea încerca să vă arăt...

— Nici vorbă!

Episcopul îşi ieşise din fire. Niciodată nu auzise o asemenea absurditate. Faptul că savantul acesta avea tupeul să-i spună un astfel de lucru dovedea că îl considera un imbecil. Se opri în fața lui.

— Am să vă spun totuşi un lucru, îl amenință el. V-am avertizat mai de mult. Dumnezeu mi-e martor că noi am încercat să vă facem să pricepeți încă de la început. Nu ați vrut să ne ascultați sfaturile? Ei bine, treaba dumneavoastră. Nu eu voi suporta consecințele! Acum, ieşiți imediat!

Zénon îi privi. Nu aveai ce să aştepți de la aceşti doi ignoranți. Dădu din cap şi se îndreptă spre uşă.

— O clipă, îl opri Donatelli ieşind din contemplare.

Zénon se întoarse spre el cu speranță. Van Melsen se uită şi el la cardinal. Ce-i trecea prin minte?

— Nu păreți a avea aerul că înțelegeți gravitatea cuvintelor dumneavoastră, prietene, făcu Donatelli şi se îndepărtă de masă pentru a înainta lent spre el.

— Ce vreți să spuneți?

— Vreau să spun că nu păreți a conştientiza implicațiile celor ce spuneți. Veniți azi, liniştit, să ne spuneți că scheletul care s-a descoperit în apropiere nu este altceva decât o şopârlă lungă de douăzeci de picioare, imaginându-vă că noi vom accepta asta aşa, pur şi simplu? Ei hai, nu sunteți chiar atât de prost. Ştiți foarte bine că o şopârlă de douăzeci de picioare nu poate fi altceva decât o creatură a Satanei...

Van Melsen încerca să ghicească încotro bătea.

— Un demon? întrebă el.

Donatelli îl măsură cu gravitate.

— Un balaur.

Zénon evitase până atunci să pronunțe acest cuvânt. Ştia că este prea încărcat de semnificații, că putea induce în eroare pe cineva care nu se aplecase destul asupra faptelor. Cineva ca acest cardinal, spre exemplu, care înaintase atât de mult încât aproape că stăteau nas în nas. Şi zise:

— O creatură în privința căreia Iov precizează că „întrupează rezistența puterii celui Rău în fața lui Dumnezeu”. Nimic mai mult. Puterea celui Rău... Iar dumneavoastră ați vrea ca noi să acceptăm ideea că avem un astfel de specimen în chiar inima acestui oraş?

Zénon se dădu înapoi fără să vrea. Şi, ca pentru a arăta mai bine în ce măsură îl privea această problemă, Van Melsen făcu şi el câțiva paşi în direcția lui aruncând un ochi spre Donatelli ca să se asigure înainte de a interveni că îl înțelesese bine. Adăugă atunci pe un ton grav:

— Amintiți-vă cuvintele lui Iov: „Cine este atât de nechibzuit încât să-l întărâte? Este o deşertăciune să mai nădăjduieşti în izbândă; numai înfățişarea lui şi te dă la pământ; nimeni nu-i poate sta dinainte...”

Când Zénon de Mongaillac părăsi episcopia, ploua şi mai îndesat. Totuşi, el nici măcar nu observă. Mergea, fără grabă, pe străzile ude, cu veşmintele atârnând grele, apa şiroindu-i pe față, iar părul fiindu-i lipit de capul descoperit.

În mintea lui, balaurul se lega de poveştile pentru copii, de legendele şi miturile create pe de-a-ntregul de imaginația oamenilor. Nu întrevăzuse implicațiile teologice ale afirmațiilor sale. Ignorase ori uitase semnificația pe care o avea această creatură pentru nişte indivizi ca Donatelli sau Van Melsen. Socotea chiar că niciun om cu mintea întreagă nu putea crede în astfel de născociri. Poveştile astea cu balauri, creaturi ale lui Satan, țineau de lumea fabulelor nu de realitate.

Şi totuşi un astfel de balaur existase cândva pe pământ. Avea dovada.

Lui Zénon îi plăcea să creadă că rolul lui de savant consta în a aduce umanității progresul şi lumina. Toată viața, fusese convins că duce această luptă inegală împotriva ignoranței şi superstițiilor. Toată viața, luptase pentru a smulge ştiința din întunericul de nepătruns în care, după părerea lui, religia cufundase Occidentul timp de cincisprezece secole. Or, iată că acum trebuia să apere ideea că într-o zi, la începuturile timpului, un balaur umblase pe aceste pământuri. Iar acest

balaur reprezenta simbolul însuşi al acestui fapt, împotriva căruia lupta de ani de zile.

Destinul avea o slăbiciune pentru ironie.

Când se trezi, Agnès se simțea de parcă ar fi dormit trei veacuri. Când se ridică din pat, Amedée o privi cu un aer tandru.

— Ai dormit bine? făcu el arătând masa pe care pusese ceva de mâncare.

— Ca o regină.

— Ca o prințesă, o corectă Amedée. O prințesă care şi-o fi visat prințul.

Agnès roşi un pic şi se ridică să meargă la masă. Avea o foame de lup.

— Trebuie să merg la Montpellier azi şi m-am gândit că ai vrea poate să mă însoțeşti.

— Eu? La Montpellier? făcu Agnès care nu se îndepărtase niciodată de colinele ei.

— E un oraş interesant. Ai să fii surprinsă să vezi tot ce se poate găsi pe-acolo.

— Nu sunt sigură de...

— Eiii! O fată ca tine nu poate fi indiferentă la astfel de lucruri. Ai putea spre exemplu să găseşti ceva ca să-ți mai îmbunătățeşti ținuta vestimentară.

— Dar ce au veşmintele mele? întrebă Agnès privindu-şi zdrențele.

— Să zicem că ar putea fi mai elegante.

— Şi cu ce bani îți închipui tu că mi-aş putea oferi nişte haine?

— Am nişte bani cărora nu le văd întrebuințarea...

Amedée nu avea cu ce să-şi cumpere o dulamă, dar luase câțiva bănuți de la cutia milei din biserică. Faptul nu-i pusese nicio problemă de conştiință. Era convins că acționează spre binele comunității. Dacă reuşea să o câştige pe Agnès, să o integreze în viața parohiei, cunoştințele ei în materie medicală le-ar putea fi de mare folos. Iar pentru a o smulge de tot vieții ei de pustnică, socotea că cea mai bună soluție este stimularea interesului pentru Zénon de Mongaillac. Numai dragostea o putea salva.

Cum Agnès părea că încă mai ezită, Amedée adăugă privind în altă parte:

— Acum, că mă gândesc, la Montpellier nu se găsesc numai țesături. Mai sunt şi savanți...

La episcopie, în fața căminului unde se aprinsese focul, Van Melsen rămase tăcut vreme îndelungată. Zénon de Mongaillac fusese în sfârşit pus la locul lui, însă un sentiment de disconfort îi stăruia în minte.

— Problema e gravă, zise el.

Aşezat în spatele biroului, Donatelli se bătea pe burdihan cu degetele sale ca nişte caltaboşi. Evenimentele luau o turnură care nu-i plăcea nici lui.

— Credeți că ar putea fi adevărat? întrebă el fără a-l privi pe episcop.

— Şopârla uriaşă? Bineînțeles că nu! însă problema care se pune nu este dacă e adevărat sau nu, ci dacă îi putem permite cuiva să creadă că poate fi.

Donatelli se îndreptă în scaun. Episcopul acesta nu înceta să-i dicteze cum să se comporte. Era timpul să se decidă în sfârşit să ia o poziție cât se poate de clară.

— Mi-am petrecut viața luptând împotriva superstițiilor, Van Melsen. De la William Ockham la Roger Bacon, viziunea noastră asupra lumii s-a schimbat. Biserica aspiră la o reconciliere cu ştiința. Astăzi ca şi ieri, rațiunea trebuie să spună adevărul şi să explice credința. Însă nu o va putea face decât recunoscând adevărul lumii. Ştiți că m-am împotrivit condamnării lui Galilei. Desigur, nu aprobați acest punct de vedere, dar rămân convins că vorbele sale nu contraziceau cuvântul creştin... Adevărul nu trebuie să ne sperie.

Van Melsen lăsă din mână cleştele cu care încercase să învioreze un pic flăcările şi se întoarse spre interlocutorul său.

— Să ne sperie?! Vă dați seama ce s-ar întâmpla dacă i-am da dreptate acestui savant?

— Îmi imaginez. Dar ştiți la fel de bine ca mine că acest schelet poate efectiv să fie...

— Un sfânt. Nimic altceva.

— Sunteți tare sigur pe dumneavoastră. Avem parte de naşterea unei ere noi. Ocazie unică pentru a face ca rațiunea să

meargă mână în mână cu Biserica. Nu trebuie să lăsăm să treacă o asemenea şansă...

Episcopul îl privi măsurându-l cu neîncredere şi începu să meargă în lung şi-n lat prin faţa vetrei.

— Dacă această raţiune de care îmi vorbiţi vrea neapărat să spună adevărul, răspunse el, nu vă puteţi preface că ignoraţi valoarea cuvintelor acestui savant. Căci, dacă, aşa după cum pretinde el, arătarea aceasta ar fi trăit înainte de Potop... asta le-ar da dreptate gnosticilor... Nişte creaturi diavoleşti ce populau pământul în zorii apariţiei sale... Şi apoi Satana ar avea puterea de a da viaţă! Aşa ceva nu poate fi... Aşa ceva nu trebuie să fie!

Donatelli înţelesese – dar deja bănuia de câteva clipe – că Van Melsen pricepuse şi el pericolul. Asta îl deranja, desigur, întrucât chestiunea era dintre cele mai delicate şi se temea că acest episcop, cu grosolănia lui, să nu facă situaţia şi mai fragilă. Însă Van Melsen avea dreptate într-un punct: afirmaţiile lui Zénon de Mongaillac nu lăsau loc nici unui compromis.

Totuşi, din punctul său de vedere, trebuia acceptat adevărul, oricare ar fi fost el. Adevărul avea un caracter divin. Era ceva sacru. Dacă nimic de pe lumea aceasta nu îi scapă Creatorului nostru, atunci trebuie să avem încredere în El. Şi, pentru aceasta, să nu ezităm să ducem logica până la capăt.

— Van Melsen, începu el folosind un ton cât de cald şi de conciliant posibil, ştiţi ca şi mine că în Scriptură sunt lucruri confuze. Ştiţi de asemenea că se găsesc contradicţii şi pasaje inexplicabile. Chiar admiţând că nu suntem apţi să le înţelegem. Iar Satan face parte din aceste mistere.

— Satan nu poate da viaţă!

— Pesemne că Domnul i-a lăsat puterea aceasta fără ca noi să-i putem înţelege motivele. Dacă există balauri şi demoni, înseamnă că cineva trebuie să-i fi făcut. Dacă nu există, atunci de ce se face referire la ei în Scrierile sfinte?

— Dacă în Biblie sunt zone de umbră, nu noi avem menirea să le limpezim. Rolul nostru se mărgineşte la a-i propaga sfântul Cuvânt. Şi a-l apăra de cei care l-ar ataca prin vorbe degradante. Ori acest Zénon este unul dintre ei!

— Dar poate că afirmațiile sale nu sunt atât de eretice pe cât credem noi. Să punem problema altfel. Dacă acest schelet este al unui balaur, atunci ori a fost creat de Domnul nostru însuşi – caz în care noi va trebui să descoperim mai devreme sau mai târziu un specimen viu –, ori admitem că Dumnezeu i-a dat în mod provizoriu putere lui Satan să poată da viață, putere pe care i-a retras-o mai apoi.

— Două opțiuni periculoase, Eminență. În primul caz, riscăm să nu găsim niciodată vreun balaur viu şi să stăm cu sabia lui Damocles deasupra capului, iar în al doilea, jonglăm cu dogmele. Mi se pare cu mult mai prudent să suprimăm problema eliminându-i cauza: Zénon.

— Mai prudent, poate. Dar ar fi mai drept? Şi apoi, a îngropa problema în loc să o înfruntăm este o soluție nedemnă de Biserică.

— Nu este o chestiune de demnitate, Eminență, ci de supraviețuire. Nu putem risca.

— Vă este cumva teamă de adevăr?

Van Melsen încremeni şi se întoarse încet spre el.

— Nu există decât un singur adevăr. Cel din Sfânta Scriptură. Restul sunt doar minciuni. Iar a te îndoi înseamnă a te plia la şiretlicurile Satanei. Nu vă lăsați înşelat de manevrele sale viclene. Priviți lucrurile în față: încăpățânându-se în afirmația sa, Zénon de Mongaillac a devenit instrument al Diavolului!

Donatelli aşteptă să treacă un timp şi se aplecă asupra biroului său. Deschise unul dintre sertare şi scoase stela.

— Asta s-a găsit în fundația din Lansec, se mulțumi el să explice punând obiectul pe masă.

Intrigat, Van Melsen se apropie de el. După ce parcurse textul, ridică ochii spre cardinal.

— E o glumă, cred.

Privirea pe care i-o adresa Donatelli îi înlătură orice îndoială pe care ar fi putut-o avea.

— Pe toți sfinții... Credeți că lucrul acesta este autentic?

Legatul ocoli biroul ca să se apropie de el.

— Totul mă face să cred. Dar e greu să fiu sigur... După mine, această îndoială este totuşi suficientă pentru a ne înlătura certitudinile.

Van Melsen se uită din nou la stelă. După câteva clipe, întrebă:

— Când aveați de gând să-mi vorbiți de ea?

— Nu aveam încredere în dumneavoastră.

— Dar acum?

— La fel. Dar avem de făcut față unei probleme serioase şi am nevoie de concursul dumneavoastră.

Zénon se întoarse la han unde se târî până la o masă. Nu avea nicio poftă să ingurgiteze mâncărurile enigmatice pe care i le servea patronul şi se mulțumi să bea vin. Se simțea singur. Tare singur.

— Ceva nu merge?

Zénon ridică privirea şi îl zări pe René Grouchot mai jovial ca niciodată.

— Tot povestea asta cu scheletul? întrebă acesta luând loc la masă, cu o farfurie în mână.

Zénon aprobă dând din cap.

— Am fost la un pas de a face un ou.

Reflecția trezi un zâmbet uşor pe fața târgovețului. Nu avea nici cea mai mică idee despre ce era vorba, dar se simți obligat să-i împărtăşească necazul.

— Scheletul. Acum ştiu ce este, reluă Zénon... Iar ceea ce am descoperit este exact contrariul a ceea ce speram să găsesc... Eu, care visam să aduc lumina, iată că dau peste întuneric...

— Nu sunt sigur că te înțeleg, făcu René între două îmbucături, dar ştiu un lucru: niciodată nu trebuie să renunți la ceea ce crezi!

— Tocmai asta-i problema! Ce cred eu? Imaginează-ți spre exemplu că toată viața eşti îndrăgostit de o femeie şi descoperi într-o zi că e bărbat. Ce-ai face?

— Aş da-o afară în şuturi! Scurt!

— Dar dacă o iubeşti?

— Pe cine?

— Ei bine, pe bărbatul pe care îl credeai femeie.

René se strâmbă.

—Îți bați joc de mine?

— Deloc. E o analogie.

— Nu-mi prea place analogia ta, indiferent ce înseamnă acest cuvânt. Oricum, de-ar fi fost bărbat, aş fi văzut imediat!

— Nu neapărat. Cu barba ei, Petronille ar fi putut trece drept bărbat. Şi invers trebuie să fie posibil.

— Mă zăpăceşti cu întrebările tale...

— Mă aflu în punctul de unde am plecat.

René lăsă lingura. Povestea cu femeia-bărbat îi tăiase pofta.

— Dar la tine cum merg treburile? îl întrebă Zénon ca să schimbe tema.

— Continui experiențele.

— Şi?

— Rezultatul este tot o băutură scârboasă, dar i-am descoperit virtuți uimitoare.

— Adică?

— În ciuda nopții petrecute cu tine, când n-am dormit prea mult, mă simt excelent! Bănuiala mea este că mi se trage de la toată *qahoua* aia pe care am băut-o. Niciodată n-am mai simțit atâta vitalitate!

Zénon zâmbi uşor. I se ridica un pic moralul văzându-l atât de entuziasmat pe amicul său.

— Păcat că e la fel de infectă, adăugă totuşi şarlatanul.

Donatelli şi Van Melsen nu terminaseră discuția. Mergând alături prin capela episcopiei, se străduiau să reflecteze uitând animozitatea dintre ei.

— Ce credeți că poate face Zénon? murmură cardinalul după o tăcere îndelungată.

— Nu mare lucru. I-ați interzis să-şi continue cercetările. Am impresia că acum a înțeles... Dar ar trebui să ne asigurăm de asta.

— Nu putem totuşi să punem să fie arestat fără un motiv întemeiat.

— Este o opțiune pe care i-am sugerat-o lui Henri de Coursanges, dar mi-e teamă să nu țină prea tare la principiile lui. Refuză să-şi murdărească mâinile.

— Ceea ce, aparent, nu este cazul pentru toată lumea, îl persiflă legatul.

Van Melsen nu-i dădu atenție.

— Trebuie totuşi să găsim un mijloc de a-l reduce pe Zénon de Mongaillac la tăcere.

— Dezaprob orice metodă care nu respectă principiile enunțate de Biblie. Eu, ştiți, condamn excesele comise de Inchiziție.

— Totuşi, procedurile inchizitoriale erau indispensabile.

— Dar conştiința mea le respinge. Scopul nu poate justifica mijloacele. Şi apoi... din partea lui Zénon de Mongaillac, momentan nu este vorba decât de o părere.

— O părere periculoasă totuşi.

Donatelli se opri. Privi curtea capelei. Ploaia dăduse pietrei o culoare cenuşie care se armoniza cu tentele verzi ale muşchiului crescut pe alocuri. Din ea se degaja o impresie de eternitate imuabilă care trezi în el o profundă melancolie. Suspină. Trecuseră mai bine de douăzeci de ani de la procesul lui Galilei ale cărui cuvinte fuseseră socotite, şi ele, periculoase. Pe atunci, făcuse parte dintre cei care încercaseră zadarnic să-l apere pe savant. Era Biserica oare condamnată să comită la nesfârşit aceleaşi erori? se întrebă el.

— Eminență?

Legatul privea ploaia ce cădea în curtea capelei. Câte generații de prelați contemplaseră aceeaşi scenă? Şi câte veacuri va mai dura această înfruntare absurdă dintre credință şi adevărul lumii? Se întoarse, în fine, spre Van Melsen.

— Zénon este izolat. Nu l-a putut convinge nici măcar pe maestrul său...

— Dar oare nu există riscul să afle de existența acestei stele?

— Nu cred. Singurul care a avut-o în mână este un țăran analfabet.

— Atunci trebuie să o distrugem!

Donatelli era gata să protesteze, dar se întrerupse, căzând brusc pe gânduri. Ştia că Van Melsen, în ciuda antipatiei ce i-o inspira, avea dreptate într-un punct. Trebuia evitat ca afirmația lui Zénon de Mongaillac să se răspândească. Riscurile erau prea mari. Dar mai ştia şi că interdicția brutală risca să aibă un efect potrivnic celui scontat. Or, Zénon avea nevoie să

vadă cu propriii ochi şopârlă uriaşă. Încă mai era la stadiul de raționare şi trebuia să aibă în fața lui confirmarea tangibilă a elucubrațiilor sale.

— La ce vă gândiți, Eminență? zise, perplex, episcopul.

— Zénon încă nu are o dovadă definitivă a ceea ce susține. Vreau să spun că ipoteza i se bazează doar pe supoziții. Dacă rămâne la acest stadiu, nu va fi niciun pericol. Niciun om cu mintea întreagă nu-i va accepta concluziile. Cât timp nu va găsi dovada de netăgăduit pe care o caută, nu ne paşte niciun pericol. Când o va găsi, vom acționa. Nu înainte.

— Riscați inutil. Răul trebuie stârpit din faşă.

— Asta însă ne-ar obliga să facem o nedreptate. Stela îi acordă beneficiul îndoielii. Nu-i putem face nimic.

— *Dumneavoastră* nu puteți să-i faceți nimic. Eu însă mă aflu în slujba Bisericii cu trup şi suflet. Aş face orice ca să-i fiu Domnului de folos...

Donatelli se uită impasibil la episcop. Ultima remarcă era de prisos. Legatul înțelesese asta de mult timp.

4

Ulrich van Melsen îl primi pe părintele Amedée în biroul său. De data aceasta, părintele nu trebuise să aştepte mult, trăgând din această grabă neobişnuită concluzia că urma să i se aducă la cunoştință ceva nou în privința scheletului.

— Părinte Amedée, sunt fericit să te revăd, zise episcopul făcând câțiva paşi pentru a-l întâmpina pe preot. Superiorii spun lucruri cât nu se poate mai bune de dumneata.

— Adevărat? răspunse Amedée surprins de atâta curtoazie. Nu sunt sigur că merit...

— Ba da, ba da. Modul în care ai condus această chestiune sfântă este exemplară. Dar te rog, ia loc.

Amedée se supuse şi se aşeză în fotoliul destinat vizitatorilor. Ca de obicei, fără a şti de ce, se simți groaznic de rău aşezat în el. Poate, se gândi el, din cauza dimensiunilor încăperii care îndepărta orice intimitate din întâlnirea lor între patru ochi. Sau apăsarea aceasta provenea din tapiseriile întunecate care ornau pereții? Se strădui să-şi îndrepte atenția spre episcop. Amabilitatea aceasta ascunde ceva. Era o

bănuială de-a lui. Flatarea este întotdeauna semn că autorul ei are un gând ascuns.

— Totuşi, nu prea cred, mărturisi el. Nu am avut nicio veste de la Eminența Sa Donatelli de când m-a vizitat în sat.

— Ancheta înaintează, fii liniştit, făcu episcopul aşezându-se în fața preotului. De altfel, am intervenit chiar eu la Eminența Sa în favoarea Domniei Tale chiar adineauri.

— Acest... Zénon de Mongaillac pretinde totuşi că este vorba de un animal.

Van Melsen mătură această idee cu un dos de mână.

— Nu ține cont de nicio vorbă de-a lui... Mă ocup eu. Dar lupul? Tot se mai arată?

— Tocmai despre asta voiam să vă spun. Cred că de-acum am mari speranțe să-l capturez în curând.

—A?

— Una dintre enoriaşele mele ne poate ajuta.

Van Melsen ridică intrigat dintr-o sprânceană.

— Ştie cumva unde se ascunde sălbăticiunea?

— Ea... ea știe limba naturii.

Episcopul nu era prea sigur că înțelege, dar nu insistă. Important era ca lupul să înceteze să mai apară.

— Dar... De ce nu te-a ajutat mai devreme?

— Să zicem că încă nu era pregătită. Gata de a-i ajuta pe ceilalți, vreau să spun.

— Rodul vreunei mântuiri, oarecum.

Amedée nu-şi putu reține un zâmbet. Cel puțin în această privință erau de acord. Acum, trebuia să-l facă a recunoaşte caracterul miraculos al acestei izbăviri.

— Fata aceasta trăia până acum izolată undeva pe dealuri, explică el. S-ar părea că, după ce a întâlnit dragostea, viziunea sa asupra vieții s-a schimbat din temelii.

— O tânără salvată de un miracol! se entuziasmă episcopul. Doamne! împreună cu descoperirea scheletului, sunt multe miracole pentru o atât de mică parohie! Cum o cheamă?

— Agnès.

— Totul este extraordinar. Dacă această Agnès vă ajută efectiv să capturați lupul, ar fi într-adevăr un lucru frumos.

Genul acesta de miracol este perfect pentru a întări credința oamenilor din diocezele mele.

— Mă bucur că gândiți la fel. Fără a mai pune la socoteală că a fost salvată de dragostea pe care i-o poartă savantului despre care vorbeam adineauri, acest Zénon de Mongaillac. Ca să nu mai adăugăm un miracol la o listă deja lungă, să-i zicem o coincidență!

Auzind acestea, episcopul Van Melsen încetase să mai zâmbească.

— Atunci, Zénon de Mongaillac a făcut o pasiune pentru o țărăncuță? rosti el închizând puțin ochii şiret... Hotărât lucru, curios individ este savantul acesta.

— Dragostea nu ține seamă de asemenea detalii.

— Desigur... Dar, totuşi... Oricum, noua dumitale biserică va fi clădită sub bune auspicii!

Amedée se strădui să râdă pentru a însoți brusca jovialitate a episcopului. Aerul serios pe care îl avusese aflând ştirea privind relațiile dintre Agnès şi Zénon de Mongaillac nu-i spunea totuşi nimic bun.

— Apropo de viitoarea mea biserică, reluă el. Aş fi dorit să am autorizația de a relua construcția.

— Normal. Va trebui să-i cer părerea cardinalului Donatelli, dar nu mă îndoiesc că îşi va da acordul. Nu mai este nevoie să lăsăm fundația în stadiul în care este.

— Mă bucur.

Şi părintele Amedée se ridică pentru a pleca sub privirea prietenoasă a episcopului care mai adăugă când tocmai dădea să iasă:

— Îți promit să grăbesc hotărârea Eminenței Sale în legătură cu scheletul.

— Ținând cont de ce mi-ați spus, cred că identificarea sfântului nu mai este o urgență.

— Nu sunt întru totul de părerea dumitale. Dacă am putea face să coincidă toate aceste miracole cu autentificarea relicvelor, am ajuta Biserica să facă un pas înainte în mintea enoriaşilor dumitale.

Cu ochi uluiți, Agnès bătea străduțele din vechiul oraş. Încetase să mai plouă şi o pătură groasă de nori îmbrăca oraşul

într-o lumină cenuşie. Cetatea era chiar aşa cum i-o descrisese Amedée. Mai întâi, fusese surprinsă de mărimea lui. Ea îşi imaginase un sat mare şi descoperea un oraş. Multitudinea zgomotelor, mirosurilor, culorilor te amețea. Agitația necontenită a locuitorilor, îngrămădirea lor dezordonată o dezorientau. Nu se gândise niciodată că bărbați şi femei pot trăi în astfel de condiții. Nu le venea greu cu o asemenea lipsă de spațiu? Când mai găseau timp pentru odihnă? Cum respirau în această lume fără copaci şi flori?

Se zbătea între fascinație şi neînțelegere. Atâtea bogății, atâta viață, atâtea plăceri pe lângă o lipsă stupefiantă de confort. Căci nu era atât de oarbă încât să nu îşi dea seama de mizeria din oraş. Opulența unora nu reuşea să mascheze sărăcia majorității. O cuprinse jalea văzându-i pe toți acei copii jucându-se în noroiul şi murdăria respingătoare a ulicioarelor. Se indignă văzând atâția cerşetori şi schilozi zăcând la intrarea unor locuințe mari cu uşi la fel de mari ghintuite, cu ziduri lucrate frumos. Toate acestea îi aminteau de textele pe care i le citea odinioară Amedée şi unde se vorbea despre cetăți unde coabitau păcatul şi bogăția.

La colțul unei străzi, descoperi cu uimire un spectacol curios. Pe o estradă, doi indivizi purtând măşti groteşti, veşminte colorate şi burți mari care se vedeau că sunt false, gesticulau, aruncându-şi invective sub privirea veselă a spectatorilor.

Se uită la scenă câteva minute, intrigată atât de exhibiția în sine, cât şi de reacția publicului. Nu îşi dădea seama care din ele era mai ciudată. Totuşi, încet-încet, dând atenție la ceea ce spuneau cei doi oameni pe estradă, se surprinse că îi găseşte mai degrabă comici. Iar când un al treilea individ, îmbrăcat într-un costum de doctor la fel de bizar, apăru scărpinându-se la fund, nu se putu abține să nu izbucnească în râs ca şi ceilalți spectatori.

—Îți place farsa?

Agnès sări ca arsă, întorcându-se. Zénon de Mongaillac stătea în spatele ei. Surprinsă şi încântată, zâmbi înainte de a se întoarce spre estradă.

— O farsă? Da, cred că-mi place. Dar un savant botanist ce părere are?

Zénon zâmbi şi el. Era fericit că o revede. Şi se bucura că această intrare bruscă în materie era semn că voia să continue conversația.

— Prea multă lipsă de respect, răspunse el luând un aer de prefăcută severitate. După părerea mea, cred că ar trebui interzise!

— Chiar aşa, domnule? se prefăcu indignată Agnès. Ia priviți cum se distrează lumea!

— Cu piesele sale, acest domn Molière mi se pare că tocmai perverteşte mintea oamenilor cinstiți.

— Molière?

— Aşa îl cheamă pe directorul acestei trupe. Uite, e cel machiat în doctor.

— Şi piesa?

Zénon ezită o clipă. Simți cum se înroşeşte când răspunse bâlbâind:

— *Doc... Doctorul îndrăgostit...*

Agnès întoarse capul şi se forță să-şi ascundă zâmbetul îndreptându-şi atenția către spectacol.

Se scurseră câteva clipe fără ca vreunul să ia hotărârea de a vorbi. În fine, Zénon făcu un pas ca să stea lângă ea.

— Mărturisesc că sunt surprins să te găsesc aici.

— De ce? Vă imaginați că îmi petrec viața în grotă?

Da, chiar aşa îşi imaginase. Şi era mulțumit că se înşelase.

— Ce vă mai face capul? îl întrebă ea.

— Capul? A, capul! făcu Zénon frecându-se în creştet. Îngrijirile dumitale au fost foarte eficiente. Nu cred că un medic ar fi făcut ceva mai bun.

— Eu chiar sunt sigură de contrariu, îl tachină ea.

Zénon o privi atent. Era şi mai frumoasă decât în amintirea lui. Observă că dăduse atenție ținutei şi îşi îngrijise părul bogat. Dar era logic să-şi fi îngrijit ținuta ca să coboare în oraş.

— Ții neapărat să vezi tot spectacolul? zise el aruncând un ochi spre estradă.

— Aveți o altă idee?

Răspunsese fără să-şi dea seama că inima îi bătea mai repede.

— De mult nu am mai venit la Montpellier. Poate îmi puteți arăta oraşul?

Agnès îşi reprimă o grimasă. Să-i arate un oraş pe care tocmai îl descoperise are să fie greu. Dar era prea mândră ca să i-o mărturisească.

— Cu plăcere, se auzi ea răspunzând.

Zénon şi Agnès străbătură în toate direcțiile străduțele înguste. La drept vorbind, niciunul nu era atent la cele din jur. Chiar de-ar fi intrat într-o clădire şi tot nu şi-ar fi dat seama, întreaga atenție era îndreptată spre ce spunea celălalt. La gesturile şi expresia chipului. Şi la privirile care, din când în când, se întâlneau pentru scurt timp spre a se feri în clipa următoare ca şi cum acest simplu contact vizual putea să le compromită complicitatea.

Fiindcă, să fie clar, de complicitate era vorba. Niciunul dintre ei nu ar fi putut spune pe ce anume se baza aceasta, dar aşa ceva nu avea nicio importanță. Ceea ce conta era faptul că vorbele le ieşeau din gură, că această conversație se derula fără momente de tăcere şi că dezvăluirile se înlănțuiau de parcă se cunoşteau de-o viață întreagă.

Zénon gusta această conivență cu o plăcere infinită. Conflictul său cu Athanase Lavorel îl măcinase. Sentimentul de singurătate pe care îl încerca de când sosise la Montpellier, deşi uşurat de amiciția pe care i-o purta René Grouchot, nu făcuse decât să se agraveze. Iar acest schimb de cuvinte cu Agnès avea asupra lui efectul înviorător care îl ducea direct spre înviere.

Pentru Agnès, situația era la fel. Doar că solitudinea ei rezulta mai puțin dintr-o absență momentană de persoane apropiate sau dintr-un efemer sentiment de dezrădăcinare, cum era cazul lui Zénon de Mongaillac, cât dintr-o realitate permanentă. Ea trăia singură undeva între dealuri. Şi totuşi această complicitate cu savantul avea asupra ei aceeaşi putere binefăcătoare. Îi plăcea să discute cu un bărbat, fără a avea sentimentul că acesta îi reproşează ceva. Îi plăcea acest simplu contact fără vreun gând ascuns. Îi plăcea francheța cu care

Zénon îi povestea copilăria pe acele meleaguri, problemele pe care le avea cu scheletul şi conflictul cu Athanase.

— Începe ploaia, spuse Zénon observând că era deja ud.

— A început mai de multişor...

Şi îşi dădură seama că de vreo zece minute bune ploaia reîncepuse să cadă, iar ei continuaseră să meargă şi să vorbească fără să observe. Izbucniră în acelaşi timp în râs.

— Am face mai bine să ne adăpostim. Cred că hanul meu nu-i departe de aici. Dar habar nu am unde ne aflăm...

— Mi-e tare teamă că nu te pot ajuta... E prima dată când vin la Montpellier, mărturisi Agnès.

— Formidabil! O vrăjitoare care fabulează şi un savant eretic pierduți în marele oraş! Ce regal pentru un poet! Va trebui să-i vorbesc despre asta acestui domn Molière.

Agnès râse din toată inima şi, luându-l pe Zénon de mână, alergară împreună să se refugieze în intrândul cam întunecos al unei locuințe burgheze.

Înfăşurați de penumbra umedă, nu mai putură vorbi. Aşa că ascultară zgomotul pe care îl făcea ploaia căzând pe acoperiş şi pe pământul noroios al străduței. Prezența atât de apropiată de celălalt îi tulbura așa cum îi tulbura si mirosul veşmintelor ude. Zénon nu îndrăznea să o privească pe Agnès, dar îi ghicea din colțul ochiului profilul slab luminat de cenuşiul venind din afară. Părul îi era lipit de față, iar o picătură de apă i se prelingea de-a lungul obrazului.

Agnès simțea privirea, dar nu îndrăznea să-şi ridice ochii spre el. Când fusese inconştient, întins în grotă, ea petrecuse mult timp privindu-i chipul. Şi îşi dădu seama că acum visa să-i dea înapoi sărutul pe care i-l furase.

Când Agnès reveni în Lansec în compania părintelui Amedée, era total răvăşită. Pe drumul de întoarcere, stând în şaretă alături de preot, abia scosese câteva cuvinte. Amedée o privea din când în când şi constata că ținea mult timp ochii închişi, de parcă încerca să păstreze amintirea celor petrecute. Nu îndrăznise să o întrebe deschis dacă îl văzuse pe Zénon de Mongaillac, dar era inutil să o facă. Se vedea pe chipul radios al tinerei.

Ajuns la una sau două leghe de sat, o întrebă totuşi cu un aer nevinovat:

— Ai petrecut o zi bună?

Agnès îşi reveni şi se uită la preot. Zâmbetul cu subînțeles pe care acesta i-l adresa nu lăsa nicio îndoială în privința sensului întrebării.

— Foarte bună, răspunse ea pe acelaşi ton fals inocent. Montpellier este un oraş foarte interesant. Deşi peste măsură de populat.

— Dar se găsesc aici oameni foarte simpatici...

—Unii...

Schimbară un zâmbet complice.

— Şi... te gândeşti să te mai întorci? continuă Amedée.

— Nu ştiu sigur.

— Pe oamenii simpatici, trebuie să-i revezi...

— S-ar putea să vină în sat...

Amedée tăcu. Conştientiza că, dacă povestea dintre Agnès şi Zénon de Mongaillac s-ar încheia cu o căsătorie, ipoteză desigur prematură, dar pe care nu era o prostie să o ai în vedere, asta ar implica, fără îndoială, plecarea lui Agnès din localitate. Era puțin probabil ca savantul să se hotărască să rămână în sat, iar această eventualitate îi cauza un amestec de necaz si de satisfacție. Visase întotdeauna că tânăra va rămâne în Lansec pentru a-i face pe enoriaşi să profite de cunoştințele ei în materie de plante medicinale. Dar, pe de altă parte, a o şti în sfârşit fericită şi în compania unui om respectabil precum acest Zénon de Mongaillac însemna pentru ea un viitor pe care el nu l-ar fi sperat niciodată.

Îşi petrecu brațul în jurul umerilor tinerei şi o trase spre el. Cea pe care o considera ca şi copilul său urma, în fine, să cunoască fericirea. Se simți la fel de mândru ca un tată ce acordă mâna fiicei sale unui pretendent.

Zénon era într-o stare de agitație la fel de neobişnuită. Întâlnirea cu Agnès trezise ceea ce era bun în el: compasiune, atenție față de alții, iubirea aproapelui, calități îngropate de foarte mult timp în străfundul sufletului său şi care, treptat, cu ajutorul tinerei femei, se ridicau din nou la suprafață.

Evocarea propriului trecut – amintirea copilăriei şi a părinților decedați – în prezența ei îl emoționase. Iar refuzul său permanent de a suferi ca şi alții de afecțiunile inimii pierdu brusc bătălia în fața izbucnirii celor ce era obligat să le numească sentimente, unde în primele rânduri se afla dragostea. Dacă nu era o izbăvire, totuşi se asemăna mult cu aşa ceva.

De aceea se hotarî să facă ceva ce tot amânase de la sosirea la Montpellier: merse la cimitir. După ce trecu de poartă, Zénon se îndreptă cu pas sigur spre locul unde îşi amintea că văzuse odinioară mormântul tatălui său, alături de care se aştepta să-l găsească şi pe cel al mamei.

Pietrele funerare se aflau la locul respectiv. Cea a tatălui era într-o stare foarte proastă. Crescuseră buruieni peste tot şi un muşchi verzui îşi găsise locaş pe piatră. Alături de acest vechi mormânt abandonat, se afla un altul de dată mai recentă.

Cu capul descoperit, rămase un timp destul de îndelungat în fața pietrei, căutând zadarnic o coincidență între ea şi amintirea îndepărtată a unei femei cu figură tristă. Şi, fără ca măcar să-şi dea seama, îl podidiră lacrimile. Într-o clipă, se simți cuprins de o imensă mâhnire.

Ploaia încetase, iar vremea era din nou însorită şi calmă. Ici, colo câte un cedru sau lămâi îşi întindea umbra binefăcătoare peste morminte. Zénon străbătu aleile respirând adânc, umplându-se de acea seninătate ce se ridica din pământ.

Şi încet-încet se simți renăscând. Simți cum creşte în el o forță neştiută, ca şi cum neliniştile i se risipeau pe măsură ce înainta printre morminte. Şi atunci avu sentimentul că, încet, eternitatea îi pătrundea în trup...

Nu după mult timp, se simți din nou gata să-i înfrunte pe Athanase, Van Melsen şi Donatelli, cât şi toate Bisericile din lume dacă era nevoie. Voia să dovedească tuturor învățaților şi tuturor puterilor spirituale sau trecătoare ale regatului că descoperise un balaur. Fiindcă de-acum voia să fie la înălțimea omului pe care Agnès şi-l imagina că este.

Dar soarta hotărâse să nu-l lase să profite mult timp de această fericire regăsită. Magistratul Henri de Coursanges îi

convocase pe Donatelli şi pe Van Melsen la sediul său spre a le da o veste importantă.

— Violare de mormânt!

E tot ce le spuse, abia intrați în birou, întinzându-le un document care îi fusese trimis de la Paris după cum înțeleseră cei doi prelați citindu-l. Procurorul afişa o mină atât de bucuroasă, încât zâmbetul îi schimonosea fața.

— Mica mea anchetă în privința acestui savant a dat roade, adăugă el zâmbind în continuare. Ireproşabilul nostru savant s-a compromis în afaceri mai degrabă dubioase. Să-ți treacă prin minte să mergi să furi rămăşițele pământeşti ale unor femei tinere!

— Lucru agravat de delictul de fugă, sublinie Van Melsen care citise documentul cu atenție. Aveți motivul, nu vă mai rămâne decât să mergeți să-l arestați.

Donatelli era destul de stânjenit. Că trebuia evitat ca rezultatul cercetărilor lui Zénon să se răspândească era un lucru pe care ajunse să-l accepte, dar să o faci printr-un astfel de procedeu părea a fi un lucru nedemn. Nu că ar considera delictul respectiv ca fiind derizoriu, desigur. O violare de mormânt nu putea fi tolerată, chiar dacă ştia că astfel de practici erau adeseori singurul mijloc de care dispuneau savanții pentru a-şi lărgi cunoştințele. Însă oscila între dorința de a nu-l lăsa pe Zénon să-şi difuzeze concluziile şi cea de a o face respectând regulile jocului. Or, această violare de mormânt era un element străin disputei lor şi, prin urmare, o formă de artificiu ipocrit.

—Jandarmeria va acționa chiar în seara aceasta, explică Henri de Coursanges, iar figura lui afişă – dacă era posibil – şi mai multă satisfacție.

Donatelli închise ochii. Toată treaba aceasta îi producea greață.

Zénon se afla ca de obicei liniştit la masa din han, aşteptând sosirea lui René Grouchot, fără a bănui că era pe punctul de a fi arestat pentru un delict pe care îl uitase de mult.

Când şarlatanul îşi făcu apariția, beat mort, era susținut de un om de vreo treizeci de ani, cu nas puternic şi în ai cărui ochi mari se vedea o scânteie malițioasă.

— Zénon, prietene, reuşi să articuleze şarlatanul, dă-mi voie să ţi-l prezint pe domnul Poquelin, Jean-Baptiste pe numele mic, aici de faţă...

Îşi întoarse privirea împăienjenită spre companionul său.

— Gata, deja?

— Directorul trupei Alteţei Sale Regale prinţul de Conti! declamă acesta, un pic mai puţin beat decât René.

Zénon se uită la individ. Îl recunoscu cu greu pe comediantul pe care tocmai îl văzuse în aceeaşi după-amiază pe străzile din Montpellier.

— Te deranjăm?

— Deloc. Sunteţi bineveniţi.

Cei doi bărbaţi se lăsară să cadă lângă el şi comandară imediat o ulcică de vin.

— Prietenul meu Zénon, îi explică René lui Molière, este un mare savant. Cel puţin face nişte descoperiri uriaşe... Numai dacă nu cumva descoperirea lui este uriaşă... Mă rog, n-are importanţă. Dar mai ales este îndrăgostit!

— Eu? sări savantul.

Zénon ar fi vrut să izbucnească în râs, dar nu putu. Da, o iubea pe Agnès. Şi brusc îşi conştientiză viitorul. Acea viaţă pe care şi-o imaginase întotdeauna făcută din cercetări savante şi solitare o vedea acum animată de prezenţa lui Agnès.

— Poate, admise el. Dar este o boală de care suferă mulţi oameni. Nu cred că prietenul nostru este interesat de o atât de amărâtă poveste. Cum stai cu *qahoua?*

— Neîndemânatică diversiune. N-ai să scapi aşa uşor.

— Dragostea este întotdeauna un subiect bun, confirmă Molière. Deşi riscul de a cădea în dulcegărie e mare. Ştiu despre ce vorbesc: lucrez acum la o comedie pe care intenţionez să o intitulez *Căsătorie cu năbădăi.*

„E clar, gândi Zénon, Molière ăsta are darul de a găsi titluri pertinente.” Îşi aprinse pipa şi preferă să revină la subiectul precedent.

— Mă întreb dacă această *qahoua* merge bine cu tutunul, zise el.

— Fără discuţie, estimă René. În Orient, *qahoua* este o băutură rafinată. Aşa cum aici este tutunul. Fiindcă, orice ar

zice Aristotel şi toată filosofia, tutunul este pasiunea oamenilor cinstiți, iar cine trăieşte fără tutun nu este demn să trăiască.

— Părerea este glumeață, zise Molière. Va trebui să o țin minte. Dar ce-i această *qahoua* de care tocmai ați amintit?

— O băutură pe bază de sâmburi prăjiți cu care domnul ar vrea să facă negoț dacă reuşeşte să o facă băubilă, se amuză Zénon.

— O! Dar am făcut-o! afirmă şarlatanul revenindu-şi un pic. Pe când mâncam azi la prânz, am găsit soluția! Ideea mi-a venit pe când încercam să înghit o tocană. Vezi, tocana se face mai bună prelungind fierberea şi chiar mai mult încălzind-o a doua zi. Savorile se topesc unele în altele, iar defectele se estompează... M-am gândit mult la asta şi am ajuns la concluzia că ceea ce trebuie la *qahoua* este timpul. Să-l laşi să-şi facă treaba...

Se aplecă spre ei ca şi cum le-ar fi făcut o confidență, adăugând:

— Trebuie să o fierbi mai mult!

Zénon rămase o clipă surprins.

— Ipoteză interesantă... Şi merge?

René îşi îndreptă bustul.

— Presupun.

— *Presupun?* Vrei să spui că nu ai încercat? Ei, hai, René: o ipoteză se confirmă printr-o experiență!

René îl privi perplex.

— Nu-s eu savant, Zénon, totuşi mi se pare că un raționament – dacă e just, iar al meu este – e *întotdeauna* confirmat de experiență.

— Ştii tu că ceea ce spui este exact ceea ce René Descartes s-a străduit să-i demonstreze lui Blaise Pascal? Afirma că vidul nu putea exista, sub pretextul că, dacă ar fi aşa, atunci ar fi umplut de întindere. Şi totuşi trebuie să crezi în experiențele lui Pascal la care un prieten de-al meu a avut ocazia să asiste, vidul există cum te văd şi cum mă vezi.

— Vrei să spui că un raționament corect poate totuşi să ducă la nişte concluzii eronate? întrebă şarlatanul, motivat de faptul că fusese comparat cu Descartes.

— Numai armonia raționamentului nu este suficientă întru stabilirea unui adevăr. Un raționament, chiar când este bine condus, chiar când este conform preceptelor logicii pe care Aristotel a studiat-o şi scris-o atât de bine, acest raționament, doar el singur, nu este gajul adevărului. Vezi tu, un raționament trebuie să procedeze prin deducție, nu prin inducție. Trebuie pornit de la observarea realului pentru a extrage legi generale, nu invers. A pleca de la ipoteze construite pe simpla speculare a înțelegerii nu duce decât la absurdități. Atâta timp cât lumea reală nu va fi decât o confirmare a speculațiilor spiritului, ştiința nu va progresa. Ea trebuie să-i fie chiar originea. Leonardo da Vinci nu spunea altceva afirmând: „Experiența nu înşală niciodată, ci judecata ta este cea care se rătăceşte promițându-şi rezultate care nu decurg direct din experiența personală".

Degeaba fusese şarlatanul comparat o clipă cu Descartes, el abia dacă înțelesese măcar jumătate din ceea ce îi explicase amicul său. Se întoarse spre Molière şi fu liniştit să constate că părea la fel de pierdut ca şi el. Amândoi se mulțumiră aşadar să dea din cap pentru a spune că urmăreau perfect raționamentul şi aşteptară continuarea.

Aceasta însă nu veni. Zénon se gândea la ceea ce tocmai spusese. Da, într-un secol lumea se schimbase. Dar şi modul de a o înțelege. „Argumentez ex suppositione", scrisese Galilei. Dar aceste supoziții trebuiau de-acum să se fondeze ele însele pe observație şi să se supună mai apoi verificării prin experiență. Faptele deveniseră noii stâlpi ai discursului veridic.

Iar soluția problemelor sale se prezentă atunci într-un fel de fulger orbitor. O soluție atât de evidentă încât fusese un imbecil că nu se gândise la ea mai devreme. O soluție care decurgea din chiar principiile pe care le predase atâția ani elevilor săi şi pe care tocmai i le spusese şarlatanului: o ipoteză se confirmă prin experiență.

— Ştiu ce trebuie făcut, zise el brusc.

— Desigur: trebuie să fierbi bine *qahoua* şi...

— Nu, vorbeam de schelet. Acum ştiu cum le pot dovedi că am dreptate.

René oftă. Iată că iar începea cu drăcia lui de schelet! Vru să ciocnească cu Molière, dar acesta începea să picotească.

— Dar n-ai spus tu că ştii ce-i scheletul ăsta?

— Autoritățile nu sunt de părerea mea.

— Atunci, nu mă interesează. Dacă asta riscă să-ți facă probleme cu autoritățile... prefer să nu ştiu nimic.

— Nu te ştiam aşa de fricos.

— Doar prudent.

— Chiar într-atât încât să renunți la a-mi da o mână de ajutor? René îşi privi amicul. Nu-i plăcea felul în care îi ceruse asta. Ce-i mai trecea prin minte?

— De ce natură?

— O mică spargere...

Adormit pentru o clipă, Molière înălță capul.

— A! Doar nițică acțiune pentru ca intriga să progreseze! Târgovețul îl privi, uluit, clătinând din cap. Comediantul era un nebun! Povestea asta mirosea a necazuri de la zece poşte, însemna ceva ce te arunca în temniță pentru douăzeci de ani. Nu semăna cu ideea pe care şi-o făcea despre viitorul său.

— Am nevoie de schelet, explică Zénon văzându-i neîncrederea.

— Nu-ți sunt suficiente desenele?

— Le-am înapoiat proprietarului.

— O treabă nu prea isteață, dacă-mi pot permite să zic aşa.

— René! Am nevoie de ajutorul tău ca să intru în Colegiul Regal şi să iau oasele. Vreau să reconstitui scheletul în felul meu!

— Numai atât! Păi... ia aminteşte-mi cât de mari sunt oasele?

Zénon se strâmbă. Uitase acest detaliu. Chiar şi cu ajutorul lui René, i-ar fi trebuit zile întregi ca să le scoată din Colegiul Regal.

— Care-i povestea cu oasele astea? întrebă Molière.

— Un schelet cât casa! răspunse târgovețul înainte ca Zénon să poată deschide gura. N-ar încăpea în rulota mea! Iar amicul meu pretinde că vrea să le ia discret.

— În cazul acesta, sunt omul vostru! se grăbi să declare comediantul ridicându-se pe picioarele-i nesigure. Ideea unei astfel de aventuri îmi place.

— Hei! Uşurel, dom' director de nu-ş-ce... Zénon uită să menționeze un mic detaliu: autoritățile n-ar fi întru totul de acord.

Molière avu un zâmbet şiret.

— Cu atât mai mult: îmi convine foarte tare să le jucăm un renghi. Vă pot pune la dispoziție o mână de oameni zdraveni şi două rulote.

Zénon îl privi pe comediant. Părea să vorbească serios. Fără discuție că acest personaj îi era simpatic.

— Va trebui să o facem noaptea, preciză el.

— Vrei să fii mai precis? făcu René care începea să o lase mai moale.

Zénon schimbă o privire cu Molière.

— Ce-ar fi, să zicem... în seara asta?

Şarlatanul îi privea cu ochii cât cepele.

Aşadar, Zénon scăpă de arestare cu totul întâmplător în seara aceea. Abia ce părăsise hanul în compania celor doi complici, că vreo douăzeci de oameni înarmați năvăliră înăuntru, semănând o dezordine de nedescris. Printr-o nouă ironie a destinului, Zénon scăpă aşadar fiindcă plecase să comită un alt delict. Justiția omenească urma nişte căi la fel de întortocheate ca si cea divină.

5

De altfel, aceasta din urmă avea alte treburi. Încă de la sosirea lor în sat, Agnès şi părintele Amedée fuseseră preveniți de brusca agravare a sănătății bătrânei Aldegonde. Avusese o nouă criză la începutul după-amiezii şi, după spusele martorilor, îşi manifestase dorința de a-l vedea pe preot cât mai repede, ceea ce, Amedée o ştia, nu prevestea nimic bun.

— Vin cu tine, insistase Agnès ajutându-l pe acesta să se pregătească.

— Teamă mi-e că nu mai există nicio speranță.

— Aş vrea totuşi să fiu lângă ea.

El îi luă mâna.

— Va trebui să fii curajoasă... Dar sunt mulțumit că în sfârşit îți faci griji pentru alții.

Pătrunzând în casa bătrânei, fură surprinşi de liniştea apăsătoare ce domnea înăuntru. Două sătence stăteau la marginea patului în care era întinsă Aldegonde, cu ochii închişi, ca şi cum conversa deja cu lumea cealaltă. Cele două femei îşi întrerupseră rugăciunile mute, zărindu-l pe preot, şi se ridicară ca să-i cedeze locul.

Amedée se aşeză şi se aplecă spre faţa lui Aldegonde. O răsuflare extrem de slabă ieşea de pe buzele sale ridate care aveau deja paloarea lințoliului.

— Aldegonde? Eu sunt, părintele Amedée. Mă auzi?

Bătrâna deschise pleoapele. Privirea i se agăță de cea a preotului ca un înecat de colacul de salvare.

— E şi Agnès aici, adăugă Amedée întorcând uşor capul în direcția tinerei care stătea în picioare la căpătâi.

Aldegonde păru că vrea să spună ceva, dar nu reuşi decât să scoată un geamăt slab. Agnès simți un nod în gât. Bătrâna nu va mai prinde zorile.

— Sunt aici ca să-ți ascult spovedania, continuă Amedée cu glasul lui călduros. Dacă vrei, desigur...

Bătrâna clipi din ochi în semn de aprobare şi făcu efortul de a ridica un deget pentru a-l trage pe preot mai aproape. Agnès preferă să se retragă. Întâlnirea lui Aldegonde cu propria conştiință nu era treaba ei.

O noapte fără lună învăluia Montpellierul în întuneric. Fofilându-se prin străduțele întunecate, trei misterioase rulote se apropiau de Colegiul Regal. În ele: un târgoveț pirpiriu, un savant curajos şi o trupă de teatru.

— Ai vreo idee pe unde vom intra? şopti René, cu capul între umeri de parcă ar fi vrut să treacă nevăzut.

— Îmi amintesc că există o uşă laterală, răspunse Zénon. Ne foloseam de ea uneori ca să ne strecurăm în afara clădirii când voiam să scăpăm de supravegherea paznicilor.

— A... Vă duceați după fuste? Nu mi-ai spus asta.

— Fă-mi plăcerea şi încetează cu comentariile şi mulțumeşte-te să faci în aşa fel încât catârul tău să nu greşească drumul.

— Catârul meu are mai mult simț de orientare decât mine, glumi târgovețul.

— Nicio îndoială.

René vru să-i zică ceva, dar Zénon îşi puse în aceeaşi clipă mâna pe antebraţul lui.

— Aici.

Târgoveţul se opri în faţa unei uşiţe care abia se vedea. Celelalte două rulote făcură la fel.

În timp ce René încerca să-şi facă asinul să tacă, întrucât acesta considerase oportun să-şi manifeste uşurarea că nu mai trebuia să tragă şi începuse să scoată răgete de bucurie, Zénon şi Molière studiară broasca uşii. Complet ruginită, cu greu îţi puteai imagina că o cheie poate acţiona mecanismul. Nici măcar nu încercară. O rangă adusă de un comediant o făcu să cedeze într-o clipă.

— Forţarea uşii unui Colegiu Regal este un delict? întrebă Molière.

— Teamă mi-e că da. Dar e prea târziu pentru a mai avea scrupule. Mai degrabă aprindem o lumânare, ca să nu ne scoatem ochii.

Pătrunseră în clădire urmaţi imediat de ceilalţi. Erau zece cu toţii. La lumina lumânării care făcea ca umbrele să tremure pe pereţi neliniştitor, parcurseră lungile culoare întunecate, oprindu-se din când în când ca să verifice dacă înaintau în direcţia cea bună. René mergea cu un pas în urma savantului, având doar pe jumătate încredere în memoria acestuia asupra locurilor.

— Eşti sigur că ştii încotro mergi?

— Ultima dată când am mai fost pe aici, aveam douăzeci de ani.

Dar, după câteva ocoliri neprevăzute, cei zece oameni ajunseră totuşi la încăperea unde era păstrat scheletul. Folosiră din nou drugul de fier, iar uşa se deschise scârţâind peste o pânză de întuneric. Zénon ezită o clipă înainte de a se angaja în această întunecime tăcută. Schimbă o scurtă privire cu Molière şi René ca să prindă curaj şi pătrunse în întuneric.

Lumânarea scoase din neant fragmente de ziduri şi stâlpi, încă vreo doi paşi şi, brusc, silueta noului uriaş al lui Athanase răsări din tenebre. Luminat astfel de jos în sus de lumina slabă a lumânării, părea şi mai înfricoşător decât reconstituirea

anterioară. Cu excepția lui Zénon, toți avură o mişcare de recul şi de stupoare.

— Mama dracului... mormăi şarlatanul. Cum de-i posibil aşa ceva?

— Impresionant... admise un comediant la fel de uluit.

— Aş zice că e chiar homeric, adăugă Molière.

— Şi mai dihai ca precedentul! interveni Zénon ca să destindă atmosfera.

Îşi dădu seama că René rămăsese în urmă şi se întoarse spre el. Amicul său era palid ca un cadavru pentru disecție.

— Ei! Ai o mutră!

— N-am văzut în viața mea aşa ceva... Nu se poate ca bunul Dumnezeu să fi creat asta...

— Parcă l-aş auzi pe cardinal.

— Ei bine, poate că nu-i chiar aşa de nebun cum îl credeam...

— Hai, dă-ne mai bine o mână de ajutor decât să te lansezi în teologie. N-avem toată noaptea la dispoziție.

Cei zece oameni se apropiară de schelet şi începură să-l demonteze os cu os.

Aldegonde îşi dăduse sfârşitul. Chipul livid reflecta slaba licărire a lumânării puse lângă pat, însă nimic din expresia ei nu lăsa să se ghicească somnul ce o cuprinsese. Amedée o privea cu acea uimire ciudată pe care i-o provoca întotdeauna vederea unui defunct. Acest trup întins din fața lui nu mai era decât un obiect inert. Nimic nu îl diferența de o bucată de lemn sau de piatră. Totuşi, cu câteva minute mai înainte, încă mai avea viață în el. Era locuit de un suflet şi o minte capabile să gândească şi să se emoționeze. Din spovedania ei, preotul nu prea ştia ce să creadă. Secretul pe care i-l mărturisise era atât de ciudat încât ezita să considere conținutul drept o uşurare. Dar era sigur de un lucru: spovedanie sau nu, trebuia să-i spună lui Donatelli.

Închise pleoapele lui Aldegonde şi se cufundă în rugăciunile sale. Se ruga pentru mântuirea bătrânei, desigur. Dar nu se putu abține să nu introducă şi un cuvințel pentru Agnès.

Când transferul fu gata, peste Montpellier se iveau zorile. Toate oasele fuseseră transportate cu cea mai mare grijă până

la rulotele în care au fost încărcate. Zénon şi tovarăşii săi putură, în sfârşit, să-şi tragă un pic sufletul.

— Fericit că ai terminat, nu? zise Molière întinzându-i o ploscă cu vin. Chestia asta cântăreşte cât o duzină de elefanți! Par a fi făcute din piatră!

— Aşa-i, făcu savantul. Sunt nişte fosile.

Molière se uită o clipă la el, uimit.

— Cu siguranță că pe pământ şi în ceruri sunt mai multe lucruri decât crede filosofia.

Operațiunea durase mai mult decât prevăzuseră şi îi costase mult mai multe eforturi decât îşi imaginaseră. Fiindcă scheletul fusese fixat în eşafodaj cu atenție şi trebuiseră să desfacă o mulțime de noduri şi să scoată nenumărate cuie pentru a elibera oasele. Fără a mai socoti că trebuiseră să demonteze scheletul începând de sus şi să coboare oasele acelea grele cu ajutorul scripetelui. În final, transportarea lor până la rulotă fusese mai uşoară, deşi distanța de parcurs de fiecare dată cu brațele încărcate nu fusese nici ea de neglijat. Şi cum trebuiseră transportate şi scândurile, grinzile şi toate celelalte bucăți de lemn care serviseră la înălțarea schelăriei, munca durase dublu decât prevăzuseră. Pe scurt, dacă Zénon era obosit, dar fericit, René avea un vag sentiment că fusese tras pe sfoară.

Noaptea aceasta lungă îl epuizase literalmente, iar acum nu se gândea decât la un singur lucru: să doarmă. Printre altele, ideea că ar putea fi reperați după atâtea eforturi îl îngrozea. Şi nu avea nicio poftă să se vadă lipsit de somnul pe deplin meritat prin apariția pe neaşteptate a unui reprezentant al ordinii.

— Hai s-o ştergem de-aici, acuşi se luminează! zise scurt târgovețul după ce se aşezase pe partea din față a rulotei.

Zénon îi făcu semn lui Molière şi trupei acestuia că era timpul să plece şi se urcă la rândul său în vehicul după ce dădu o palmă amicală măgarului adormit. Se pregăteau de plecare când Zénon îşi aminti brusc că uitase ceva. Sări jos.

— Stați aşa, mă întorc.

— Eşti nebun! Unde pleci? se răsti René.

— La laboratorul lui Athanase, răspunse Zénon luând lumânarea. Îmi trebuie scheletul micuței şopârle. Nu durează decât o clipă.

Cu un aer mai puțin sigur ca niciodată, René se întoarse spre Molière care ridică din umeri. Oftă şi aruncă un ochi neliniştit spre cer. În curând, vor cânta cocoşii.

Zénon se întoarse pe culoarul întunecat. Trebuia neapărat să recupereze micul schelet. Nu-l putea reconstitui pe cel mare fără a avea în față modelul redus. Şi nu avea niciun chef să mai retrăiască episodul vânării unei şopârle şi toată treaba dezgustătoare ce urmase.

Ajuns în vârful scării spiralate, Zénon se trezi în fața uşii putregăite a biroului maestrului său. Ca de obicei, era închisă bine cu cheia. Însă, de data aceasta, Zénon nu avea nevoie de rangă ca să o deschidă. Ştia unde avea obiceiul Athanase să ascundă cheia şi o găsi sub o scândură din podea.

Interiorul laboratorului era întunecat. Lumânarea îşi revărsă lumina de ambră, iar formele ciudate ale instrumentelor, ale fosilelor, ale mineralelor şi ale diverselor specimene răspândite pe mese şi etajere începură brusc să danseze o farandolă fantomatică. Zénon puse lumânarea în mijlocul încăperii şi începu grabnic să scotocească după micul schelet. Un obiect de mărimea aceea nu era uşor de ascuns. A-l găsi în dezordinea aceea nu trebuia, în principiu, să pună nicio problemă. Dar căută zadarnic; nu reuşea să dea de el. Căută peste tot: pe mese, pe rafturile bibliotecilor, pe etajerele încărcate, pe sub mobilă. Peste tot. Degeaba. Oare Athanase se debarasase de el? Oare va porni din nou în capturarea şi disecarea unei şopârle înainte de a putea să înceapă reconstituirea?

Gândul că aceasta poate întârzia din cauza unui atât de stupid incident îi era insuportabil. Mai căută o dată, tot mai neliniştit, prin spatele dosarelor şi a lucrărilor clădite cam peste tot. Căută prin sertare, goli dulapurile, se uită chiar şi în coşul de gunoi. Nimic.

Scheletul micuței şopârle nu era acolo.

— Asta cauți? se auzi deodată o voce în spatele său.

Zénon se întoarse. Athanase stătea în spatele lui şi îi întindea planşeta pe care era fixat micuțul schelet.

— Athanase?

Cei doi oameni se măsurară în tăcere. Zénon era uimit să-l vadă acolo la o oră atât de neobişnuită. Dar, mai ales, se simți surprins în plină activitate vinovată. Fusese descoperit ca să zicem aşa cu mâna în sac, intrat pe ascuns în această clădire şi încercând să recupereze un obiect fără acceptul lui. Şi se temea de privirea plină de reproşuri a maestrului său.

Însă privirea lui Athanase nu era deloc ostilă. Zénon citea în ea mai degrabă un soi de sfârşeală, de tristețe nemărginită. Ca şi cum faptul de a-l fi surprins căutând prin tot laboratorul nu avea nicio importanță pentru el. Zénon putea vedea în ei afecțiune, dar şi un fir de mândrie. Nu la asta se aştepta.

— Am făcut aşa cum mi-ai spus, zise Athanase după ce trecuse parcă o veşnicie. Am comparat.

Zénon ghici imediat că fostul său maestru trecuse de partea sa în privința scheletului. Această schimbare de opinie era atât de bruscă şi de neprevăzută încât o clipă se îndoi că era sinceră.

— Dar... eu credeam...

Athanase se îndreptă încet spre el. Cu umerii săi largi aplecați, părea mai bătrân ca niciodată.

— ... că nu mai sunt decât un bătrân savant senil obsedat de uriaşi? Da, aveai dreptate. Eram... până în noaptea asta.

— Atunci, ştiți?

Athanase îşi întoarse privirea spre etajerele unde se îngrămădeau tratatele de gigantologie şi eşantioanele de schelete fosile.

— Imediat ce am văzut acest schelet micuț, am ştiut că ai avut dreptate... Am petrecut noaptea comparându-l cu desenele făcute de Bruno... Ce creatură extraordinară, nu?

— Asta rămâne de verificat...

Bătrânul savant se întoarse spre elevul său.

— Vei încerca o reconstituire? Tocmai vin de-acolo. Voiam să verific unul sau două lucruri. Dar mai pot aştepta...

Zénon schiță un gest, vru să spună ceva ca să se scuze că a luat oasele fără autorizarea lui. Dar Athanase îl opri cu o clătinare din cap.

— Te invidiez... Vezi tu, eu cred că ceea ce mă interesa era mai puțin faptul că nu am dreptate cât acela de a şti că îmi petrecusem viața studiind o himeră... Eşecul nu-i nimic...

Arătă cu un gest circular laboratorul.

— Dar golul acesta... neantul ăsta... toate aceste cunoştințe inutile...

Îi dădu micuțul schelet.

— Arată-li-l.

— Am... am să fac tot ce pot.

Athanase se îndreptă atunci spre fereastră, iar privirea i se pierdu în depărtare, dincolo de acoperişurile de țiglă peste care soarele îşi arunca primele reflexe sidefii.

— Acum, lasă-mă.

Zénon îi aruncă o ultimă privire şi, luând cu el scheletul micuței şopârle, dispăru pe scări.

Se întâlni cu René la rulotă. Privind țintă spre capătul de stradă din fața lor, îi zise doar atât:

— Să mergem.

— Ce s-a întâmplat? Parcă ai fi văzut o fantomă.

— Cam aşa ceva, da.

René nu mai insistă. E clar, savanții ăştia sunt nişte indivizi curioşi. Mai bine să nu încerci să-i înțelegi. Trase de două ori de hățuri ca să-i atragă atenția catârului că venise vremea să se pună în mişcare. Rulota se îndepărtă, în sfârşit, de Colegiul Regal.

6

Henri de Coursanges petrecuse o noapte execrabilă. Lamentabilul eşec al tentativei de arestare a lui Zénon îl făcuse negru de supărare şi, în plus, îl obligase să se culce foarte târziu. De aceea a doua zi, când Donatelli sosi la el în cursul dimineții, magistratul încă nu era pe deplin treaz, iar venirea inopinată a legatului tulbură ceea ce el considera a fi drept un ritual tihnit.

Aşadar, nu-l întâmpină cu amabilitatea pe care o justifica totuşi importanța persoanei sale.

Din partea sa, Donatelli nu avea nici el poftă să înceapă ziua cu o ceartă, dar trebuia să-l informeze despre spargerea care avusese loc. După ce află, magistratul bombăni ceva, îşi frecă ochii şi zise:

— Cum adică, a dispărut complet?

— Nu mai este nimic. Nici măcar un os. Am trecut în dimineața aceasta să văd din nou scheletul şi nu mai era acolo. Doctorul Lavorel spune că nu ştie nimic.

Henri de Coursanges îşi trecu o mână prin barbă. Întotdeauna îi era greu să se concentreze înainte de a se bărbieri.

— Există suspecți? se mulțumi el să întrebe.

Donatelli se uită la magistrat. Poate ar fi trebuit să aştepte ca să-şi fi dat cu puțină apă pe față. Creierul nu părea în stare să funcționeze cu iuțeala necesară cerută de conversație.

— Mi se pare că lucrurile sunt clare, zise el. Acest Zénon de Mongaillac e cel care a furat scheletul.

— Şi de ce naiba ar fi făcut aşa ceva?

— Mai bine nu mă gândesc... A, dar iată-l pe episcopul nostru!

Într-adevăr, Van Melsen, care trebuise să străbată tot oraşul, intră şi el în încăpere.

— Îmi pare rău că a trebuit să vă deranjez atât de devreme, îl întâmpină cardinalul.

— Nu are nicio importanță. Dorm foarte puțin.

— Se pare că s-a furat scheletul în noaptea asta, se crezu obligat magistratul să-l informeze.

— Sunt la curent. Supărător.

— Bănuielile noastre se îndreaptă, normal, către Zénon de Mongaillac, adăugă Henri de Coursanges de parcă ar fi fost rodul gândurilor sale intense.

— Bineînțeles. Păcat că nu ați reuşit să puneți aseară mâna pe el.

— Am... N-am avut noroc. Dar arestarea lui nu este decât o chestiune de timp!

—Fără îndoială...

Van Melsen se instală într-un fotoliu şi începu să-şi tragă bărbia, semn că pregătise din timp ceea ce urma să spună.

— Evident, dacă ar fi fost vorba de un simplu furt, chestiunea nu v-ar privi decât pe dumneavoastră, zise el către magistrat.

— Nu este cazul? Teamă mi-e că nu. Dacă Zénon de Mongaillac îşi propune să facă ceea ce cred eu, problema va avea o dimensiune teologică importantă..., zise aruncându-i cardinalului o privire acuzatoare.

— ... pe care am fi putut-o evita dacă am fi luat măsuri mai radicale cât încă mai era posibil.

Donatelli nu răspunse. Amândoi ghiciseră care erau intenţiile savantului, însă niciunul nu prevăzuse acest furt.

— Mă însărcinez personal, interveni solemn magistratul, iritat că îl ţineau deoparte de secretele lor.

— Şi... aveţi vreo idee de felul în care veţi proceda? După ce a aflat că douăzeci de oameni au răscolit tot hanul, mă îndoiesc că mai pune piciorul pe-acolo.

Tonul folosit de episcop era, ca mai totdeauna, plin de sarcasm, iar magistratului nu-i plăcea deloc.

— Am să încep cu...

Henri de Coursanges nu mai continuă. Nu înţelegea prea bine ce-i cu tot misterul acesta în privinţa scheletului, şi asta îi dădea neplăcuta impresie că se află pe dinafară. Dar cel puţin ştia că în problema spargerii cel mai în măsură să facă ceva era el. Oare nu lui îi revenea rolul să menţină ordinea în oraş?

— Orice ar fi, am să-l găsesc! declară el autoritar.

Observă însă că nici Donatelli, absorbit de contemplarea străzilor din Montpellier, nici Van Melsen nu dădea nicio atenţie cuvintelor sale.

Cele trei rulote reuşiră să iasă din Montpellier fără probleme.

Protecţia de care se bucura Molière din partea prinţului de Conti le permise să iasă liniştiţi pe porţile oraşului. Primele două treimi din drumul ce ducea spre sat fură la fel de calme. Dar, odată ajunşi la poalele munţilor Cevennes, catârul de la rulota lui René îşi manifestă nemulţumirea pentru că la vârsta lui înaintată era folosit pentru această dificilă escaladă,

oprindu-se şi scoțând nişte răgete care, ajutate de dealuri, probabil că se auzeau la douăzeci de leghe în jur. Cu toții trebuiau să fie de acord că sărmanul animal avea de tras o greutate serioasă şi că drumul era într-o stare pe care ultimele ploi nu o menajaseră. O pauză urmată de îndemnuri diverse al căror secret numai René îl ştia reuşi să convingă animalul să pornească din nou la drum, însă ritmul fusese rupt, iar traseul, întrerup la fiecare nou nivel, dură întreaga dimineață.

Ideea de a reconstitui scheletul şopârlei uriaşe în bârlogul lui Agnès îi apăruse lui Zénon ca un lucru evident. Ce alt loc ar fi fost mai nimerit pentru operațiune? Grota era suficient de mare ca să încapă scheletul şi se afla după o cotitură a colinei, făcând-o greu de găsit. Putea lucra aici în deplină linişte fără să se teamă că vine cineva care să-l împiedice.

În plus, iar acesta nu era cel mai mic dintre avantajele locului, va fi lângă Agnès. Dacă nu avusese precauția să-i spună dinainte, era din cauză că nu avusese ocazia.

De altfel era sigur că ea nu va avea nicio obiecție. Ce motiv ar fi avut să-l refuze să-i folosească grota? Totuşi, când ajunseră în apropiere, o uşoară îndoială i se strecură în suflet. Fiindcă un eventual refuz din partea ei l-ar pune într-o situație extrem de stânjenitoare. Aşadar, coborând din rulotă îi ceru lui Molière să stea în dosul tufişurilor aflate mai jos de grotă, îi făcu încrezător cu ochiul lui René şi se apropie singur de intrare.

În fața cavernei se deschidea un spațiu gol pe care îl traversă întrebându-se cum va fi primit. Se opri la câțiva paşi de intrarea din coasta muntelui.

— Agnès? strigă el. Sunt eu, Zénon.

După un timp, Agnès îşi făcu apariția. Surprinsă să-l vadă, ezită o clipă neştiind ce atitudine să ia. Însă temerile lui Zénon se risipiră când tânăra îi veni în întâmpinare zâmbindu-i larg.

— Ce faci aici? întrebă ea.

— Am venit să-ți fac o surpriză, zise el răspunzându-i tot cu un zâmbet.

— Drăguț din partea ta. E drept că pe-aici nu prea ai cum te distra.

Se priviră, emoționați şi un pic tulburați. Zénon făcu un pas spre ea şi îi luă uşor mâna. Visase la clipa aceasta de când se despărțiseră în Montpellier. Îl cuprinse o dorință irezistibilă de a-şi pune buzele peste ale ei. Se aplecă uşor înainte. Fața lui Agnès se afla doar la câțiva centimetri de a lui. Parfumul părului ei îl îmbătă.

— Iertați-mă că intervin... Domnişoară, sunt încântat să vă cunosc! zise un individ din spatele lor care schiță o reverență elegantă. Agnès tresări. Nu-l văzuse venind pe necunoscut. Îl întrebă din priviri pe Zénon. Acesta, contrariat că nu avusese timp să-i vorbească de prezența însoțitorilor săi, se întoarse spre comediant.

— Agnès, ți-l prezint pe Molière. Poate îți aduci aminte că l-am văzut pe estradă la Montpellier. E un prieten.

— Atunci, fie binevenit! făcu Agnès zâmbind comediantului.

Când acesta se înclină să-i sărute mâna, tânăra mai-mai să pufnească în râs. Era prima dată când i se întâmpla aşa ceva!

— Scuzați-mă că vă întrerup, se auzi un glas nou. Dar, dacă mi-ați da o mână de ajutor...

Toți trei se întoarseră spre şarlatanul care venea spre ei ținând în brațe o tibie enormă. Zénon anticipă reacția lui Agnès.

— Hmmm... Agnès, ți-l prezint pe René Grouchot, târgoveț, spițer, negustător de substanțe exotice şi de tot ce vrei. Tot un prieten, şi el.

Depăşită puțin de evenimente, tânăra se mulțumi să dea din cap.

— Încântat! zise René. Scuzați-mă că nu vă pot săruta mâna, dar...

— Ce-i asta? întrebă Agnès, văzând osul uriaş.

Zénon nu avu timp să răspundă. Oamenii din trupa lui Molière se apropiau la rândul lor, fiecare ducând oase. Agnès făcu ochii mari şi se întoarse spre Zénon sperând într-o explicație.

— E... scheletul, bâigui el. Am să încerc să-l reconstitui.

Agnès scoase un oftat resemnat. Pentru un loc fără distracții, acum era unul plin de viață!

Imediat după plecarea lui Zénon, Athanase avu un sentiment de gol, de pustiire atât de dureros încât stătu aproape o oră într-o stare de prostrație. După cum îi spusese fostului său elev, îşi dăduse seama că îşi dedicase întreaga viață unor lucrări care se dovedeau absurde, fiindcă acum avea certitudinea: scheletul descoperit în sat nu era al unui uriaş. Şi probabil nici cele pe care le descoperise de-a lungul carierei. Gigantologia, se convinsese, era doar o pistă falsă, un subtil eşafodaj de teorii şi argumente fabricate ce nu duceau la nimic. O farsă, îşi risipise toată viața urmărind creaturi ce nu existau decât în imaginația oamenilor. Iar lucrul cel mai ironic dintre toate era că scheletul din Lansec aparținea, fără îndoială, unei creaturi pe care orice om sănătos la minte ar fi clasat-o alături de licorni şi alte animale fabuloase care populaseră visurile savanților din Evul Mediu: un balaur. Ceea ce părea rezonabil era fals; ceea ce părea imposibil se dovedea a fi veridic.

Vederea tuturor tratatelor sale de gigantologie, a eşantioanelor de oase de uriaşi colecționate cu grijă de-a lungul anilor, a ilustrațiilor cu indivizi de talie mare, vederea tuturor acestora îi deveni brusc insuportabilă. Ele reprezentau o întreagă viață sacrificată unei erori, o viață pierdută pe vecie, fără conținut. Luă de pe etajere câteva crochiuri de uriaşi şi, cu un gest hotărât, le rupse, ceea ce îi produse un straniu sentiment de uşurare. Îşi dăduse seama că, dacă voia să-şi continue viața, trebuia să distrugă totul.

Bruno îl întrerupse în timp ce făcea bucățele un dosar întreg consacrat gigantosteologiei.

— Maestre... Nu faceți asta! sări tânărul asistent repezindu-se spre el.

Athanase îl împinse.

— Lasă-mă, Bruno...

— Dar... distrugeți o muncă de-o viață întreagă.

— Chiar mai mult decât atât, Bruno... Mult mai mult...

Şi bătrânul savant rupse furios un teanc de foi. Bruno îl privi trist, nevenindu-i să creadă. Oricare ar fi fost motivul, nu puteai să reduci la zero o viață întreagă de muncă. Nimic nu o putea justifica.

Se auziră nişte bătăi în uşă. Bucuros că vreun intrus putea întrerupe acțiunea distrugătoare a maestrului său, Bruno merse şi deschise uşa. Se trezi nas în nas cu episcopul Ulrich Van Melsen.

Aerul sinistru al acestuia îl făcu pe tânăr să-şi schimbe părerea. Cu atât mai mult cu cât îl încerca o stare de stânjeneală ca să-l vadă cineva pe maestrul său în starea aceea.

— Domnilor, salută vizitatorul înclinându-se.

Bruno încercă să-l oprească.

— Maestrul Lavorel nu se simte bine...

Episcopul aruncă o privire peste umărul tânărului şi îl văzu pe bătrânul savant cum îşi rupea hârtiile. Nu avu nevoie să insiste. Îl pofti chiar Athanase însuşi să intre.

— Simțiți-vă ca acasă, Van Melsen... Dacă vederea unui bătrân inutil nu vă plictiseşte.

Episcopul se miră şi îi adresă un zâmbet glacial asistentului care se dădu deoparte ca să-l lase să se apropie de Athanase.

— Dispariția scheletului trebuie să fi fost o grea lovitură pentru dumneavoastră, remarcă Van Melsen mieros.

Athanase nu avea nicio simpatie pentru acest om. Dar ştia că mai devreme sau mai târziu urma să fie confruntat cu judecata celorlalți. De ce să nu înceapă cu acest episcop? Se simțea totuşi cuprins de o asemenea sfârşeală de parcă s-ar fi adresat unei năluci. Toate astea nu mai aveau aceeaşi importanță în ochii lui.

— O... Nu erau decât o grămadă de oase, ştiți. Important este ce anume deduci din ele... Iar adevărul atârnă adeseori mult mai greu decât orice schelet.

— Mă puteți ajuta în vreun fel să-l regăsesc?

— Dacă se află în posesia lui Zénon de Mongaillac aşa după cum cred că gândiți, cu siguranță va avea grijă de el. Fiți liniştit.

— Dar eu credeam...

Athanase se întoarse în sfârşit către interlocutorul său. Episcopul acesta nu putea nicidecum să-i înțeleagă starea de spirit. Cum să-l facă să priceapă că dispariția scheletului nu mai era o dramă? Şi, în fond, de ce s-ar obosi să-i explice ceva acestui om mărginit?

— Nu mă priveşte ce credeți dumneavoastră. Adevărul. Nimic altceva nu mă interesează.

— Totul depinde dacă vorbim despre acelaşi adevăr, răspunse înțepat episcopul care începea să bănuiască faptul că bătrânul savant abandonase ipoteza uriaşului.

Athanase se mulțumi să ridice din umeri.

— Să deduc că ştiți unde se ascunde Zénon de Mongaillac? insistă Van Melsen.

— Puteți deduce ce doriți, sărmane prieten...

— Atunci poate ar trebui să vă amintesc că acest schelet nu vă aparține. Protejându-l pe hoț, deveniți complicele lui.

Athanase îl privi fix.

— Van Melsen, nu îmi sunteți drag. Îmi displace persoana dumneavoastră nu pentru că sunteți un ignorant, ci pentru că sunteți cinic. Că nu sunteți capabil să înțelegeți adevărata miză a acestui schelet nu mă surprinde. Nu sunteți un savant. Dar că sunteți în stare de orice pentru a vă atinge scopul demonstrează o absență totală de scrupule care îmi produce greață.

— Asta vedeți? îi ripostă episcopul încercând să-şi păstreze calmul. Athanase Lavorel, cel care a ascuns cu bună-ştiință câteva vertebre pentru a încerca să dovedească adevărul ideilor sale, începe să dea lecții de morală!

Şi se întoarse spre Bruno.

— Dar dumneata? Ai vreo idee despre locul unde poate sta ascuns Zénon de Mongaillac?

Bruno negă din cap.

— Foarte bine. Am să mă lipsesc de ajutorul dumneavoastră.

Episcopul îi aruncă o lungă privire severă lui Athanase care îşi reluase acțiunile distrugătoare, apoi se întoarse pe călcâie şi ieşi.

— Acum lasă-mă, îi zise bătrânul asistentului său fără să ridice ochii. Am o treabă de terminat...

Bruno ieşi la rândul său, lăsându-l pe Athanase singur cu fantomele sale de uriaşi.

Zénon şi prietenii săi terminaseră de descărcat osemintele.

Sub privirea zăpăcită a lui Agnès, transportaseră enormul schelet în interiorul grotei. La lumina torțelor care alungau

întunericul din peşteră, oasele pietrificate semănau cu o grămadă de stalactite căzute din tavan.

Molière îşi şterse fruntea scăldată de sudoare, se întinse şi se lăsă să cadă pe o stâncă de lângă peretele grotei.

— Dacă aş fi ştiut că este atât de obositor, m-aş fi abținut să-mi ofer serviciile! mormăi el încercând să-şi recapete suflul.

Zénon veni să se aşeze lângă el.

— Dar ai fi pierdut o memorabilă ocazie de a-ți bate joc de autorități, îi răspunse noului său prieten.

Molière aprobă în tăcere, apoi întrebă:

— De ce rişti atât de mult pentru un schelet?

— Nu-i pentru schelet, ci întru apărarea adevărului.

— Apărarea adevărului nu cere atâtea sacrificii. Ce are adevărul atât de sacru în el?

Zénon îl privi pe comediant, surprins de întrebare.

— Eu fabulez, explică Molière. Îmi dedic viața inventării de minciuni. Lumea are nevoie de minciuni.

— Dar minciunile tale nu au ambiția de a dezvălui adevărul? îi replică Zénon zâmbind.

Comediantul nu găsi nimic să i-o întoarcă. Privirea lui măturăinteriorul grotei.

— Interesant habitat, zise el în clipa în care Agnès se îndrepta spre ei. Sobru, dar funcțional. Şi o ascunzătoare ideală ca să scapi de...

Zénon îi aruncă o privire care îl obligă să se întrerupă. A vorbi de aşa ceva în fața ei nu era o idee bună. Ştia că mai devreme sau mai târziu va trebui să-i dezvăluie detaliile problemei, dar momentul acela încă nu sosise.

— Mi-e o foame de lup! exclamă el ca să distragă atenția.

— Taman la țanc, v-am pregătit *qahoua* anunță atunci René aducând o cratiță din care ieşeau aburi. Câteva înghițituri din acest delicios nectar şi veți fi uitat cu toții această noapte albă.

Mai mult intrigat decât altceva, Molière se ridică pentru a se apropia de şarlatan. Imediat, i se alătură şi restul trupei. Puțin mai departe, Zénon şi Agnès zâmbeau.

— Despre ce-i vorba? întrebă fata.

— Despre un remediu deloc gustos pe bază de boabe prăjite, care ar avea virtuți stimulative.

Interesată de tot ce era legat de folosirea plantelor, Agnès hotărî să se alăture curajoşilor degustători.

Pe rând, aceştia băură câteva gâturi din lichidul de culoare închisă. Şi, tot pe rând, îl înghiţiră cu aceeaşi strâmbătură. Băutura continua să rămână la fel de infectă.

— Nu înțeleg, se lamentă René. Am fiert-o totuşi o oră întreagă.

— Amăreala aceasta nu va dispărea nici dacă ați fierbe-o şi trei zile, îi atrase atenția Agnès. După părerea mea, ați face mai bine să o îndulciți cu nişte miere. Şarlatanul luă în considerare sfatul. Nu era chiar o prostie.

Spre sfârşitul după-amiezii, veni momentul despărțirii.

Zénon îşi mai salută o dată tovarăşii, grupați pe lângă rulote. Pentru Molière şi trupa sa era timpul să se întoarcă la Montpellier, iar pentru René, să pornească pe drumurile regatului.

De teama consecințelor privind furtul scheletului, şarlatanul se hotărâse cu adevărat să plece din zona Languedoc. Se gândea să se îndrepte spre Lyon. Tradiția gastronomică a acestui oraş îi permitea, după părerea lui, să presupună că locuitorii săi ar fi îndemnați prin natura lucrurilor să-i aprecieze băutura, iar ideea că această *qahoua* a lui nu a avut succesul pe care începea să-l aibă la Marsilia îl cam tracasa un pic.

— Tu chiar crezi într-adevăr că poți face comerț cu chestia asta? îl întrebă Zénon de parcă ar fi citit gândurile amicului său.

— Bineînțeles, fii liniştit. Dacă nu, voi putea continua să vând tutun. Papii n-au decât să publice câte bule vor, asta nu-i va împiedica pe oameni să consume.

— Mai ales dacă îți pui tot talentul ca să-i convingi de binefacerile lui! zise Molière. Te-am văzut la treabă, René. Ai un dar indiscutabil: ştii că suceşti mințile publicului.

— Atunci, dacă nu se vinde *qahoua,* aş putea oricând face parte din trupa ta, glumi târgovețul.

— N-ar fi o idee rea, îl asigură comediantul înainte de a se întoarce spre Zénon. În ceea ce te priveşte, habar n-am ce vrei să faci cu acest schelet, dar fii cu grijă față de autorități.

— Am să fiu prudent, îi promise savantul. Şi mulțumesc pentru tot.

— Nu-i nevoie să-mi mulțumeşti. Va fi întotdeauna o plăcere să le dau peste nas grăsanilor şi celor puternici!

Îşi strânseră mâna.

— Adio, confrate! îi strigă René Grouchot punându-şi în mişcare rulota.

Catârul scoase un răget uşor, ca un plânset. Mai multă odihnă nu i-ar fi stricat. Totuşi, porni la drum, motivat probabil de faptul că drumul de întoarcere era la vale.

— Adio, şmechere! îi răspunse Zénon.

Şi, în timp ce rulotele se îndepărtau pe drum, Agnès veni lângă Zénon şi îşi trecu mâna pe după talia lui. René Grouchot nu se putu împiedica să nu se gândească: formau o pereche foarte frumoasă.

Când rulota dispăru după o colină, Zénon şi Agnès se întoarseră în grotă. Dinaintea lor se afla o grămadă imensă de oase.

— Cu o simplă coastă, Dumnezeu a creat femeia, zise savantul suflecându-şi mânecile... Ia să vedem ce sunt eu în stare să fac cu toate astea!

7

Înainte de lăsarea nopții, Zénon termină de instalat o serie de torțe menite să lumineze locul. Pentru a face reconstituirea, alesese acea parte a cavernei care era cea mai îndepărtată de culoarul prin care se pătrundea înăuntru, acolo unde bolta era mai înaltă. Era un fel de ranforsare, separată de cavitatea principală printr-o ieşitură stâncoasă, un soi de sală anexă, invizibilă de la intrare. În afară de asta, câteva stalactite care atârnau de plafon puteau ajuta la fixarea eşafodajului, fiindcă, pentru a asambla toate aceste oase, Zénon nu avea vreun scripete fixat pe boltă care i-ar fi putut fi de ajutor la ridicarea osemintelor. Nici nu putea să conteze pe sprijinul vreunui asistent cum fusese cazul la Athanase. Agnès, deşi robustă, nu îi va fi de mare folos. Din fericire, cum era vorba de o şopârlă, scheletul nu trebuia să fie la fel de înalt ca pentru uriaşul lui Athanase.

— Iată! zise el privind cum sunt instalate torțele. Acum se vede mai bine!

Aşezată la câțiva paşi de el, cu o vertebră enormă în mână, Agnès se uita pe rând când la grămada de oase, când la scheletul micuței şopârle, fără a ajunge să se convingă că pot avea puncte comune.

— Reconstituindu-şi uriaşul său, Athanase a comis numeroase greşeli, îi explică Zénon văzându-i privirea perplexă. Ceea ce el a luat spre exemplu drept vertebre cervicale sunt în realitate oasele cozii.

— În cazul ăsta, ar fi vorba de o coadă nesfârşită, aprecie Agnès remarcând numărul important de vertebre. Eşti sigur că e vorba de o şopârlă?

Degeaba îşi tot spusese fata că putea să aibă încredere în judecata lui, îi venea greu să admită că scheletul acela era ceea ce pretindea el.

— Nu poate fi altceva, îi răspunse Zénon. O şopârlă lungă de douăzeci de picioare! În schimb, ceea ce nu ştiu este dacă va începea în această grotă.

Agnès nu răspunse. Era ceva nesănătos în reconstituirea acestei creaturi. O simțea într-un fel nedesluşit.

— Problema este, continuă savantul, că trebuie să o iau de la capăt comparând sistematic fiecare os cu cele ale modelului în miniatură.

Lăsând jos vertebra pe care o ținea în mână, Agnès se îndepărtă ca să-l lase să lucreze. Îl privi timp îndelungat cu un amestec de afecțiune şi nelinişte, fascinată atât de concentrarea savantului, cât şi de mărimea oaselor pe care le manipula. Din câte putuse înțelege, el le tria şi clasa în funcție de noua înfățişare pe care voia să o dea scheletului.

Îi plăcea să-l vadă alături de ea. Dar, pe măsură ce timpul trecea, înțelese că în privința interesului manifestat de Zénon cu greu ar fi putut ea să rivalizeze cu scheletul. Seara se scurse fără ca el să-i fi adresat mai mult de câteva cuvinte. Pentru a se consola, îşi zise că această concentrare extremă asupra muncii sale era consecința unei lungi aşteptări şi că pasiunea exclusivă pentru schelet va mai scădea în curând. Mai devreme sau mai târziu, se va întoarce la ea ca să-i

mărturisească acea afecțiune de care îl ştia plin şi de care ea aştepta să profite.

Dar se înserase, iar Zénon continua să fie absorbit de scheletul său. Agnès hotărî să se culce. Înainte de a se întinde pe salteaua săracă, se mai uită o dată la el. La lumina torțelor, aplecat asupra osemintelor, semăna cu un misterios alchimist. Un alchimist pe care ea îl găsea totuşi în continuare minunat de frumos. Convinsă că va veni lângă ea, Agnès adormi, cu inima uşoară, legănată de zgomotul pe care îl făcea savantul mânuind oasele.

În dimineața următoare, se trezi singură. Focul se stinsese în cursul nopții şi acum domnea un frig umed care o făcu să tremure uşor. Înfăşurându-se în cuvertură, se ridică, se îndreptă spre fundul grotei şi descoperi cu stupoare că Zénon se ocupa în continuare cu scheletul. Nu dormise. Se strădui să încerce să înțeleagă această pasiune uluitoare pentru nişte oase. Fără îndoială că scheletul era extraordinar, însă fervoarea cu care Zénon îl reconstituia o deruta. Totuşi, văzându-i chipul epuizat, înțelese că şi această patimă era ceea ce îi plăcea la el.

Preferând să nu-l întrerupă, se întoarse să aprindă focul şi îi pregăti ceva de mâncare. Când i-o aduse, Zénon tocmai lăsa deoparte scheletul ca să pornească la ridicarea schelăriei eşafodajului ce urma să-l susțină.

— Ei, ia te uită, te-ai trezit! făcu el auzind-o apropiindu-se.

— Un pic mai înainte, sublinie Agnès, amuzată şi uimită că nu îşi dăduse seama.

— Da? Cred că trebuie să fi fost prea absorbit de munca mea ca să-mi mai dau seama... Ai dormit bine?

— Foarte. Ar trebui să faci şi tu la fel. Pari epuizat.

— Nu acum, răspunse Zénon înghițind mâncarea fără a da vreo atenție. Trebuie să înaintez... Nu-ți imaginezi câtă muncă cere această reconstituire. Agnès se apropie de scândurile ce constituiau baza structurii şi serveau la menținerea eşafodajului ce urma să fie făcut. La picioarele sale, oasele fosilizate clasate pe membre formau o ciudată siluetă.

— De ce ții tu neapărat să-l reconstitui?

— Pentru că acum ştiu ce este şi fiindcă vreau să văd cu ochii mei. Dar mai ales pentru că vreau să-l arăt celorlalți.

Zénon lăsă mâncarea deoparte şi se apropie de ea. În acea penumbră, era şi mai frumoasă. Îi luă fața în mâini.

— Pentru prima oară în viața mea, am sentimentul că dețin un adevăr pe care toată lumea se încăpățânează să-l respingă. Pentru prima dată, apăr adevărul împotriva ignoranței. Pentru întâia oară, lupta mea este justă. Şi...

Zénon ezită.

— ... îi dă un sens vieții mele.

Agnès îl privi în ochi. Tocmai un asemenea lucru îi făcea să fie atât de asemănători. Şi ea avea sentimentul că îşi petrecuse viața luptând împotriva ignoranței altora. O ignoranță care mersese până acolo încât o obligase să părăsească satul. Şi, brusc, ştiu că nu va mai trăi niciodată departe de ceilalți. A fugi de ei era o greşeală. De acum, se va bate să le demonstreze locuitorilor din Lansec că era o femeie ca toate celelalte şi că lucrurile ştiute de ea le puteau fi de ajutor.

Se întoarse spre scheletul micuței şopârle care, aşezat în fața focului, proiecta pe pereții cavernei o uriaşă umbră sinistră.

— Toate astea mă cam înfricoşează, zise ea. Scheletul acesta nu ar trebui să fie aici. Aparține trecutului...

— Tot ce voi face este să-i redau forma originară, răspunse Zénon ca să o liniştească. Sunt sigur că nici el nu ar avea nimic împotrivă.

— Nu-mi place să te aud glumind cu aşa ceva...

— Ai încredere în mine. Sunt convins că poți înțelege că acum trebuie să merg până la capăt. Toată chestiunea aceasta se va termina peste câteva zile, îți promit!

În acelaşi timp, Lansecul primea vizita neobişnuită a episcopului Ulrich Van Melsen. Văzându-i silueta pirpirie călare pe un măgar ce şchiopăta, nimeni nu şi-ar fi imaginat că omul acesta nutrea planuri atât de sumbre. Căci, fiind convins că procurorul Henri de Coursanges era un incapabil, iar Donatelli, lipsit de fermitate, se hotărâse să preia frâiele. Aici era vorba de supraviețuirea Bisericii. Găsirea lui Zénon de Mongaillac nu putea fi dificilă. Savantul parizian cunoştea puțină lume la Montpellier şi ca atare nu putea conta decât pe

un număr limitat de complici. Or, pentru a transporta şi ascunde un schelet de talia aceea, cu siguranță trebuia să fi primit ajutorul cuiva. Van Melsen îl scosese din start pe Athanase Lavorel de pe lista suspecților, convins că acesta, în pofida reticențelor sale în a-l ajuta să-l găsească pe hoț, continua să fie în relații proaste cu fostul său elev. Ancheta îl dusese atunci la hanul unde trăsese savantul şi unde patronul, în ciuda supărării cauzate de stricăciunile suferite, se arătase foarte cooperant. Episcopul află repede că Zénon de Mongaillac se împrietenise cu un târgoveț de bâlci şi că acesta avea o rulotă. Nu fusese greu să deducă cine îl ajutase să subtilizeze scheletul, însă investigația lui Van Melsen ajunsese într-un impas aflând că acesta părăsise regiunea. Nu-i mai rămânea decât o singură pistă: misterioasa tânără de care îi vorbise Amedée şi de care, după spusele prelatului, savantul se înamorase. Ipoteza că acesta era cu ea mai explica şi de ce savantul nu putea fi găsit în oraş. În plus, ca să reconstituie scheletul, Zénon trebuia să aibă nevoie de spațiu, lucru rar la Montpellier. În timp ce undeva pe dealuri...

Episcopul se îndreptă direct spre prezbiteriul lui Amedée. Dacă preotul ştia ceva, Van Melsen era sigur că poate găsi un mijloc ca să-l facă să spună. Lucrul de care nu mai era atât de sigur era în ce măsură putea avea încredere în informațiile pe care le va obține. Era convins că Amedée o va proteja pe tânăra cu care se petrecuse un miracol. De aceea, atunci când întâlni un țăran care trecea pe acolo, se gândi că acesta l-ar putea ajuta.

— Ei! Te rog! strigă episcopul făcându-i semn. Omul se apropie, ghicind identitatea vizitatorului după îmbrăcăminte.

— Monseniore?

— Ai putea să-mi spui unde găsesc pe o tânără cu numele de Agnès?

Țăranul îşi miji ochii de parcă încerca să înțeleagă motivul acestei nevinovate întrebări.

— Da' la ce vă trebuie să ştiți?

— Răspunde-mi la întrebare.

— Nu ştiu nimic.

Van Melsen îşi reprimă iritarea. Ţăranii ăştia erau, fără discuţie, nişte oameni insuportabili.

— Poate că ascunde un criminal, zise el împăciuitor.

Omul păru surprins. Îl privi pe episcop cu un amestec de neîncredere şi de curiozitate.

— Agnès? Să ascundă pe cineva?... M-ar mira!

— Un savant. Zénon de Mongaillac. Poate îl cunoşti.

Expresia de pe faţa ţăranului împietri. Brusc, i se părea că îl străpunge lama unei săbii. Ar fi trebuit să fii prost să nu-ţi dai seama că această informaţie îi cauza ţăranului o tulburare deosebită pe care oricine ar fi recunoscut-o ca fiind gelozie. Van Melsen se hotărî aşadar să ducă mai departe interogatoriul răsucind puţin cuţitul în rană.

— Se pare că s-ar fi îndrăgostit de el.

— În... îndrăgostit de el?

— Cel puţin aşa afirmă părintele Amedée... Pari surprins...

—Păi...

— Dragostea este un dar al Domnului, insistă episcopul. Ar trebui să te bucuri.

Omul îşi căuta cuvintele. Începuse să tremure. Van Melsen îşi reţinu un zâmbet.

— Sigur nu ştii unde aş putea-o găsi?

Ţăranul bâlbâi ceva. Conştiinţa sa oscila între dragostea pentru Agnès şi dorinţa de a-i face rău.

— Trăieşte... trăieşte într-o grotă din câte se spune. Undeva printre dealuri...

— Într-o grotă? mormăi ecleziastul zâmbind la ideea că era pe calea cea bună. Şi unde se găseşte?

— Asta-i tot ce ştiu.

— Ei hai, spune-mi unde este grota.

— Nu ştiu! Nu ştiu nimic de fata asta!

— Ba da. E o zgâtie de fată frumoasă din câte mi s-a spus. Zénon ăsta are noroc... Unde-i grota?

Şi, brusc, ţăranul dădu frâu liber mâniei.

— Numai părintele Amedée ştie! O vrăjitoare! Asta e! O scârnăvie de vrăjitoare!

Van Melsen se aştepta la orice, dar la aşa ceva, nu. Avu o tresărire de uimire, dar îşi reveni imediat.

— O vrăjitoare? Ai grijă ce spui! E vorba de o acuzație foarte gravă.

Amedée apăru în pragul prezbiteriului. Auzise ultimele replici schimbate de cei doi oameni şi înaintă spre ei mânios.

— Gilbert, eşti mai prost decât credeam, făcu el fulgerându-l pe țăran cu privirea înainte de a se întoarce spre Van Melsen. Nu dați atenție la ce spune.

— Tocmai la dumneata veneam, preciză episcopul regăsindu-şi zâmbetul.

8

— Atunci să mergem în prezbiteriu. Vom avea mai multă linişte.

Şi porniră înspre biserică, lăsându-l pe țăran să-şi rumege furia. Agnès cu un alt bărbat. Atâta lucru reținuse din conversația cu episcopul. Şi asta îi întorcea sufletul pe dos. Trebuia să vadă cu ochii lui.

După ce închise uşa prezbiteriului în urma lor, Amedée îl invită pe Van Melsen să ia loc. Acesta preferă să rămână în picioare şi începu să-l întrebe, făcându-se că se uită la pereții încăperii.

— Tot ce vreau să ştiu este unde se află ascunzătoarea acestei Agnès, făcu el pe un ton nevinovat.

— Nu vă pot spune, răspunse preotul.

— Ei, hai. Ştiu foarte bine că vrei să o protejezi. Şi asta te onorează. Dar te asigur că nu are de ce să-i fie teamă de mine.

Amedée rămase mut. Interogatoriul acesta era cât se poate de neplăcut. Nu era clar ce căuta să obțină episcopul descoperind ascunzătoarea lui Agnès.

— Nu am venit ca să fac vreun proces de vrăjitorie. De altfel, ştii foarte bine că aceste probleme țin acum de o jurisdicție laică. Chiar am să fac tot ce pot ca să nu ajungă la urechile magistratului Henri de Coursanges. Dar trebuie să mă ajuți. Trebuie să merg la grota aceea.

— De ce?

— Am toate motivele să cred că acolo s-ar afla Zénon de Mongaillac.

Aşadar, asta căuta! Amedée îşi stăpâni un zâmbet. Faptul că Zénon se ascunde în grota lui Agnès însemna că relația lor continua. Dar asta nu explica de ce episcopul voia să-l găsească pe savant.

— Ce aveți cu el?

Episcopul încetă să se mai uite la pereți ca să-şi fixeze atenția asupra preotului.

— Este principalul suspect într-un furt.

— Furt? tresări Amedée. Aşa ceva nu corespunde cu părerea pe care o am despre el.

— Şi totuşi aşa este. E bănuit că a luat scheletul sfintei tale Marta.

— Credeam că nu putea fi vorba de sfânta Marta.

— Nu are prea mare importanță. Orice ar fi, acest Zénon l-a ascuns probabil în grota protejatei dumitale.

— Ce-ar vrea să facă?

— Nu ştiu. Probabil să-l distrugă.

Amedée scrută chipul impasibil al lui Van Melsen. Toate astea i se păreau oarecum absurde.

—Fără să vă ofensez, am sentimentul că îmi ascundeți ceva. Ceva cu privire la acest schelet...

De data aceasta, episcopul fu acela care preferă să se sustragă privirii lui Amedée. Se îndreptă spre fereastră şi începu să privească afară.

— Biserica dumitale este într-o stare foarte jalnică... Şi apoi, construcția aceasta nouă... Un cost deloc neglijabil, presupun... Poate v-aş putea ajuta.

Amedée se uita la Van Melsen. Un acut sentiment de dezgust îl cuprinse. Oare omul acesta nu avea niciun dram de conştiință? Faptul că ajunsese atât de sus în ierarhia Bisericii era un afront.

— Nu insistați.

— Bine, făcu episcopul cu brutalitate îndreptându-se spre uşă. Dar să nu vii după aceea la mine să-mi ceri ajutorul dacă povestea cu vrăjitoarea ajunge până în Parlamentul de la Toulouse!

De îndată ce episcopul ieşi, Amedée închise ochii. Ca să obțină ce-şi dorea, acest episcop era capabil de orice, inclusiv

să pună în joc viața unei tinere nevinovate. Amedée era scârbit. Refuzând să-i destăinuie locul unde se afla grota, ştia că îşi asumă un risc. Însă delațiunea nu i se păruse niciodată a fi o virtute. Iuda Iscarioteanul era o mărturie.

Imediat ce Van Melsen dispăru în prezbiteriu însoțit de părintele Amedée, Gilbert se repezi spre coline la grota lui Agnès. Cât timp nu va fi sigur că episcopul spunea adevărul, nu va mai avea linişte. Trebuia să vadă cu ochii lui. Niciodată Agnès nu manifestase nici cel mai mic interes pentru bărbați. Că fusese chiar el respins, era ceva suportabil atâta vreme cât trăia singură, departe de toți. Putea chiar să se iluzioneze că nu iubea pe nimeni. Dar, dacă ea se ataşa de un altul, asta însemna că el nu era demn de dragostea ei şi că îl prefera pe savant. Iar asta era o tortură pentru care nu se pregătise.

Găsi fără greutate drumul care ducea la grotă. Când ajunse, soarele era la zenit, răspândindu-şi căldura catifelată peste garigă. Era începutul după-amiezii, oră la care obişnuia să doarmă un pic, dar în ziua aceea nu avea chef de somn.

Înaintând cu grijă printre tufişuri, se apropie de intrarea în grotă şi se strecură pe culoarul întunecat. Auzi nişte glasuri. Două, mai exact.

— De ce nu uiți pentru câteva clipe toate astea? zicea unul dintre ele, vocea unei femei, pe care Gilbert o recunoscu a fi a lui Agnès.

— Mi-e destul să-ți văd ochii ca să uit că lumea există, răspunse o altă voce, de bărbat, pe care Gilbert nu îl recunoscu. Iartă-mă că te-am ignorat pentru scheletul acesta.

— Am să-ți iert totul, în afară de vina de a nu mă iubi...

Linişтea care urmă nu îl linişti pe țăran. Înaintă şi mai mult ca să vadă înăuntru, şi ceea ce văzu îl izbi ca un pumnal în inimă. La câțiva paşi mai încolo, un bărbat stătea față în față cu Agnès şi îi mângâia părul.

— Nimeni şi nimic din lumea asta nu m-ar putea împiedica să te iubesc...

Se priveau în ochi cu o intensitate pe care Gilbert o consideră grotescă şi chiar un pic respingătoare. Cum de putea Agnès să se lase păcălită de intențiile acestui individ? I se păru că timpul încremeneşte dintr-odată. Nu se mai auzea decât

pocnetul blând al jarului. Atunci, sub privirea holbată a țăranului, buzele lor se întâlniră într-un sărut ce parcă nu se mai termina. Gilbert văzu nişte mâini, nu ale sale, mâinile savantului dispărând în pletele lui Agnès. O mai văzu şi pe ea, cu ochii închişi, abandonându-se mângâierilor lui tot mai insistente. Oftaturile lor se preschimbară în curând în gâfâieli, iar când se lăsară pe saltea, țăranul simți cum îşi pierde mințile. Încercă să întoarcă ochii, dar în zadar. Hainele celor doi iubiți cădeau una câte una. Văzu cum se ivesc părți de trup, zone netede pe care buzele lor le cercetau rând pe rând în zbateri pe care Gilbert le consideră hidoase. Iar când văzu cum se reflectă flacăra unei torțe pe rotunjimea fremătătoare a unui sân, simți cum se naşte în el o furie care îi lua mințile ca un torent nestăvilit.

Gilbert închise ochii. Nu mai putea suporta. Se sprijini câteva clipe de peretele cavernei, ca să-şi mai vină în fire, şi tocmai se pregătea să plece când brațul îi alunecă pe stâncă. O piatră se desprinse din perete şi căzu ricoşând. În grotă, gâfâitul încetă. Gilbert abia avu timp să iasă şi să se pitească în spatele unui tufiş. Agnès ieşi imediat, îmbrăcându-se grăbită. Aruncă un ochi expert în jurul intrării şi văzu urmele pe pământ.

— E cineva pe-aici, îi zise lui Zénon care venise lângă ea. Nimeni în afară de Amedée nu cunoaşte locul unde se află grota. Iar urmele astea nu sunt ale sandalelor lui. Nu poate fi decât tâmpitul ăla de Gilbert... Din locul unde se afla nu a putut vedea scheletul, dar...

— Crezi că mă poate denunța?

Agnès îl privi mirată.

— Să te denunțe? Cui şi pentru ce ar trebui să te denunțe?

Dându-şi seama că îi scăpase porumbelul, Zénon îşi feri ochii.

— Zénon? E ceva ce ai uitat cumva să-mi spui cu privire la schelet?

— L-am... l-am împrumutat şi...

— Împrumutat?

— Autoritățile caută să-l recupereze, mărturisi, în sfârşit, Zénon.

Agnès se uită la el o clipă. O făcea să se gândească la un copil prins când tocmai era gata să şterpelească nişte ouă de găină. Incapabilă să se supere pe el, îl luă de mână şi clătină din cap.

— În cazul ăsta, ai face bine să termini cât mai repede. N-am încredere în Gilbert.

Zénon o studie cu admirație. Hotărât, femeia aceasta era plină de surprize.

— Aş avea nevoie de cuie şi de nişte frânghii, îi explică el atunci. Dar teamă mi-e că nu voi putea merge la Montpellier fără riscul de a fi prins. Ai putea s-o faci tu?

— Şi asta, şi orice-ai dori...

Zénon făcu un pas spre ea şi îi atinse uşor obrazul cu vârful degetelor.

— Cu condiția să nu-mi mai ascunzi ceva, adăugă ea zâmbind.

Luă punga pe care i-o întindea şi, ridicându-se pe vârful picioarelor, îl sărută pe obraz.

— Mă întorc până diseară, zise ea. Fii prudent!

Şi, în timp ce ea se îndepărta pe vale, Zénon, fu cuprins dintr-odată de un val de fericire, îi strigă:

— Ai grijă de tine.

Agnès îi făcu semn cu mâna şi îşi văzu de drum. Zénon se întoarse repede în cavernă şi porni la treabă fără a mai pierde nicio clipă.

Ascuns în spatele tufişului, Gilbert văzuse toată scena. Nu-şi mai puse nicio întrebare şi porni grabnic pe urmele lui Agnès. Deşi respins de fată, nu pierduse niciodată speranța de a o cuceri. Iar acum ştia că pentru asta trebuia să-şi distrugă rivalul. Or, el auzise din gura episcopului că savantul era un criminal căutat. Informația nu ajunsese la urechea unui surd. Pentru a găsi o şansă de a o avea pe Agnès, era destul să-l dea pe Zénon de Mongaillac pe mâna autorităților. Dar, evident, mai trebuia ca Agnès să nu ştie de unde venea informația care ar fi permis prinderea fugarului. Altfel ar fi fost şi mai pornită împotriva lui. Ideal era chiar să apară ca un erou. Cel care va fi făcut totul pentru a-l salva pe sărmanul învățat, spre exemplu. În acest caz, Agnès ar putea să-i fie recunoscătoare, să-l stimeze şi, de ce nu, să-l iubească.

Se opri în Lansec ca să împrumute un măgar şi porni pe urmele lui Van Melsen. Călărind cu o iuțeală cu care animalul nu prea era obişnuit, Gilbert reuşi să-l ajungă pe episcop cu câteva leghe înainte de a intra în Montpellier. Aşezându-se lângă el, țăranul îi zâmbi ştirb în speranța că ecleziastul îşi va aminti de el. Cum nu părea a fi cazul, iar Van Melsen continua să-l ignore, Gilbert se hotărî să-l abordeze.

— Monseniore...

— Ce doreşti? zise Van Melsen fără să se întoarcă spre el.

— Poate vă amintiți de mine. Ne-am întâlnit în Lansec, în fața bisericii şi...

— A, dumneata eşti cel care pretinde că Agnès este vrăjitoare, dacă țin bine minte.

— Hmmm... Erau doar nişte vorbe acolo, mormăi Gilbert.

Episcopul se uită la el superior. Nu avea decât dispreț pentru oameni ca acest țăran, gata să-şi schimbe părerea cu cea mai mică ocazie. Gilbert făcu o grimasă şi continuă:

— Dacă vă ajut să-l găsiți pe acest savant... Veți uita ce am spus despre Agnès?

Van Melsen continua să privească tot înainte ca şi cum, dacă şi-ar fi întors privirea către țăran, ar fi fost un păcat de moarte. Individul îşi permitea chiar să negocieze cu el! În alte împrejurări, cu siguranță l-ar fi trimis la plimbare. Dar chestiunea era prea importantă. Dacă țăranul acesta ar putea într-adevăr să-i dea posibilitatea să ajungă la Zénon de Mongaillac, trebuia să-l asculte până la capăt.

— Povestea asta cu vrăjitoria nu mă interesează deloc, făcu el fixându-şi privirea pe zidul de incintă al cetății Montpellier care se ivise la o cotitură.

Gilbert ezită o clipă. Nimic nu-i dădea voie să creadă că episcopul acesta era demn de încredere. Sugestia pe care urma să i-o facă cerea o discreție absolută. Pentru nimic în lume Agnès nu trebuia să ştie că el se afla la originea acestui plan. Dar mai ştia şi că, dacă voia să-şi atingă scopul, nu se afla în poziția de a discuta cu acest ecleziast. Trebuia să rişte.

— Atunci, poate că vom ajunge la un aranjament.

Ascuns în fundul peşterii sale, Zénon de Mongaillac nu bănuia nicio clipă ce se urzea în spatele lui. Mângâierile lui

Agnès îi redaseră curajul şi energia pentru a porni la reconstituirea scheletului. Însă reversul medaliei era că mintea îi era ocupată de-acum cu altceva decât cum să aşeze oasele. Se pierdea anticipând deliciile pe care aceste prime atingeri îl lăsau să şi le imagineze. Încercă să-şi revină. Dacă el era convins că povestea lor abia începea, era tot atât de evident că ea mai putea aştepta câteva zile. Exact cât timp îi mai trebuia ca să reconstituie scheletul şi să obţină, în fine, dovada că era într-adevăr cel al unei şopârle de talie mare. Abia atunci îşi va putea trăi dragostea pentru Agnès fără vreo opreliştе. Aşadar, se puse pe treabă. Cum identificase deja toate oasele, cu un exemplar de talie redusă în faţa ochilor reconstituirea nu mai era decât o chestiune de răbdare. Era destul să urmeze modelul. Nu avea nimic de-a face cu laboriosul bricolaj empiric al lui Athanase.

Numai că trebuia să poată face în aşa fel încât oasele să stea împreună. Aşteptând cuiele şi sforile absolut necesare pentru menţinerea la un loc a scheletului, se hotărî să înceapă prin fixarea grinzilor principale ale edificiului. De va căuta bine, va găsi cu siguranţă ceva cu care să le întărească. Descoperi repede nişte capete de funie care îi puteau fi de folos, îşi mai dădu seama şi că unele colţuri ale cavernei erau mai umede decât altele şi că solul se compunea dintr-o argilă uşor de mânuit şi care, uscându-se, putea ranforsa articulaţiile scheletului destul de bine încât să reconstituie oasele lipsă ori să le repare pe cele care fuseseră sfărâmate. Încurajat de aceste găselniţe, încercă să poziţioneze cele patru picioare ale creaturii. Partea aceasta a reconstituirii era de departe cea mai uşoară, fiindcă nu necesita armătură de susţinere aşa cum urma să fie cazul atunci când vor trebui ridicate restul oaselor. Terminase de fixat labele şi tibiile şi se pregătea să continue cu femururile şi cu bazinul şopârlei când îşi dădu seama că pelvisul avea o formă deosebită care făcea ca animalul să fie şi mai aparte decât îşi imaginase el.

Deschizând uşa, Amedée fu surprins să dea nas în nas cu Agnès.

— De mult nu te-am mai văzut cu un chip atât de fericit, zise el invitând-o să intre în prezbiteriu.

— Nu la fel aş zice de tine, îl tachină ea zâmbind. Îmi pari îngrijorat.

Amedée preferă să nu răspundă şi o pofti să şadă pe un scaun. Nu era foarte sigur că vrea să-i vorbească de vizita episcopului şi de chestia cu furtul scheletului.

— Zâmbetul tău radios nu cumva se leagă de Zénon de Mongaillac? se mulțumi el să întrebe.

Agnès lăsă ochii în jos ca oricare fată într-o asemenea situație.

Amedée se aşeză lângă ea.

— Dar de ce nu eşti lângă el?

— M-a rugat să merg la Montpellier ca să cumpăr cuie şi funii. Amedée găsi că era un lucru foarte curios, dar nu căută să înțeleagă. O mângâie pe păr. Agnès lăsă capul la pieptul lui.

— Aş vrea să mă întorc să locuiesc în sat, şopti ea. Preotul reuşi să-şi înăbuşe un strigăt de bucurie. De când spera el asta! Şi, stăpânindu-şi cât de cât exaltarea, îi mărturisi:

— Aldegonde ți-a lăsat moştenire casa ei. Cred că ghicise că vei lua această hotărâre. Presupun că întotdeauna s-a gândit că tu vei fi noua vindecătoare din Lansec.

— Înseamnă că ea avea un dar pe care eu nu-l am. Pentru mine viitorul este o taină de nepătruns.

— O taină de nepătruns, dar o taină pe care te gândeşti să o împărți cu Zénon?

— El ştie mult mai multe decât mine despre medicină. Cu noi doi, sănătatea locuitorilor din Lansec va fi invidiată de toată regiunea!

Amedée izbucni în râs şi o strânse la piept.

— Construind această nouă capelă, voiam ca Dumnezeu să ne ajute să scăpăm de lup, şi iată că în loc de asta vom avea parte de sănătate! Cu siguranță căile Domnului sunt de nepătruns...

Puțin mai târziu, cu părul învolburat de briza uşoară din acel început de după-amiază, Agnès mergea spre Montpellier, imaginându-şi un viitor minunat...

9

Dar Agnès nu mai ajunse niciodată să-i aducă lui Zénon de Mongaillac funiile şi cuiele. Imediat ce ajunse in Montpellier, denunțată de Gilbert, fu interpelată de doi soldați care o conduseră fără menajamente şi fără explicații la închisoarea oraşului. Cu mâinile legate, fără să înțeleagă ce i se întâmpla, ea se lăsă dusă de bărbații aceia pe străduțele pline de copii.

Gilbert era mulțumit de cum se derula planul său. Dacă permisese arestarea lui Agnès, o făcuse pentru a o ține departe de Lansec, timp în care se organiza prinderea lui Zénon de Mongaillac. În târgul pe care îl făcuse cu episcopul, tânăra urma să fie tratată cum trebuie în aşteptarea eliberării. Aşadar, nu-i mai rămânea decât să-şi îndeplinească partea sa din înțelegere: să-i ducă pe Van Melsen şi pe oamenii lui până la Zénon. Închisoarea din Montpellier se afla în citadela care domina partea de răsărit a oraşului, o construcție fortificată, ridicată dincolo de zidurile de apărare. Sinistra-i reputație nu era egalată decât de aspectul ei. Fără alte ferestre decât acele deschideri înguste de apărare ce se înşiruiau ritmic în zidărie, construcția era un bastion pe care cei care îl concepuseră nu consideraseră necesar să-l şi înfrumusețeze.

Un lung culoar întunecat ca şi grota ei şi scările alunecoase din cauza umezelii insalubre care se scurgea pe pereți o duseră pe Agnès până la temnițe. Îngropate la câteva picioare sub pământ, acestea erau la fel de reci pe cât erau de lipsite de lumină. Mirosul acru de mucegai se amesteca în ele cu cel de urină. În adâncul pământului, fu împinsă într-o celulă dezgustătoare unde se prăbuşi pe pământ. Uşa grea se închise în urma ei. Agnès strigă de două, trei ori la temniceri să-i spună cel puțin de ce se afla acolo. Dar îşi dădu repede seama că nu va primi niciun răspuns de la oamenii aceia şi începu să plângă gândindu-se la Zénon.

Pentru moment, acesta era în plină activitate de reconstituire a scheletului unei şopârle uriaşe. În clipa în care vru să pună bazinul la locul lui, îşi dădu seama că osul respectiv nu se asemăna întru totul cu cel al micii şopârle obişnuite. În afara faptului, notat de Bruno cu perspicacitate,

că semăna mai mult cu cel al unei păsări decât cu al unei reptile, era în aşa fel făcut încât nu-i permitea animalului să stea în patru labe ca şi celelalte şopârle. Zénon totuşi refuzase să accepte singura concluzie posibilă la aceste observaţii considerând că estimase greşit obiectul.

Aşa că se puse din nou pe treabă, încercând să reconstituie scheletul fără a mai ţine momentan seama de model pentru a se ocupa exclusiv de forma articulaţiilor. După ce aşeză femurul ţinând cont de unghiul pe care îl impunea structura genunchiului, fixă această primă labă cu ajutorul unei bucăţele de lemn şi o sfoară, încercând să facă la fel cu cealaltă. Odată manevra realizată, se urcă pe un soi de taburet ca să încerce să plaseze bazinul pe baza aceloraşi criterii.

Însă pelvisul nu voia cu niciun chip să adopte o poziţie înclinată şi, în final, Zénon trebui să se resemneze şi să accepte incredibila constatare: şopârla uriaşă stătea dreaptă pe picioarele din spate!

Când, ieşind din prezbiteriu ca să meargă la biserică, Amedée observă prezenţa unui grup de soldaţi condus de Van Melsen, îşi imagină că erau acolo ca să captureze lupul. Aşa că îl întâmpină cu mulţumiri că venise în sfârşit să elibereze satul de această apăsătoare ameninţare.

— Mă bucur că sunteţi aici! făcu el, apropiindu-se de calul pe care şedea Van Melsen.

— Aş prefera să staţi deoparte de toate astea, răspunse acesta sec.

Amedée fu surprins de această ostilitate, dar o puse pe seama nervozităţii pe care o ghicea la episcop. Acesta nu înceta, într-adevăr, să arunce priviri iritate către un tip înalt şi cam aplecat care stătea cocoţat comic pe un cal mai mic decât el. Ceea ce nu ştia preotul era faptul că pentru a obţine soldaţii Van Melsen trebuise să ceară aprobarea magistratului Henri de Coursanges, care se grăbise să se ocupe personal de întreaga expediţie cu scopul de a avea parte de beneficiile operaţiunii. Atitudinea îl exasperase, evident, pe episcopul care nu mai înceta de-atunci să-şi rumege amărăciunea, mergând până la a spera în taină că tentativa de arestare se va solda cu un eşec.

Amedée era departe de a înțelege toate astea şi observa fără să-i înțeleagă pe acei soldați care se aflau acolo de parcă aşteptau ca lupul să vină până la ei. Privind mai atent, Amedée îşi dădu seama că nu erau prea mulți.

— Dar... hmmm... Credeți că veți reuşi să capturați lupul cu atât de puțini oameni? întrebă el, brusc, bătut de un gând de îndoială.

Abia ce formulase întrebarea că îşi dădu seama că nu se aflau acolo pentru lup. Veniseră să-l prindă pe Zénon de Mongaillac.

Într-o clipă, speranțele de a o vedea pe Agnès găsindu-şi fericirea se spulberară. Ştia că episcopul nu va avea nicio milă față de savant. Oricare i-ar fi fost crima (era destul de neîncrezător față de Van Melsen pentru a şti că ceea ce îi spusese chiar în dimineața aceea nu era, fără îndoială, decât jumătate din adevăr), Zénon de Mongaillac nu putea conta pe nicio indulgență din partea sa.

— V-aş fi recunoscător dacă nu v-ați băga, repetă episcopul cu autoritate. Arestarea acestui criminal nu vă priveşte.

— Zénon de Mongaillac nu este un criminal.

— Atunci de ce se ascunde?

Amedée intui încă ceva. Dacă Van Melsen venise să-l prindă pe savant, era pentru că ştia unde se afla grota. Or, numai el şi Agnès ştiau unde se găseşte.

— Unde... unde e Agnès? întrebă el cu glas tremurat.

— Agnès? se prefăcu episcopul că nu înțelege. A, vorbiți de tânăra vrăjitoare? E sănătoasă, nu vă fie teamă. Dar, aşteptând ca această afacere să fie limpezită, va rămâne la adăpost într-una din temnițele noastre.

Uluit, preotul nu putu să reacționeze la început. Agnès închisă! Numai gândul însuşi îl răscolea.

— Cum ați putut?

Van Melsen îl măsură cu o privire rece.

— Funcția mea îmi impune răspunderi pe care dumneata ai norocul să nu le cunoşti, răspunse el.

Amedée nu plecă ochii. Ştia că Agnès îl iubea pe Zénon şi cu greu îşi putea imagina că l-ar fi dat de bunăvoie pe Zénon pe

mâna acestui om. Înțelese atunci cu groază că, într-un fel sau altul, episcopul reuşise să o facă să vorbească.

Părintele Amedée se simți gata să comită primul act de violență din viața sa. Revenindu-şi, îndreptă un deget amenințător.

— Dacă i se întâmplă ceva acestei fete, vă avertizez că...

— ... ce?

Lui Amedée, în clipa aceea, i-ar fi plăcut desigur să lase să vorbească mânia pe care o simțea fierbând în el. Dar nu degeaba era om al Bisericii şi, blestemându-şi neputința, îl fulgeră pe Van Melsen cu privirea înainte de a se întoarce în prezbiteriu spre a se ruga ca savantul să poată scăpa din ghearele acestui înfiorător episcop.

Seara cădea peste platou când Gilbert se furişa aproape de grotă. Înainte de a-l conduce aici pe Van Melsen, voia să fie sigur că savantul se mai găsea acolo. Ajuns în fața intrării, făcu câțiva paşi cu grijă şi se strecură pe culoarul strâmt. Stătu câteva clipe ca să i se obişnuiască ochii cu întunericul şi aruncă o privire înăuntru.

Revăzu imediat salteaua unde îi surprinsese iubindu-se, dar nu descoperi nicio urmă de Zénon. Totuşi, făcliile ardeau, luminând întreaga cavitate. Gilbert se strâmbă decepționat, dar auzi imediat un zgomot ciudat provenind dintr-o parte a grotei care era mascată de o ieşitură stâncoasă. Cu infinite precauții, se apropie de ea şi o ocoli.

Ceea ce văzu atunci îl împietri de groază.

Singură în celulă, Agnès aştepta să vină cineva să-i spună motivul pentru care fusese arestată. Ştia că unii o acuzau de vrăjitorie, dar nu reuşea să-şi imagineze pe vreunul care să o denunțe autorităților. Îşi aminti totuşi de avertismentul pe care Amedée i-l dăduse cu câteva săptămâni în urmă.

Cu toate acestea, degeaba întorsese întrebarea pe toate părțile, i se păru absurdă. Niciun locuitor din Lansec nu putea să fi fost josnic. Şi nimeni sănătos la minte nu putea crede cu sinceritate că ea era o vrăjitoare.

Stând jos pe pământ, cu spatele sprijinit de zidul rece, începu să plângă. Temnița era de o murdărie dezgustătoare. Urmărea cu privirea un şobolan care îşi permisese o

incursiune rapidă, în speranța că va da peste vreun rest de mâncare, înainte de a dispărea, aşa cum venise, printr-o gaură.

Agnès se ghemui şi mai tare şi strânse în pumn cochilia oferită de Zénon.

Nici măcar Gilbert, care ar fi avut motive să o urască, nu ar fi fost în stare de un asemenea lucru. El era îndrăgostit de ea, şi ea ştia foarte bine asta. Or, nu condamni la arderea pe rug pe cineva pe care îl iubeşti. Chiar dacă această iubire se preschimbase încet în ostilitate. Şi apoi țăranul era prea laş pentru aşa ceva. O asemenea decizie necesita un curaj pe care nu-l avea. Nu putea fi el.

Agnès preferă să nu se mai gândească la asta şi închise ochii. Prostia şi răutatea oamenilor o dezolau. Deşi nu avea cum să ştie, Agnès simți că se lăsa seara. Mai bine să încerce să doarmă. Poate că gândurile îi vor fi mai limpezi în cursul dimineții. Şi îşi lăsă conştiința să se piardă uşor, în timp ce nişte amintiri ale mângâierilor pe care le schimbase cu Zénon i se buluceau în minte. Revăzu ochii lui care o priveau, îşi aminti blândețea mâinilor mângâindu-i trupul şi rememoră gustul gurii sale în timp ce buzele-i dădeau săruturi uşoare de miere şi lavandă...

Fără a aştepta ca Zénon de Mongaillac să-şi dea seama de prezența sa, Gilbert se întoarse şi părăsi grota fugind cât îl țineau picioarele. Afară, întunericul cădea cu repeziciune. În curând, dealurile vor fi cuprinse de tenebre şi nu-i va fi uşor să găsească drumul înapoi. Începu să fugă înspre sat, cu mintea tulbure, bântuit de viziunea uimitoare de care avusese parte în cavernă.

Nu voia să ştie ce făcea acolo Zénon de Mongaillac. Era însă sigur că totul ținea de o activitate malefică. Faptul că episcopul hotărâse să-l aresteze nu-l uimea. Chestia pe care o întrezărise în penumbra grotei nu putea fi decât rodul unor activități satanice, de magie neagră. Trebuia să fii idiot ca să nu înțelegi că chestia aia era un diavol.

Alergă pe drum cât îl ținură puterile tăind-o de-a dreptul prin tufărişuri, zgâriindu-se în spinii copăceilor, clătinându-se pe pietrele invizibile în acel întuneric din ce în ce mai adânc. La cotitura unui ultim ocol, zări în sfârşit clopotnița bisericii

din Lansec profilându-se în noaptea înstelată. Curând, îl va putea călăuzi pe Van Melsen şi pe soldaţii lui spre a pune capăt activităţilor nefaste ale savantului. Va fi, în sfârşit, liber pentru a recuceri inima lui Agnès. Pentru a ajunge, în sfârşit, la trupul ei. Ca să trăiască deliciile de care Zénon de Mongaillac îl lipsise pe nedrept. Nu peste mult timp, Agnès va fi a lui.

Un zgomot ciudat ce venea din tufişurile din stânga îl făcu să tresară. Preocupat intens de savant, Gilbert uitase complet de prezenţa fiarei. Brusc, îşi dădu seama că era singur pe dealuri şi că se afla prea departe de sat ca să strige după ajutor. Şi mai înţelese că în întunecimea nopţii nu avea nicio şansă să scape de lup.

Începu să alerge cât îl ţineau picioarele. Undeva, pe lângă el, lupul îl ajungea. Gilbert se opinti şi mai mult, aproape sufocat, abia suflând, sacadat. Se uită la turla bisericii ca pentru a o atrage spre el.

Îşi dădu seama că zgomotul din stânga încetase. Oare lupul obosise înaintea lui? Dar abia îi trecuse prin minte această speranţă, că zări în faţă doi ochi care îl ţintuiau din întuneric. Fiara îl întrecuse şi îl aştepta pe drum la câţiva paşi mai încolo.

Gilbert încetă să mai fugă. Lupul îi bara drumul spre Lansec.

Refuzând să se resemneze să stea acolo neclintit, aşteptând ca lupul să atace, se întoarse şi o porni din nou la fugă. Ştia foarte bine că nu va reuşi niciodată să ajungă la grotă, dar îşi amintea că undeva în garigă, la câteva aruncături de băţ, se afla un adăpost pentru oi. Şi se agăţă de speranţa că va ajunge acolo, ca un naufragiat pe pluta sa.

Lupul fu mai iute. În câteva salturi, îşi ajunse prada. Gilbert auzi clar mârâitul în spate. Scoase un urlet de groază şi simţi imediat două labe enorme care îl trânteau la pământ. Fără a înţelege prea bine cum, se trezi întins pe spate. O clipă, văzu stelele scânteind pe cer şi brusc o umbră uriaşă i le acoperi. Gilbert înţelese atunci că lupul era tocmai cel pe care îl descrisese celorlalţi săteni. Colţii lui enormi sclipeau în întuneric, iar când îi simţi pătrunzând în gât, înţelese că pierduse duelul şi că nu va mai vedea niciodată ochii blânzi ai lui Agnès...

Alertată de strigăte, trupa condusă de Henri de Coursanges sosi la fața locului în galop câteva clipe mai târziu. În ciuda întunericului, Van Melsen reuşi să distingă silueta unui bărbat întins pe pământ. Un soldat descălecă.

— E țăranul, făcu el întorcând cadavrul. Mort.

— Fir-ar! se mânie episcopul.

Fără Gilbert, era imposibil acum să găsească peştera lui Agnès.

— Lupul! strigă deodată un soldat.

Toți îşi întoarseră privirea în direcția arătată. La câțiva paşi mai încolo, pe o ridicătură, stătea fiara.

— Prindeți-l! ordonă Henri de Coursanges cocoțat pe calul său care, ca şi ceilalți, începuse să-şi manifeste teama de prădător, cabrându-se.

Şase oameni înarmați descălecară şi încercuiră sălbăticiunea. Cum nu aveau obiceiul să înfrunte un astfel de inamic, îşi încărcară muschetele.

— Îl vreau viu! preciză atunci episcopul.

Magistratul îi aruncă o privire cruntă. Asta complica un pic lucrurile.

— Baioneta la armă! ordonă ofițerul care îi însoțea.

Soldații se supuseră bodogănind. Noile lor modele de puşcă cu cremene erau desigur mai practice decât cele cu fitil, dar baioneta-dop, inventată de curând, nu era dintre cele mai comode. Aceasta se fixa chiar în țeavă, împiedicându-i să tragă.

— Mai repede! insistă ofițerul văzându-i cum se încurcau în puşti.

În sfârşit, înarmați, soldații strânseră cercul în jurul animalului, ezitând ce strategie să adopte. Fără plasă sau frânghie ca să-l neutralizeze, vor trebui să-l prindă cu mâinile goale.

Arătându-şi colții, lupul se întoarse spre asaltatori. Chiar din locul unde se afla, Van Melsen îi putea vedea ochii sclipind în întuneric. „Ce sălbăticiune frumoasă”, se gândi el. Dar cu siguranță nu era demonul de care se zvonise. Dar şi mai puțin o creatură care să aibă vreo asemănare cu scheletul.

Lupul scotea acum mârâieli amenințătoare. Sărind dintr-un loc în altul, îl fixa pe rând cu privirea pe fiecare adversar ca şi cum şi-ar fi ales viitoarea victimă.

Unul dintre soldați simți cum privirea acestuia se opreşte asupra lui. Imediat, începu să tremure şi ridică muscheta ca să-l amenințe cu baioneta. Lupul însă ignoră lama şi sări. Îl izbi pe soldat care căzu pe spate şi țâşni în afara cercului format de atacatori.

— Nu-l lăsați să fugă! strigă Henri de Coursanges.

Dar, ca să tragă, soldații trebuiau mai întâi să scoată baioneta.

— Trageți odată! izbucni magistratul.

În repezeală, unul dintre oameni uită de baionetă şi trase. Țeava îi explodă într-o jerbă de scântei. Soldatul se prăbuşi, rănit la față.

Cum lupul fugea, ofițerul hotărî să se ocupe el însuşi. Puse muscheta la ochi şi ținti silueta care se îndepărta. Profitând de faptul că luna apărea între doi nori, trase. Detunătura răsună mult timp în liniştea nopții.

Dar glonțul îşi rată ținta.

— Pe toți dracii! se mânie magistratul. Ne-a scăpat!

Van Melsen închise ochii. Era un dezastru. Alături de cadavrul lui Gilbert, gemea acum soldatul rănit.

Ajuns în vârful colinei, lupul se opri şi aruncă o privire în urmă. Henri de Coursanges avu atunci straniul sentiment că le arunca o provocare.

A doua zi dimineață, episcopul Van Melsen era negru de furie. Nu numai că tentativele de capturare a lui Zénon de Mongaillac şi a lupului se soldaseră cu nişte eşecuri răsunătoare, dar nu putea nici măcar să le pună pe seama incompetenței magistratului. Pentru a agrava lucrurile, cel care se oferise să-i ducă la grotă fusese sfârtecat, iar asta complica situația în mod considerabil. Acum, va trebui să găsească locul prin alte mijloace.

Foarte fericit, Zénon de Mongaillac probabil că nu bănuia încă nimic. Prin urmare, Van Melsen luase măsura de precauție de a supraveghea prezbiteriul lui Amedée în cazul în care acestuia îi trecea prin minte să meargă la grota lui Agnès.

Totuşi, exista riscul ca savantul să bănuiască ceva văzând că Agnès nu mai vine. Trebuia aşadar să acționeze rapid, înainte ca Zénon să ducă scheletul în altă parte.

Van Melsen mai avea doi aşi în mânecă. Pentru a obține informația dorită, îi mai avea pe Amedée şi pe Agnès. Însă încercase fără succes să facă presiuni asupra preotului şi nu vedea cum l-ar putea constrânge să-l denunțe pe savant. Nu-i mai rămânea decât să încerce să smulgă de la tânăra femeie secretul locului unde se afla peştera.

Pentru asta, socoti că, decât să se folosească de toate mijloacele de care dispunea arsenalul inchizitorial, mai bine dădea dovadă de viclenie. Încă din zori, merse la închisoare şi o eliberă. Convins că se va duce la grotă, dădu ordin unui soldat să o urmărească.

Când se văzu în fața porții, stupefiată că i se dăduse drumul, Agnès rămase lângă ziduri câteva momente îndelungate pentru a profita de primele raze de soare, ca pentru a se curăța de toată întunecimea jilavă pe care o absorbise în temniță. Când se sătură de lumină şi căldură, porni spre Montpellier.

Cum nu ştia de ce fusese arestată, nu ghicea nici pentru ce fusese eliberată. Presupunea că totul avea la bază o neînțelegere şi spera, însă nu prea tare, că va obține o explicație odată ajunsă în Lansec.

În pofida foamei care o rodea, încerca un profund sentiment de fericire. Fără îndoială că Zénon o aştepta în grotă. Voia neapărat să ajungă la el. Grăbind pasul, va ajunge spre sfârşitul dimineții.

Dar, cu toată nerăbdarea, în loc să traverseze oraşul, se hotărî să-l ocolească. În mintea ei, Montpellierul se asocia de-acum cu statul la închisoare. Singurul loc unde se simțea în siguranță era grota ei. După ce merse un timp pe lângă zidurile de incintă, se opri lângă o fântână unde se putu răcori cu apă proaspătă.

În timp ce se stropea pe față, brusc avu sentimentul că este urmărită. Trăgând cu coada ochiului, remarcă un individ, postat mai în urmă, preocupat să strângă plante. I se păru curioasă alegerea acestora şi bănui o clipă că nu se pricepea deloc la ele.

Alungând din minte îndoiala, porni din nou la drum. Dar, ajunsă la drumul de țară, nu se putu abține să nu arunce o privire discretă înapoi şi constată cu surprindere că bărbatul era tot în spatele ei.

„De ce mă urmăreşte?" se întrebă ea reluându-şi mersul.

Înțelese atunci că autoritățile nu pe ea o căutau. Zénon mărturisise că era căutat. Cum ea nu ştia implicațiile acestor ipoteze şi consecințele lor, nu înțelegea de ce scheletul acela avea atâta importanță. Dar era clar că savantul se temea să nu fie găsit.

Şi, ca să-l aresteze pe Zénon, trebuiau să ştie unde se ascunde.

„Se folosesc de mine ca să ajungă la el!" Intui asta în momentul în care ajungea la drumul ce ducea spre Lansec. Furioasă că era manipulată astfel, înțelese totuşi că autoritățile tot nu ştiau unde se ascundea savantul. Dar, dacă lucrul acesta o linişti un pic, îşi mai dădu seama că vor încerca, fără nicio îndoială, să obțină informația făcând presiuni asupra lui Amedée. Iar preotul, oricât de integru şi de curajos ar fi fost, nu era la adăpost de o stratagemă pe care o foloseau cu ea. El nu avea acea neîncredere naturală care o proteja pe ea de genul acesta de situație. Dacă Zénon încă mai avea nevoie de câteva ore ca să-şi termine reconstituirea, ea înțelese că trebuie să dea de înțeles că va cădea în capcană.

Porni imediat pe o cărare care se afunda în garigă, prefăcându-se că se pierde. De altfel, nici nu fu prea greu, întrucât se pierdu efectiv, într-atât era maquis-ul de stufos. Rătăci astfel prin tufărişuri o bună parte a dimineții, având grijă ca urmăritorul să se țină de ea, până ce socoti că nu mai putea continua încă mult timp fără să trezească bănuielile omului. Regăsind drumul, porni spre Lansec, fără grabă, gândindu-se unde îl putea duce pe cel care se ținea la câțiva paşi în urmă.

În Lansec, Amedée primise consternat vestea morții lui Gilbert. Țăranul nu era un model de virtute, dar nici nu merita totuşi o soartă atât de cumplită. Fu îngropat chiar în aceeaşi zi în micul cimitir. Iar cei care asistară la ceremonie păstrară o

linişte apăsătoare. Nu se gândeau decât la un singur lucru: cine va fi următorul?

Însă preotului i se mai luase o piatră de pe suflet. Faptul că Van Melsen şi soldaţii săi fuseseră nevoiţi să plece cu coada între picioare la Montpellier îi producea o oarecare satisfacţie. Cel puţin pentru o vreme, Zénon de Mongaillac era la adăpost.

Petrecuse o bună parte din noapte întrebându-se ce putea face ca să obţină eliberarea lui Agnès şi în final ajunsese la concluzia că episcopul nu-l va asculta. Ca să nu stea cu braţele încrucişate şi să nu facă nimic, după înmormântarea ţăranului, se hotărî să-i facă o vizită Eminenţei Sale Donatelli.

Cei doi soldaţi însărcinaţi să-l urmărească îl însoţiră tot drumul până la Montpellier. Ajuns la episcopie, Amedée îi salută cu o mişcare din cap şi pătrunse în odăile cardinalului.

— Părinte Amedée! exclamă acesta din urmă, întâmpinându-l. E o plăcere să vă revăd! Deşi bucuria îmi este umbrită de drama petrecută cu o seară înainte. Van Melsen mi-a adus vestea.

— Trăim zile foarte negre, iar vizita mea, din păcate, nu este de curtoazie, Eminenţă. Mă aflu aici pentru a vă împărtăşi indignarea faţă de modul în care este tratată una dintre enoriaşele mele.

Surprins de tonul de reproş al preotului, Donatelli îl invită să ia loc.

— Despre ce este vorba? îl întrebă el.

— Nu ştiţi?

— Deloc.

Amedée se uită o clipă la interlocutorul său. Dacă nu ştia nimic din ceea ce i se întâmplase lui Agnès, asta însemna că Van Melsen îi ascunsese ceea ce făcuse. Avea de-a face cu o curioasă disfuncţie în transmiterea informaţiilor la nivel ierarhic.

— O fată pe numele ei Agnès a fost arestată sub perfida acuzaţie de vrăjitorie, rezumă el.

— Vrăjitorie? Cu povestea aceasta a scheletului şi cu lupul care se plimbă prin jurul satului, nu avem nicio nevoie de acest gen de complicaţii!

— În realitate, este vorba despre un pretext grosolan.

— Explicați-mi.

Amedée se întrebă cum să prezinte lucrurile fără a avea aerul că îl acuză pe Van Melsen că îl lucrează pe din dos. Aşadar, îi spuse povestea lăsând să se înțeleagă că nu era decât o mare neînțelegere, că fata fusese arestată din greşeală şi că episcopul, lăsându-se amăgit de mărturia unui amorezat respins, părea că vrea să sugereze că ar da-o pe Agnès în schimbul lui Zénon de Mongaillac.

Donatelli îl ascultă cu atenție. Ceea ce reținea din toate acestea era evident ceea ce Amedée încerca zadarnic să ascundă: pe de o parte, că Van Melsen folosea metode nu prea recomandabile pentru a găsi ascunzătoarea savantului şi, pe de altă parte, că acesta se ascundea undeva în împrejurimile satului.

— Am să văd ce pot face, îl asigură pe preot când acesta îşi termină povestea. Cât din partea dumitale, dacă ai încerca să-l convingi pe acest Zénon să înapoieze scheletul, ne-ai scuti de multe neplăceri. Presupunând, desigur, că ştii unde se află...

Cuvintele din urmă fuseseră întărite de o privire malițioasă.

— Aş putea să mă informez, răspunse preotul pe acelaşi ton.

Cei doi oameni tăcură o clipă. Donatelli ştia foarte bine că Amedée îl proteja pe Zénon, iar preotul ştia că el ştie. În fine, Amedée se ridică să plece. Tocmai pusese mâna pe clanță când îşi aminti că mai avea un lucru de spus cardinalului.

— Apropo de asta... Nu cumva unul dintre enoriaşii mei v-a adus nu de mult ceva? întrebă el căutând cum să abordeze stânjenitoarea chestiune.

Devenit brusc neîncrezător, Donatelli ezită o clipă.

— Ceva? făcu el.

— Un obiect. O piatră...

Cardinalul făcu ochii mici. Ce ştia preotul acesta de misterioasa stelă?

— Se prea poate...

— Nu ar trebui să vă spun, dar... am aflat la o spovedanie că era vorba despre un fals.

— Un fals? exclamă cardinalul a cărui figură se lumină subit.

— Mi-a mărturisit-o chiar persoana care a făcut-o. Ea afirma că scheletul era al unei creaturi diavoleşti şi suferea aparent ca nu cumva să fie luată în serios. Bătrâna copiase nişte frânturi de text pe o piatră plată pe care a ascuns-o în groapa fundației. N-aş fi surprins să aflu că tocmai aceste eforturi ca să confecționeze un asemenea artefact să fi fost tocmai cauza decesului ei...

Donatelli aprobă în tăcere. Iată cum se explicau numeroasele greşeli din text. O bătrână neşcolită gravase câteva cuvinte pe o piatră. La atât se reducea misterioasa stelă. Era ceva mai degrabă hazliu, şi lui Donatelli aproape că îi venea să râdă.

— M-am gândit că e mai bine să ştiți, adăugă preotul ieşind. Acest document ar fi putut să vă inducă în eroare...

După plecarea preotului din Lansec, Donatelli rămase nemişcat un oarecare timp. Până atunci, această piatră gravată constituia o dovadă reală că scheletul nu era al unui uriaş. Van Melsen însuşi fusese obligat să admită acest lucru. Şi asta îi lăsase o oarecare marjă de manevră în gestionarea afacerii. Dar, dacă episcopul afla că era vorba de o falsificare, în afară de faptul că îl făcea să treacă drept un imbecil, asta i-ar da subalternului său un argument în plus ca să-i ceară şi mai multă fermitate.

Totuşi, fie că stela era autentică sau nu, faptul nu schimba nimic în ochii lui: îndoiala cu privire la natura scheletului rămânea. Donatelli îşi dădu atunci seama cu surprindere că în secret dorea să vadă rezultatul reconstituirii lui Zénon. Nu ar fi trebuit, dar voia ca savantul să aibă posibilitatea de a o termina înainte ca episcopul să dea de el.

Ceea ce îl punea într-o situație mai degrabă inconfortabilă...

*

Agnès nu ajunsese prea departe. Abia pornise pe drumul dintre coline, că făcuse greşeala să se mai uite o dată înapoi ca să verifice dacă mai era urmărită. Soldatul care o escorta înțelese imediat că fusese reperat şi dus de nas.

O arestă deci înainte de prima costişă şi o aduse înapoi la Montpellier unde, conform instrucțiunilor, Agnès fu condusă în apartamentele episcopului Van Melsen.

— Te-am subestimat, mărturisi episcopul de îndată ce rămaseră singuri. Eram convins că ne vei duce la el.

Aşezată pe un scaun, Agnès îl asculta cu greu. Îşi reproşa că fusese atât de proastă. Din cauza imprudenței, nu numai că se regăsea într-o poziție delicată, dar mai punea în pericol şi siguranța lui Zénon.

— Înțelegeți-mă, domnişoară, făcu Van Melsen săturându-se repede de tăcerea tinerei. Trebuie neapărat să ştim unde se ascunde!

Agnès păstră o tăcere încăpățânată. Nu înțelegea de ce acest episcop ținea atât de mult să dea de Zénon. Totuşi, chiar dacă era speriată la gândul de a se reîntoarce în închisoare, simțea că nu trebuie să-i dezvăluie nimic. Se străduia aşadar să-şi fixeze atenția asupra locului în care se afla. Era pentru prima dată că punea piciorul într-un asemenea edificiu şi era stupefiată, dar şi impresionată de dimensiunile încăperii şi de luxul decorului. Ochii îi mergeau de la tapiseriile bogat lucrate care decorau unul dintre ziduri până la biroul lucrat cu meşteşug în spatele căruia stătea episcopul.

— Chestiunea e gravă, ai grijă, insistă acesta. Ascunderea unui hoț te poate costa mult!

— Nu vă spun nimic. Vă pierdeți timpul.

Se auzi o bătaie în uşă, iar Donatelli intră fără a mai aştepta invitația.

— Vă rog, poftiți, îl întâmpină episcopul.

— Am aflat de arestarea acestei tinere persoane şi doream să verific dacă aveți un motiv valabil ca să o faceți şi dacă este tratată cum trebuie.

Van Melsen era iritat că acest cardinal îşi etalează stările sufleteşti în fața ei. Se ridică şi îl trase puțin mai deoparte.

— Această tânără persoană, aşa cum spuneți, este complicea lui Zénon de Mongaillac. Totul mă face să cred că savantul se ascunde la ea, într-o grotă situată undeva printre dealuri. Tot ce doresc este să o fac să spună unde e.

— Nu mă îndoiesc de justețea intențiilor dumneavoastră, Van Melsen, răspunse legatul notând că tonul folosit de episcop nu era lipsit de un sentiment de superioritate. Şi vă ştiu animat de o credință exemplară. Printre altele, bănuiesc ce anume

speraţi să scoateţi de la fata aceasta. Însă îmi cunoaşteţi scrupulele privind folosirea unor mijloace să zicem *abuzive.*

Van Melsen le cunoştea, într-adevăr. Iar aceste scrupule începeau să-l sâcâie cât se poate de serios. Ca de altfel şi necontenita ironie a cardinalului. Se cântăriră din priviri câteva clipe.

— Refuză să vorbească, făcu episcopul, justificându-se.

Donatelli îşi reţinu un zâmbet. „Curajoasă fată", îşi zise.

Episcopul nu era prea aproape de găsirea lui Zénon, ceea ce îi producea un sentiment de satisfacţie de care nu reuşea să se simtă vinovat. Se apropie de Agnès. Primul lucru pe care îl constată fu acela că era de o mare frumuseţe. Iar asta nu îl încuraja să se folosească de brutalitate în ceea ce o priveşte. Dar totuşi trebuia să o înşele.

— Domnişoară, eu sunt cardinalul Umberto Donatelli, trimisul Sfântului Părinte, mandatat de Vatican să identific acest schelet. S-ar părea că acesta se află în mâinile lui Zénon de Mongaillac... înţelegeţi ce vreau să spun?

Agnès nu reacţionă. Degeaba adopta cardinalul acesta o atitudine mai civilizată decât episcopul, îi pricepea foarte bine intenţiile. Totuşi, nu părea la fel de viclean ca episcopul... Şi ghici că subordonatul acestuia trebuie să fi considerat asta drept o slăbiciune. Îşi zise atunci că avea tot interesul să-l menajeze.

— În orice caz, avem toate motivele să credem asta, continuă legatul. Or, dacă ştii unde se află şi refuzi să spui, te faci complice la nelegiuire, iar eu mă voi vedea obligat să te dau pe mâna magistratului însărcinat cu această problemă... Nu doreşti asta, nu? O închisoare este un loc îngrozitor... Umed, rece, murdar... Fără a mai vorbi de ce anume ţi se dă să mănânci...

— Am avut deja plăcerea acestei experienţe noaptea trecută.

— Sunt, după cum vezi, absolut dezolat, continuă Donatelli aplecându-se spre ea.Îţi promit că nu se va mai repeta... Cu condiţia, desigur, să colaborezi cu noi.

Van Melsen observa în tăcere laborioasa lui tentativă. Dacă legatul îşi imagina că ea îi va răspunde în felul acesta, se înşela. Cel mult va ajunge să o convingă de lipsă de hotărâre.

Agnès plecă ochii şi declară:

— Nu pot să vă spun nimic.

Deşi convins că ar fi reuşit să o facă să vorbească dacă ar fi fost singur cu ea, Donatelli se ridică dând din cap şi se întoarse lângă Van Melsen.

— Tânăra aceasta pare hotărâtă să tacă, se prefăcu el că se lamentează.

— Totuşi, ştiți ca şi mine că trebuie să recuperăm scheletul cât mai repede cu putință, Excelență. Iar ea este singura noastră pistă.

— Ştiu, dar...

— Ați prefera ca Zénon să le arate oamenilor scheletul unui balaur?

Evident, Donatelli nu dorea deloc aşa ceva. În schimb, personal...

— Atunci lăsați pe mine, făcu episcopul cu un zâmbet nevinovat. Voi şti să o conving.

Cardinalul oftă. Nu putea să se împotrivească prea deschis acestui episcop, de teamă să nu-i bănuiască duplicitatea.

Chiar dacă în ascuns dorea să-i dea un pic de timp lui Zénon, trebuia să lase impresia că era nerăbdător să regăsească scheletul. Un număr de echilibristică delicat.

— Aceasta nu este o procedură inchizitorială, murmură el drept aprobare. Nu este vorba de a o supune la cazne.

— Fiți liniştit, îmi voi asuma întreaga răspundere a faptelor mele. Puteți avea conştiința împăcată.

Donatelli îşi lăsă privirea asupra tinerei captive. Era convins că îi va ține piept lui Van Melsen. Totuşi, a face un joc dublu aşa cum o făcea el acum nu îl amuza deloc. Chiar dacă asta putea fi totuşi izvorul unor mici satisfacții. Ca, spre exemplu, să-şi exercite autoritatea asupra acestui episcop.

— Van Melsen, zise el pe un ton mai ferm.Îți interzic să te atingi de vreun fir de păr de-al acestei domnişoare.

Imediat după plecarea lui, Van Melsen înaintă spre Agnès. Hotărât lucru: cardinalul ăsta nu era la înălțimea misiunii încredințate. Toate aceste tergiversări, toate ezitările erau nedemne de cineva cu asemenea funcții. Dar, cu toate astea şi

deşi îi producea cea mai mare enervare, nu-i putea încălca ordinul.

Când reluă interogatoriul, se străduí să adopte un ton ferm.

— Mă numesc Ulrich Van Melsen şi sunt episcopul acestei dioceze. Tu nu mă cunoşti, în schimb eu te cunosc bine... Ştiu, spre exemplu, că îl cunoşti pe acest Zénon de Mongaillac de puțin timp, dar că întreții cu el relații să zicem... mai mult decât amicale. Ca atare, înțeleg refuzul tău de a-l denunța... Dar presupune o clipă că acest... prieten nu este tocmai cel pe care îl crezi...

Agnès îl privi cu uimire. Unde voia să ajungă?

— Presupune spre exemplu că, contrar celor ce gândeşti, afecțiunea pe care el pare să o aibă pentru dumneata nu este decât un mijloc de a-ți obține ajutorul.

Agnès refuză să înțeleagă.

— Nu te lăsa orbită de sentimente. Gândeşte-te. Reconstituirea scheletului este o treabă grea, continuă Van Melsen. Şi trebuie să poți lucra în linişte... Cine, după părerea dumitale, are cel mai mare interes ca să fii încarcerată? Cine are nevoie de linişte? Cine ar fi putut să vrea să te țină deoparte? La ora aceasta, Zénon ştie deja că ai fost arestată. Şi, dacă te-ar fi iubit pe cât se pare că-l crezi, oare nu mi s-ar fi predat deja ca să te elibereze?

Se uită la fată. Cuvintele erau pe cale să-şi facă drum spre conştiința ei. Însă Agnès nu cedă.

— Nu vă cred.

— Priveşte în sufletul tău, vezi ce îți spune conştiința. Vei vedea că ceea ce afirm eu este mai puțin imposibil decât vrei să crezi...

— Zénon de Mongaillac n-ar face niciodată un asemenea lucru!

Episcopul nu putu să-şi stăpânească un rictus. Dragostea era un factor insuportabil de irațional. Trebuia încercat altceva.

— Se pare că faptele ce i se reproşează sunt cu mult mai grave decât furtul acesta banal al unui schelet.

Ea îl privi din nou cu neîncredere. Prima lui încercare eşuase, dar nu avea să renunțe aşa uşor.

— Povestea aceasta cu scheletul nu ar fi nimic dacă nu l-ar duce pe cel pe care îl consideri prietenul dumitale de-a dreptul spre nişte poziţii eretice. Înţelegi ce înseamnă asta? Zénon de Mongaillac riscă să fie ars pe rug.

De data aceasta, Agnès făcu ochii mari.

— Ajutându-mă să-l prind, îi poţi salva viaţa. Dacă e arestat până nu e prea târziu, tribunalul va da dovadă de clemenţă în privinţa lui.

Agnès însă nu avea nicio încredere, iar dacă Zénon ţinea atât de mult la reconstituirea lui, el trebuia să meargă până la capăt. Ştia ce riscă.

— Chestiunea este că poţi chiar tu să fii acuzată de vrăjitorie, continuă Van Melsen. Ştii cât de gravă este această acuzaţie. Pentru moment, procurorul regelui nu este informat despre aşa ceva. De mine ţine să o fac... Iar în cazul acesta nu pun mare preţ pe pielea dumitale... Ştii ce li se face vrăjitoarelor?

Ştia. Şi numai la gândul acesta şi tresări. Episcopul fu încercat de o plăcere ascunsă. Continuă.

— Dar nu doreşti să sfârşeşti pe rug în compania acestui om de care nu ştii nimic, nu? Atunci, spune-mi unde se ascunde.

Agnès închise ochii. Vorbele episcopului trezeau în ea o groază imensă. Se abţinu să nu plângă. Însă inima îi spunea că, indiferent care fusese comportamentul lui Zénon de Mongaillac, că o iubea sau nu, că merita sau nu afecţiunea pe care ea o încerca faţă de el, ea îl iubea. Era gata să-şi dea viaţa pentru el.

Ridică, mândră, capul.

— În afară de Amedée, Zénon de Mongaillac este singurul om în care am încredere. Îl iubesc. N-am să vă spun nimic!

Van Melsen strânse pumnii. Femeia asta era insuportabilă. Totuşi, fără să vrea, îl făcuse să ghicească un mijloc de a găsi peştera. Se îndreptă spre uşă. Înainte de a ieşi, o avertiză:

— Poate ai să-ţi schimbi părerea când vei ajunge la rug!

10

Trecuse mult din după-amiază când Van Melsen ajunse în Lansec. După ce încercase să afle de la Agnès unde se afla

grota, se hotărâse să facă o nouă încercare pe lângă preot. Fiindcă acum ştia cum să procedeze.

Prima dată, comisese greşeala de a-i considera pe acesta şi pe Agnès ca două persoane indiferente una față de alta. Însă trebuia să țină cont de relația lor afectivă. Sentimentele umane constituiau întotdeauna piatra de încercare a unui interogatoriu reuşit. Asta eşuase cu Agnès, din lipsă de argumente eficace în fața dragostei. Însă tânăra era călcâiul lui Ahile pentru Arnedée. Era suficient să ştii cum să foloseşti acest punct slab.

Amedée era efectiv prăbuşit.

— Vrăjitorie?

— Dacă nu intervin eu.

— Dar... e absurd.

— Tribunalul va judeca dacă da sau nu.

— Agnès... Micuța mea Agnès.

Preotul începu să plângă. Episcopul acesta nu se dădea înapoi de la nimic. Iar Amedée ghicea unde voia să ajungă.

— O puteți elibera într-adevăr, îi propuse, Van Melsen după un moment.

— Ceea ce îmi cereți să fac este nedemn!

— Responsabilitățile pe care trebuie să mi le asum îmi dau dreptul la aşa ceva.

— Servindu-l în felul acesta, nu-l slujiți pe Dumnezeu! Iadul vă aşteaptă!

— Dacă sacrificiul meu poate sluji Biserica, mă resemnez cu bucurie.

Amedée tăcu. Era inutil să discuți cu un asemenea om. Nu te puteai aştepta la nicio milă din partea lui. De ce dădea Van Melsen atâta importanță acestui schelet? Nu ştia. Că era sau nu al unui sfânt, faptul nu justifica această nebunie. Preotul nu avusese timp să meargă la Zénon aşa cum îi spusese lui Donatelli. Dar sperase totuşi că savantul va înțelege că Agnès fusese capturată şi să se preda singur autorităților ca să o elibereze. Pentru un motiv pe care preotul nu şi-l explica, Zénon nu o făcuse, iar dacă nu se putea hotărî să-şi abandoneze lucrul în schimbul eliberării femeii pe care o iubea, înseamnă că nu merita dragostea lui Agnès.

— Am să vă conduc la grotă, zise Amedée lăsând ochii în jos.

Zénon îşi dădu seama că Agnès nu se întorsese, dar, întrucât pierduse orice noțiune a timpului, nu se nelinişti. În penumbra cavernei, tocmai era pe cale să-şi termine reconstituirea.

Slăbit, murdar, cu hainele şifonate, cu ochii pierduți şi încercănați, cu părul zburlit şi barba țepoasă, Zénon de Mongaillac nu mai avea nimic din gentilomul elegant.

Tremura. De frig, dar şi de oboseală şi foame. De la plecarea lui Agnès, nu încetase o clipă să lucreze la reconstituire şi nu-şi luase răgaz ca să doarmă sau să mănânce. Ca să reziste, folosise *qahoua* pe care René Grouchot o lăsase în grotă. Iar dacă efectele vitalizante ale băuturii îl țineau treaz, îl aruncau şi într-o ciudată stare de incitare.

Întreaga lui atenție, toate forțele erau concentrate pe reconstituire. Aceasta era practic terminată. Mai rămâneau de pus câteva vertebre înainte de a putea ridica acel craniu enorm.

Cu nasul lipit de scheletul său, Zénon nu dădea niciun pas înapoi. De când atacase cutia toracică şi membrele superioare, nu aruncase niciun ochi la rezultatul de ansamblu. Era într-atât de cufundat în punerea oaselor la locul lor, în studierea articulațiilor care permiteau înțelegerea unghiului de inserție a osului următor încât uită să verifice cu ce anume semăna creatura.

Starea de tensiune nervoasă în care se afla îl împinse să-şi caute pipa. Nu mai avea de mult tutun, dar se gândea că faptul de a mesteca muştiucul îi putea aduce o oarecare satisfacție. Nu avu niciun rezultat. Din lipsa tutunului, mări cantitatea de *qahoua.* Treptat, se obişnuia cu amăreala ei.

Dar nu cu foamea. Într-un moment de luciditate, vru să mănânce. Scotoci prin cavernă în căutarea unor provizii, dar nu dădu decât peste nişte ierburi şi rădăcini cu care făcu un fel de ciorbă. Botanist sau nu, problema este că în ziua aceea înghiți măselariță, numită şi paştele-cailor, o plantă narcotică şi otrăvitoare.

Efectul acestei licori, conjugate cu insomnia si absorbția excesivă de cafea nu întârziară să se manifeste. Transpirației îi urmară stări de greață şi nu după mult timp mintea îi fu

cuprinsă de un soi de febră. Realitatea se detaşa de el în fâşii. Vederea i se tulbură, iar conştiința se lăsă treptat invadată de vise în care lumea se confunda cu acele tablouri ale unui pictor flamand al cărui nume îl uitase, populate de creaturi neverosimile.

Aşa trecură orele într-o stare de semiconştiență. Zénon nu-şi dădu nici măcar seama că mai multe torțe care luminau cavitatea se stinseseră. Acum, lucra într-o penumbră din ce în ce mai adâncă. Întunericul invadase restul cavernei şi, detaşându-se de această obscuritate tăcută, scheletul lucea în reflexul flăcărilor ca un gigantic şi macabru fetiş primitiv.

— Agnès! bolborosi el auzind un zgomot la intrarea în cavernă... Am nevoie de... Agnès... Dumnezeule, aproape că nu mai văd deloc... Agnès! Torțe!

Se lăsase întunericul. Pe cer, câțiva nori rari şi subțiri tăiau adâncul nopții cu lungi benzi cenuşii care, alunecând prin fața lunii noi, aruncau vegetația de pe dealuri în întuneric.

În fruntea unui detaşament de soldați conduşi de Amedée, procurorul regelui Henri de Coursanges, Eminența Sa Donatelli şi episcopul Ulrich Van Melsen ajunseseră în apropierea grotei lui Agnès.

Donatelli nu putuse întârzia mai mult această expediție. După ce încercase în zadar să tergiverseze, după ce căutase mii de pretexte, se hotărâse să-l urmeze pe Van Melsen.

De când plecaseră din Montpellier, nici episcopul şi nici magistratul nu îndrăzniseră să scoată vreun cuvânt. Amândurora le stăruia în minte acel fiasco din ajun şi nimeni nu dorea ca aşa ceva să se mai repete. Dar nu era singurul motiv al tăcerii lor. Van Melsen se temea foarte tare de ceea ce urma să descopere în peşteră.

— Sper că nu este prea târziu! făcu el descălecând.

Cardinalul nu-i răspunse. Ca să ajungă până acolo, fusese obligat să-şi schimbe confortabila caleaşcă cu un căluț şi avea mari dificultăți în a stăpâni animalul. „Iar eu sper să nu fie prea devreme”, gândi el acceptând ajutorul a doi soldați ca să coboare.

Când Henri de Coursanges le dădu ordin oamenilor să se posteze la intrarea în peşteră, episcopul schimbă o privire

scurtă cu Donatelli. În ciuda divergenței lor de vedere, se bucurau amândoi să-i vadă pe soldați rămânând în afara grotei. Orice ar fi pe punctul de a descoperi în interior era preferabil ca numărul martorilor să fie cât mai mic posibil.

— Să intrăm, zise Henri de Coursanges după ce dispozitivul fusese stabilit.

Amedée îl reținu pe episcop de braț. Nu era cu sufletul împăcat. Ideea că a comis o asemenea delațiune îl copleşea. De aceea nu dori să pătrundă în grotă, preferând să rămână la intrare cu soldații.

— Nu vă cer decât un singur lucru, insistă el pe lângă Van Melsen. Că Zénon de Mongaillac a comis sau nu vreun delict, merită să fie tratat cu dreptate.

Episcopul îl privi de sus. Amărâtul ăsta de preot nu avea nicio idee despre gravitatea faptelor. Dar era mai bine aşa. Cu cât erau mai puțini oameni la curent cu detaliile problemei, cu atât îi va fi mai uşor să o înăbuşe la nevoie.

— Nu i se va face niciun rău, îl asigură Donatelli văzând că episcopul tace.

Se pregăteau să pătrundă în cavernă când auziră sinistrul urlet al unui lup. Rămaseră pe loc ciulind urechea.

— Nu e prea departe, estimă Van Melsen.

— Cu puțin noroc, în seara aceasta vom avea un dublu succes, îi plăcu magistratului să prezică.

— Să vă audă Domnul!

Donatelli încerca să-şi ascundă groaza. Se îndrepta spre grotă cu un pas nesigur.

— Fiecare lucru la timpul lui, făcu el. Să ne ocupăm mai întâi de acest savant.

Pătrunseră în grotă. După ce străbătură culoarul strâmt, ajunseră la zona locuită de Agnès. Era aproape întuneric. Dar la lumina torțelor pe care le ghiceau undeva mai departe, puteau distinge ce anume constituia modesta locuință a tinerei femei.

Van Melsen rânji zărind salteaua aşezată într-o adâncitură a peretelui şi instrumentele ciudate aflate prin diferite locuri. Era cât se poate de clar vizuina unei vrăjitoare. Şi regretă că îi

promisese în schimbul colaborării sale pentru prinderea lui Zénon de Mongaillac că nu va da curs acestei afaceri.

Dar aveau altceva de făcut decât să contemple ciudatul mod de viață al lui Agnès şi traversară fără a mai zăbovi această cavitate ca să se îndrepte direct spre locul de unde venea lumina.

Când intrară în cavernă, Zénon, cocoțat în vârful fragilei schelării ca să termine de fixat craniul, tresări.

— Agnès?

Îşi dădu atunci seama că zgomotele ce proveneau din cavitatea principală nu erau provocate de paşii unei femei singure şi coborî repede de pe schelă scrutând întunericul.

— Cine... cine sunteți?

— Domnule de Mongaillac, făcu Donatelli ocolind stâncile care încă îl mai despărțeau de sala anexă. Venim să vă...

Nu termină fraza. Când se obişnui cu întunericul, văzu scheletul. Van Melsen şi Henri de Coursanges fură cuprinşi de aceeaşi groază ca şi el. Văzându-le fețele înspăimântate, Zénon se întoarse şi el spre schelet pentru prima dată după multe ore. Şi ceea ce văzu îi îngheță sângele în vine.

Luminată de lumina tremurătoare a torțelor, în fața ochilor săi holbați se ridica silueta unei creaturi terifiante. O creatură pe care niciodată nu o văzuse vreo ființă umană. O creatură ascunsă în coşmarurile oamenilor de la începutul timpurilor, smulsă uitării de un savant încăpățânat.

De la înălțimea celor cincisprezece picioare ale sale, înălțată pe labele sale puternice din spate, cu coada sa lungă sprijinită de pământ, creatura le arăta un înspăimântător maxilar plin de dinți ascuțiți. Era un bot hidos. Cu mult mai aproape de ideea pe care şi-o făceau cu toții despre o creatură demonică decât despre un uriaş.

Era clar un balaur...

Henri de Coursanges căzu în genunchi ca să se roage.

— Dumnezeule atotputernic...

Fascinat, cu ochii ieşiți din orbite şi gura uscată, cardinalul Donatelli făcu vreo câțiva paşi pentru a vedea balaurul mai de aproape. Realitatea acestei creaturi sărea în ochi. Pentru

cardinal, această reconstituire era cea bună, măturându-i din minte toți uriaşii lui Athanase.

Doar episcopul Van Melsen reuşi să treacă peste surpriză. Arătă spre Zénon şi murmură:

— Arestați-l pe omul acesta!

Încă sub efectul stuporii, lui Henri de Coursanges îi trebui ceva timp ca să reacționeze. În final, îşi întrerupse rugăciunea pentru a apuca neîndemânatic sabia şi îl amenință pe savant. În acest timp, Donatelli înaintase ca să pipăie scheletul cu vârful degetelor. În mintea lui se dădea o luptă între fascinația pe care o încerca față de această creatură, dorința de a o putea aduce la Vatican spre a o studia mai de aproape şi certitudinea pe care o avea totuşi că nu putea exista un balaur. O certitudine pe care creatura de dinaintea ochilor săi i-o zdruncina în mod periculos.

Or, îndoiala pe care acest schelet o insinua în mintea lui avea puterea de a slăbi trăinicia dogmelor Bisericii. Trebuia neapărat să se evite răspândirea acesteia.

— Este... avem aici, cât se poate de evident, rămăşițele sfântului Octave de Lansec, afirmă el cu o voce tremurată fără a-i privi pe ceilalți.

Zénon, prea stupefiat ca să reacționeze, nu protestă. În spatele lui, Van Melsen şi Henri de Coursanges aprobară în tăcere.

Tocmai în acel moment privirea lui Donatelli o întâlni pe cea a creaturii. Orbitele sale insondabile erau ca două hăuri fără fund, două abisuri ce păreau să-l privească sfidătoare de dincolo de milenii. Şi atunci ştiu, într-un fulger orbitor şi cu o convingere care îi tăia răsuflarea, că, dacă acest schelet nu era al unei ființe umane, nici al unui animal, nici al unui balaur, mai rămânea doar o singură posibilitate...

Ieşind din grotă, niciunul dintre ei nu schimbă vreo vorbă cu Amedée. Preotul se uita la ei, aşteptând explicații, şi înțelese repede că nu va afla nimic din ceea ce se petrecuse în cavernă.

Henri de Coursanges dădu ordin unui ofițer să lase doi oameni de strajă în fața peşterii şi îl conduse pe Zénon spre un catâr. Înainte de a fi urcat în cârca animalului, i se legară mâinile.

Surprins să-l vadă în starea aceea, preotul îl întrebă pe magistrat din privire. Din lipsa unui răspuns, se apropie de prizonier.

— Se pare că nu te simți bine, prietene, făcu el studiindu-i chipul buimac. Ți-e rău?

Zénon nu răspunse. Atunci, Amedée se întoarse către Van Melsen. Acesta era preocupat să le dea dispoziții soldaților. Când îl zări pe preot vorbind cu deținutul, se îndreptă spre el.

— Păstrează distanța față de prizonier, zise el.

— Ce i-ați făcut?

— Nimic. Aşa l-am găsit.

Van Melsen îl trase pe preot deoparte.

— Ascultă-mi sfatul: stai departe de toate astea. Nu-ți dai seama de toate consecințele acestei chestiuni.

Amedée preferă să nu rostească răspunsul care îi venise în minte. Ridică ochii spre savant şi murmură:

— Sper să mă iertați cândva...

Şi în aceeaşi clipă se întrebă dacă Agnès îi va ierta trădarea.

Henri de Coursanges încălecase. Pe chipul lui se vedea satisfacția de a-şi fi împlinit misiunea. Se aplecă spre Van Melsen.

— Mâine, am să trimit nişte oameni să recupereze scheletul.

— Prefer să rămân aici şi să încep să-l demontez eu însumi, răspunse episcopul. Cu cât va fi văzut de mai puține persoane, cu atât va fi mai bine.

Spunând acestea, se întoarse spre Donatelli. Acesta, uluit, părea incapabil să ia vreo hotărâre.

— Întoarceți-vă la episcopie, îl sfătui el. Şi uitați ceea ce ați văzut. Mâine, veți avea de întocmit un raport privind descoperirea unui sfânt de existența căruia Biserica uitase.

Cardinalul dădu din cap şi, ajutat de doi soldați, încălecă. Ofițerul verifică dacă prizonierul era legat cum trebuie şi dădu ordin de plecare.

Van Melsen privi micuța trupă dispărând la un cot al drumului şi se frecă la ochi. Noaptea avea să fie lungă. Demontarea acestui schelet se putea dovedi o grea încercare. Mai ales de unul singur. Dar, pe de altă parte, nu se va pierde în precauțiile pe care le aveau savanții ăştia. Starea în care

osemintele vor ajunge la Montpellier nu mai avea mare importanță de-acum.

Se pregătea să se întoarcă în cavernă când sinistrul urlet al lupului răsună din nou în întuneric.

— L-au uitat pe ăsta! făcu unul dintre soldații rămaşi de pază.

— Pare foarte aproape, zise celălalt...

Într-adevăr, fiara părea a se găsi la câțiva paşi. Cei doi oameni îşi încărcară muschetele. Nu se punea problema să se mai distreze cu baioneta acum.

— Urletul vine din spatele tufişurilor de colo, zise primul arătând cu țeava câteva mărăcinişuri mai jos.

Ca măsură de precauție, episcopul veni să se aşeze între ei ascultând cu atenție. Lupul nu părea să se deplaseze. În plus, în loc de mârâieli agresive, sunetele pe care le scotea semănau mai degrabă a gemete. Van Melsen îşi zise că poate era o şansă să-l prindă. Dacă animalul era rănit sau pățise ceva, probabil vor putea să-l doboare.

— Haideți să vedem, sugeră el.

Cei doi soldați schimbară o privire. Episcopul acesta îşi pierduse capul.

— Am spus: haidem!

Se supuseră tremurând. Van Melsen porni în spatele lor şi în palida lumină a stelelor se îndreptară toți trei spre tufişuri.

Acolo, găsiră animalul, atârnând ca un jambon de un măslin.

A doua zi dimineața, vestea capturării lupului fu primită cu strigăte de bucurie. Ascunşi în casele lor, locuitorii din Lansec ieşiră unii după alții auzind uralele. Şi cu toții îi însoțiră cu strigăte de „Ura” până în piața satului pe episcop şi pe cei doi soldați viteji.

Expusă în fața bisericii, sălbăticiunea fu imediat lapidată. Copiii o făceau cu mare bucurie, împărțind pietre şi bețe oricui dorea să dea frâu mâniei. În curând, cadavrul lupului ajunse o grămadă informă şi sângerândă.

Amedée avu o tresărire de oroare în fața unei asemenea revărsări de ură, dar hotărî să-i lase în pace. După toate câte îndураseră, enoriaşii săi meritau să se descarce un pic.

Van Melsen, sărbătorit ca un erou, petrecu aşadar o dimineaţă foarte plăcută primind mulţumirile sătenilor. Deşi nu închisese un ochi toată noaptea, ocupat cum fusese cu demontarea scheletului, se alătură veseliei ţăranilor fără a protesta. Şi, după zecile de îmbrăţişări şi tot atâtea felicitări verbale, le ascultă cererile şi doleanţele, promiţându-le sprijin pentru construirea capelei.

Un lucru însă îl sâcâia. Şi cel care puse degetul pe rană fu Amedée.

— V-am spus eu că Agnès este în stare să captureze această fiară, zise preotul cu acreală.

Episcopul ascultă afirmaţia fără să răspundă. Că tânăra a fost capabilă de o asemenea minune era într-adevăr un lucru stupefiant. Deşi, privind lucrurile de aproape, nu făcuse nimic altceva decât să pună capcana acolo unde trebuia. Dar cel mai uimitor era faptul că o făcuse fără să fi recurs la vreo formă de magie.

Sătenilor însă nu le păsa, şi restul zilei se scurse în petreceri. O sărbătoare cu atât mai meritată cu cât venea după atâtea săptămâni de anxietate. Aşadar, băură şi mâncară pe săturate, dansând până târziu în noapte.

Dacă ar fi fost informat despre capturarea lupului, Donatelli nu i-ar fi dat, desigur, nicio atenţie. Mintea lui se desprindea cu greu de viziunea creaturii pe care o avusese dinaintea sa în grotă. Ca şi Van Melsen, nici el nu închisese ochii toată noaptea. Răsucise de mii de ori problema în mintea sa pe toate părţile, căutând cu disperare o explicaţie, alta decât cea care i se impunea.

Fiindcă era convins că toate acestea aveau un sens. Era convins că suflarea balaurului începuse să le mănânce sufletele. Oare nu avusese parte fiecare dintre cei implicaţi de o trădare? Chiar dacă toate fuseseră consecinţa acelui sentiment minunat numit dragoste. Gilbert şi Amedée trădaseră din dragoste pentru Agnès, Van Melsen din dragoste pentru Biserică, Henri de Coursanges din iubire pentru putere, iar el... El, pentru el fusese mai ales din laşitate. Aici, fără îndoială, greşise el cel mai mult. Fie ca acela care a aruncat primul piatra să facă bine să se scuze politicos şi să meargă să

o adune de pe jos, glumea el de obicei în astfel de cazuri. Numai că, în dimineața aceasta, nu avea niciun chef de glumă...

Capelanul său chiar se neliniști de starea lui, constatând că nu mâncase nimic din ceea ce îi pregătise, şi se gândi că fusese atins de vreo boală locală. Dar când îl găsi în genunchi, cu fața spre cruce, murmurând nişte invocări ciudate, regretă că nu era un astfel de caz.

— Eminență? Este ceva ce nu merge? riscă el o întrebare între două rugi.

Cardinalul îşi întoarse spre el privirea întunecată şi îşi continuă rugăciunile. Giancarlo preferă să-l lase în pace şi ieşi din cameră în vârful picioarelor. Nu prea era în temă, dar i se păru că totul semăna foarte mult cu un ritual de exorcizare...

În tot acest timp, Zénon rămase inconştient în celula sa. Fără repere temporale precise, nu ştiu niciodată câte ore dormise după arestare. Epuizat de cele trei zile de post şi de muncă îndârjită, ros pe dinăuntru de efectele măselariței, se prăbuşise imediat ce fusese aruncat în temniță. Mai mult decât într-un somn, căzuse într-un fel de comă.

Aşteptându-l să-şi recapete mințile, Van Melsen şi Henri de Coursanges se întâlniră pentru a hotărî cum vor merge mai departe. Pentru a simplifica lucrurile şi a pierde cât mai puțin timp, se hotărâră să o judece întâi pe Agnès, apoi pe Zénon, într-o procedură de urgență.

Episcopul le promisese într-adevăr lui Gilbert şi Amedée că tânăra putea să stea liniştită, dar nu era el omul care să se împiedice de genul acesta de meschinărie. Voia să-i elimine pe toți cei care putuseră fi martori la reconstituire. Şi un proces părea să fie soluția cea mai bună.

De la ordonanța semnată la Villers-Cotterêts în 1539, procedura inchizitorială era totuşi clar stabilită în jurisdicția franceză. Că Henri de Coursanges îşi luă asemenea libertăți față de ea era un lucru ce nu-i stătea în fire, iar dacă o făcu, a fost sub amabila presiune a lui Van Melsen. Fiindcă de acum, fiind cel ce capturase lupul, episcopul nu pregeta să se folosească de acest ascendent asupra magistratului.

Fiind acum vorba de un proces ad-hoc pus la cale de procurorul regelui spre a expedia afacerea reducând martorii la strictul necesar, regulile aplicate în mod uzual în asemenea cazuri fură modificate. În locul celor paisprezece magistrați municipali obişnuiți, juriul se va reduce de data aceasta doar la el însuşi. Cât despre Van Melsen, el îşi va oferi plăcerea de a ține locul acuzatorului.

Dar, ca procesul să poată avea loc, mai era nevoie ca acuzații să fie în stare să compară în fața tribunalului. Constatând că Zénon încerca cu greu să-şi revină, Van Melsen puse să fie chemat Athanase Lavorel. Ca doctor în medicină, fu însărcinat să-l consulte pe prizonier şi să facă în scris o descriere precisă a stării sale de sănătate.

Către prânz, uşa celulei se deschise, iar Athanase înaintă spre Zénon culcat pe o saltea subțire de paie. Zărindu-l, prizonierul încercă să se ridice. Părea că se smulge dintr-o mocirlă vâscoasă. Cei doi bărbați se priviră câteva clipe în tăcere. Apoi, Zénon reuşi să spună:

— Se ridica pe labele din spate, Athanase...

Toate certurile lor erau uitate. Nu mai rămânea acum decât complicitatea dintre doi oameni, dintre doi învățați din care unul fusese elevul celuilalt. Vârstnicul se apropie de tânăr.

— O, Athanase! Ar fi trebuit să fii acolo! A fost extraordinar! Peste cincisprezece picioare înălțime... Singurul şi unicul schelet de balaur existent până acum...

— Un balaur... Cine şi-ar fi imaginat că au existat efectiv? Într-adevăr, aş fi vrut să-l văd... Asta ar fi dat un sens eşecului meu. Dar câte întrebări ridică existența acestei creaturi?! Când anume a trăit?

— Viu, cu ce anume semăna? Cu ce se hrănea?

— De ce a dispărut? Sunt tot atâtea întrebări la care nu vom avea niciodată răspuns. Poate că ştiința va ajunge să răspundă într-o zi. Dar teamă mi-e că niciunul dintre noi nu va mai fi pe lumea aceasta...

Jenat, Athanase tăcu brusc. Ştia foarte bine că elevul său risca să fie ars pe rug. Zénon simți că îl lasă puterile. Se culcă la loc.

— Ceea ce am văzut în seara aceasta în grotă... Nimic pe lume nu mă va face să uit.

Athanase îl privi cu afecțiune. Câte lucruri ar fi putut face împreună dacă destinul ar fi hotărât altfel! Câte cercetări şi descoperiri! Şi câte clipe ar fi putut petrece amândoi după ce s-ar fi rezolvat stupidul lor diferend. Dar soarta nu a vrut aşa, iar acum era prea târziu pentru a o lua de la capăt.

— Cum te simți? îl întrebă punându-i mâna pe frunte.

— Ca unul care nu a dormit trei zile. Şi apoi, cred că am băut ceva... îmi amintesc vag că am făcut o fiertură ciudată.

Abia termină ce avea de spus şi îl cuprinse din nou fierbințeala. Athanase rămase alături de el toată după-amiaza fără ca elevul său să-şi recapete luciditatea. Şi, văzându-l cum stătea aşa, întins, înțelese că îl considera oarecum ca pe un fiu al său.

Când veni seara, bătrânul constată că febra mai slăbise şi se ridică. Ieşind din celulă, nu îşi putu reține o lacrimă. Ştia că nu va avea curajul să mai revină...

Într-un proces de vrăjitorie, interogatoriul prealabil al martorilor avea drept scop strângerea de indicii şi prezumții care să confirme vinovăția – deja stabilită, întrucât ea era arestată – acuzatei. Dar, în cazul lui Agnès, asta se mărgini la câteva întrebări puse părintelui Amedée şi la trei locuitori din Lansec, între care un copil de şapte ani.

Convocat la episcopie de către Van Melsen, preotul fu poftit să ia loc pe un scaun inconfortabil. Aşteptând ca episcopul să termine de triat documentele de care avea nevoie, aruncă o privire în jur. Încăperea în care se aflau semăna mai degrabă cu chilia unei mănăstiri decât cu salonul unui demnitar al Bisericii. Austeritatea lui Van Melsen se întindea până la decorul apartamentelor sale.

Când episcopul fu, în sfârşit, gata, ridică ochii din dosare şi îi zâmbi.

— Iertați-mă că v-am făcut să aşteptați.

Amedée nu zise nimic. Nu era prea sigur şi toate amabilitățile episcopului nu vor schimba întru nimic situația. Nu se datora doar faptului că era chemat ca să depună mărturie *împotriva* lui Agnès, ci mai cu seamă faptului că avea

sentimentul de a fi tratat mai degrabă ca acuzat decât ca martor.

— Am doar câteva întrebări să vă pun, începu Van Melsen. Nu durează mult...

În realitate, a durat toată dimineața. Şi, cu cât timpul se scurgea, cu atât preotul avea impresia că în jurul lui se strângea un laț.

Amedée făcu ceea ce putu pentru a o apăra pe fată. La fiecare întrebare a episcopului, încerca să o prezinte într-o lumină favorabilă, subliniindu-i amabilitatea şi simplitatea, prezentând portretul unei copile nefericite, condamnată să trăiască în condiții neprielnice.

— *Neprielnice* este un eufemism, îl întrerupse Van Melsen. Grota aceea seamănă aproape izbitor cu bârlogul unui animal. Dumnezeu ştie ce ritualuri sordide se practicau aici!

— Agnès nu face aşa ceva.

— Nici măcar nişte vrăji menite să...

— Agnès nu este vrăjitoare!

Van Melsen se ridică şi începu să meargă prin cameră. Îl întrebă atunci dacă ştia cum folosea ierburile de leac pe care le aduna în mod regulat. Prins pe picior greşit, Amedée încercă să explice că făcea din ele nişte remedii şi că pretinsele vrăji nu erau nimic altceva decât practicile normale ale vindecătorilor. Aminti de îngrijirile pe care i le dăduse lui Aldegonde.

— Întrucât bolnava a murit, îi replică Van Melsen, nu sunt sigur că avem dreptul să le numim îngrijiri. Dimpotrivă, aş înclina mai degrabă să pun decesul pe seama unor descântece şi a altor drăcovenii ale acuzatei.

Aşezat pe scaunul incomod, preotul transpira din greu. Dacă era gata să facă orice pentru a o ajuta pe Agnès, era limpede că nu avea obişnuința de a se afla într-o asemenea situație. Iar întrebările pe care i le punea Van Melsen tot învârtindu-se în jurul lui, formulate cu pricepere, erau tot atâtea capcane. Se temea în orice clipă să nu dea vreun detaliu care putea să-i dea episcopului apă la moară.

— Agnès nu este o vrăjitoare, se mulțumea Amedée să repete de fiecare dată când era în dificultate.

Van Melsen se săturase. Trecuse deja o oră de când încerca zadarnic să-i smulgă o mărturisire compromițătoare. Ridică tonul pentru o ultimă tentativă.

— Hai, Amedée! Totuşi, te-am auzit eu spunând aici că ştia limbajul naturii.

— Voiam să spun...

— Nu a pretins ea cumva că pe baza cunoştinţelor sale magice poate fi în stare să captureze singură lupul acolo unde o trupă de soldaţi de-ai regelui eşuaseră?

— Da, dar...

— Şi nu a reuşit?

— Ba da, dar totuşi...

— Nu a aruncat ea, aşa cum mi s-a adus la cunoştinţă, blesteme, vorbe grele şi ameninţări atunci când a fost exhumat scheletul?

— Erau doar...

— Ce? Doar nişte simple anateme nevinovate? Femeia aceasta, şi cunoşti lucrul acesta foarte bine, avea obiceiul de a huli. Spunea tot timpul cuvinte de ocară. Femeia aceasta a pactizat cu Diavolul, trezeşte-te!

Dar cum preotul se mulţumea doar să clatine din cap, Van Melsen se opri în faţa lui şi se aplecă, privindu-l în ochi.

— Amedée... Ai fi gata să juri că aparţinea Preasfintei Biserici şi că îşi îndeplinea îndatoririle de credincioasă cu devoţiune?

Amedée lăsă ochii în jos. Cunoştea credinţa relativă a lui Agnès. Îşi aminti că ea credea în migrarea sufletelor, îşi aduse aminte disputele nesfârşite pe care le avea cu ea referitor la Scriptură şi la cuvântul lui Hristos. Nu, Agnès nu era un model de pietate şi de devoţiune faţă de Cruce. Dar, dacă totuşi nu se putea hotărî să o denunţe, Amedée fu la fel de neputincios în a-l minţi pe episcop.

— Agnès nu este o vrăjitoare...

— Nu a fost arestată fără motiv. Denunţurile au fost foarte clare.

Preotul se crispă. Gândul că unul dintre enoriaşii săi mersese până la delaţiune îi sfâşia inima.

— Toate astea sunt la fel de mincinoase ca şi stela lui Aldegonde! sfârşi el prin a-şi da drumul.

Brusc, Van Melsen încremeni.

— Mincinoase? Stela?

— I-am spus-o deja Eminenței Sale!

Stupefiat, episcopul tăcu. Donatelli ştia că piatra gravată nu era autentică? Trimisul papei îi ascundea o informație atât de prețioasă? Se îndreptă. Povestea cu vrăjitoria îi ieşi imediat din minte.

— Îți mulțumesc pentru mărturia depusă, făcu el lăsându-l pe sărmanul preot prăbuşit în scaunul său.

Când Donatelli află că procesul lui Agnès urma să înceapă, fu cuprins de o brutală poftă de a uita toate preceptele de nonviolență pe care se străduise să le aplice toată viața. Să o judeci pe Agnès pentru o greşeală – dacă este aşa ceva – pe care o comisese Zénon i se părea că ține de cea mai abjectă nelegiuire.

Întotdeauna considerase că aceste procese de vrăjitorie nu erau decât o farsă. O farsă sinistră dacă te gândeşti la finalul cunoscut. Iar acest proces nu avea niciun motiv să facă excepție de la regulă. Ca fost prieten al lui Paulus Zacchias, medicul papei Inocențiu X şi autor al *Quaestio medico-legales,* cunoştea foarte bine argumentele false şi procedeele josnice folosite în timpul derulării lor.

Se duse să-l vadă pe Van Melsen. Acesta îl primi într-un cabinet strâmt, mirosind a lemn şi pergament, ce dădea către o stradă comercială de unde proveneau zgomotele făcute de oameni, ca o aducere aminte asurzitoare a unei realități de care se desprinsese. Când Van Melsen se aşeză pe singurul scaun disponibil, Donatelli îi explică motivul venirii sale: îi aminti că tânăra fusese arestată doar în scopul de a se ajunge la Zénon.

— Oricare ne-ar fi fost motivațiile, rămâne faptul că este acuzată de vrăjitorie, răspunse acesta.

— Dar ştiți bine că e ridicol.

— Ştiu că *probabil* este ridicol.

— Asta ar trebui să fie suficient pentru a anula procesul.

Episcopul se ridică şi se îndreptă spre fereastră. Privi îndelung activitatea neîntreruptă a târgoveților, dusul şi venitul acestora, schimburile verbale şi materiale. Iar când păru sătul de toate acestea, zise:

— De ce vă interesați într-atât de soarta acestei femei? Ce importanță are dat fiind problema care ne preocupă?

— Dar... e nevinovată. Ce vreți mai mult?

— Nevinovată de vrăjitorie, e posibil. Deşi asta rămâne de dovedit. Dar este ea nevinovată că a văzut ceea ce nu ar fi trebuit să vadă?

— Nu a văzut nimic. Ştiți la fel de bine ca şi mine că a fost arestată a doua zi după sosirea lui Zénon în grota ei.

— Nu a văzut scheletul reconstituit, dar a văzut desenele, micuța şopârlă. A vorbit cu Zénon, iar el probabil că i-a explicat ce anume făcea, i-a arătat modelul. Eminență, nu sunteți atât de naiv încât să nu înțelegeți pericolul pe care îl reprezintă.

— Ce vreți să facă cu toate astea? Să spună oamenilor că Zénon voia să reconstituie un balaur? Credeți cu adevărat că ar da cineva crezare vorbelor unei țărănci? Fără a mai socoti că după cele ce a trăit sunt puține şanse ca să mai aibă chef să rişte să apară în fața unui tribunal inchizitorial!

— Pericolul există. Iar eu nu sunt dispus să risc...

— Nu pot consimți...

— Veți consimți ceea ce voi decide eu! i-o tăie episcopul cu o brutalitate care îl stupefie pe trimisul Sfântului Scaun.

Acesta dădu să bâlbâie un protest, însă Van Melsen continuă imediat:

— Spuneți-mi de stela de la Lansec!

— Ste...? Dar ce are asta de-a face cu...

— Ştiați că nu este autentică. De ce mi-ați ascuns asta?

Tonul folosit era ferm şi plin de o mânie stăpânită.

Donatelli îl fixă cu privirea pe interlocutorul său. Nu-i plăcea deloc felul în care acesta întorsese situația. Şi nu suporta să se afle în postura de acuzat.

— Eu... credeam că nu avea mare importanță...

Van Melsen făcu ochii mari.

— Nu avea mare importanță? Vă dați seama că procedând în felul acesta ați ascuns o informație care schimba radical interpretarea pe care i-am dat-o scheletului? Fără această dovadă, absolut nimic nu punea la îndoială certitudinea în privința lui!

— Ar fi schimbat ceva?

— Ar fi schimbat determinarea *dumneavoastră* față de Zénon! Ne-ar fi permis să-l arestăm cât încă mai era timp! De acum, singurul mijloc rămas este procesul. Şi aş prefera, dacă nu aveți vreo obiecție, să stați deoparte...

Interogați la rândul lor, țăranii se mulțumiră să spună vorbele care circulau pe seama lui Agnès. Femeia aceasta trăia singură printre dealuri şi, odată cu venirea nopții, practica în secret ritualuri ciudate. Declarară că au auzit-o în nenumărate rânduri jurând, blestemând sau spunând vorbe blasfematoare. Pe deasupra, o simpatizase pe defuncta Aldegonde, care era suspectată de lucruri necurate.

Printre altele, satul cunoscuse un an deosebit de greu: furtuni violente şi perioade de secetă se perindaseră, fiara care făcuse mai multe victime, bolile care se înmulțiseră, fără a mai socoti accidentele de care avuseseră parte sătenii. Pentru ei nu era nicio îndoială că toate acestea erau rezultatul farmecelor şi blestemelor aruncate de o persoană răuvoitoare. Dar de când fusese arestată toate mergeau cu mult mai bine. Chiar şi lupul fusese capturat!

Copilul chiar îşi permisese să adauge că o văzuse de mai multe ori zburând prin aer călare pe o mătură şi că toată lumea ştia că ea se împreuna cu un broscoi.

Henri de Coursanges nu avea nevoie de toate aceste detalii spre a se convinge. Îşi permise chiar să schimbe câteva priviri nerăbdătoare cu episcopul când mărturiile deveneau cam prea fanteziste.

Van Melsen verifica din când în când în *Malleus Malejicarum* dacă un punct sau altul putea sau nu permite calificarea comportamentului lui Agnès drept satanic. Lucrare de referință în problemele de vrăjitorie, *Malleus,* zis şi *Ciocanul Vrăjitoarelor,* constituia un veritabil îndrumar pentru orice procedură de acest tip. Tratatul oferea răspunsuri la

toate întrebările pe care ți le puteai pune, de la organizarea procesului până la executarea condamnatului, trecând prin modul în care acționau vrăjitoarele la nivelul organelor de reproducere ale bărbatului şi ale femeii spre a procrea copii ai lui Satan, mijloacele de protejare a judecătorilor față de farmecele făcute de acestea sau mai ales a mijloacelor de a le identifica.

Derulându-se această primă fază a procedurii conform aşteptărilor, se trecu de îndată la lucruri serioase şi la aducerea acuzatei în fața justiției. Ținând cont de gravitatea faptelor ce i se reproşaseră, procurorul hotărî că trebuie judecată la urgență, adică un proces care să ducă la pedepse, nu numai pecuniare, ci şi corporale sau degradante, acestea putând merge până la pedeapsa cu moartea.

Situat la subsolul Intendenței din Montpellier, tribunalul era la fel de întunecat şi de rece ca şi celula unde fusese încarcerată. În pofida zilelor petrecute în temniță, Agnès intră în sala de judecată cu capul sus, trezindu-i lui Van Melsen o reacție de surpriză reținută. Extraordinara frumusețe a acuzatei, îşi zise el, era un semn evident al naturii sale malefice. O primi totuşi cu un surâs.

— Constat cu plăcere cu nu ai suferit prea tare că ai fost închisă. Dar, întrucât locuieşti într-o grotă, bănuiesc că eşti obişnuită cu o oarecare lipsă de confort.

Agnès îl fulgeră din privire fără să răspundă. Fu aşezată pe un taburet aflat în fața judecătorului, care îi lăsă episcopului grija de a proceda la interogare.

La început, îi citi procesele-verbale ale depozițiilor culese, redactate de Henri de Coursanges, el făcând şi oficiul de asesor. Pentru fiecare faptă rea evocată, acesta îi cerea imediat mărturisirea.

Tânăra femeie se apără cu atâta tărie cât prevăzuse episcopul. Contestă punct cu punct acuzațiile, pretinzând că acele pretinse vrăji nu erau decât aiureala unor săteni, că nu avea niciun amestec în urgiile ce se abătuseră peste comunitate şi că a reține depoziția unui copil de şapte ani era o inepție pe care prefera să nu o califice.

Episcopul jubila. Cu cât femeia se apăra, cu atât îi era mai uşor lui să demonstreze că era instrumentul Satanei. Oare minciuna nu era dovada că unelteşti cu cel Rău? Oricum, Agnès nu ştia că singurul lucru ce se aştepta de la ea era mărturisirea. Ceea ce nu făcu decât atunci când Van Melsen ajunse la raporturile sale cu Zénon.

— Prin urmare, admiți că ai întreținut cu numitul Zénon de Mongaillac relații apropiate în afara legăturilor sacre ale căsătoriei?

— Relațiile noastre au fost caste. Şi îl iubesc.

— În aşa măsură încât l-ai făcut să vină în sinistrul tău bârlog...

— A venit de bunăvoie.

— În ce scop?

Agnès ezită o clipă. Chiar dacă nu ştia de ce reconstituirea lui Zénon cauza atâta stânjeneală, ghici că trebuie să-l apere.

— Ca să facă nişte treburi în nu ştiu ce scop, minți ea.

— Ai asistat la acele treburi?

— Am venit la Montpellier imediat ce le-a început.

— Ce anume ai văzut exact?

Agnès ezită. Ceea ce zărise nu semăna cu nimic ce ar fi putut descrie.

— El... asambla nişte oase.

Van Melsen se uită la ea atent. Orice stânjeneală, ezitare, retractare sau reacție excesivă putea fi interpretată ca o mărturisire sau, cel puțin, recunoaşterea culpabilității.

— Admiți deci că se deda la magie neagră? Pentru că un ritual ce consta în manipularea membrelor unui cadavru nu poate fi decât aşa ceva...

Henri de Coursanges vru să-i aducă aminte că Athanase nu făcea nimic altceva, dar, văzând că episcopul conducea interogatoriul cu succes, preferă să păstreze remarca pentru el.

— Nu ştiu ce voia să facă Zénon cu acest schelet, dar nu avea nimic malefic, răspunse Agnès.

— Atunci cum să ne explicăm starea în care l-am găsit?

Şi zicând acestea, îi ceru judecătorului să citească depoziția făcută de doctorul în medicină Athanase Lavorel. Descrierea savantului vorbea de tremurături, febră, delir, de

comportamente nesăbuite şi alte simptome ce ţineau de posedarea sa de către Satan.

Agnès ascultă totul cu o strângere de inimă. În absenţa ei, Zénon trebuie să fi băut vreo substanţă rea. Măcar de-ar fi fost acolo ca să-l îngrijească...

Brusc, fu scoasă din reverie de vocea autoritară a lui Van Melsen:

— Mărturiseşte că te-ai folosit de puteri diavoleşti ca să-l farmeci pe acest savant! tună el. Mărturiseşte-ţi păcatele şi jură că renunţi la Satana şi că îmbrăţişezi din nou Adevărata Credinţă în mod sincer şi vei fi absolvită de păcate!

Însă Agnès nu îl asculta. Ea se gândea la Zénon imaginându-şi-l întins pe jos, singur în celula sa. Ce n-ar fi dat să-i fie alături...

Când, în seara acestei prime audieri, Donatelli merse să-i facă o vizită lui Agnès în temniţa ei, nu ştia în ce stare o va găsi. Reuşise să afle de la Henri de Coursanges un rezumat al dezbaterilor şi îşi zicea, uşurat, că tânăra părea să fi scăpat cu bine. Atâta timp cât nu mărturisise nimic, nu putea să fie condamnată. Ştia însă că ceea ce era mai greu urma să vină. Avea să fie rasă spre a i se căuta pe trup orice semn diabolic, cicatrice, pistrui, ce o desemna anume ca fiind vrăjitoare. Dacă prin minune ieşea din această umilitoare încercare, va veni cineva care o va înţepa în diverse părţi ale trupului în căutarea unor zone insensibile suspecte. Şi, dacă tot nu se găsea nimic compromiţător, va fi supusă torturii. Şi atunci nici toate talentele oratorice din lume nu vor putea schimba nimic...

De aceea, când trimisul papei se află faţă în faţă cu ea în penumbra rece a celulei, aproape că nu-i veni să creadă: se aştepta să o găsească abătută, în genunchi implorând îndurare, în timp ce ea nici măcar nu lăsă ochii în pământ când el intră. Stătea în mijlocul celulei, dreaptă şi mândră ca o zeiţă antică. În ciuda condiţiilor de detenţie, în pofida privaţiunilor pe care le suferise, Agnès rămânea în continuare de o frumuseţe uluitoare.

— Dacă aţi venit pentru mărturisire sau să-mi daţi ultima împărtăşanie, vă pierdeţi timpul! afirmă ea.

—Eu...

Brusc, Donatelli nu ştiu ce să-i spună. Venise să o îmbărbăteze, dar se părea că ea avea mai puțină nevoie decât el.

— Eşti o femeie extraordinară, bolborosi el, în final. Atunci chipul lui Agnès se schimbă acoperindu-se de o deznădejde nespus de mare.

— Nu, Eminență... Doar o femeie descumpănită. Donatelli se apropie de ea. Ştia că se apărase cu mult curaj.

Faptul că i-a ținut piept lui Van Melsen era destul pentru a-i trezi simpatia şi admirația.

— Am auzit spunându-se că la audiere te-ai apărat cu pricepere.

— M-am mulțumit să spun adevărul.

Cardinalul făcu vreo doi paşi spre fundul temniței. Se gândea la conversația pe care o avusese cu Van Melsen. Nu era suficient să spui adevărul.

— Teamă mi-e ca nu cumva un asemenea lucru să întărească acuzația, îi spuse el.

— Ştiți bine că aceasta nu stă în picioare.

— Am văzut lucruri şi mai rele, crede-mă. Dar bănuiesc că sprijinul lui Amedée te-a ajutat.

— Mi-a trezit mai ales dorința de a-l revedea. Chiar şi locuitorii din Lansec îmi lipsesc. Şi totuşi nu se poate spune că m-au sprijinit mult!

Donatelli îi trimise cel mai călduros zâmbet. Pentru o tânără care îşi petrecuse viața stând deoparte de alții, era clar un miracol, o mântuire. Nu merita acest proces absurd.

— Cum se simte Zénon? îl întrebă ea după ce tăcură un moment.

— Îşi revine încet.

Atunci Agnès veni către el, îngenunchindu-i la picioare. Tulburat, Donatelli încremeni.

— Eminență, mi s-a spus că procesul lui va începe după-amiază. Puteți face în aşa fel încât să se poată apăra? imploră ea.

Stânjenit de această manifestare de reverență neaşteptată, Donatelli bâlbâi.

— Îți... promit să fac tot posibilul.

— Episcopul mi-a spus că riscă să fie ars pe rug. Aşa e?

— Teamă mi-e că da. Reconstituind scheletul unui balaur, s-a făcut vinovat de erezie.

Un balaur! „Iată deci la ce se reducea tot acest mister din jurul scheletului”, se gândi tânăra. Toți oamenii aceştia care se luau în serios, care se jucau cu viața tuturor fără să le pese nu erau în fond decât nişte copii mari. Dacă urmările nu ar fi fost atât de tragice, fără îndoială că ar fi izbucnit în râs.

Însă era în joc viața ei. Ca şi cea a lui Zénon. Iar dacă înțelegea că soarta îi era pecetluită, mai spera încă să-l salveze pe savant.

Îi întoarse spatele cardinalului şi se îndepărtă câțiva paşi, silueta topindu-i-se în umbră. Nu se întoarse când i se adresă cardinalului:

— Şi dacă Zénon era sub farmecele unei vrăjitoare?

— Nu... nu înțeleg...

— Dacă recunosc că sunt vrăjitoare şi mărturisesc că m-am folosit de puterile mele malefice pentru a-l obliga să facă ceea ce a făcut, are vreo şansă să scape de moarte?

— Nu ştiu. Da, desigur...

Donatelli rămase câteva clipe privind-o, nevenindu-i să creadă. Fata asta era conştientă de implicațiile celor spuse?

— Dar asta te va condamna la o moarte sigură.

Agnès continua să stea cu spatele, cu privirea ațintită pe zidul care o despărțea de viața exterioară. Capul i se aplecă puțin când adăugă:

— Aduceți-mi o mărturisire scrisă şi o voi semna.

Aşa se şi făcu. Agnès nu se lăsă înduioşată de niciun argument al cardinalului. Luase hotărârea şi nimic şi nimeni nu putea să o facă să-şi schimbe părerea. Aşa că procesul ei sfârşi încă de a doua zi. Van Melsen păru chiar să încerce o oarecare frustrare. Admițându-şi vinovăția, Agnès scăpa de tortură, dar se condamna singură la rug.

Faptul că era dispusă să-şi sacrifice viața pentru a o salva pe cea a savantului fu pentru Donatelli o adevărată revelație. Dacă sacrificiul este măsura însăşi a iubirii, acesta i-a revelat puterea sentimentelor care îi unea pe Agnès şi Zénon. Dar el se întreba cum va reacționa Zénon.

Imediat ce fu informat despre trezirea acestuia, Donatelli merse în celula savantului. Uşa grea se deschise cu un scârțâit îngrozitor, iar cardinalul se apropie de prizonier. Acesta nu părea surprins să-l vadă.

— Eminență.

— Fiule, am venit să încerc să te întăresc.

Formula, odată pronunțată, i se păru stupidă şi inadecvată.

— Teamă mi-e că nimeni nu are această putere, răspunse Zénon.

— Cel puțin sunt fericit că te văd în stare să vorbeşti. Când te-am găsit în grotă, mi-ai părut a fi într-o stare foarte proastă.

— Ați venit să-mi cercetați sănătatea?

— Am venit să-ți vorbesc despre Agnès.

Zénon tăcu un timp înainte de a-l întreba:

— Părintele Amedée mi-a spus că este ținută prizonieră. De ce este acuzată?

Donatelli îşi reprimă o grimasă. Era limpede că nimeni nu se învrednicise să-l informeze că procesul avusese deja loc.

— De vrăjitorie.

— Vrăjitorie? E absurd!

— Nu şi dacă se consideră că ea este cauza rătăcirilor tale.

Zénon nu era un imbecil şi ghici imediat că Donatelli nu spuse asta fără vreun motiv.

— Explicați-mi.

— Agnès s-a declarat vinovată de vrăjitorie. Ea crede că, recunoscând că a fost cauza activităților dumitale eretice, vei scăpa de rug.

Chipul savantului se albi. Că se datora atitudinii lui Agnès, curajului ei sau a faptului că înțelegea brusc cât de mult îl iubea, asta era ca şi cum scheletul balaurului ar fi început să meargă: era uluit.

— Nu o puteți lăsa să facă un asemenea lucru! reuşi el să articuleze.

— E... e prea târziu... Procesul a avut loc, iar sentința dată... îmi pare rău.

— Şi dacă eu revin asupra afirmațiilor mele, dacă renunț să mai spun că acest schelet este al unui balaur. Dacă, asemenea lui Galilei, reneg tot ce cred, se va schimba ceva?

— Ai scăpa de rug. Dar nu poți renega ceea ce ai făcut. Chiar dacă renunți la ipotezele tale absurde, nu poți reveni asupra faptului că ai reconstituit această creatură. Singurul mijloc pentru a spera să salvezi această fată ar fi, dimpotrivă, să-ți asumi întreaga responsabilitate a faptelor tale. Dacă ne ajută Dumnezeu, poate că voi reuşi să fac să fie judecată din nou.

— Chiar dacă declar că este vorba într-adevăr despre sfântul Octave de Lansec?

— Nu înțelegi. Ea nu este acuzată că a fost la baza părerilor tale, ci că te-ar fi împins la acțiune. Abjurarea nu o salvează. Ceea ce afirmi este un lucru eretic. A reconstitui un balaur, a reda existență unei creaturi pe care Domnul s-a străduit să o suprime, acesta este rezultatul unei influențe satanice.

— Atunci dumneavoastră admiteți că aşa şi este. Un balaur...

— Nu am spus asta. Dumneata, dumneata eşti cel care crezi că este un balaur. Şi pentru asta vei fi judecat. În ceea ce mă priveşte, pentru mine este sfântul Octave de Lansec.

— Cum se înțelege conştiința dumneavoastră cu această minciună?

— Ceea ce îmi pune la încercare conştiința nu are, din păcate, nicio importanță.

— Dar l-ați văzut! L-ați şi atins!

— Cel Viclean se pricepe să ne înşele.

— Ceea ce am văzut cu toții în grotă nu era o iluzie... O ştiți la fel de bine ca şi mine...

— Tot ceea ce am văzut este scheletul sfântului Octave.

— Vă mințiți singur. Fiindcă aveați în fața dumneavoastră exact adevărul! Adevărul care vă frige ochii... într-o zi, mi se va da dreptate.

Donatelli oftă. Oricum, Zénon îi era simpatic. De n-ar fi avut mâinile şi mintea legate prin jurământul făcut față de Biserică, poate că ar fi reacționat diferit. Paradoxal, îl invidia. Chiar confruntat cu rugul, Zénon de Mongaillac îşi păstra libertatea cuvântului. Cardinalul lăsă ochii în jos.

— Mi-e teamă că odată cu dumneata va dispărea toată această poveste. Biserica nu poate risca să vadă această afacere răspândindu-se sau reînnoindu-se. Scheletul va fi distrus. Îmi pare rău...

Procesul lui Zénon se desfăşură tot cu uşile închise. Fu dus în sala de audiere la puțin timp după răsăritul soarelui, cu trupul îndurerat şi mintea tulbure. Fiind vorba de o procedură ce ținea de autoritatea Bisericii, Van Melsen amenajase sala într-o aripă a episcopiei. Aşa că, pentru a ajunge acolo, a fost nevoie să se traverseze întreg oraşul. Prăbuşit într-o căruță, îmbrăcat în cămaşa albă a penitentului, cu mâinile legate ca un criminal de rând, savantul privea cum îi defilează prin fața ochilor oraşul copilăriei sale fără a se gândi vreo clipă că poate era ultima dată când vedea acele străduțe pline de viață.

Ajunşi la episcopie, Zénon fu aproape târât până în sala tribunalului unde se lăsă să cadă pe scaunul pregătit pentru proces. În sfârşit, fu dezlegat, iar Van Melsen îşi făcu apariția.

Episcopul se îndreptă spre o mică estradă aşezată în fața unei ferestre prin care se putea zări esplanada catedralei, puse pe masă voluminosul dosar pe care îl adusese cu el şi luă loc în fața pârâtului. Nu ridică ochii spre acesta decât atunci când consideră că personal este gata.

Van Melsen începu prin citirea actului de acuzare. Chiar dacă reuşea cu greu să priceapă ce i se întâmpla, Zénon se strădui să se concentreze. I se reproşa că apărase păreri ce contraveneau Sfintei Scripturi, lucru care îl făcea vinovat de erezie. Pentru că a continuat să le susțină deschis în pofida avertismentelor repetate de Eminența Sa Umberto Donatelli, trimis al Sfântului Părinte, era acuzat de apostazie. În fine, pentru faptul că frecventase o tânără convinsă de vrăjitorie şi întreținuse cu ea legături vinovate, mai era suspectat şi de satanism.

— Drept pentru care, conchise Van Melsen, cerem cu toată tăria ca Zénon de Mongaillac, aici de față, să-şi renege opiniile contrare adevărului din Scripturi. Îi cerem să jure că a crezut întotdeauna, că acum crede şi, prin grația lui Dumnezeu, va continua să creadă în viitor ceea ce sfânta Biserică romană, catolică şi apostolică consideră a fi adevăr, predică şi învață.

Când Zénon fu somat să dea explicații, el se opuse desigur versiunii oficiale conform căreia era vorba de sfântul Octave de Lansec, acuzându-şi adversarii că mint şi nu vor să vadă,

repetând că acest schelet era al unei şopârle uriaşe, adică al unui balaur.

Dar Van Melsen vedea, după felul în care îşi căuta cuvintele, că mintea savantului încă nu îi era limpede. Zénon era foarte departe de vivacitatea de spirit şi de elocvența la care episcopul fusese martor în diversele dueluri verbale care îl opuseseră lui Athanase. De parcă nu înțelegea ce anume se petrece. Problema era că, încăpățânându-se în afirmațiile sale, cădea sub incidența primelor două acuzații.

Veni şi momentul în care se făcu referire la Agnès. Zénon, gândind că astfel îi salvează viața, refuză să-i atribuie cea mai mică implicare în acțiunile sale. La fel cum se pune pe seama lui Satan cauza Răului, eliberând-o pe Agnès de orice responsabilitate în privința reconstituirii, admitea că el însuşi se află la originea acestui act diavolesc, asumându-şi toate consecințele. Drept urmare, se reținu şi acuzația de satanism.

La fel de repede cum începuse, procesul se apropia de final. Vrând probabil să-i acorde o ultimă şansă, Van Melsen îl privi reținut şi îi ceru, pentru ultima dată, să îngenuncheze.

11

— Zénon de Mongaillac, cu inimă sinceră şi cu credință neprefăcută, abjuri, blestemi şi deteşti erorile şi ereziile de mai sus şi în general orice greşeală şi sectă contrară sfintei Biserici. Juri să nu menții, să aperi şi să predai, fie oral, fie în scris, această falsă doctrină? În fine, juri ca pe viitor să nu mai spui nimic nici să afirmi, prin vorbă sau scrieri care să permită a trezi printre semenii dumitale bănuieli, iar dacă ți se va întâmpla să întâlneşti un eretic sau prezumat a fi astfel, să-l denunți Sfântului Oficiu, inchizitorului sau superiorului din locul de rezidență?

Zénon tăcu îndelung. Ce avea atât de sacru acest adevăr, încât să-şi dea viața pentru el? Când Molière îi pusese o întrebare asemănătoare, nu ştiuse să-i răspundă. Acum, confruntat cu acest tribunal şi cu riscul de a fi trimis pe rug, se simțea la fel de pierdut. Galilei înaintea lui abjurase şi îşi salvase viața. Alții, ca Giordano Bruno, refuzaseră să se supună şi pieriseră. Iar el? În ce tabără era?

Închise ochii. Dacă ar fi crezut în Dumnezeu, desigur că i-ar fi cerut ajutorul. Dar nu era cazul, iar singurul ajutor pe care îl putea spera îi venea din conştiința sa tulbure. Ceva din străfundul sufletului, o forță pe care nu o putea identifica îi dicta să trăiască. Niciun adevăr nu merită să i se dea la schimb existența.

Dar a abjura însemna şi a o condamna pe Agnès. Ridicând ochii spre Van Melsen, răspunse:

— Că voi fi sau nu condamnat, această şopârlă va rămâne veşnic o şopârlă...

Când fu adus în celulă, după darea verdictului, Zénon rămase îndelung gânditor. Curios, anunțul apropiatei sale execuții nu îl speria. Ştia că pe rug nu se murea din cauza arsurilor, ci din asfixia provocată de fum. Şi, oricum, această moarte i se părea atât de absurdă, atât de lipsită de sens, încât era incapabil să o conceapă. De când văzuse balaurul, orice altceva îşi pierduse importanța.

De altfel, era inutil să rezişti în fața Naturii. Smulgând scheletul din măruntaiele Pământului, oamenii îi dezlănțuiseră furia. Ei treziseră mânia elementelor. Nu puteai face nimic altceva decât să te resemnezi. Din momentul în care se încăpățânase să înfrunte voința Pământului, tot ceea ce făcuse se întorsese împotriva lui. Se voise a fi cinic şi se dovedise făcut din sentimente. Dorise să aducă lumină, dar descoperise întunericul. Iubise o femeie, dar această dragoste îi era interzisă. Omul nu era nimic.

Ideea de a muri totuşi nu avea nimic înveselitor. Mai ales pe rug. Dar Zénon regreta mai ales că nu câştigase nimic. Nici măcar nemurirea sau gloria. Nimeni, era convins, nu va afla ce făcuse el. Nimeni nu va şti că Zénon de Mongaillac descoperise scheletul unei şopârle uriaşe. Contrar celor ce îşi imaginase, nu putea spune nici măcar dacă viitorul îi va da dreptate. Singura sa uşurare era că Athanase Lavorel, maestrul său, ştia că făcuse o descoperire extraordinară. Aceasta îi era singura victorie. Dar o victorie tare măruntă şi insuficientă pentru a-i justifica moartea. Moartea nu-i aducea nimic.

Şi totuşi se resemnase să urce pe rug. Dacă această moarte nu modifica întru nimic viziunea pe care ceilalți o aveau

despre el, avea în schimb certitudinea că ea îi schimba propria viziune față de sine. Murind pentru a apăra o afirmație pe care el o considera justă, avea un sentiment tulbure că devine mare, că se supune unei forme de noblețe de spirit, unor reguli morale plasate mult deasupra celor ale lui Donatelli, Van Melsen sau Henri de Coursanges. Chiar dacă nimeni altcineva nu va şti, el intra direct în istoria martirilor luptei adevărului împotriva ignoranței...

Şi mai cu seamă: sacrificându-şi viața, o salva pe cea a lui Agnès. Cel puțin aşa era convins. Iar această convingere îi era de-ajuns pentru a-l reconforta. Agnès se putea întoarce în Lansec unde îşi va continua viața ca mai înainte. Poate că se va hotărî să-şi împartă existența cu cea a sătenilor şi îi va face să beneficieze de darurile ei de vindecătoare. Zénon zâmbi la ideea că întâlnirea cu ea va fi avut cel puțin acest efect pozitiv. Îi reveni în memorie imaginea tinerei străbătând dealurile în căutare de plante medicinale. Dacă Zénon a plâns îndelung în acea noapte, nu a fost din cauza apropiatei sale execuții, ci pentru că ştia că nu o va mai ține niciodată în brațe pe Agnès.

Agnès fusese transferată într-o temniță la fel de urâtă situată la etajele superioare ale închisorii. Contrar celor de la subsol, aceasta era prevăzută cu o fereastră strâmtă, aşezată prea sus ca să o ajungă prizonierul, însă care îi permitea ca pe timpul zilei să vadă soarele.

Despre soare totuşi nu va mai fi vorba niciodată pentru ea. Noaptea căzuse şi, înainte ca primele raze ale zorilor să străpungă întunericul, urma să fie executată. Printre barele micuței deschideri, Agnès privea pentru ultima oară stelele înălțându-se pe cerul nocturn. Lângă ea, părintele Amedée plângea.

— Îi mulțumesc Cerului că l-am ferit pe Zénon, făcu ea. Mi s-a promis că va fi eliberat peste câteva zile.

Amedée o luă de mână. Nu ştia cum să o întărească. Şi nu găsea curajul să-i facă mărturisirea că savantul urma să fie executat odată cu ea. Murmură:

— Câteodată, chiar şi rugăciunile sunt neputincioase în fața barbariei oamenilor...

Schimbară un zâmbet trist. Agnès îl sărută pe frunte.

— Răsuflarea balaurului nu arde sufletele, Amedée...

La anunțul dublului verdict, pe Donatelli îl apucă greața. Respingea cu toată ființa acest sfârşit tragic. Şi totuşi nu se putea hotărî să i se împotrivească lui Van Melsen. Cu douăzeci de ani în urmă, luase poziție în favoarea lui Galilei. La procesul care avusese loc în 1633, se raliase taberei apărătorilor savantului şi combătuse aripa cea mai ortodoxă a Sfântului Oficiu. Avusese curajul să-şi aleagă tabăra. Iar asta era cât pe ce să-l coste viitorul.

Azi, se simțea incapabil să rişte încă o dată. După atâția ani de eforturi, nu voia să-şi compromită speranțele de a-i succede lui Inocențiu al X-lea.

— Doriți să vă aduc masa în cabinet? îl întrebă Giancarlo strecurându-şi capul prin deschizătura uşii.

Dărâmat în fotoliul său, Donatelli rămase mut.

— Eminență?

Îngrijorat, capelanul îşi luă libertatea de a se apropia de legat. Acesta nici măcar nu ridică ochii. Părea adâncit într-un fel de somn.

— Doriți să trimit după un medic? se nelinişti Giancarlo. Şi, cum nu primea niciun răspuns, se îndreptă spre uşă ca să strige după ajutor.

— Mulțumesc, Giancarlo, nu este nevoie, îl opri cardinalul cu un glas domol şi răguşit.

— Sunteți sigur? Nu-mi păreți a fi...

— Mi-e bine!

Capelanul închise uşa la loc şi reveni la el. Climatul din regiunile acestea, e clar, nu îi prieşte Eminenței Sale.

— Dacă vă pot fi de vreun ajutor...

— Giancarlo, de cât timp eşti în serviciul meu? Surprins de întrebare acesta se opri.

— Păi, hmmm... Să cam fie vreo zece ani...

— Şi, în decursul acestor ani, de câte ori m-ai văzut renunțând la convingerile mele pentru a-mi proteja cariera?

„Întrebare delicată", se gândi Giancarlo. Pentru o asemenea estimare ar fi fost nevoie de colaborarea unui contabil foarte priceput. Totuşi, își zise că e mai bine să fie nuanțat în răspunsul său.

— Păi... Vi se întâmplă uneori să mai suportați şi neplăceri, se eschivă el...

— Spui cumva că am devenit servil sau îngăduitor?

De data aceasta, Giancarlo voia să protesteze, să jure că aşa ceva era o infamie, dar îşi schimbă gândul. Înțelese că în clipa aceea Donatelli nu avea nicio nevoie de mângâieri. Cardinalul îşi întoarse privirea spre el. Şi în acea privire obosită, capelanul putu să citească un lucru pe care nu-l descifrase înainte: îndoiala.

— Sunteți un om drept şi bun, Eminență, afirmă el.

Donatelli îi mulțumi cu un zâmbet trist şi se ridică din scaun cu greu.

— Atunci, trebuie să-l ajut pe Galilei, oftă el îndreptându-se spre uşă.

Giancarlo îl privi ieşind. „Galilei? se întrebă el. Ce treabă avea acela în cazul de față?"

Ascultând doar de conştiința sa, Donatelli merse la episcop pentru a pleda cauza condamnaților. Când pătrunse brutal în cabinetul acestuia, Van Melsen, îngenunchiat în fața imensei cruci ce împodobea unul din ziduri, se ruga.

— Eminență? făcu acesta întrerupându-se. Ați putea cel puțin...

— Rugăciunile mai pot aştepta! zise legatul cu glas puternic. Vin să cer cu tărie să anulați aceste verdicte absurde.

Van Melsen avu o grimasă de surpriză. Se ridică încet, încercând să-şi controleze iritarea.

— Sentințele au fost date, Eminență, îi explică el calm. Eu nu ştiu cum stau lucrurile în țara dumneavoastră, dar aici nu se revine asupra unei decizii judecătoreşti.

— Procesele acestea au fost nişte mascarade grosolane. Nu o faceți pe istețul cu mine.

— Au fost procese echitabile. Iar, pe deasupra, unul dintre ele a fost condus de un tribunal civil. Nu aveți niciun drept în privința lui!

Cardinalul se abținu să-i amintească faptul că un tribunal în care juriul era constituit dintr-un singur judecător nu putea câtuşi de puțin să fie considerat un tribunal, fie el civil sau nu,

şi preferă să-şi aducă argumentele privind conținutul proceselor în cauză.

— Am vorbit deja despre cazul Agnès. În privința afirmațiilor lui Zénon de Mongaillac, degeaba vă displac, ele nu-i justifică execuția!

— Faptul că nu ați asistat la proces nu vă dă dreptul să-l refaceți. Dacă savantul acesta a fost condamnat, este pentru că opiniile sale au fost judecate ca fiind potrivnice Scripturii.

— Ştiți totuşi la fel de bine ca mine că sunt poate adevărate!

— Sunt eretice. Iar adevărul nu poate fi eretic...

— Atunci poate că noi avem o concepție greşită despre erezie?

Van Melsen îl cântări din priviri.

— Teamă mi-e că nu vă înțeleg, Eminență...

Donatelli se strădui să se calmeze. Pentru a-l convinge pe episcopul acesta, cea mai bună procedură nu este agresarea. Schimbă tonul.

— Ce credeți că am văzut în grotă?

— Ați spus-o chiar dumneavoastră: sfântul Octave de Lansec.

— Încetați de a vă mai înşela. Ceea ce aveam în fața noastră nu era scheletul unei ființe umane. Nu era nici al unui animal, nici măcar al unui balaur...

Cu o încetineală calculată, Van Melsen merse să se aşeze în spatele biroului. Odată instalat, ridică privirea spre interlocutor.

— Chiar dacă nu sunt decât un simplu episcop, ar fi o mare greşeală să mă subestimați, Eminență. Ştiu foarte bine unde vreți să ajungeți...

Şi Donatelli înțelese imediat că Van Melsen ajunsese la aceeaşi concluzie cu el. Se strădui să-i înfrunte privirea pentru a afirma cu gravitate:

— Atunci înseamnă că ştiți că scheletul acesta nu poate fi decât al Satanei...

Dar episcopul avu atunci o reacție la care cardinalul nu se aştepta: zâmbi.

— Nu vă credeam atât de naiv, Eminență, zise el amuzat.

Surprins, Donatelli fu pentru o clipă destabilizat. Cum de putea aceasta să ia totul cu atâta lejeritate? Revenindu-şi, făcu un pas spre el.

— Mi se pare că această constatare este totuşi cea mai acceptabilă, cea mai puțin compromițătoare. A afirma că este un balaur înseamnă a pune în discuție monoteismul Bisericii, înseamnă a susține că Satan poate da viață. O concluzie mult mai periculoasă decât aceea de a recunoaşte în secret că aveam în fața noastră pe prințul întunericului în persoană...

— Ei hai, Donatelli: Satan nu poate avea schelet. Nu-i o creatură făcută din carne şi oase. E vorba de un înger decăzut, un duh pur. Degeaba a fost reprezentat ici şi colo cu o înfățişare ciudată, nicicând însă nu a fost sub forma unei şopârle înaltă de douăzeci de picioare!

Agasat de atitudinea lui condescendentă, Donatelli se întoarse spre crucea aşezată pe mijlocul zidului. Iisus părea că îi trimite o privire de compasiune.

— Uiți un detaliu, Van Melsen. Încarnarea lui Satan poartă un nume în Scriptură: Antihrist. În Apocalipsă, este recunoscut chiar sub forma de *marele balaur!*

— Dar venirea sa anunță sfârşitul vremurilor când va fi învins de Hristos în toată slava sa. Or, dacă noi i-am descoperit scheletul, asta ar însemna că Satana a murit şi că împărăția lui Dumnezeu s-a împlinit. Ceea ce, trebuie să conveniți, nu este cazul. Dacă Satana a murit deja, toate astea nu ar mai avea sens...

Donatelli se simți constrâns să aprobe. De pe crucea sa, Iisus nu-i dădea niciun ajutor.

— Lucrurile nu sunt, poate, atât de simple, răspunse el. În fond, ce ştim despre Satan? Dacă stăm şi ne gândim, foarte puține lucruri. I se cunoaşte identitatea, ştim cum se manifestă, îi cunoaştem puterea, dar, în afară de asta... Nu avem nicio evanghelie care să-i relateze viața. Niciun cronicar nu s-a aplecat asupra cazului său. O, ştiu că aceste lucrări există: autorii eretici umplu biblioteci întregi. Textele apocrife sunt cu duiumul. Dar câte dintre ele sunt serioase? Câte din aceste cărți conțin altceva decât poveşti folclorice, bârfe sau baliverne întru speriatul oamenilor? Credeți-mă, în ceea ce îl priveşte

Satan, scrierile demne de acest nume sunt încă şi mai rare decât scheletele de douăzeci de picioare! Şi, în final, existența celui mai mărunt dintre sfinții noştri este mai bine cunoscută decât a lui. Satan este pretutindeni, încearcă să ne influențeze toate faptele, se află la originea tuturor relelor, tuturor gândurilor noastre abjecte, a viciilor şi acțiunilor noastre proaste, este în spatele tuturor ispitelor şi totuşi, ca să zicem aşa, este un necunoscut...

Van Melsen îşi păstra zâmbetul, care îi dispăru abia când răspunse:

— Nu, Eminență, vă înşelați. Satan nu este un necunoscut. Ați spus-o chiar dumneavoastră: este cel ce se află aici, mereu, ca să ne ispitească. Iar dacă nu-i aşa, atunci asupra cui am mai putea arunca vina pentru răul pe care îl facem? Credincioşii, vă asigur, au nevoie de el tot atât pe cât au nevoie de cuvântul mântuitor al lui Iisus.

— Dar Satan nu este răspunzător de păcatele noastre decât în măsura în care se află la baza păcatului originar. Nu stă în spatele fiecărui act dăunător pe care îl comitem. Între ceea ce afirmă sfântul Toma din Aquino şi ceea ce gândeşte credinciosul de rând, există, vai, o prăpastie. Aceste subtilități teologice le scapă majorității muritorilor. Tocmai de aceea Biserica are nevoie de Satan. Cum altfel am putea să ne convingem credincioşii să se abțină de la a păcătui? Fără frică, oare cum să motivezi adeziunea?

Se întrerupse câteva clipe înainte de a conchide:

— Satan nu a murit, Eminență. Este încă unul dintre şiretlicurile lui pentru a ne pune la încercare credința.

Donatelli tăcea. Amețitoarea dilemă ce-i fusese prezentată nu avea soluție. Dacă acest schelet era al unui demon, atunci Satan avea puterea de a dărui viață şi asta însemna sfârşitul monoteismului. Dacă era însuşi Satan, înseamnă că Scriptura nu avea nici cap, nici coadă. El credea că îl poate folosi pe Satan pentru a-l constrânge pe Van Melsen să revină asupra verdictelor, or, argumentul i se întorcea acum împotrivă.

Închise ochii. Noaptea adâncă ce domnea peste Montpellier i se insinuă până în adâncul sufletului. Galilei urma să se încline încă o dată.

Când în sfârşit ridică ochii spre episcop, Donatelli observă că privirea acestuia avea o sclipire hotărâtă şi neliniştitoare. A-şi admite înfrângerea era greu; statul faţă în faţă cu acest om se transforma într-o adevărată tortură.

— Aţi reuşit să mă convingeţi asupra unui punct, Van Melsen, murmură el. Că Satan a murit sau nu, vom fi blestemaţi pe vecie...

— Atâta timp cât sacrificiul nostru serveşte o cauză mai mare, Domnul ne va ierta.

Donatelli clătină din cap. Măcar dacă ar putea avea certitudinea...

— Singurul lucru cert, Eminenţă, este că, indiferent de identitatea scheletului, nimeni, niciodată, nu trebuie să afle ceea ce s-a întâmplat aici...

După care Van Melsen începu să claseze nişte documente. Donatelli îl privi aiurit. Oare nu exista nimic ce l-ar putea să-l facă pe acest individ să se îndoiască?

— Altceva, Eminenţă?

— Aşadar, asta nu schimbă nimic în ochii dumneavoastră?

Van Melsen se sprijini o clipă pe spătarul scaunului.

— Pe legea mea... Asta confirmă tot ceea ce gândeam încă de la început. Orice urmă din această afacere trebuie ştearsă. Relicvele sfântului Octave de Lansec au fost descoperite, dar din nefericire au fost imediat pierdute. Acum, vă rog să mă scuzaţi, am de organizat două execuţii.

După care se adânci în lecturarea unui document care, evident, nu-l interesa câtuşi de puţin.

Curtea închisorii din Montpellier era înconjurată de ziduri înalte şi întunecoase. Puţini au fost spectatorii autorizaţi să asiste la execuţia lui Agnès şi a lui Zénon de Mongaillac în acea noapte de vară a anului de graţie una mie şase sute cincizeci şi patru.

Ca trimis al Sfântului Scaun, Donatelli stătea pe un fel de estradă, între episcopul Ulrich Van Melsen şi judecătorul Henri de Coursanges.

Aceştia din urmă grăbiseră execuţia. De când Parlamentul din Paris instituise în 1624 apelul cu drept deplin spre a încerca să frâneze excesele comise în cazul unor asemenea

procese, în principiu aceştia trebuiau să îi aducă la cunoştinţă toate procedurile ce duceau la vreo pedeapsă corporală oarecare. Însă, socotind că această problemă este mult prea gravă, se deciseseră să încalce această obligaţie. Parlamentul din Paris va fi, de data aceasta, prevenit după.

Puţin mai în spatele demnitarilor, Amedée şi Athanase, cu inima strânsă, se uitau la cele două ruguri ridicate lângă zidurile ce păreau că strivesc curtea. Printre vreascurile îngrămădite în jurul unor stâlpi solizi de stejar, aşa cum odată cu vrăjitoarele se ardeau şi toate obiectele personale considerate malefice, ajutoarele celui care ridicase rugurile puseseră şi oasele scheletului.

— Toată treaba aceasta se termină într-un chip foarte dureros, zise magistratul fără a se întoarce spre prelaţi.

— Ceea ce a fost important a fost salvat, îi replică Van Melsen.

Donatelli se uită la cei doi oameni. Oare îşi dădeau seama ce făcuseră?

— Măcar de aţi spune adevărul, adăugă el.

La baza zidului se deschise o uşă şi cei doi condamnaţi, legaţi la ochi, fură conduşi încet până la rug. Niciunul dintre ei nu părea deosebit de agitat. Iar acest calm aparent îi derută pe spectatorii obişnuiţi cu execuţiile.

Donatelli însă cunoştea motivele acestui calm. La cererea sa nici Zénon, nici Agnès nu fuseseră avertizaţi că sacrificiul lor era inutil, aşa că fiecare înainta spre rug încrezător că îşi dădea viaţa pentru a o salva pe a celuilalt. Dacă li se legaseră ochii, era pentru ca să nu vadă că fuseseră înşelaţi.

După ce fură legaţi spate în spate ca să nu se vadă, despărţiţi unul de celălalt de un teanc de vreascuri, li se scoase legătura de la ochi. Zénon şi Agnès aruncară atunci o privire în jurul lor. Cea a lui Zénon o întâlni pe a lui Athanase pitit în spatele oficialilor, dar o căută în zadar pe Agnès printre spectatori.

Nu ştia dacă să se bucure sau nu. Ideea că ea ar fi suferit asistând la execuţia sa era de nesuportat. Dar pe de altă parte ar fi dat totul pentru a o mai privi pentru ultima oară.

Neştiind că Zénon se afla chiar în spatele ei, Agnès gândi la fel despre savant. Găsi, în sfârşit privirea părintelui Amedée şi căută în ea cu disperare o lumină de îmbărbătare.

Singurătatea lor reciprocă, la câțiva paşi de moarte, îl tulbură pe cardinal. Se gândi la Iisus, țintuit pe cruce strigând: „Tată, pentru ce m-ai părăsit?" Fiindcă ştia că aceşti doi condamnați, rătăciți în imensitatea universului, împărtăşeau acelaşi sentiment. De ce fuseseră părăsiți?

— Dumnezeu să-i aibă în pază! murmură el.

La un semn al lui Henri de Coursanges, călăul dădu foc vreascurilor. În mijlocul flăcărilor care se întindeau cu repeziciune, scoțând un fum gros, Zénon şi Agnès ridicară ochii spre cerul stropit cu stele.

Se gândeau probabil la mângâierile pe care şi le-au dat, la privirea celuilalt, la zâmbetul lui. Se gândeau poate la viața pe care ar fi putut-o duce împreună. Şi înțeleseră fără îndoială că dragostea lor va supraviețui morții.

Atunci Zénon spuse, abia şoptit:

— Agnès.

Iar Agnès închise ochii ca să spună:

— Zénon.

Donatelli privi cum se ridica în cer fumul gros în spatele căruia vor arde în curând trupurile lui Agnès şi Zénon de Mongaillac. Cu puțin noroc, aceştia vor fi părăsit deja această lume odată cu primele valuri de fum care le va fi invadat plămânii.

— Nimeni nu trebuie să ştie vreodată ce s-a petrecut aici.

Primele bucăți de lemn începură să cadă. În curând, totul nu va mai fi decât o grămadă de cenuşă şi de amintiri. Dar amintiri greu de alungat din memoria lor. De lucrul acesta erau convinşi cu toții.

Brusc, cu un deget tremurător, Henri de Coursanges arătă înspre rug.

— Priviți!

Prelații nu avură nevoie de magistrat ca să vadă ce li se arăta. În pofida fumului, prin jarul incandescent trimițând luciri roşiatice în întuneric, puteau vedea limpede oasele albe

ale scheletului. Părintele Amedée, îngrozit, îşi făcu grabnic cruce.

— Dumnezeule atotputernic! murmură Van Melsen.

Dovadă că era clar vorba de o creatură diavolească, oasele nu ardeau.

Cu ochii ieşiți din orbite, episcopul vru să verifice de mai de aproape. Coborî iute de pe estradă şi se apropie de rug, ferindu-se cu o mână de căldura ce venea dinspre el.

„Imbecilul! îşi zise Donatelli... Nu ştie că acest schelet fosilă este complet pietrificat?" Schiță un gest către călău, cerându-i să-l împiedice pe episcop să se apropie de foc, dar acesta nu mai avu timp. Van Melsen scoase brusc un țipăt înspăimântător. Parcă mişcat de o voință divină, craniul enorm se rostogoli brusc de pe rug, luând cu el o avalanşă de jar. O clipă mai târziu, Van Melsen zăcea pe jos, cuprins de flăcări, zvârcolindu-se ca să scape de foc şi scoțând urlete ascuțite.

Spectatorii se repeziră către el ca să-l ajute. Călăul îl trase de umeri ca să-l îndepărteze de rug, în timp ce Henri de Coursanges îşi scotea hlamida ca să stingă flăcările ce ardeau roba episcopului.

EPILOG

Donatteli tăcu. Prietenul său Silvio Rampallo se uita la el în tăcere. Sau poate că se ruga – greu de spus –, fiindcă buzele-i păreau să murmure cuvinte neauzite.

Se făcuse lumină deasupra Vaticanului. În curând, Sfântul Colegiu se va reuni din nou, făcând să răsune locul de voci răguşite şi de foşnete purpurii. Donatelli oftă. În fine, camerlingul păru să iasă din amorțeală şi zise:

— Toată treaba asta este o tragedie îngrozitoare, Umberto... Satana lucrează, iată ce văd eu. Te înşeli că a murit.

— E şi părerea mea. Indiferent cum privesc problema, mă regăsesc mereu față în față cu acelaşi lucru evident: Satana s-a jucat cu noi ca să se bucure şi mai bine văzându-ne cum ne zbatem în contradicțiile şi slăbiciunile noastre. În final, care dintre noi a fost cel mai vinovat în această teribilă afacere? Nu ştiu. Cel mult pot spune că nimeni nu a fost inocent. Căci, atunci când nesăbuința oamenilor se dezlănțuie, când furia celui Viclean se răspândeşte, nimeni nu este la adăpost. Ea se întinde ca focul în brusă şi arde conştiințele fără milă... Iar Domnul nu iartă aşa ceva, atunci când brațul i se abate asupra noastră... Dacă aş fi nevinovat, poate că m-aş putea preface că am uitat. Dar nici asta nu pot. Cum vrei tu să fiu ales papă?

— Cel puțin tu eşti conştient de greşelile tale. Un altul poate că nu ar avea acest discernământ. Şi prefer să am un papă lucid decât unul orb.

— Dar un suveran pontif trebuie să aibă sufletul netulburat. Trebuie să aibă ideile clare, judecata sigură. Şi nici pe departe nu este cazul meu. Nu pot, Silvio. Nu pot.

Camerlingul aprobă fără vreun cuvânt. Înțelegea hotărârea prietenului său.

— Mi-e greu totuşi să-mi imaginez că ai lăsat să se producă o asemenea tragedie. Să laşi să piară doi nevinovați fără să faci nimic? Nu îți stă în fire...

— Ce voiai să fac? oftă Donatelli. Să profit de fum şi de confuzia iscată de accidentul lui Van Melsen ca să mă arunc cu

prețul vieții în flăcări, să-i eliberez pe cei doi porumbei şi să-i duc discret pe o uşiță ascunsă aflată în spatele rugului? Da, fără îndoială că se putea face; focul încă nu ajunsese la cei doi condamnați. Şi, dacă aş fi avut sprinteneala de la douăzeci de ani, poate că mi-ar fi trecut prin minte... Dar, dată fiind corpolența mea, nu aş fi putut face altceva decât să închid ochii sperând că o va face altcineva... Cineva discret şi agil... ca Giancarlo, spre exemplu...

Silvio se uită la prietenul său. Ar fi jurat că văzuse pe chipul lui un zâmbet imperceptibil... însă Donatelli deja continua:

— După execuție, am rămas la Montpellier mai multe săptămâni. Lucrările de la noua biserică din Lansec au putut fi reluate. Se vor termina peste câțiva ani. Mică şi modestă, aşa cum hotărâse părintele Amedée. Cât despre el, mă îndoiesc că îşi va reveni vreodată după această teribilă încercare. Agnès nu va veni să locuiască în sat aşa cum visase el. Locuitorii vor trebui să se lipsească de cunoştințele în materie de plante medicinale ale tinerei. Dar oare nu aceasta este dreapta lor pedepsire? Van Melsen a scăpat din accident cu fața desfigurată. Plăgile urâte provocate de arsuri se cicatrizează cu greu. Dar, la fel ca şi Henri de Coursanges, a fost promovat. Cum li se va obişnui conştiința cu toate astea, nu ştiu. Dar, dacă există o justiție divină, ceea ce, în pofida a orice, mă încăpățânez să cred, vor avea parte în zilele ce vor veni de momente grele. Ceea ce se va petrece cu Athanase Lavorel e mai greu de imaginat. Pe moment, s-a întors în laboratorul său unde îşi continuă neobosit cercetările cu ajutorul asistentului. Dacă a abandonat definitiv teoriile sale gigantologice, nu cred că se va îndepărta de studierea fosilelor. Va fi probabil autorul a unul sau două tratate în această chestiune, dar să nu ne facem iluzii: nu va consemna pentru generațiile viitoare versiunea sa privind această problemă...

Donatelli oftă.

— În ceea ce mă priveşte, în pofida ostilității lui Van Melsen care voia să îngroape această afacere, simțeam obligația să fac un raport cât mai detaliat posibil privind aceste evenimente, chit că ajungea să fie clasat în arhivele secrete ale Sfântului Scaun. Am consemnat aşadar toate mărturiile pe care le-am

putut aduna, am notat cele mai mărunte amintiri ale mele, am scris cele mai anodine reflecții pe care le-am avut. Dar cum să-ți explic prin cuvinte, Silvio? Nu am putut. Nu am putut da tuturor acestor elemente disparate o coerență acceptabilă. De îndată ce credeam că dădusem peste adevăr, acesta dispărea. De parcă o forță obscură şi malefică mă orbea şi mă împiedica să dezleg semnele. Atunci, Silvio, tot acest raport voluminos pe care îl elaborasem cu atâta răbdare, odată ajuns aici, l-am aruncat într-un final pe foc. La fel ca buletinele de vot pe care Severino le distruge după fiecare scrutin, am prefăcut în scrum ultimele urme ale acestei poveşti. Nu mai rămâne decât această fabulare pe care ți-am relatat-o. Ție, dacă te simți în putere, îți revine să-i pătrunzi sensul adânc... Eu nu mă simt capabil de aşa ceva.

Cu puțin timp înainte de prânz, un nor de fum alb se ridică peste acoperişurile Vaticanului. *„Habemus Papam!"* Fabio Chigi era urmaşul lui Inocențiu al X-lea sub numele de Alexandru al Vll-lea.

În acelaşi moment, într-un sat pierdut în Ardeche, dugheana ambulantă a unui târgoveț se deschidea în piață. Pe estradă, sub un soare care arunca asupra lui blândele-i raze binefăcătoare, un individ pirpiriu îşi drese glasul înainte de a se adresa mulțimii adunate în fața lui. Ajutat de gesturi şi de mimică, invită publicul să guste din ciudata sa băutură.

— Apropiați-vă, apropiați-vă gentilomi şi gentile domnişoare! Veniți să gustați aroma noutății, băutura cu care se delectează lumea din Turcia până în Veneția şi care acum e la modă în societatea bună din Marsilia! Un nectar făcut din boabe de *cahuet,* un elixir ce vine de pe malurile misterioase ale Levantului, o băutură rafinată, delicată, fină a cărei origine se află în negura vremurilor... Veniți să gustați deliciile produse de *qahoua,* băutura prinților din preafericita Arabie...

Câțiva gură-cască amuzați se apropiară. Şarlatanul turnă în câteva ceşti şi le întinse curajoşilor voluntari.

— Nu-i chiar aşa de rea, zise un medic constatând că gustul acesteia se îmbina destul de plăcut cu cel al pipei pe care o fuma.

— Ştiam eu că punând un pic de miere vom ajunge la ceva, îi răspunse tânăra care îl însoțea.

Omul o privi sceptic. Prea dulce, *qahoua* pierdea după părerea lui acea amăreală care îi dădea tot farmecul. Dar era, evident, o chestiune de gust. Şi să înceapă o dezbatere pe acest subiect sau un altul era ultimul lucru pe care şi-l dorea. Aşa că tânăra ridică din umeri, îi adresă un zâmbet şi începu să se joace din nou cu micuța cochilie...

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI 5

1 5

2 12

3 27

4 42

5 51

6 64

7 71

8 86

PARTEA A DOUA 95

1 95

2 99

3 109

4 119

5 126

6 135

7 140

8 147

9 154

10 158

11 168

12 176

13 181

14 188

15 196

PARTEA A TREIA 205

1 205

2 208

3 213

4 226

5 240

6 247

7 257

8 263

9 271

10 288

11 314

EPILOG 326